Oprawę wyrestaurował introligator Jan Wyżga w r. 1935. Dawne wyklejki są nalepione na kartkach ochronnych na początku i na końcu bloku.

Dicta dñi Johãnis verso
ris sup̲ donato mioꝛi no=
tabilia et argumẽta preg=
nãtia in se cõtinencia grã
matellis mltũ cõducẽtia.

Johannis versoris octo partium orationis explanatio accommodatissima.

Incipit editio prima donati grāmatici vrbis rome. Per hoc ꝙ dicit̄ pͥma editio denotat̄ ꝙ donatus alium libꝛuꝫ ꝯposuit qui vocatur maius alphabetū. Et ꝑ hoc ꝙ dꝛ donati grāmatici tangitur cā̄ efficiēs. Per hoc vero ꝙ dicitur vrbis rome tangit̄ drn̄a inter istū autoꝛe: ⁊ aliū qui etiā donatus nominatur. et ideo subditur vrbis rome. quasi diceret ꝙ hec editio nō est cuiuslibꝫ grāmatici. ſꝫ illius q̄ fuit romane vrbis Et ꝑ hoc patet titulus hui⁹ libꝛi. et cā̄ efficiēs. Dicit̄ aūt titul⁹ a titane .i. sole qꝛ sicut sol totū illumīat mundum sic titul⁹ totam libꝛi seriē illuminat siue declarat.

Sciendū pͥmo Q̄ titulus pluri͞b⁹ modis noīat̄ Vocatur enī capitulū: eo ꝙ in capite siue pꝛincipio libꝛi ponitur: siue qꝛ plura paucis v̄bis capit. Alio mō vocat̄ clauis scīe subsequētis qꝛ sicut sine claue difficile est domuꝫ intrare: sic sine titulo difficile est ad intellectum artis subsequentis ꝑuenire. Aliomō p̄fatio nūcupat̄. a pꝛe. i. ante et foꝛ faris. qꝛ ante narratiōeꝫ libꝛi ponit̄. Aliomodo vocat̄ ꝓlogus: a ꝓthos qđ est pꝛimū et logos sermo quasi pͥm⁹ ſꝫmo Hic etiā nō ē ignorandū ꝙ titulis in libꝛis diuersimode assignat̄ q̄daꝫ enī titulus est in quo ponit̄ nomē autoꝛis. Vt hic incipit homer⁹ siue v̄gilius Alius ē in quo op⁹ tātū ꝯmemorat̄ et nomē autoꝛis subintelligit̄. vt hic incipit liber Geneſꝫ vl' exodi. Ali⁹ est in quo nomen autoꝛis ⁊ opus inuenitur. vt hic incipit methamoꝛphoseos ouidij Ali⁹ est ī quo nomē autoꝛis vtilitas ⁊ op⁹ īuenitur. vt hic incipiūt ysagoge poꝛphirij ad cathegorias Arestotelis. i. ad p̄dicamenta. Jn hoc titulo donati op⁹ cōmemorat̄ cū dꝛ pͥma editio et nomē autoꝛis cū dꝛ donati. Sꝫ qꝛ hec scīa supponitur grāmatice ideo viddendū est quid sit grāmatica et vnde dicatur.

Sciendū scd̄o Qꝛ grāmatica sic diffinitur est sciencia recte scribens. recteq͛ loquēdi oꝛigo. et fundamentū omniū artiū liberaliū. Et dicuntur liberales qꝛ quōdā nobilib⁹ ⁊ viris liberis ꝑtinebāt. vl' qꝛ in his artib⁹ studētes ab omī impedimēto seculi debēt habere aīm liberū

Et quia in primo loco sue diffinitionis ponit᷑ scia loco gn̄is. ideo
vidēdū est q̄d sit scia. Unde scia est anime nobilis possessio. que
distributa alijs accipit incrementū. et auarā dedignat᷑ possessiōꝫ
q2 nisi publicetur cito elabit᷑. Et dicit᷑ grāmatica a grāma. i. lrā et
icos scia q̄si litteralis scia. eo ꝙ nos lrātos facit. Est aūt lrātus
qui litteras in sillabas: sillabas in dictiōes. et dictiōes in oꝛ̄ones
scit vere ordinare: recteqꝫ ordinatas ꝓferre et exprimere.

Sciēdū tertio ꝙ sciarū alia est ciuilis. Alia nō ci-
uilis. Ciuilis est que ad ciues per-
tinet. que est triplex. Infima q̄ est de reb⁹ infimis Et sub ista pos
sunt cōprehendi omēs scientie mechanice. Vel dr infima q2 infi-
mis homib⁹ cōuenit. vt sartorib⁹ calciatorib⁹ ⁊ sic de alijs. Alia
est mediocris q̄ habet fieri circa res mediocres vt circa ciuitateꝫ
et huiusmōi. Et sub ip̄a cōtinent᷑ scie morales quarū sunt tres scꝫ
yconomica. pollitica. ⁊ monastica. Monastica est scia docens re
gere vnū hoīeꝫ. Et dr a monos qđ ē vnū et icos scia q̄si scia docēs
regere familiā. Et dr ab ycos qđ est scia ⁊ nomos domus q̄si scia
de regimīe domus. Pollitica est scia docēs regere ciuitatē. Et dr
a polis qđ est ciuitas et icos scia q̄si scia tractās de regimīe ciui-
tatis. Tercia aūt ciuilis scia dr sublimis. que in sola rerū cōtēpla
tiōe cōsistit. Et sub ista cōprehēdunt᷑ oēs scie rōnales scꝫ grāma
tica. loyca. rethorica. que dicunt᷑ facere triuiū. sub ip̄a etiā cōpre
hendūtur omnes scientie reales. que sub rebus cōtinētur scꝫ phi
sica metaphisica et mathematica.

Sciēdū quarto ꝙ in principio huius libri sicut
et in principio cuiuslibet alteri
us quatuor sunt cause inq̄rende. scꝫ causa efficiēs materialis. for
malis ⁊ finalis. Que sit cā efficiēs hui⁹ libri dictū est pri⁹. Sꝫ cā
materialis ē ꝑoꝛ̄onis absolute ꝯsiderata. Et ꝑ hoc ptꝫ q̄d sit sub
iectū hui⁹ libri. q2 ꝑ cām materialē tāgit᷑ subiectū ei⁹. Cā formal᷑
est duplex scꝫ foꝛ̄a tractādi et forma tractat⁹. Forma tractatus ē
diuisio libri ꝑ capitula. ⁊ capituloꝝ per ꝑtes. et ꝑciū ꝑ particl'as
Forma tractādi est mod⁹ ꝓcedēdi in isto libro. q̄ quidē mod⁹ est
diffinitiu⁹ diuisiuus ⁊ exēplorū positiu⁹. Cā finalis est duplex scꝫ
intrinseca ⁊ extrīseca. Itrinseca est cognitio ꝑtisoꝛ̄onis in se et in
suis ꝑtib⁹ ꝓprietatib⁹ et causis Sꝫ cā finalis extrīseca est triplex
scꝫ remota remotior ⁊ remotissima Remota ē cognitio grāmati
ce Remotior ē ꝯgnitio phīe Remotissima est felicitas hūana: ad
quā finalit᷑ oēs scie ordinant᷑. Et sic ptꝫ q̄s sit titul⁹ hui⁹ libri. Et
cui parti phīe subordinetur siue supponat᷑ et quot cause eius.

Contra p̄dicta arguit̃ p̄mo sic.

Scientia capit denoīatione̅ a suo subiecto. sed ista sciētia vocat̃ scientia donati. ergo donatus est subiectū huius libri. et ꝑ consequēs nō est causa efficiēs. ¶ Secūdo sic Subiectū scie debꝫ esse vnū. qꝛ ab vnitate subiecti scia dicit̃ vna. sed ꝑtes oꝛōnis non sunt vnū. cū sint octo. ergo ꝑs oꝛōnis nō est hic subiectū. ¶ Tertio sic subiectū scie debet habere ꝑtes vt dicit̃ primo posterioꝝ sed qđ hꝫ plures partes dr̄ totū. ergo subiectū est quoddā totū ⁊ nō ps et ꝑ ꝯñs pars oꝛōnis nō est subiectū hui⁹ libri. ¶ Quarto sic subiectū debet esse adequatū scie cuius est subiectum. Sed ꝑs oꝛōnis nō est adequata huic scie. qꝛ de parte oꝛōnis etiā determiat logic⁹ vt ptꝫ in primo ꝑiarmenias. ergo pars oꝛōnis non est subiectū huius libri. ¶ Quinto sic Illa scientia nō est vna que tendit ad diuersos fines. Sed hec scientia est huiusmodi vt dictū est de causa finali ergo nō est vna sed plures.

Ad argumenta in oppositum.

Ad primū dicit̃ ꝙ scia nō denoīat̃ semꝑ a suo subiecto sed qn̄qꝫ a principaliori parte. qn̄qꝫ v̄o ab aliqua ꝓprietate ei⁹. qn̄qꝫ a discipulo: qn̄qꝫ a causa efficiēte vt patꝫ in ꝓposito. ¶ Ad scd̄m dicit̃ ꝙ pars oꝛōnis absolute capta per intellectū prescindēs ab omib⁹ partibus oꝛōnis est hic subiectū: et nō hec pars vel illa. sic in libro p̄dicabiliū vl̄e in cōmuni est subiectū et nō hoc vl̄e vel illō ⁊ ideo pars oꝛōnis sic accepta est qđ vnū. ¶ Ad terciū dicit̃. Licet pars oꝛōnis per cōpatione̅ ad oꝛōne̅ dicat̃ pars tame̅ per cōparatione̅ ad octo partes oꝛōnis que sub parte oꝛōnis in cōmuni accepta cōtinētur: et etiā per cōparatione̅ ad suas ꝓprietates causas et p̄ncipia potest dici quoddā totum. Non em̄ est incōueniens idem ꝑ cōparatione̅ ad diuersa esse partez et totū. ¶ Ad quartū dicitur ꝙ pars oratiōis inquantū congrua nō cōsideratur a logico. Nam logicus p̄supponit oratione̅ cōgruā cū omibus suis partib⁹. sed pars oratiōis cū alia significās vere vel false cōsideratur a logico ¶ Ad quintū dicitur. ꝙ sciētia tendens ad diuersos fines intrinsecos nō est vna. quia finis extrinsecus scientie est perfecta cognitio sui subiecti attributiōis: quod dicit̃ esse vnū in sciētia cuius est subiectū: sed nō est incōueniens ꝙ vna sciētia tendat ad diuersos fines extinsecos. Modo ista scientia habet tantū vnū finem intrinsecum qui est perfecta cognitio partis oratiōnis.

Artesorationis quot sunt octo que· nomē· pnomē·

Postq̄ determiatū est de quattuor causis hui⁹ libri et de titulo. ⁊ cui pti phie subordinet Hic ꝯñter ꝓcedendū est ad materiā ei⁹ In pncipio aūt huius libri autor ponit prohemiū in q̊ ostendit quot sint partesorōnis. et quis ordo sit inter eas dicēs ꝙ octo sunt. scz nomē ꝓnomē v̇buz et sic de alijs. Et qꝛ iste liber valet ad instruendū pueros. ideo in pncipio sub dialogo et sub interrogatiōe discipuli et rñsiōe mgr̄i autor ꝓcedit pmo q̄rēs q̊t sunt ptesorōnis. et deiñ rñdēs ꝙ sunt octo Hoc idē facit per totū suū librū Vñ dialogus dr a dya q̇ est duo et logos sermo quasi duoꝝ sermo scz discipuli et magistri.

Sciendū prio ꝙ duplex ē respōsio. quedā est q̄ satiffacit querēti tantū ⁊ nō questiōi vt cū querit quot sunt scholares in scholis ⁊ rñdet vnus. Ista responsio satisfacit querēti et nō questiōi. qꝛ questio fit de plurib⁹. ⁊ respōsio data est de vno Alia est respōsio satisfaciēs questiōi tm̄ ⁊ nō querēti. vt cū querit quot sunt scholares i scholis. et rñdetur plures vl' multi. Ista rñsio satisfacit questiōi. qꝛ questio fit de plurib⁹ et siliter rñsio Alia ē rñsio satisfaciēs q̄rēti et questioni simul vt in ꝓposito. qꝛ cū querit quot sunt partesorōnis et rñdet octo. ista responsio satisfacit querēti ⁊ questioni simul vt patet.

Sciendū scdo ꝙ oratio sic diffinit a grāmatico. Oratio ē cōgrua dictionū ordinatio. congruā perfectāqz sententiā demonstrans. Vel est congrua plurimorū cōiunctio. pluries in intellectu solidata. Et hee diffinitiōes concordāt cum diffinitione quā dat logicus vt oratio est vox significatiua ad placitū ⁊c̄. Pars aūt oratiōis est vox significās conceptū in se vel in toto. Et dicit in se ꝓpter partes declinabiles. que per se significāt conceptū. sicut nomē ꝓnomē verbū et participiū. sīcans in toto dicit ꝓpter partes indeclinabiles q̄ sunt aduerbiū cōiunctio p̄positio et interiectio. que de se nihil sīcant. sed disponūt alias partes ad significandū. Ideo dicit logicus ꝙ tales partes sūt sincategoreumata et cū alijs significatiue. vnde huiusmōi partesorōnis poci⁹ vocant ptesorōnis q̄ȝ dictiōes vel voces. qꝛ parsorōnis includit vocē et dictionē. et vltra ea addit modossignificādi essentiales Nā vox importat tm̄ oris ꝓlationē Sz dictio vltra vocē importat significatū. pars vero hec oīa ista et cum hoc includit modossignificandi essentiales.

Sciēdū tertio ꝙ sufficientia octo ꝑciū oꝛonis qua re scʒ tot sunt ⁊ nō plˀes nec pautio res sic pōt haberi. Nā oīs pars oꝛonis aut ẜcat mentis conceptū aut mentis affectū. Si scdm sic est interiectio. Si ṕmū hoc ē du= plicitˀ vel est declinabilis vel ideclinabilis Si ṕmū hoc ē iterꝝ du plicitˀ. aut ẜcat subāʒ aut actū egredientē a sbstātia Si ṕmū hoc est duplicitˀ. aut ẜcat subāʒ cū qualitate ⁊ sic est nomē. aut sine q̄li tate et sic ē ꝓnomē. Si ẜcat actū hoc est duplicitˀ qꝛ vel ẜcat actū distantē a substātia et sic est v̇bū. aut actū vnitū substātie ⁊ sic est participiū Si talis ꝑs oꝛonis ẜcans mētis cōceptū est ideclinabi lis. hoc est triplicitˀ. qꝛ vel ē determiatio noīs ⁊ sic est p̄positio. q̄ ē retorsiua casualis ad actū v̇bi. aut determiatio v̇bi ⁊ sic ē aduer biū aut ē detmiatio vtriusq; ⁊ sic ē ꝯiūctio q̄ ꝯiūgit tā noīa q̄ v̇ba

Sciēdū quarto ꝙ in ꝓposito qñ dr ꝙ octo sunt ꝑtes oꝛonis nō itelligit de oībus ꝑtibus oꝛonis. qꝛ duplices sunt ꝑtes oꝛonis. q̄dā sunt ꝓpinque et i mediate sicut cū dr mgr legit. hoc nomē mgr ⁊ hoc v̇bū legit sūt ꝑtes ꝓpinque isti⁹ oꝛonis mgr legit . Alie sūt ꝑtes oꝛonis remote et ꝑ se nō sunt ꝑtes oꝛonis sicut ꝑtes ꝓpinque. vt sunt littere et sil labe ex q̄bus cōstāt hmōi ꝑtes ꝓpinque. Et de istis ꝑtibus oꝛonis remotis nō intelligitˀ in ꝓposito. sed solū de ꝓpinq̄s. Et licet ꝑtes ꝓpinque sint plˀes in nūero q̄ octo. qꝛ noīa et v̇ba in nūero sunt i finita saltē q̄ ad nos. qꝛ nos nō cognoscim⁹ numerū ipsoꝛū. tm̄ hu iusmōi ꝑtes oꝛonis in spē sunt octo. et hoc ē qđ dt autoꝛ Et sic ptʒ ꝙ sunt octo partes oꝛonis. et q̄re sunt tot nec plˀes nec pautioꝛes. patuit Et in hoc sumitˀ ꝓhemiū istius libꝛi. Et dicitˀ ꝓhemiū a ꝓ thos quod est pꝛimū et hemos sermo quasi ṕmus sermo.

Cōtra p̄dicta arguitˀ pꝛimo sic.

Sicut se habet significatum ad dictionē. sic se habet modus signi ficandi ad partē oꝛationis. Sed ita se habet significatum ad dicti onem ꝙ potest esse vna dictio que est vnum signum generale ad omnia significata sicut ens est generale signum omniū significa= toꝛum substantie et accidentis. ergo ita se habet modus significā= di ad partem. ꝙ est vna pars generalis ad omēs modos significā di essentiales. et sic videtur ꝙ tantum vna sufficiat pars oꝛatiōis ¶ Secūdo sic Ex noīe et verbo potest constitui ꝑfecta oꝛatio. et ꝓpter hoc logicus nō ponit nisi duas ꝑtes oꝛonis. ergo nomē et v̇ bū tm̄ sufficiūt ad ꝑficiendū oꝛationē. ⁊ sic alie ꝑtes oꝛonis sunt su ꝑflue. ¶ Tertio sic oīs oꝛo aut est ꝑfecta aut ipfecta, igitˀ sūt tm̄

due partes orõnis scz pfecta et impfecta. ¶ Quarto sic Illud nõ est ps integralis sine q̃ põt ĩtegrari totũ. sed sine ptib⁹ indeclinabilib⁹ integrat̃ oĩs orõ tã pfecta q̃ impfecta. g̊ ptes indeclinabiles nõ requirunt̃ ad orõnem integrandã. ¶ Quinto sic Omne qd designat̃ sĩcat per nomẽ verbũ vel aduerbiũ ergo sufficiũt iste ptes enũerate. Añcedẽs ptz qr id qd est in aliq̊ p̃nto est. sed decẽ p̃dicamẽta significãtur per nomen verbũ vel aduerbiũ igitur ⁊c.

Ad argumenta in oppositum.

Ad primũ dr q̃ nõ est sile. qr in significato est repire equiuocatõz sicut ens eq̃uoce et analogice significat substantiã et accidẽs Sz in modos sĩcãdi essentiali nõ reperit̃ talis eq̃uocatio. ideo licz vna dictio possit habere pl'a sĩcata. tñ vna ps orõnis nõ p̃t hr̃e plures modos significãdi eẽntiales. sic q̃ vn⁹ mod⁹ sĩcandi eẽntialis vni⁹ partis importaret̃ p aliã pte orõnis. ¶ Ad scõm dr q̃ nomẽ et v̄bũ sunt partes orõnis necessario req̃site ad ↄstitutionẽ orõnis: sine quib⁹ nulla orõ pfecta cõstitui põt. Sz tñ alie ptes requirũt̃ quo ad bñ esse orõnis sicut ad esse hoĩs nõ requirunt̃ vestimẽta vt scz sit pfectior in sua natura. que tñ requirunt̃ ad bñ esse hoĩs. ¶ Ad terciũ dr q̃ licet sint due partes orõnis subiectiue. tamẽ sunt octo partes orõnis integrales. Modo ille partes oratiões nõ sunt integrales sed subiectiue. ¶ Ad quartũ dr q̃ licet alie partes a noĩe et v̄bo nõ req̃rant̃ quãtũ ad esse pfectarũ orõnũ: ⁊ nõ sint partes orõnis p̃ncipales principalit̃ orõnẽ integrãtes. tñ req̃runtur quo ad bñ esse. et sunt min⁹ principaliter req̃site. ¶ Ad quintũ dr. negãdo ↄñaz. qr ptes orõnis nõ distinguũtur penes sĩcata sed penes modos sĩcãdi Et qr reperiunt̃ octo modi sĩcãdi eẽntiales specifici reponẽtes ptẽ in spẽ ptis igit̃ sũt octo ptes orõnis ⁊ nõ pautiores

Nomẽ quid est. pars orõnis

Postq̃ au. supi⁹ posuit phemiũ. hic ↄñter accedit tractatũ de octo ptibus orõnis. Et p̃mo determĩat de noĩe qr nomẽ sĩcat subãz. v̄bũ v̄o sĩcat actũ egrediẽtẽ a subã g̊ nomẽ p̃cedit v̄bũ Sil'iter nomẽ p̃cedit ꝓnomẽ. qr id qd est inuẽtũ ꝓpter defectũ alicui⁹ p̃supponit ipm eẽ. Sz ꝓnomẽ est inuentũ ꝓpter defectũ noĩs ergo ꝓnomẽ sequit̃ nomẽ. Determinãdo aũt de nomĩe autor pri⁹ determĩat de eo quo an ei⁹ eẽntialia: ponẽdo diffinitionem eius. Scdo eã declarat. In p̃ma parte diffinit nomẽ sic Nomẽ est pars orõnis cũ casu corp⁹ aut rem ꝓprie cõiterue significãs

Sciendũ p̃mo q̃ in hac diffinitiõe ps orõnis ponit̃ loco gñis. et residuũ ponitur

loco differēciarū. qꝛ nulla aliarū par ciū orationis ſ꜊cat cū casu pro
prie aut cōiter corp⁹ aut rē. Et in hac diffinitōe melius ponit̄ cuꝫ
casu ꝙ̄ casib⁹. qꝛ noīa aptote forme vt pus ꝛ fas. ꝛ noīa monapto
ta nō hn̄t pl'es casus sed vnū tm̄ Et ꝑ hoc ꝙ dr̄ cū casu autoꝛ nō
excludit noīa pl'es casus hn̄cia. qꝛ termin⁹ cōis idiffinite sumpt⁹
indifferent̄ se hꝫ ad nūeꝝ singl'arē et pl'alē ḡ meli⁹ ponit̄ cū casu ꝙ̄
cū casib⁹ cū dr̄ de plurib⁹. nec etiā excludit noīa hn̄cia solū vnum
casum ideo adhuc poci⁹ ponit̄ cū casu ꝙ̄ cū casib⁹: cū ſ꜊care cum
casu cōueniat omī: ſ꜊care aūt cū casibus nō cōuenit omī nomini.

Sciendū scdo ꝙ in diffinitōe nois ponit̄ corp⁹. i. ꝓpter res sensibiles q̄ pn̄t ocl'o vi
deri ꝛ manu tangi siue palpari. vt hō asin⁹ bos Et ponit̄ res ꝓpt
res incorporeas ꝛ insensibiles vt aīa angel⁹ et sil'ia. Et ibi non est
nugatio. qꝛ licꝫ oē corp⁹ sit res. tn̄ nō oīs res est corpus. ideo res
stat ꝓ altera ſ꜊catiōe sui. Et etiā illo mō capit̄ res in diffinitione
data a pristiano q̄ talis est. Nomē est ꝑsoꝛonis q̄ vnicuiqꝫ subie
ctoꝝ corpoꝝ vl' rerū ꝓpriā vl' cōmunē distribuit q̄litatē. q̄ sic dꝫ
intelligi Nomē est ꝑsoꝛonis q̄ vnicuiqꝫ rei ꝓpriā distribuit q̄lita
tē vicꝫ nomi ꝓprio ꝓpriā et nomi cōmuni qualitatē appellatiuā.

Sciendū tcio ꝙ in diffinitōe nois a pristiano data ponit̄ ꝓpriā ꝓpter noīa ꝓprie quali
tatis vt virgilius et ponit̄ cōmuniter ꝓpter noīa appellatiue q̄li
tatis vt hō aīal. Et ꝯn̄ter autoꝛ subiūgit exemplū vtriusqꝫ cū dr̄
ꝓprie vt roma tiberis cōmuniter vt vrbs flumen. Roma enī est
ꝓpriū nomē vrbis Et tiberis ꝓpriū nomē fluuij Vrbs est nomen
appellatiue qualitatis cōueniēs omib⁹ vrbib⁹. Sil'iter flumen si
ue fluui⁹ est nomē appellatiue qualitatis coueniēs omib⁹ fluuijs
Et ista exempla data sunt de corpore Et sil'iter pōt exemplificari
de re incorporea vt mihael. significat enī rē ꝓprie qualitatis. An
gelus aūt significat rem appellatiue qualitatis.

Sciēdū quarto ꝙ vt attestat̄ pristianus ſ꜊care subāꝫ cū q̄litate est ꝓpriū nois
Et sic capit̄ ibi cū informatiue ꝛ nō copulatiue accipit̄ ita ꝙ sens⁹
est nomē ſ꜊cat subāꝫ cū q̄litate. i. ſ꜊cat subāꝫ q̄litate informatā. Et
in ꝓposito nō capit̄ subā vt distinguit̄ ꝯtra accn̄s. qꝛ alias accn̄
cia nō essent noīa. qd̄ fal'm est Sꝫ accipit̄ ibi subā ꝓ oī illo cui no
mē imponit̄ Sil'iter q̄litas accipit̄ ꝓ eo a q̊ nomē imponit̄. q̄ vnū
nomē ab alio distiguit̄. Et sil'iter q̄litas nō accipit̄ vt ē vnū p̄di
camētū ab alijs distictū. ſ꜊m quē modū diffit̄ i p̄dicamētis ꝙ q̄li
tas ē ſ꜊m quā q̄les eē dicimur qꝛ si hoc mō sumeret̄ h tūc albedo ni
gredo ꝛ sil'ia solū eēnt noīa. qd̄ fal'm ē Ex his p̄t inferri ꝙ in q̄libꝫ

noīe duo sūt scꝫ id cui nomē imponit̄ ⁊ illd ē suba noīs vt dictū ē
Et illud a quo nomē impoītur. ⁊ hoc ē qualitas. Et sic ptꝫ quid
sit nomē: qualiter intelligitur diffinitio. et quid sit ꝓprium noīs.

Cōtra p̄dicta arguit̄ primo sic.

Oratio nūq̄ ꝑficit̄ sine v̄bo. ꝫ sine noīe pōt oīo ꝑfici. q2 ex ꝓnoīe
et v̄bo fit ꝑfecta oīo. vt ego lego. g̊ v̄bū est principalior ꝑs oīois
quā nomē. et ꝑ ꝯn̄s dꝫ p̄cedere nomē. ¶ Scd̄o sic si oīe nomen ē
ꝑs oīois. sequit̄ q̄ nomē ex̄ oīoeꝫ nihil esſꝫ. ꝫ hoc ē flm. g̊ male po
nit̄ in diffinitiōe noīs ꝑs oīois ¶ Tertio sic Nulla bōa diffinitio
dꝫ dari ꝑ accn̄a. q2 diffinitio indicat q̄d est esse rei ꝑ essentialia qd̄
nō ꝯuenit accn̄tib⁹ Sꝫ ista dat̄ ꝑ accn̄a. q2 dat̄ per casuꝫ et q̄lita
teꝫ. ergo ista diffinitio nō valꝫ. ¶ Quarto sic. Nulla bona diffini
tio dꝫ dari ꝑ disiunctionē. cū diffinitio dꝫ indicare q̄d vnū. ꝫ vbi
ē disiūctio ibi est pluralitas. ꝫ ista diffinitio datur ꝑ disiūctioneꝫ
cū dicit̄ ꝓprie ꝯmuniterue ꝫcans ergo. ¶ Quīto sic Albū ē nomē
et tn̄ nō ꝫcat subaꝫ cū q̄litate q2 solā q̄litatē ꝫcat vt dr̄ in p̄ntis g̊
non oē nomē ꝫcat subaꝫ cū qualitate. et ꝑ ꝯn̄s significare substan
ciam cum qualitate non est proprium nominis.

Ad argumenta in oppositum.

Ad p̄mū dr̄. q̄ sicut in oī oīoe ꝑfecta req̄rit̄ v̄bū sic etiaꝫ requirit̄
nomē vl' alq̄d loco noīs positū. vt cū dr̄ ego lego. ego ponit̄ loco
noīs ꝓprij. ⁊ sic sonat diffinitio ꝓnoīs g̊ nō sequit̄ ex hoc q̄ v̄buꝫ
dꝫ p̄cedere nomē. ¶ Ad scd̄m dr̄ Negādo ꝯn̄ciaꝫ: q2 ꝑs in diffini
tiōe p̄dicta nō dicit actū sed aptitudinē. mō licet nō sit pars ac
tu. ē tn̄ ꝑs aptitudine Quicq̄d enī ponit̄ indiffinitiōe alic⁹ dꝫ esse
vl'e cū diffinitio sit solū vl'ū. ideo ꝑs indiffinitiōe posita dicit ap
titudinē ⁊ nō actū. ¶ Ad terciū dr̄ q̄ nll'a diffinitio q̄ditatiua pōt
dari ꝑ accn̄cia. ꝫ ꝑ pricipia essentialia diffiniti Sꝫ diffinitio de
scriptiua bn̄ p̄t dari ꝑ accn̄a. mō ista diffinitio noīs ē descriptiua
data ꝑ sua accn̄a et gen⁹ ¶ Ad q̄rtū dr̄ licꝫ diffinitio q̄ditatiua nō
possit dari ꝑ disiūctionē: tn̄ hoc nō ē incōueniēs in descriptiua. q2
contingit plura accidere alicui ideo licꝫ illa accn̄a sint diuersa et
circūloquātur diuersas passiōes inferioꝝ diffiniti: tn̄ possūt poni
indiffinitiōe disiūctiue. mō sic ē in ꝓposito. q2 ponit̄ ꝓprie ꝓpter
ꝓpria noīa. et ꝯmūiter ꝓpter noīa appellatiua. ¶ Ad quītū dr̄. q̄
cū dr̄ albū solā q̄litatē ꝫcat capit̄ qualitas vt ē vnū de decē predi
mētis. h aūt nō capit̄ q̄litas illo mō: ꝫ capit̄ ꝓ illo a quo nomē im
ponit̄. sic hūanitas in hoīe: equeitas in equo ⁊ illa q̄litas nō ē res
disticta a sbstācia rei. Et ideo licet nomē significet subam cū qua

litate Nō tamē sequit̃ ꝙ sit equiuocū. Quia nō significat substā-ciam cum qualitate vt duo. sed vt vnum aliquid.

Nomi quot accidunt. sex. Que

Postq̄ autor superiꝰ determīauit de noīe q̊ ad eiꝰ eēncialia ponē do dionez eiꝰ. Hic pn̄ter determīat de noīe quantū ad sua acci-dētia Et p̄mo agit de accn̄tibꝰ noīs in gn̄ali ip̄a ānumerādo. ⁊ cō sequenter determīat de q̊libet ip̄oꝝ in sp̄āli Cuiꝰ ordīs ratio ē q2 gn̄aliora sūt p̄ora et sil'iter priꝰ determīanda ⁊ pn̄ter ꝓpria ⁊ speā lia ne eiusdē rei plures fiāt repetitōes. ⁊ ob hoc anteq̄ sigillatim determīat de vnoquoq3 accn̄te nomīs p̄mo ponit ea gn̄aliter an numerādo ea. Et dt ꝙ sex accidunt noī. sc3 q̄litas cōparatio ⁊c̄.

Sciēdū p̄mo ꝙ sufficiēcia illoꝝū accidēciū sic pōt haberi. q2 omē qd accidit nomī Aut accidit ei grā vocis. aut grā ẜcati. aut grā vtriusq3. Si p̄mū sic est figura. q2 dictiōes solū habēt cōponi ex pte vocis et nō ex pte significati. q2 illa que formaliter distāt inquantū huiusmōi nō pn̄t cōponi. mō ẜcatū est forma dcōnis igit̃ ⁊c̄. Si ẜm hoc est du pliciter. vl' illud qd accidit ex parte ẜcati tenz se ex parte materie et sic ē numerꝰ Nā multitudo pl'alitatis fit p materiā ideo ī illis in quibꝰ tota materia nata ē informari p formā. q̄ est cōprehēsa in aliquo indiuiduo vniꝰ speciei. nō possunt esse plura supposita illi us speciei. Ideo dicit philosophꝰ in p̄mo celi et mūdi ꝙ si eēt na sus cōpositus ex omībus carnibꝰ et ossibus ex quibus posset fie ri nasus. ⁊ esset incorruptibilis tūc si esset in eo simitas nō esset ni si vna simitas ⁊ vnus simus. nec possent esse plures. ideo repug nācia diuisionis in plura supposita prouenit ex pte materie Ideo dicit autor modorū ẜcandi yle id est sola materia repellit dictionē multiplicari in plura supposita pticularia. S3 si id quod accidit gratia significati se tenet ex parte forme. Hoc est tripliciter. ẜm ꝙ forma tria facit. quia īformat. disponit. et ordinat. Si infor mat sic est qualitas. Si disponit sic est genus. Si ordinat sic ē ca sus. Si autē illud accidit gratia vocis ⁊ significati simul sic ē cō paratio que accidit nomini gratia vocis et significati simul.

Sciēdū secūdo ꝙ a pristiano q̄nq3 solū assignāt accn̄cia noīs sc3 genꝰ species nu merꝰ figura ⁊ casus Et ista q̄nq3 accn̄cia reperiunt̃ ẜm diuisionē entis Nā vna diuisio entꝪ est ī cām ⁊ causatū. ⁊ ẜm hoc assignat̃ sp̄ēs nomī inesse. p̄mitiua quidē corrn̄dens cause ⁊ deriuatia cau-sato Alia est diuisio entis ī actiuū ⁊ passiuū Et ẜm hāc diuisionē

habetur genus. quia genus masculinum sumitur a qualitate acti
ua et genus femininũ a qualitate passiua ⁊ neutrũ a qualitate in-
differenter se habente ad vtrũqȝ Alia est diuisio entis in vnuȝ et
multa. et scd̃m hoc habet̃ nũer9. q2 nũer9 singl'aris sumit̃ ab vni
tate. et pluralis a pl'alitate. Alia ē diuisio entis in simplex et ꝯpo
situ̅. et ꝫm hoc hẽtur figura Alia ē diuisio ent' in ꝑfectũ et impꝑ-
fectũ et secundum hoc habetur casus eo ꝙ nominatiuus est ꝑfe
ctior obliquis casib9: obliqui vero sunt imperfectiores

Sciendũ tercio ꝙ licȝ p̃stian9 assignat aliq̃ ac-
cidentia nois q̃ donat9 nõ assig̃t
et donat9 assig̃t aliq̃ q̃ tamẽ non assig̃t p̃stian9 Non tñ ē ꝯtrouer-
sia inter ip̃os q2 diuersimode assignauerũt accidẽtia nois et etiã
diuersimode locuti sũt Nã p̃stinan9 loq̃tur ꝑfectis et sapientib9
Donat9 v̊o pueris et iuuenib9 locut9 ē Vñ scire deriuationẽ vo-
cabuloꝝ ꝑtinet ad ꝑfectos et sapiẽtes et nõ ad pueros Ideo p̃sti
an9 assig̃t spẽȝ ꝓ accidẽte nois Nõ tñ assig̃t donat9 q2 donat9 ē in
formato2 iuuenũ ⁊ instructo2 pueroꝝ. ideo ad maiorẽ informatio
neȝ eaꝝ assig̃t donat9 ꝯpationẽ vt istruat illos q̃lit̃ debeãt ꝯpare.

Sciẽdũ quarto ꝙ ꝑsona et decl'iatio nõ assignã-
tur noi ꝓ accidentib9 nec a pri-
stiano nec a donato Cui9 ratio ē de ꝑsona Nã accñs dȝ ꝯpetere oĩ
illi cui assignatur ꝓ accidente ꝫm om̃es suas spẽs et differẽtias
Sed ꝑsona nõ accidit noi ꝫm oẽs suas differẽtias et spẽs. q2 solũ
tercia persona accidit nomini et nõ prima nec secũda. ideo ꝑsona
remanet vna et eadẽ in quolibet noie. Sed accñcia debent varia
ri ꝫm om̃es suas drñcias circa id cui assignant̃ ideo ꝑsona nõ as-
signat̃ nomĩ ꝓ accñte Quare aũt in noie nõ reperiant̃ p̃me ⁊ scd̃e
ꝑsone. nõ est alia ratio nisi volũtas impositoꝝ Ideo auto2 modo
rũꝫcandi Dicit binas ꝑsonas huic ꝑti velle negat. Ratio aũt q̃-
re declinatio nõ assignat̃ noi ꝓ accñte est ista. q2 declinatio suffici
ent̃ cõprehẽdit̃ sub casu. Nec est sil'e de declinatiõe in noie ⁊ in cõ
iugatiõe in v̊bo. q2 cõiugatio in v̊bo sub nullo accñte põt cõpre-
hẽdi. ideo assignat̃ ꝓ accñte v̊bi. Et sic ptȝ in generali quot acci
dũt noi. et quare tot accidũt et nõ plura nec pautiora.

Arguit̃ p̃mo sic Soli substãcie accidunt accñ-
cia. sed nomẽ nõ est substãcia
sed accidens cum sit quoddam fabricatũ a nobis ergo nulla acci
dencia possunt accidere nomini.

Scd̃o sic Illi quod est perfectũ nihil potest addi Sed
nomẽ est ꝑfectũ sine accñtibus eius. cũ ꝯstat
ex materia et forma. ergo nulla accidũt nomini.

Tertio sic Speties assignat̃ pro accidente a pristiano ergo etiā assignari debet ab autore nr̃o. aut dicendū est ꝙ donatus sit diminutus aut superfluus.

Quarto sic Cōparatio nō accidit oībus noībus ergo nō debet assignari pro accidēte quia propter hoc non assignatur a pristiano.

Quīto sic Oīa noīa sꝫ alicui⁹ ꝑsone sic̃ cas⁹ ꝛ figure. ḡ ꝑsōa dꝫ assig̃ri ꝓ accñte noīs sic̃ cas⁹ ꝛ figura

Ad p̃mū di. ꝙ substācie vel alicui habēti modū substācie accidūt accñcia. ideo dicit̃ ꝙ licꝫ nomen nō sit substācia ꝓprie capiendo substanciā vt est ens ꝑ se. tamen habet modū substantie. inquantum cōponitur ex aliquib⁹ habentibus modum materie et forme.

Ad scd̃m di. Licet nomen sine accidentib⁹ sit ꝑfectū quo ad esse et primaria ꝑfectiōe. nō tamen est ꝑfectū quo ad bene esse ꝛ ꝑfectionem finis. cū finis nominis sit venire ad constructionē congruā vel incongruam. ad quem finem nō potest venire sine accidentibus suis.

Ad t̃ciū di. Negādo cōsequentiā. qꝛ (vt dictum est) pristianus loquebatur perfectis et sapiētibus. quibus pertinet scire deriuationes vocabulorum Donat⁹ vero loquebatur pueris quibus non expedit scire huiusmodi deriuationes vocabulorum.

Ad quartū d̃r ꝙ licꝫ cōparatio nō accidat omni nomī immo solū quibusdā adiectiuis. ꝓpter qd̓ pristianus ip̃am nō assignat ꝓ accidēte nomī donatus tñ volēs instruere iuuenes ad cōꝑandū assig̃uit eā ꝓ accñte.

Ad quintū d̃r Negādo ꝯñaꝫ quia noīa solū reperiūtur in tercia persona et non in prima nec in secūda (quātū ad impositionē qꝛ bñ reperit̃ vtūs secūde ꝑsone) vt dictū ē. Sꝫ illd̓ qd̓ assignat̃ alicui ꝓ accidēte debet ei cōpetere scd̓m omnes suas speties. quapropter donatus recusauit eam ponere pro accidente nominis.

Qualitas nominuꝫ in quo est

Postq̃ autor supius determinauit de accñtibus noīs in generali cōsequenter determinat de vnoq̃ꝫ in spāli. Et primo determinat de q̄litate dicēs Qualitas noīm in q̊ est. et rñdet biptita est. i. diuisa est in duo mēbra scꝫ qualitatē ꝓpriā et appellatiuā. Cuius cau

sam assignat autor qꝛ vel nomē est vni⁹. i. vni soli cōuenit ꝑ insti tutionē ⁊ sic est nomē ꝓprie q̄litatis Aut tale nomē est multoꝝ. i. cōuenit pl'ibus ꝑ appellatiōz. ⁊ sic tale nomen ē appelatm̄. ⁊ sibi cōuenit qualitas appellatiua. qꝛ ibi multa in vnū pellunt. et ideo om̄e nomen cōmune ꝑ quandā similitudiem dicitur appellatiuū.

Sciēdū p̄mo ꝙ q̄litas nois p̄t dupliciť cosiderari Vnomō in se ⁊ absolute vt abstrahi tur a ꝓpria ⁊ appellatiua q̄litate. ⁊ sic q̄litas est eēntialis noīs. Et ƀm hoc diciť ꝙ om̄e nomē ƀcat subāz cū qualitate. Aliomō p̄t cō siderari q̄litas vt est ꝯtracta ad ꝓpriā ⁊ appellatiuā. et sic q̄litas est accn̄talis noi. Nō em̄ est incōueniēs illud qđ in se est eēntiale alicui scđz ꝙ est ꝯtractū ꝑ drn̄cias accn̄tales ⁊ extrinsecas eē sibi accn̄tale. Vn̄ illa qualitas accn̄talis pōt sic diffiniri. Qualitas ē quidā mod⁹ ƀcandi accn̄talis datus noī ad designandū rez suā in pl'a supposita ml'tiplicabilē vl' nō multiplicabilē Vn̄ ꝑ p̄mā ꝑtē intelligiť q̄litas appellatiā Per scđaz vō q̄litas ꝓpria. scz ꝑ h° ꝙ dr nō multiplicabilē Ex hoc p̄t sat' patē ꝙ oīs q̄litas nois vel est ꝓpria vl' est appellatiā. qꝛ si ƀcat rē suā in pl'a supposita ml'tiplica bilē. sic ē appellatiā q̄litas. Si aūt nō ƀcat rez multiplicabilē seu cōicabilē ⁊ sic est ꝓpria q̄litas. Et sic ptz ꝙ q̄litas in noīe nihil ali ud est q̄ q̄dā habitudo vl' aptitudo noīs ad ƀcādū rē suā discrete vl' cōiter Discrete ut roma. cōiter vt hō lapis. Et dr q̄litas a q̄li eo ꝙ ꝑ q̄litatē ꝯgnoscim⁹ quale sit nomē. an ꝓpriū an appellatiuū

Sciendū scđo ꝙ autor ꝯueniēcius dicit qualitas noīm in quo est. q̄ qualitas noīm quot sunt vel acciđūt. Cui⁹ rō est. qꝛ qualitas ī noīe est q̄dā habi tudo vl' forma accn̄alis et nō eēntialis qꝛ aduenit noī post ei⁹ esse cōpletū Sz de rōne foīe accn̄alis est esse ī subiecto Ideo đt autor qualitas noīm in q̄ est ⁊ nō q̄litas noīm q̊t sunt Itē foīa eēntialis et foīa accn̄alis ītra se drn̄t. qꝛ foīa subālis dat esse subāle rei ⁊ est de rōne intrinseca eius ⁊ cōstitutōe ei⁹. sicut aīa rōnalis ī hoīe Sz forma accn̄alis dat solū esse accn̄ale ⁊ p̄supponit esse cōpletū rei.

Sciēdū t̉tio ꝙ nomē ꝓpriū et nomē appellatiuū di uersimode ꝯsiderant a grāmatico ⁊ lo gico. qꝛ ꝯsiderāt a grāmatico vt modiƀcādi accn̄ales. et iō (vt di ctū est) q̄litas q̄ diuidiť in ꝓpriā ⁊ appellatiāz est q̄dā mod⁹ƀcādi Sz nomē ꝓpriū et appellatm̄ ꝯsiderāt a logico ꝓ quāto sbiciūť et p̄nť singl'ariť vl' ꝑticulariť et vl'iter. et vt sūt sbiectū vl' p̄dicatuz ꝓpoīs vl'is ꝑticularis īdiffinite ⁊ singl'aris. Et p̄t etiā nomen ap pellatm̄ cōsiderari a logico īquātū ē p̄dicabile vt gen⁹ vl' vt spēs vl' vt drn̄a l' vt ꝓpriū vl' ut accn̄s Et licz q̄litas nō sit ꝑncipiū cō

ſtructõis ſed ſit in mõ ↄſtruẽdi mod⁹ ſ꧌cãdi abſolut⁹. tñ ex noie ꝓ
prio ⁊ appellatio p̃t ↄſtitui ꝑfecta oĩo et cõgrua. et illo mõ cõſide
ratur a grãmatico. Non eñ omĩa accñcia cõſiderat grãmaticus
que ſunt principia cõſtructiõis. ſed ſolũ accñcia reſpectiua.

Sciẽdũ q̃rto ꝙ illa noĩa. ſol fenix luna ſunt nomĩa appellatĩa et nõ ꝓpria. et licȝ nõ ſunt
actu mľtiplicata in pľa ſuppoſita. ſunt tñ multiplicabilia in poñā
Nec repugnat ipĩs ex ꝑte forme multiplicari ĩ plura ſuppoſita.
ſed ſolũ ex ꝑte materie. q̄ꝛ tota materia ſolis ē in ipõ ſole ⁊ tota in
actu. Et licȝ vnus ſit fenix ĩ actu. ſunt tñ plures ſucceſſiue. Naȝ
fenix eſt auis quedã que ē ſola ⁊ in ſua ſpetie ſ꧌m actũ. que qñ veĩt
ad ſenectutẽ cõgregat ↄbuſtibilia ⁊ quoſdã lapides p̃cioſos ⁊ po
nit in nidũ ſuũ. ⁊ ex repcuſſiõe alarũ ſuaꝝ naſcit̃ ignis. a q̃ igne cõ
burit̃ ipẽ fenix. ⁊ ex puluere naſcit̃ alius fenix. q̃ ſiľiter facit dũ ad
ſenectutẽ veĩt. et ſic ſunt pľes fenices ſucceſſiue Et ſic ꝑtȝ de qua
litate quomõ diuidat̃. ⁊ q̃d ſit vna queq꧌ tã ꝓpria q̃ꝫ appellatiua

Arguit̃ p̃mo ſic Nulla forma ſimplex diuidit̃. quia illud quod eſt ſimplex nõ
habet partes. Sed qualitas eſt forma ſimplex ergo non poteſt di
uidi. et per conſequẽs male dicit̃ ꝙ qualitas ſit bipertita.

Secũdo ſic Om̃e quod eſt ideo eſt q̄ꝛ vnũ numero ē ergo om̃e nomẽ ſignificat vnũ numero.
Et om̃e nomen ſignificãs vnũ in numero eſt ꝓpriũ et nõ appella
tiuũ. ergo om̃e nomẽ eſt ꝓpriũ. et ꝑ cõſequens nullũ appellatiuũ.

Tertio ſic Hec vox petrus p̃ot cõuenire plurib⁹ cuȝ plures vocent̃ hoc noĩe petrus. ⁊ tamẽ eſt
nomẽ ꝓpriũ ergo male dicit̃ ꝙ nomẽ ꝓpriũ eſt nomen vnius rei.

Quarto ſic Si om̃e nomen q̃d eſt vnius tñ eſt ꝓpri um ſequeret̃ ꝙ omne nomen ſingularis
numeri eſſet ꝓpriũ. ↄſequẽs eſt falſum. quia homo nõ eſt propriũ
nomen. et tamẽ eſt ſingularis numeri. patet ↄñā q̄ꝛ nomẽ ſingula
ris numeri eſt tantũ vnius. et per hoc differt a nomĩe pluralis nu
meri quod nõ eſt vnius tantum ſed plurium.

Quinto ſic Hoc nomẽ athene narũ. eſt nomẽ ꝓpriũ et tamen nõ eſt nomẽ vnius ſed plurium
cũ ſit pluralis numeri. ergo nõ om̃e nomẽ ꝓpriũ cõuenit vni ſoli.

Ad p̃mũ di. ꝙ nulla forma ſimplex diuidit̃ in ꝑtes ĩ tegrales ⁊ quãtitatiuas. tñ bñ diuidit̃
in ꝑtes ſubiectiuas, ſicut genus in ſuas ſpeties. Et hoc mõ diui
ditur hic qualitas ĩ ꝓpriã et appellatiuã ſic̃ gen⁹ in ſuas ſpeties.

Ad scdm di. ꝙ omne qd est in vltio actu nature. iđ est quia vnū numero ē et singulare sin gularitate materie siue indiuiduali. Sz nō oportet ꝙ illud qd est in suo esse formali quātū ad esse essentiale ꝙ illud vnū sit numero numerositate materie Sed bn̄ vnū numero numerositate essentie et ideo quedā sunt nomīa propria. quedam appellatiua.

Ad terciū di. ꝙ licet petrus plurib⁹ cōueniat equi uoce. Nō tamē pōt plurib⁹ cōuenire vniuoce. qꝛ iste petrus et alius petrus habēt vnā rationē cōmu nē in qua cōueniūt scz in hoc noīe hō. nō tamē in hoc noīe petrus qꝛ petrus nō significat plures res sub vna impositione vocis.

Ad quartū di. ꝙ nomē ꝓpriū et nomē singl'aris nūeri diuersimode dicunt nomen vni⁹ qꝛ nomē ꝓpriū ꝯuenit vni: sic ꝙ nō p̄t ꝯuenire plurib⁹ Neqꝫ ꝫm actū neqꝫ ꝫm aptitudinē Sz licz nomē singl'aris nūeri ꝯueni at vni soli ꝫm actū. tn̄ ꝫm poñaz ⁊ aptitudinē p̄t ꝯuenire pl'ibus.

Ad quītū di. ꝙ hoc nomē athene arū pōt dupliciť ꝯsiderari. Vnomō vt est nomē vni⁹ ville vl' ciuitať et sic est ꝓprie q̄litatis. qꝛ vni soli ꝯuenit scz ciui tati Aliomō cōsideratꝛ vt ī sua ꝫcatiōe includit mł'titudinē gētiū in illa ciuitate habitātiū. ⁊ tūc pl'ibꝫ ꝯuenit ⁊ sic ē appel'. q̄litatis

Gradus cōparatōis quot sunt

Postq̄ autor determīauit de qualitate noīs. hic cōsequēter deter minat de cōparatiōe. Cuius ordinis ratio est. qꝛ qualitas ꝯuenit om̄i noī. sic ꝙ oē nomē est alicuius q̄litatis. cōpatio aūt nō con uenit om̄i noī vt inferi⁹ dicetꝛ. ideo q̄litas generalior et prior est cōparatiōe. Et ṗmo oñdit autor quot sunt gradus cōpationis. Secūdo oñdit que noīa recipiāt ꝯpationē. Tertio oñdit naturā cōpatiui. et cui casui seruiat. In ṗma parte dicit ꝙ tres sunt gra dus cōpatiōis scz positiuus vt doct⁹ et sic de alijs. Cuius diuisi onis ratio est. qꝛ omīs gradus cōpatiōis Aut significat rem suaz absolute. aut respectiue. Si ṗmū sic est positiuus. Si scdm hoc ē dupliciter. Aut significat rem suā citra terminū. sic est cōpatiu⁹. Aut ꝫcat rem suā in termīo. et sic est suplatiuus. Et ex hoc eliciū tur diffinitiōes ipoꝝ graduū. Vn̄ hic ꝓportionabiliter siue sil'i tudinarie agiť de gradu ad sil'itudinē graduū in rebus naturalibꝫ Nam sicut in naturalib⁹ ꝑ gradū fit ascēsus ⁊ descēsus ita ꝑ gra dus cōpatiōis fit descēsus et ascēsus de positiuo in suplatiuū et ecōtra. vt paruus minor minim⁹ Magnus maior maximus.

Sciendū pmo q(vt dicit autor) solū noīa appellatiua recipiūt ꝯpationē et p hoc excludunt noīa ꝓpria. Et licz inueniat salomonior clemētior. ibi tn̄ nō est ꝓpria cōpatio. sed abusiua Et adhuc talia noīa nō recipiunt cōpationē inquātū ꝓpria. sz vt accipiūt ꝑ appellatiuis. vt puta salomō ꝑ sapiēte. vt sit sensus salomonior. i. sapiētior Et adhuc nō oīa noīa appellatiua recipiūt cōpationē. Sz solū noīa adiectiua qualitatē aut quantitatē ẜcantia. quorū ꝓprietas pōt augeri vel minui. Et istorū adiectiuorū qualitatē aut quantitatē ẜcanciū aliqua recipiūt cōpationē regularē. aliqua irregularē. Regularis aūt cōpatio est qn̄ cōpatiu⁹ est descendēs a suo positiuo ẜm rectā formationē. et supat suū positiuū in vna sillaba. et idez ẜcat cū suo positio et cū hoc aduerbio magis Siliter superlatiu⁹ dicit supare cōparatiuū in vna sillaba. et idem ẜcat cum suo positiuo et cū hoc aduerbio valde vel maxīe. vt doctissim⁹. i. valde vel maxime doct⁹. Irregularis aūt cōpatio est cōtraria regulari Et fit tribus modis scz additiōe. subtractiōe. mutatōe Additiōe vt magnificus magnificētior magnificētissimus. Subtractōe vt iuuenis iunior. Mutatiōe vt bonus melior optimus. Et illa mutatio qn̄qз se tenet ex pte vocis. vt mal⁹ peior pessim⁹. Qn̄qз ex parte significatiōis. vt nou⁹ nouior nouissim⁹ Vn̄ nouissimus idē est q vltim⁹. Nouus aūt idē est q recēs. et sic mutat ẜcatio positiui. sic etiā patet q trib⁹ modis fit cōpatio regularis scz voce et ẜcatōe simul. vt doctus tior tissim⁹. quedā aūt voce ⁊ nō ẜcatiōe vt nouus. ior. issim⁹. quedā ẜcatione tn̄ et nō voce. vt mal⁹ peior pessimus. Et hoc ptз per hos versus. Sensu vel voce collatio fit vel vtroqз Voce nouus. sensuqз bonus. fit doctus vtroqз.

Sciēdū scdo q(autor dicit) ꝯpatiu⁹ gradus hз cōstrui cū abltīo vtriusqз numeri ⁊ hoc sine ꝑpositione media vt cū dicimus doctior illo vel illis. Et cā illius pōt esse illa. q2 sicut cōparatiu⁹ ẜcat rem suaз vt in fieri. ita etiā abltīīs. Et nō facit hic autor mentionē de ꝯstructiōe positiui sicut de cōstructione aliorū graduū. q2 positiu⁹ nō habet cōstructionē determinatā cū aliquo casu. Nā qn̄qз cōstruit cum gtō. vt plenus vini. qn̄qз cum dtō. vt similis illi. qn̄qз cum actō vt albus pedem. qn̄qз cum abltīo vt festinus cursu. Et hoc est ideo. q2 positiuus nō habet determinatā naturā sicut alij gradus. ideo autor nō facit mentionē de ꝯstructiōe eius. Alia causa pōt assignari q compatiu⁹ cōstrui possit cum abltīo. q2 cōpatiuus ẜcat rē suā vt est in motu, q2 omne id qd est extra suū terminū sp est i motu quo

vsq₃ attingit suũ terminũ. cõpatiuꝰ aũt citra ꝉminũ seu extra terminũ ꝭcat rẽ suã Sʒ abltiuꝰ dicit terminũ motꝰ. ideo vt sil'ia sil'ibus gaudeãt. pocius cõnstruiꝉ cũ abltio casu ꝙ̃ cũ alio casu. Et põt cõpatiuꝰ cũ pluribus ablatiuis cõstrui diuersis tamẽ respectibus. vt cũ diciꝉ sortes est lõgior platone dimidio pede. ille ꝯpatiuus longior cõstruiꝉ cũ illis abltĩs diuersimode. Nã cũ primo cõstruiꝉ ex vi cõpatiui: et cũ alijs ꝯstruiꝉ ex vi excessus quãtitatꝭ

Sciendũ tertio ꝙ ꝯparatiuꝰ nõ solũ cõstruiꝉ cũ ablatiuo vtriusq₃ numeri. Sed etiã qñq₃ cũ noĩatiuo mediãte hac cõiunctione ꝙ̃. vt sortes ẽ fortior ꝙ̃ plato. Et nõ solum cõstruitur cũ nominatiuo sed etiam cũ alijs casibus mediante eadem cõiunctione Exemplum quãdo cõstruitur cum genitiuo mediante hac cõiunctione ꝙ̃. vt miserior petri fortioris ꝙ̃ platonis. Exemplum vbi construitur cum datiuo. vt sum similis iohãni fortiori ꝙ̃ platoni. Exemplum vbi construitur cum accusatiuo. vt video iohãnem fortiorem ꝙ̃ platonẽ Exemplũ vbi cõstruitur cũ vocatiuo. vt o petre fortior es ꝙ̃ plato. Exemplũ vbi construitur cũ ablatiuo. vt fui cũ petro fortiore ꝙ̃ platone. Verũ tamẽ in istis omibus exemplis potest poni nominatiuus post illam cõiunctionẽ ꝙ̃ intelligendo hoc verbũ sit. vt miserior petri debilioris ꝙ̃ sit iohãnes et sic de alijs.

Sciendũ q̃rto ꝙ suplatiuus tm̃ cõstruitur cũ genitiuo plura ꝭcante vt doctissimꝰ poetarũ vel doctissimus virorũ. Cuius causa est. qꝛ suplatiuus ꝭcat rẽ suã vt est in termĩo. illud aũt qd̓ est in termĩo ẽ in q̃ete sed gtiꝰ est hmõi: cũ dicat ṗncipiũ subẽ. ideo pociꝰ cõstruiꝉ cũ gtõ ꝙ̃ cũ abltĩo vel cũ alio casu. Sed ꝙ ꝯstruaꝉ cũ gtõ plura ꝭcante ptʒ qꝛ suplatiuꝰ semꝑ teneꝉ ꝑtitiue. sed in oĩ cõstructiõe partitiua dʒ poni ꝑs et suũ totũ: ⁊ poniꝉ ꝑs in singulari ⁊ totũ in plurali vt dicẽdo sortes est doctissimꝰ hoĩm. Nã totũ denotat pl'itatẽ. cum cõtineat in se pl'es ꝑtes ideo suplatiuꝰ cõstruiꝉ cũ gtõ pl'i: vel saltẽ cũ gtõ singulari pl'a ꝭcante vtputa cũ gtõ singl'ari noĩs collectiui Nã collectiũ nomẽ sb̓ singl'aritate pl'itatẽ importat. vt gens ppl'us plebs turba exercitꝰ. Et in ꝯstructiõe suplatiui gradꝰ res excedẽs et res excessa dñt ꝑticipare eandẽ naturã vt petrꝰ est doctissimꝰ hoĩm. sed nõ in cõstructiõe cõparatiui. Et sic patʒ quot sunt gradus cõparatiõis. et que sit natura suplatiui et cõpatiui.

Cõtra ꝑdicta arguiꝉ primo sic.

Omnis bona diuisio debet esse bimẽbris. sed ista nõ est hmõi. cũ sit trimẽbris. g̊ ista diuisio nõ est bona ¶ Scd̓o sic. oĩa noĩa ꝭcãt

q̄litatē aut quātitatē. q2 ꝧcare subāz cū qualitate ē ꝓpriū noīs sed noīa ꝧcātia q̄litatē recipiūt ꝯpationē. vt dictū est. ğ oīa noīa siue ꝓpria siue appellatiā recipiūt ꝯpationē. ¶ Tertio sic. null⁹ abltiuus ē vtriusqꝫ nūeri. ergo ꝯpatiu⁹ nō cōstruit cū abltio vtriusqꝫ nūeri. q2 illō qō nō est cū nullo p̄t cōstrui. ¶ Quarto sic. ꝯpatiu⁹ grad⁹ cōstruit cū gtō vt dicēdo maior hoꝝ caritas. ergo ꝯpatiu⁹ nō solū cōstruitur cū abltio. ¶ Quīto sic. suplatiuus aliqn̄ ꝯstruitur cum genitiuo singulari. vt dicēdo doctissim⁹ cleri. ergo male dicit ꝙ suplatiuus solū cōstruitur cū genitiuo plurali.

Ad argumenta in oppositum.

Ad primū dr ꝙ oīs bona diuisio dꝫ esse bimēbris aut saltē reducibilis ad bimēbrem. Modo licet ista nō sit bimēbris Est tn̄ rducibilis ad bimēbrē. vt sic oīs grad⁹ cōpatiōis aut ꝧcat rē suā absolute aut respectiue. ¶ Ad scdm dr ꝙ cū dicit. au. noīa ꝧcātia q̄litatē recipiūt ꝯpationē ibi nō capit q̄litas ꝓ illo a q̄ nomē iponit. ꝫm quē modū oē nomē ꝧcat subāz cū q̄litate sed ꝓut cōuenit noī vt est quedā forma intēsibilis vel remissibilis ꝫm quā quales esse dicimur. sicut alb⁹ niger ꝧcāt qualitatē. ¶ Ad terciū dr Licꝫ nullus abltūs sit vtriusqꝫ nūeri idē in numero. tn̄ abltūs indiffinite siue cōmuniter in spetie sumpt⁹ bn̄ est vtriusqꝫ nūeri. sic ꝙ vnus ē singularis nūeri. Alter vo pluralis nūeri Modo qn̄ autor dicit abltio vtriusqꝫ nūeri. nō itelligit ꝙ abltūs aliqs sit singularis et p̄lis numeri simul. sed diuisim. sic ꝙ vnus sit singularis numeri alter vo pluralis numeri. Vel pōt negari cōsequēcia. q2 arguit a suppositōe ꝑsonali ad simplicē. Nā cū dicit null⁹ abltūs est ⁊c̄ ibi abltūs supponit ꝑsonaliter Sꝫ cum dicit incōsequēte ergo cōpatiuus nō regit abltm̄. ibi abltm̄ supponit simplicit. ¶ Ad quartū dicit ꝙ quādo ꝯparatiuus cōstruit cum gtō. tūc nō tenet comparatiue in sua ꝓpria natura. sed tenetur partitiue et in natura superlatiui. Modo ibi loquit autor de cōparatiuo ꝯpatiue tento. ¶ Ad quintū dicit ꝙ suplatiu⁹ semp cōstruit cum gtō pluralis numeri. nisi in noībus collectiuis. Et licꝫ qn̄qꝫ cōstruat cū eis et nō cū gtō pluralis nūeri ꝫm modū cōstruendi. tamen ꝯstruit cuꝫ gtō plurali ꝫm rem. quia nomen collectiuū in singulari nūero ꝫm rem importat pluralitatē. sicut et pluralis numerus. ergo ⁊c̄.

Genera nominum quot sunt.

Postq̄ autor supi⁹ determīauit de ꝯpatiōe noīm. h ꝯn̄ter determinat de gn̄e noīm. Cui⁹ ordinis rō est. q2 cōpatio tenet se ex parte

vocꝫ. gen⁹ aũt ex parte significati Nã gen⁹ oritˀ a ꝓprietate rei. ⁊ vox ꝑcedit rem sicut signũ suũ signatuꝫ. ideo pri⁹ agendũ fuit de cõpatiõe q̃ de gñe. Et ideo ꝑmo dt. au. ꝙ q̃tuor sũt genera noĩm. scꝫ masculinũ. feĩm neutrũ. et cõmune. Et postea subiũgit duo genera. scꝫ om̃e qđ est triũ generũ qꝛ cõponitˀ ex masculino femĩo et neutro sicut hic hec ⁊ hoc. ⁊ epicenũ Et dꝛ epicenũ. qꝛ sub vno articulo cõprehẽdit vtrũqꝫ sexũ scꝫ masculinũ et muliebrẽ. Et gen⁹ epicenũ vocatˀ ꝓmiscuũ. a ṽbo ꝓmisceo ꝓmisces qꝛ hic ãbo sexus miscentur et importãtur per vnum nomen.

Sciendũ ꝑmo ꝙ in isto passu autor nõ facit mentionẽ de dubio gñe. qꝛ gen⁹ quãtũ est de se nũq̃ est dubiũ. sed ꝓ tãto dꝛ dubiũ qꝛ doctores dubitauerũt sub q̊ gñe ponãtˀ illa noĩa que dicuntˀ dubȳ gñis. vt dies finis clunis. Et ꝓ hoc bñ apparet ꝙ illa noĩa q̃ in singulari nũero sunt dubȳ gñis. in nũero plꝫi sunt generis masculini. Ex q̊ ptꝫ ꝙ masculinũ quantũ est de se nõ est dubiũ ideo. au. hic nõ facit mentionẽ de dubio gñe. Quia tñ de eo postea facit mẽtionẽ quãdo docet declinare h⁰ nomẽ dies ꝫm quĩtã declinatiõꝫ Ideo ex dictꝫ autoris ĩ ista parte ⁊ in alijs põt cõcludi ꝙ septẽ sunt gña in noĩe. scꝫ masculinũ femĩm. neutrũ. cõmune. om̃e. epicenũ ⁊ dubiũ. Quoꝝ sufficiẽtia sic habetˀ. Om̃e gen⁹ aut ẽ simplex aut ꝯpositũ. Si simplex hoc ẽ duplicitˀ. Aut ẽ certũ aut incertũ Si certũ hoc est tripliciter vel oritˀ a ꝓprietate actiua. et sic est masculinũ gen⁹. aut a ꝓprietate passiua. et sic ẽ feĩm gen⁹ Aut a ꝓprietate indrñter se habẽte ad vtrũqꝫ. et sic est neutrũ. Si sit incertũ hoc est duplicitˀ. aut habet plus de incertitudine in re q̃ in voce. Aut est equalitˀ incertuꝫ ex parte vocis et ex parte ꝫcati Si ꝑmũ sic est epicenũ qđ sꝫ vno articulo rẽ vtriusqꝫ sexus ĩportat. Si scđm sic est dubiũ. Si aũt genus est cõpositũ. hoc est duplicitˀ. Aut cõponitˀ ex trib⁹ generib⁹. et sic est om̃e. aut ex duob⁹. ⁊ sic ẽ cõmune qđ cõponitˀ ex duobus cõiunctim vel etiã dubium quod cõponitur ex duobus diuisim.

Sciẽdũ scđo ꝙ inter ꝯñe et epicenũ gen⁹ põt assignari triplex differẽtia. Prima est hec. qꝛ cõmune genus recipit duos articulos. Epicenũ ṽo vnũ tm̃. et tm̃ opatˀ sub vno articulo quãtũ cõmune sub duob⁹. Et dicitˀ ab epi qđ est suꝑ et zenõ cõmune q̃si supra cõmune. Scđa differentia est Quia cõmune ꝯsistit ĩ magnis aĩalib⁹ scꝫ in hoĩe boue leone et sic de alijs Epicenũ ṽo in paruis aĩalibus vt piscib⁹ auib⁹ Tertia differẽtia. qꝛ gen⁹ cõmune ꝑt visu discerni. epicenũ ṽo non. Alia põt esse differẽtia. Quia si aliqua determĩatio siue adiectm̃ additˀ nomini epiceno, Nõ potest ipsum restringere ꝓ masculino tantũ

vel feminino tantū. immo indifferenter se habet ad vtrunq3. Sic autem nō est de cōmuni. q2 determiatio sibi addita facit ip̄m stare ꝑ masculino tm̄ vel feminino tm̄ Nam cū dr sacerdos magn⁹ ibi sacerdos stat pro masculino tantū. Et qn̄ dicit sacerdos magna. ibi stat ꝑ feminino tantū. Similiter etiā dicit de dubio. q2 cōmune recipit duos articulos mediāte cōiunctiōe copulatiua. vt hic et hec sacerdos. ideo dicit cōmune a con. i. simul ⁊ vnio onis quia vnit in se duo genera. Sed dubiū genus recipit ꝑpositionē duorū articulo᷑ mediāte cōiunctiōe disiūctiua. vt hic aut hec dies. ita ꝙ dubiū sit quis articulorū debeat ꝑponi huic dictioni.

Sciēdū tertio ꝙ genus pōt notificari sex modis. Primo per terminationē. sicut nomina terminata in us sunt masculini generis. licet nō semper Secundo per articuluz. vt per hic notificatur masculinū. per hec femininū. et per hoc neutruz. Tertio potest notificari per regulas quas priscianus ponit. siue donatus. vl' alij maiores autores. vt cortex. Quarto per relationē. sicut homo currit qui mouet. ibi p hoc relatiuū qui notificat ꝙ hō capit pro masculio. Sed cū dicit homo currit que mouet. ibi notificat ꝙ homo capit pro femino genere. Quinto notificat pet sexū. Nam illa que habent sexū virilem sunt generis musculini. et que habent sexū femineū sunt generis femini. Sexto notificat per adiectiuū. vt cū dicit magnus bos. bos est generis masculini. cū autē dicit magna bos. bos est generis femini. Et istis sex modis notificat genus. q̄ in his versibus patent. Terminus articulus. casus. relatio. sexus. Adiectiuum solent notificare genus.

Sciendū quarto ꝙ (videat ordo istorū generū) masculinū ꝑcedit femininū. Quia masculinum sumitur a proprietate actiua. femininū autē a proprietate passiua. Modo agens prius et prestācius est suo passo. vt dicitur tertio de anima. Similiter masculinū et femininū precedunt neutrū. quia sumitur a qualitate indifferenter se habente ad actiuam et passiuā. et sic presupponit ea. Similiter neutrum precedit cōmune. quia vnū precedit plura. sicut dicit in p̄dicamētis. Etiā cōmune precedit omne. quia de quāto aliquid est simplicius tanto est prius. Modo cōmune simplicius est omni. Sed epicenū et dubiū in vltimo loco ponūtur. cū sint genera incerta ⁊ cōfusa. Et sic patet quot sunt genera nominū. et que sint Unde genus in ꝓposito est quidā modussignificādi datus partioratiōis ad designandū rem suaz sub qualitate actiua vel passiua vel indifferenter se habente ad vtrunq3.

Cōtra ꝓdicta arguit̃ primo sic.

Quecunqȝ respectu vnius ⁊ eiusdē sunt eadē. illa inter se sunt eadem. Sed masculinū et femininū ⁊ neutrū sunt eadē respectu vnius et eiusdē rei. vt lapis est masculini generis petra feminini generis. saxum neutri generis. et tamē ista noīa eandem rem significant. ergo masculinū femininū et neutrū nō sunt genera distincta. ¶ Secundo sic. Masculinū femininū et neutrū sunt genera opposita. sȝ ex oppositis nō potest aliquid cōstitui. ergo ex istis tribus nō potest cōstitui om̄e genus. ¶ Tertio sic. Nullū nomen importat vtrūqȝ sexum sub vno articulo. cū isti sex⁹ sint distincti ergo male dicitur ꝙ epicenum genus sub vno articulo importat vtrūqȝ sexum. ¶ Quarto sic animal importat vtrunqȝ sexū sub vno articulo. et tamē nō est epiceni generis. ergo illud genus nō est epicenū qđ sub vno articulo ꝯprehēdit vtrūqȝ sexū. ¶ Quinto sic. sicut est in natura sic debet esse in arte. q2 ars imitat̃ naturā scđo phisicorū. sed in natura nō sunt nisi duo genera. scȝ masculinū et femininū. ergo erunt etiā in arte nisi duo genera.

Ad argumenta in oppositum.

Ad primū dicit̃. ꝙ illa que sunt eadem vni tertio ꝫm rem et ratione simul sunt eadem inter se. Modo licet illa noīa idē significēt ꝫm rem. nō tamē ꝫm ratiōȝ. q2 imponunt̃ a diuersis ratōibus siue ꝓprietatibus in illa re repertis. Nam in illa re repitur vna ꝓprietas actiua que est ledere pedē. et sub hac imponit̃ in masculino genere. repitur etiā in illa re alia ꝓprietas passiua. scȝ pede teri. ⁊ sub hac imponit̃ in femīno genere. Ideo cū oriat̃ genus a ꝓprietate rei. et ille ꝓprietates sunt diuerse. ob hoc illa genera erūt diuersa. ¶ Ad secundū dicit̃. ꝙ licet illa genera sint opposita formaliter. ⁊ quantū ad suas ratiōes formales. nō tamē materialiter. Et ideo equiuoce possunt reperiri in aliqua re ꝫm diuersas ꝓprietates. ꝫm quas illa res potest atribui masculino femīno et neutro generibus. sicut foelix potest cōformari in genere cuȝ masculino feminino et neutro. ¶ Ad terciū dicit̃. ꝙ licet vterqȝ sexus ex ꝑte rei per idem nō possit importari. tū ex parte vocis bene importatur ꝑ aliquod nomē. Nam licet sexus ille ex parte nature sit discretus. nō tū est discretus quo ad noīa. Ideo potest solū significari vna et eadē voce. ¶ Ad quartū dicit̃. ꝙ nō om̄e nomen importans vtrūqȝ sexum sub vno articulo est epiceni generis. sed vltra hoc requirit̃ ꝙ illud nomē significet aliqđ spetiale et determinatū in quo nō pōt sexus discerni q̄ ad nos sicut passer mustela

miluus. Modo hoc nomen animal. nõ significat aliquod spetiale sed aliquod generale. cũ aliqua spetialia significant per masculinũ Aliqua per femininũ. ideo indifferẽter se habet ad vtrunqз. ¶ Ad quintũ dicitur. ꝙ licet accipiendo genus vt dicitur a genero. as. are. vel a generor. aris. scз quia vel generatur vel generat scđm quẽ modum nõ sumitur genus a grãmatico. nec est accidens nominis. sunt tantũ duo genera. tñ accipiendo genus vt est modussignificandi consignificans proprietatem rei possunt esse plura genera ꝙ̃ duo. scđm ꝙ illa proprietas potest multipliciter reperiri in rebus. Et sic patз ꝙ licet in natura sunt tantũ duo genera. tamen ꝫm artem sunt plura.

Numeri noĩm quot sunt Duo

Postꝙ̃ autor superius determinauit de genere. quod inest nomi a qualitate essentiali a qua nomen imponit. Hic cõsequenter determinat de numero. dicẽs ꝙ duo sunt numeri nominũ. scз singularis et pluralis. Et sic numerus qui est quidã modussignificãdi diuiditur in singularẽ et pluralem. Cuius diuisionis ratio est. qr omnis numerus. Aut significat rem suam per modũ vnius. aut per modum pluriũ. Si primũ sic est singularis numerus. Si secũdum sic est pluralis numerus. Et quia inter vnum et plura nõ est dare mediũ. quia duo sunt plura. et inter vnum et duo nõ est dare mediũ. Ideo tantũ duo sunt numeri nominum. Nec est simile de generibus et numeris. Quia inter masculinũ et femininũ reperitur medium per abnegationem aliqualem scз neutrum genus. quia in re reperitur proprietas que indifferenter se habet ad qualitatem actiuam et passiuam.

Sciendũ p̃mo ꝙ numer⁹ multipliciter accipit. p̃mo idẽ est ꝙ res nũerata. sicut decem hoies vel canes. Secũdo idem est ꝙ aĩa numerans. vt dicit virgilius Nos numeri sumus tanꝙ̃ fruges. Tertio idẽ est ꝙ ratio numerãdi. et iste numerus vocat numerus formalis quo solemus numerare. Quarto idem est qđ metrum siue mensura. Quinto est modussignificandi datus parti ad designandũ rem suã per modũ actualis vnitatis vel pluralitatis. qui quidẽ modussignificãdi inest noĩ ex eo ꝙ de ipso potest fieri ꝫmo vt de vno vel de pluribus. Et hoc modo solũ est hic ad ꝓpositũ Et iste acceptiões habent ꝑ hos versus. Est numerus numerãs distinctio res numerata. Accidit et numerus metrũ quãdoqз vocatur.

Sciendũ scđo ꝙ iste modussignificandi nominis potius nominatur a nomine

quātitatis discrete et ab eo sumitur q̄ꝫ a nomīe quātitatis ꝯtinue. Ratio huius est. quia accn̄tia nomīs debent esse generalia et cō-munia omibus nominibus. Sed quātitas cōtinua nō cōuenit omi rei per nomen significate. Nam rebus spūalibus nō cōuenit quā-titas cōtinua. cū sint immateriales. nec habēt partes integrales Sed tamē ipsis bene ꝯuenit quātitas distreta. ideo iste modussig-nificandi nō sumitur a quātitate cōtinua. sed a quātitate discreta q̄ꝫ cito eīm aliquid profert̄ intelligit̄ sub isto modo significādi. scꝫ sub actuali vnitate. vel pluralitate. Cū ergo omne nomē sit ꝓfe-ribile. sequit̄ ꝙ modussignificādi iste reperit̄ in quolibet nomine.

Sciendū tertio

ꝙ ista noīa numerabilia duo tria sunt plr̄alis numeri tm̄. similiter alia noīa a trib⁹ ꝛc̄ Que sunt indeclinabilia. qꝛ talia noīa indr̄n̄ter se hn̄t ad noīa cuiuslibet declinatiōis. Si eīm declinarent̄ ꝫm vnā declinationē magis viderent̄ se habere ad noīa vni⁹ declinatiōis q̄ꝫ ad noīa alteri⁹ decliātiōis. Quāuis aūt duo ꝛ tria sint noīa nu-meralia. tamen declinātur ꝓpter aliquā excellentiā. quia ipsa dicū-tur principia aliorū numeroꝝ. Qꝛ aūt alia noīa numeralia sint in-declinabilia. ptꝫ ꝑ quoddā simile. Nā vt ꝓnoīa indr̄n̄ter et equa-liter se haberent ad oīa noīa cuiuscūqꝫ declinatōis fuerint. nō ha-bēt declinationē oīno noī similē. Si aūt haberēt cōuenientē decli-nationē. magis viderent̄ se habere ad vnū nomē q̄ꝫ ad aliud. ergo vt illud dubiū remoueret̄. illa ꝓnoīa habent incōuenientē declina-tionē. Sic dicendū est de istis noībus numerabilibus. que equa-liter se habent ad oīa noīa. et ideo manent indeclinabilia.

Sciendū quarto

ꝙ ꝑ oppositū noīa ꝓpria sūt tm̄ singularis numeri. Cui⁹ ratio est. qꝛ nomē ꝓpriū vni soli rei cōuenit. ideo cū solū singula-ris numer⁹ ꝫcat rem suā per modū vnius. noīa ꝓpria sunt tm̄ sin-gularis numeri. et sic ipsis repugnat numerus plr̄is. Et si noīa ꝓ-pria qn̄qꝫ in plurali numero inueniant̄. sic dicit̄ ꝙ duo ayaces ve-nerūt ad troyā. hoc est solū improprie. inquantū ponunt̄ loco no-mis appellatiui. Et oīa noīa appellatiua possunt habere pluralē numerū. Et si aliqn̄ noīa metallorū et huiusmōi careāt plurali nu-mero. hoc est solū ꝫm vsuꝫ et nō ꝫm artē. Et sic ptꝫ q̊t sunt nūeri noīm. et quare tot nec plr̄es nec pautiores. et q̄d vnusq̄sqꝫ illorū.

Cōtra predicta arguit̄ ꝑmo sic.

Vbicūqꝫ est nūer⁹ ibi ē mlr̄titudo ex vnitatib⁹ aggregata. vt ptꝫ ꝑ diōneꝫ nūeri. in q̄ dr̄ nūerus est mlr̄titudo ex vnitatib⁹ aggrega-ta. sed singularis nūer⁹ nō est hmōi. cū ꝫcet solū ꝑ moduꝫ vni⁹. ꝗ

nullus ē numerus singularis. ¶ Scdo sic aliq̄s ē numer⁹ binari⁹ et aliq̄s ternari⁹. ergo sequit̄ ꝙ plures sint nūeri q̄ꝫ duo. et ꝑ ꝯn̄s male assignāt̄ tm̄ duo. ¶ Tertio sic greci ponūt tres nūeros scꝫ singularē dualem et pluralē. vt testat̄ ṗscianus. sed nos debem⁹ imitari grecos. ergo etiā debem⁹ habere tres nūeros. ¶ Quarto sic oīa noīa sub aliquo numero ꝯprehēdunt̄. sed noīa sunt infinita ergo ⁊ nūeri erūt infiniti. et ꝑ ꝯn̄s nō sunt tm̄ duo numeri in noīe ¶ Quinto sic hoc nomē gens s̄ꝫcat rem suā ꝑ modū pluralitatis. et nō est pl'is nūeri sed singl'aris. ergo male dr̄ ꝙ nūerus pl'is est modus significādi s̄ꝫcans rem suam per modum pluralitatis.

Ad argumenta in oppositum.

Ad primū dicit̄ ꝙ vbicūqꝫ ē numer⁹ formalis. q̊ est ratio numerādi de q̊ nō est hic ad ꝓpositū. ibi est multitudo ex vnitatib⁹ ꝓfusa sed nō vbi est numer⁹ de q̊ est hic ad ꝓpositū. q̊ est mod⁹ s̄ꝫcādi datus noī ⁊c̄ Modo talis numerus s̄ꝫcat rē suā qn̄qꝫ ꝑ modū vnius. et qn̄qꝫ ꝑ modū pluriū. ¶ Ad scd̄m dr̄ ꝙ numeri formales q̊ sunt quātitates discrete. nō sunt tm̄ duo sed numeri q̊ assignantur in noīe tanq̄ꝫ modi s̄ꝫcandi sunt tm̄ duo de q̄bus est hic ad ꝓpositū ¶ Ad terciū dr̄. ꝙ dualitas cōprehēdit̄ sub pluralitate. qꝛ vbicūqꝫ sunt duo ibi est pl'itas. ideo pluralitas nō ē distincta a plurali numero. qꝛ quod excedit vnitatē. sub pluralitate cōprehenditur. ¶ Ad quartū dicit̄. ꝙ licet noīa sint infinita in numero q̊ ad nos tamen oīa reducunt̄ ad vnū illorū duorū numerorū. quia omē nomen quodcūqꝫ sit. aut s̄ꝫcat ꝑ modum vnius aut ꝑ modū pluriū. ¶ Ad quintum dicit̄ ꝙ hoc nomē gens eo modo quo s̄ꝫcat pluralitatem est pluralis nūeri. significat eñ pluralitatē s̄ꝫm rē. et ergo pōt dici pluralis numeri s̄ꝫm rem. et s̄ꝫm vocem s̄ꝫcat per modum vnius. Et ergo ē singularis numeri s̄ꝫm vocem. Et quia grāmaticus plus cōsiderat voces et dictiōes q̄ꝫ res. ideo debet simpliciter dici ꝙ gens est singularis numeri. Et sic etiā dicendū est de istis noībus populus plebs turba et sic de alijs.

Figure nominū quot sunt. due.

Postq̄ꝫ autor superi⁹ determiauit de quarto accidente nomis scꝫ de numero. Hic cōsequenter determīat de quinto accidēte scꝫ de figura. Cuius ordinis ratio est. quia numerus inest dictiōi ratōe sube. Figura aūt rōe voc' ideo nūer⁹ p̄cedit figurā Et licꝫ figura accipiat m'ltis modis. vt ptꝫ ꝑ hos v̄sus Accidit est x̄pus dispo nit signat et ornat. Grāmatice viciū sepe figura notat. Quorum

versuũ satis habet expositio in libro modoꝝ ꝫcandi. tm̃ figura in ꝯposito solum accipit ꝫm primũ istoꝝ modorũ. scꝫ prout est modus significãdi accñtalis datus parti ad designãdum rem suã sub esse simplici vel sub esse cõposito. Et ꝫm hoc dicit autor ꝙ tantũ due sunt figure noĩm. scꝫ simplex vt decẽs potẽs. cõposita vt indecens impotẽs. Cuius diuisionis sic habet sufficientia. qꝛ omis figura. vel ꝫcat rem suã sub esse simplici vel sub esse cõposito. Si ꝑmũ sic est figura simplex. Si scd̃m sic est figura cõposita.

Sciẽdũ ꝑmo ꝙ figura fuit inuenta triplici de causa. Primo causa cõfusionis tollende Nã hoc v̓bum fatio indifferẽter se habet ad bonũ et malũ et ista confusio tollit quãdo cõponit cum bene vel male. vt dicendo benefatio malefatio. Scd̃o fuit inuenta causa breuitatis. Nã breuius dicit dapifer q̃ ferens dapes. Tertio inuẽta fuit ꝓpter necessitatem. Nam armiger melius intrat metrum q̃ arma gerens. Et sumit hic figura ad similitudinẽ figure in mathematicis. q̃ diffinitur ab Euclide sic. Figura ẽ que termino vel terminis clauditur quia sicut videm⁹ qñꝙ ꝙ quedã simplex figura ex simplici linea circulari fit. sicut circul⁹. Ita hic figura simplex fit ex simplici voce. Et sicut videmus ꝙ quãdo figura cõstituit ex plurib⁹ lineis triangulis vel quadrangulis. ita videmus ꝙ qñꝙ figura ex pluribus vocibus constituit. et talis figura dicit composita.

Sciendũ secũdo ꝙ figura decõposita quã ponit pristianus cõprehendit sub cõposita. Nam donatus capit figurã compositã cõmuniter ꝓ illa que nõ est simplex. Unde illa figura vocat a pristiano decõposita que descendit a composita figura. vt magnanimitas descendit a magnanimus. et sic pocius debet denomiari species deriuatõis q̃ figura. quia vnã dictionẽ descendere ab alia nõ facit diuersitatem figuraꝝ. sed poci⁹ facit diuersitatẽ specierũ deriuatiõis. ideo dicit autor modorũꝫcandi qd̓ sapiens pristianus intelligit per decompositã speciem deriuationis. donatus aũt nõ considerat deriuationẽ dictiõis. que pertinet ad ꝑfectos. et non ad pueros. ideo ꝫm hoc nõ facit mentionẽ de composita figura.

Sciendũ tercio ꝙ vt dicit autor noĩa ꝯponũtur quattuor modis Unomõ ex duobus integris vt suburbanus. que sunt due integre dictiões. ⁊ in cõpositiõe remanẽt. Scd̃o cõponũtur ex duob⁹ corruptis. i. duabus dictiõib⁹ quarũ nulla ẽ integra in dictiõe cõposita. vt efficax municeps Efficax eñ ꝯponit ab effectus effect⁹ effectui et capax capacis. et municeps a mun⁹ et capiens. Modo manifestũ est ꝙ

nulla pars manet integra in illa dictiōe. Tertio cōponunt̃ ex cor
rupto ⁊ integro. vt nugigerulus. quod cōponit̃ a nuge et gerulꝰ.
⁊ vna pars cōpositionis nō manet integra. Quarto cōponunt̃ ex
integro et corrupto. vt ineptus qđ cōponit̃ ab in et aptus. a em̃
mutat̃ in e in cōpositione. Insulsus qđ cōponit̃ ab in et salsus. et
mutatur a in u in cōpositiōe. Et vt dicit autor noīa qn̄qꝫ ꝯponūt̃
ex pluribus vocibus q̄ꝫ duabus. Nā inexpugnabilis dicit̃ ab in
.i. nō ⁊ expugnabilis. qđ cōponit̃ ab ex et pugnabilis. Similiter
imperterritus. qđ dicit̃ ab in. i. non. et per. i. valde et perfecte. et
territus. a. um. quasi nō valde territus.

Sciendū q̄rto ꝙ ꝓpter istos modos pdictos dā
tur tres regule de noībus cōposi
tis. quarū Prima est ꝙ oīe nomē cōpositū ex duobꝰ rectis decli
natur ex parte vtriusqꝫ recti. vt iusiurandū. respublica Et cau
sa istiꝰ regule est qꝛ a noīatiuo cadit impositio dictionū. vt de illo
oriat̃ dictio. ideo nō est maior ratio quare ex pte vniꝰ recti ista no
mīa declinent̃ q̄ꝫ ex pte alteriꝰ. quapropter talia noīa declinantur
ex pte vtriusqꝫ recti. Scđa regula ē. ꝙ nomē cōpositū ex recto ⁊
obliquo declinat̃ solū ex parte recti et nō obliqui. vt ī hac dictiōe
paterfamilias. vbi p̄cedit noīatiuꝰ. et in hac dictione legislator.
vbi sequit̃. Tercia regula est. ꝙ nomē ꝯpositū ex duobꝰ obliquis
ex parte vtriusqꝫ manet indeclinabile. sicut huiusmodi officipdi
que sunt cōposita ex duobus obliq̄s. et manent indeclinabilia. Et
iste tres regule ponunt̃ in doctrinali in illa parte. Rectos cōpo-
ne vbi dicit̃ earū expositio. et de quibusdā adiectis. Et sic pꝫ q̄t
sunt figure. et que sit vnaqueqꝫ. et quot modis noīa cōponūtur.

Cōtra p̄dicta arguit̃ primo sic.

Figura est de cōsideratiōe logici. Nā in pmo priorū phūs ponit
tres figuras silogismorū. Sꝫ diuersi artifices debēt diuersa cōsi
derare. ergo figura nō est de cōsideratiōe grāmatici. et ꝑ ꝯn̄s nō
est accidēs noīs. ¶ Secundo sic. Om̄e accn̄s noīs potest abesse
vel adesse preter subiecti corruptionē. vt dicit̃ in p̄dicabilibꝰ. sed
figura nō pōt abesse nomī. quia omne nomen est alicuius figure.
ergo figura nō est accn̄s noīs. ¶ Tertio sic decēs potēs sunt par
ticipia p̄sentis tēporis. descendencia ab istis verbis possum po-
tes. decet decebat. ergo male ponunt̃ pro exēplis ī noīe. ¶ Quar
to sic. Armiger et dapifer sunt noīa. et tamen nō sunt simplicis fi
gure. qꝛ nō significāt rem suā sub esse simplici. nec etiā composi-
te. quia nō possunt diuidi in partes intelligibiles. Nam armi ni-
hil significat. nec ger. ¶ Quinto sic. partes separate cuiuslibet

nomis nihil ꝫcāt. vt dicitur primo periarmenias. ꝗ nullū cōpo
nitur ex duobus integris. ꝑn̄s patet. quia si ille partes essent in-
tegre in cōpositione. ipse sepate aliquid significarent.

Ad argumenta in oppositum.

Ad ꝑmū dꝛ ꝙ licꝫ figura q̄ est ordinatio triū termioꝝ ꝫm debitā
subiectionē ꝛ ꝑdicationē sit de cōsideratiōe logici. Nō tn̄ figura
vt est modꝰ ꝫcandi. de qua hic est ad ꝓpositū. ¶ Ad scðꝫ dicit ꝙ
licet oīe nomē sit alicuiꝰ figure. tamē figura pōt sibi abesse. qꝛ si
nomen nō haberet aliquā figurā. adhuc reponeret in spē partis ꝑ
suū modūꝫcandi essentialē specificū. q̄ est ꝫcare per modū habitꝰ
et quietis. ¶ Ad terciū dicit ꝙ decens potēs nō sunt ibi partici
ꝑia. sed trāseunt in vim noīs. vt dicit autoꝛ doctrinalis ꝙ parti-
cipiū potest trāsire in vim noīs. ¶ Ad quartū dicit. ꝙ armiger
et dapifer sunt cōposite figure. Et ad ꝓbationē dꝛ ꝙ nō oīa noīa
cōposita dn̄t diuidi in duas partes intelligibiles sed hoc solū est
verū de illis q̄ cōponunt ex duobus rectis. in alijs aūt sufficit ꝙ
possint diuidi ī duas partes reducibiles ad partes intelligibiles
Modo sic est ibi Nam armi et ger reducūt an istas duas partes
scꝫ arma et gerens. que sunt intelligibiles. ¶ Ad quintū dicit ꝙ
ꝫm rei veritatē nomē compositū nō ꝯponit ex duobus integris.
nec diuidit in duas partes ītelligibiles. Nā hoc dictū est ꝫm cō-
munē opinionē antiquoꝝ grāmaticoꝝ. Sed solū cōponit nomē
cōpositū ex duobus integris ꝫm apparentiā et nō ꝫm rei verita-
tem. Ideo dicit phūs primo periarmenias ꝙ licet nomē cōposi-
tum nō possit diuidi. tn̄ habet vultū. i. apparentiā. Et hoc idē dt
autoꝛ modoꝝsignificādi cū dicit. Quod sit cōpositū prebet vox
cōsona vultū. Et licꝫ partes dictiōis cōposite ꝫm rei veritatem
nihil significēt qð sit de intētiōe tociꝰ. vident tn̄ ꝫcare. et ideo ille
partes dicunt integre siue ītelligibiles. quia adhuc sunt significa-
tiue non quātū ad illā compositionē. sed inquātum stant sub par
te orationis. quia parsoꝛonis est significatiua. vt notuꝫ est ex se.

Casus nominū quot sunt. Sex

Postq̄ autoꝛ superius determinauit de quinto accidēte nominis
scꝫ de figura. Hic ꝑn̄ter determiat de sexto scꝫ de casu. Et dicit ꝙ
sex sunt casus noīs. scꝫ ntūs. gtūs et sic de alijs. Unde sufficiētia
istoꝝ sex casuū est. qꝛ omis casus aut est trāsitiuꝰ aut intrāsitiuꝰ.
Si scðm hoc est duplicit. qꝛ aut dicit substāciā in qua est fuit vel
erit actꝰ vbi et sic ē ntūs. Aut dicit subāꝫ excitatā ad aliquē actū
exercendū ꝛ sic est vtūs. Si aūt casus sit trāsitiuꝰ hoc ē duplicit

Aut est trāsitiuꝰ ꝑsonarū aut actuū. Si pͥmū hoc est dupliciter. qꝛ
vel dͭ ꝑncipiū subē. et sic est gtūs. vel finē substācie ⁊ sic est dtūs
Si scdm hoc ē dupliciter. aut dicit rem que est principiū actus ⁊
sic est abltūs. aut dicit rem que ē terminꝰ actus et sic est actūs.

Sciēdū ꝑmo ꝙ casus accipiꝫ multis modis. Pri
mo casus dͭ ruina siue lapsus rei ẜm
ꝙ dicitꝫ de quāto gradus altior de tanto casus grauior. Secundo
idē est ꝙ euētus. Tertio est inflectio vocis de voce in vocē. ⁊ illo
modo capiꝫ hic. Et describiꝫ sic. Casus est quidā modus significā
di accidentalis datus nomini ad significandū rem suā per modū
vt quod. vel cuius. vel ꝑ modum vt cui. vel per modū vt quem
vel per modū excitati ad actū verbi prosequendū. vel ꝑ modū vt
a quo. Ex illa diffinitiōe possunt elici diffinitiones particulares
omniū casuū Unde predicte acceptiones casus cōtinētur in hijs
versibus. Lapsus et euentus inflectio sit tibi casus Et quicquid
dicas a cado sit tibi cassus.

Sciendū secūdo ꝙ intꝫ illos casus est ordo. Nā
noīatiuus ꝑcedit omēs obliq̊s
quia ab ip̄o ẜm vocem descendūt omnes obliqui. et ideo nomiati
uus tanq̄ principiū ponitur in primo loco. Et non diciꝫ casus eo
ꝙ cadit ab alio sed quia alij cadunt ab ipso. Et dicitur noīatiuus
a nomino. as. are. quia noīatiuus ꝓprie nomiat rem suā. ⁊ in ip̄o
fit impositio dictiōis. Genitiuus vero sequiꝫ immediate nomia-
tiuū. qui est quasi vinculū Nam sicut filius immediate sequiꝫ pa
trem eius. ita genitiuꝰ immediate sequiꝫ noīatiuū. ideo diciꝫ ge-
nitiuꝰ a gigno. is. ere. qꝛ gigniꝫ a noīatiuo. Dtūs vero in tercio lo
co poniꝫ. qꝛ ad amicos pertinet. quia amicorū interest dare. Di-
ciꝫ autē dtūs a do das dare. nō ꝙ det aliquid. sed ꝙ habꝫ ꝯstrui
cū alijs dictiōibus que significāt dare. Actūs vero poniꝫ quar-
to loco. qꝛ ad inimicos ꝑtinet. Nā accusatio ē inimicorū. Est eni͂
omis accusatio odiosa nisi causa correctiōis ꝓponatur. Unde ac
cusatiuus diciꝫ ab accuso accusas accusare. qꝛ cōstruiꝫ cū verbis
accusationē importātibus. Vocatiuus aūt in quinto loco poniꝫ.
qꝛ solū ꝯstruiꝫ cū verbis secūde ꝑsone. Alij aūt precedētes indif
ferēter habēt cōstrui cū omībus ꝑsonis. ideo alij casus sunt gene-
raliores ⁊ priores ip̄o Et diciꝫ a voco. as. are. qḋ idē est ꝙ excito
as. are. qꝛ ipse ẜcat per modū excitati ad actū verbi prosequēdū.
Ultimo vero loco poniꝫ ablatiuꝰ. quia vltimo fuit inuētus a ro-
manis Nā greci eundē casum nō hn̄t Cuiꝰ causam assignāt aliq̄
qꝛ abltūs diciꝫ ab aufero sed qꝛ greci fuerūt oēs curiosi. ideo illū

raptorē habere noluerūt in cōsortio casuū Sed illa causa minꝰ vi
det valere. ideo dicendū est ꝙ abltīūs casus a grecis sb gtō ꝯpre
hendebat. qꝛ abltīūs et gtūs multū cōueniūt in modosignificandi
Alia causa potest esse quare vltimo loco ponitur quia ipe dicitur
ab aufero. sed prius est apponere ꝙ̄ auferre. ideo ipe in vltimo lo
co ponitur in ordine casuum.

Sciēdū tertio ꝙ septē sūt forme casuales scꝫ apto
ta mōaptota diptota triptota tetra
ptota pētaptota ⁊ exaptota. vt ptꝫ ꝑ hos vsus Aptota dicunt hn̄
cia solos rectos. Neutra duos casus quartū quintū supaddunt
Cōtinet atqꝫ simul pus fas irqꝫ nefasqꝫ. Sꝫ cornu gelu genu mo
naptota ponis. Et thabi thabo diptota noīa trado. Scamnum in
neutro tibi triptota dicit esse Dic puer atqꝫ faber tetraptota sine
magister. Dic dn̄s pēta ꝑmus vnus atꝫ exapte. Unde illa forma
que nō hꝫ casuz formatū ab eo dꝛ aptota sicut pus et fas Nā illa
noīa nō repiunt in plibꝰ casibꝰ ꝙ̄ in ntō. Et ita ꝓprie illud nomē
qd nō declinat in plibus casibꝰ est aptota forme. vn̄ꝰ. Aptota nō
querit ꝑ casuz flectere voces. Et dꝛ aptota ab a qd est sine ⁊ pto
tos casus q̄si dictio sine casu. Sed nomē monaptote forme habet
vnū casum tm̄. vt forte de fors. Et dicit a monos qd est vnum et
ptotos casus. q̄si dictio hn̄s vnū casuz tm̄ Etiā illud nomē qd hꝫ
eandē terminatiōꝫ in oībus casibꝰ in singulari nūero pōt dici mo
naptote forme. vn̄ versus Que monaptote sunt casus flectuntur
ꝑ omēs. hoc est ꝫm vnū et eandē terminationē. Et ꝓpter hoc ta
lia noīa dicūtur habere tm̄ vnū casum. i. vnā casualē terminationē

Sciēdū quarto ꝙ diptota forma est illa que hꝫ
duas terminatiōes siue casus
dissimiles. vt thabi thabo. Et dꝛ a dya. i. duo et ptotos casus q̄si
habēs duos casus dissimiles. Triptota forma est que hꝫ tres ca
sus diuersos in termiatiōibꝰ in singulari nūero. vt scamnū. ni. no
Et dicit a tris qd est tres et ptotos casus quasi habēs tres dissi
miles casus in terminatiōibꝰ. Tetraptota forma est illa que habꝫ
quatuor termiatiōes casuales i singulari nūero vt mgr̄. ri. ro. rū
Et dicit a tetra qd est quattuor et ptotos casus q̄si habēs quattu
or dissiles casus in termiatiōibus in singulari nūero. Pentaptota
forma ē illa q̄ hꝫ quiqꝫ casus dissiles in singulari. vt dn̄s. i. o. ū. e.
Et dꝛ a pēta. i. quinqꝫ et ptotos casus q̄si habens quiqꝫ casus dis
similes in singulari nūero. Exaptota forma est illa que hꝫ sex cas
dissiles in singulari nūero. vt vnus. nius. ni. nū. e. o. Et dꝛ ab exa
. i. sex. ⁊ ptotos casus q̄si hn̄s sex casus dissiles. et sic ptꝫ q̄t sunt
casus noīm. et quomō vnusqꝫ diuidit. ⁊ quē ordinē hn̄t inter se

Cōtra p̄dicta arguit̄ primo sic.

Quot modis dicit̄ vnū oppositorū tot modis dicitur et reliquū.
sed rectus et obliqu⁹ opponunt̄. ergo cū tm̄ duo sunt recti scʒ no
minatiu⁹ et vt̄us. sequit̄ etiā ꝙ tm̄ duo erūt obliqui. et ꝑ ꝯn̄s non
erūt nisi quattuor casus. ¶ Secundo sic. greci nō ponūt nisi qui
qʒ casus qr nō hn̄t ablatiuū. sed nos debem⁹ imitari grecos. quia
om̄e genus eloquēcie a fontibus grecoꝝ est ortū. g̊ sunt tm̄ quinqʒ
casus. ¶ Tertio sic. ratio quā ꝫcat nomē est eadē in recto et obli
quo. vt dicit̄ in libro periarmenias ergo rectus ⁊ obliqu⁹ nō sunt
casus differētes. cōsequēcia tenet. qr si rectus et obliqu⁹ differrēt
ratiōe nomīs differrent. et sic esset alia ratio in recto et obliquo.
¶ Quarto sic. Vt̄us inter alios casus maximā habet cōueniēciā
cum ntō. et ꝓpter hoc vocatur alter rectus. ergo vocatiu⁹ debet
immediate poni post noīatiuū. ¶ Quinto sic. ablatiuus est gene-
ralior vocatiuo. quia potest cōstrui cum verbis omniū personaꝝ.
Vocatiuus vero tantū ꝯstruitur cū verbis secunde persone. sed
generaliora sunt priora. vt dicit̄ in prohemio phisicorū. ergo ab-
latiuus debet precedere vocatiuum.

Ad argumenta in oppositum.

Ad primū dicit̄. ꝙ illa autoritas soluʒ habet veritatē in illis que
opponunt̄ ꝫm omēs suas ratiōes tam generales ꝙ̄ speciales. et
nō habet veritatē in illis que solum opppnunt̄ scd̄m suas ratōes
speciales. Modo sic est ꝙ rectus et obliqu⁹ solū opponunt̄ scd̄m
suas ratiōes speciales. et nō ꝫm rationes generales. qr vna et ea
dem res sign ificat̄ per rectū et obliquū. ¶ Ad secundū dicit̄. ꝙ
greci cōprehenderunt ablatiuū sub genitiuo. ideo nō habent nisi
quinqʒ casus. Latini autem distinxerunt genitiū ab ablatio. ideo
ponūt sex casus. ¶ Ad tercīū dicit̄. ꝙ licet rectus et obliqu⁹ non
differāt in re significata per ip̄os. differunt tamē in modosignifi-
cādi. quia rectus significat rem suā per modum vt quod siue ꝑ se
stantis. ideo bene in oratiōe sub ijcitur. obliquus vero eandē rem
significat vt est alterius vel vt qđ est alterum et sic de alijs. ideo
rectus et obliquus sunt casus distincti inter se scd̄m suos modos
significandi. ¶ Ad quartum dicit̄ ꝙ autor nō habuit illam cōsi-
derationem sed aliam scʒ ꝙ genitiuus dt̄us et act̄us sint generali
ores vtō. qr possunt ꝯstrui indrn̄ter cū omibus verbis cuiuscūqʒ
ꝑsone. Vt̄us v̄o solū ꝯstruit̄ cū v̄bis scđe ꝑsone. ideo illi tres ca
sus tanq̄ generaliores p̄ponunt̄ vtō. Etiā si vocatiuus īmediate
postponeretur nomīatiuo. dubiūm esset an obliqui formarentur

a noīatiuo vel a vtō. cū vocatiuus sit alter rectus. ideo ꝓpter dubiū tollendū postponit̄ vtūs. ¶ Ad quintū dicit̄. licet abltūs sit generalior vtō. tamē postponit̄ ipī vocatiuo. eo ꝙ vltimo fuit inuētus a romanis. et sic pro tūc nō erat in vsu grāmaticorū. cū ergo vtūs prius sit inuētus q̄ͣ abltūs. merito precedit ipsum.

Magister nomē appellatiuū

Postq̄ͣ autor superius determinauit de accidētibus noīs. Hic cōsequēter declarat vnū quod ꝓposuit determinādo de casu. Nā posuit ꝙ noīa oīm generū declinant̄ per hos sex casus nominū. ideo declarat hoc. ostēdēdo p̄mo quomō declinant̄ noīa masculini generis ꝑ sex casus tā in singulari q̄ͣ in plurali. et gracia huius docet declinare hoc nomē magister. dicēs ꝙ in noīatiuo declinat̄ vt hic magister. gtō hui⁹ magistri ⁊c̄ijs. Et ꝑ hoc ꝙ dicit̄ hic magister denotat̄ ꝙ est masculini generis. qꝛ ꝑ hic intelligit̄ genus masculinū. Secūdo hoc idez ostēdit autor de noībus feminini gn̄is declinādo hoc nomē musa Tertio ostēdit declinare noīa neutri generis. declinādo hoc nomē scamnū. Et postea docet declinare noīa cōmunis generis declinādo hoc nomē sacerdos ⁊c̄ijs noībus ꝑ ordinē. ⁊ hoc tractās determinat autor de declinatiōib⁹ noīm Nam hoc nomē musa est p̄me declinatiōis. scamnū et magister secūde declinatiōis. sacerdos ⁊ foelix tercie. fructus quarte. species vero quinte. Et ita ex hijs q̄ dicta sunt hic patz. ꝙ quinqꝫ sunt declinatiōes. et septem genera nomīs. et ꝙ sunt sex casus. ꝑ quos declinant̄ oīm generꝫ noīs. patet etiā ꝙ tantū duo sunt numeri. scꝫ singularis ⁊ pluralis. Et sic ista determinatio est necessaria circa accidencia nominis.

Sciendū p̄mo ꝙ declinatio dꝛ qn̄qꝫ declinantis actio. qn̄qꝫ dicit̄ illi⁹ qd̄ declinat̄ passio ⁊ sic sumit̄ hic passiue. Et diffinitur sic Declinatio est inflectio vocis a voce principio retēto et fine variato. Et diuidit̄ declinatio. Nā alia est declinatio cōsequēs. alia incōsequens. Cōsequens est quādo gtūs recte descēdit o noīatiuo. ⁊ ceteri casus ab ipō ⁊c̄ijs. vt magister magistri. et hec dicit̄ regularis declinatio Incōsequēs est quādo genitiu⁹ indirecte formatur a nomīatiuo vt Juppiter iouis. et hec vocatur irregularis declinatio. Declinatio iterū diuidit̄ qꝛ quedā est generalis. in qua fit variatio per genus. vt albus alba. bum. Alia casualis in qua fit variatio ꝑ casus. vt magister. tri. Alia ē nūeralis que fit ꝑ numeros. vt homo homines. Alia est personalis que fit per personas. vt lego legis. Alia est temporalis. que fit per tempora. vt amo amabā amaui.

Alia est modalis que fit per modos. vt amo ama amem.

Sciendū scḋo q̄ tm̄ sunt quinq̧ declinatiões nominū. intelligēdo de declinatiõe nominali casuali scꝫ p̄ma. scḋa. tertia. quarta ⁊ quīta. quaꝝ sic habet sufficiētia. q̄ꝛ omīs declinatio est inflectio vocis. vel ergo illa inflectio vocis cognoscit̄ per vocales vel ꝯsonātes. Si primū hoc est duplicit̄. vel cognoscit̄ p̄ vocalē simplicē aut mixtā. Si p̄ simplicē hoc est duplicit̄. aut p̄ e. aut p̄ i. si p̄ e sic est prima declinatio que facit genitiuū ⁊ datiuū singulares in ae. vt musae. si p̄ i sic est secūda. que facit gtm̄ in i. vt magistri. et datiuū in o vt magistro Si vero per mixtā sic est quinta. que facit genitiuū ⁊ datiuū in ei vt species speciei Si aūt declinatio noscit̄ penes consonantē. hoc est dupliciter. vel i p̄cedit cõsonantē vel v. si i p̄cedit sic ē tercia Si v sic ē quarta. que facit gtm̄ in us. vt manus. nus. nui.

Sciendū tertio q̄ inter istas declinatiões ē ordo prima em̄ et scḋa p̄cedunt alias q̄ꝛ vocales p̄ores ⁊ digniores sunt cõsonātib⁹. Et iterū p̄ma p̄cedit scḋaꝫ. q̄ꝛ p̄ma cognoscit̄ penes e. scḋa aūt penes i. mō in ordīe vocaliū e p̄cedit i. Similit̄ tercia p̄cedit quartā. quia i est penultima littera in termīatione gti tercie declinatiõis. que p̄cedit v. que ē penultima littera gti quarte declinatiõis. Et silr̄ quarta debet p̄cedere quintā. q̄ꝛ quīta facit gtm̄ in ei. que faciūt diuisas sillabas. quarta aūt nõ facit gtm̄ nisi in vnam sillabaꝫ. ideo sicut vnū precedit duo. ita quarta precedit quintā. Et in istis omībus declinatiõib⁹ ex p̄te ablti sumit̄ ista p̄positio ab et non in actō vel alio casu. Nõ em̄ dicimus ab hūc magistrū in actō sicut dicim⁹ ab hoc mgr̄o in abltio. Et hoc est ad ostendendū originē ablatiui Nā verbum a quo descendit abltūs de sua natura habet cõstrui cuꝫ abltio mediāte p̄positiõe a vel ab. vt cuꝫ dicit̄ aufero ab illo. Sed hoc nõ hꝫ accuso as are. a quo venit accusatiu⁹. Vel huius potest esse alia causa. q̄ꝛ in aliquibus noīb⁹ eadem ē vox datiui et ablatiui. ideo ante ablatiū ponit̄ hec prepositio ab. ad ostendēdum differentiā inter datiuum et ablatiū.

Sciendū q̄rto q̄ raro reperiunt̄ aliqua adiectia quarte vel quinte declinationis. Et huius causa est. quia greci vtunt̄ maxime quarta vel quīta declinationib⁹. sed greci nõ habent huiusmodi adiectiua. ideo nos imitātes grecos. nõ habemus adiectiua quarte vel quinte declinatiõis. sed habem⁹ adiectiua prime vel secūde vl' tercie declinationis. ⁊ hoc competit nr̄o mō loquēdi. Nā desideram⁹ exp̄mere

rerũ quiditates quod greci nõ curãt. Unde in p̃ma declinatõe reperiunt̃ quinq3 genera. sc3 masculinũ vt papa. femininũ vt musa neutrũ vt pasca. cõmune vt lixa. epicenũ vt mustela. In scd̃a declinatiõe reperiunt̃ siliter quinq3. sc3 masculinũ vt magister. femininũ vt bapirus. neutrũ vt scamnũ. ꝯmune vt clauiger. epicenũ vt miluus. Et in istis ambabus declinatiõibus reperiunt̃ adiectiua que sunt ois generis. vt albus. ba. bũ. In tercia aũt declinatione reperiunt̃ omĩa genera. Masculinũ vt pater. feĩm vt mater. neutrũ vt tẽpus. cõmune vt sacerdos. oĩe vt foelix. epicenũ vt passer. dubiũ vt hic aut hec finis clunis. S3 in quarta declinatõe reperiunt̃ tñ tria genera. sc3 masculinũ vt fructus. femininu3 vt hec acus. neutrũ vt hoc cornu. Et in quinta similiter reperiũtur tria. Masculinũ vt hic meridies. femininũ vt hec facies. dubiu3 vt hic aut hec dies. Et sic clare patet quomõ declinãtur oĩm generũ noĩa per hos sex casus. et quot sũt declinatiões nois. et quare tot sunt et non plures nec pautiores.

Cõtra predicta arguit̃ p̃mo sic.

Nomẽ debet p̃cedere ꝓnomẽ. sed magister est nomẽ. hic vero ꝓnomẽ. ergo debem⁹ dicere ntõ magister hic. et non hic magister. ¶ Scd̃o sic. Musa ẽ nomẽ feminini generis p̃me declinatiõis et magister secũde declinatiõis. sed prima declinatio precedit secũdam. ergo autor prius debuisset declinasse hoc nomẽ musa ꝙ magister. ¶ Tertio sic ĩ hoc passu autor nõ ponit aliquod nomẽ epiceni generis. ergo hic nõ seruatur ordo generũ. nec ordo declinationũ vt patet in p̃cedenti ratione. ergo videt̃ ꝙ hic autor male ordinat. ¶ Quarto sic. vocalis p̃or est cõsonante. ergo illa declinatio que cognoscit̃ penes vocalẽ prior ẽ illa que ꝯgnoscit̃ penes cõsonantẽ. sed quinta cognoscit̃ penes vocalẽ. tercia ṽo ⁊ quarta penes cõsonantem. ergo quinta debet p̃cedere terciã et quartam ¶ Quinto sic. Illa nomĩa solus alter vnus ⁊c̃. sunt declinabilia et tñ nõ declinãtur s̃m aliquã istarũ declinationũ. ergo ille quinq3 declinationes nõ sufficiũt. Minor probat̃ quia si sic. hoc esset maxime s̃m secundã declinationẽ. sed hoc nõ. quia non faciunt gtõs singulares in i et datiuos in o. sed gtĩ in ius et dtĩ in i.

Ad argumenta in oppositum.

Ad primũ dicitur ꝙ autor hic nõ considerat ordinem nominis ad pronomen. sed considerat vt ꝑ hoc pronomẽ hic ducit nos in ꝯgnitionẽ generis huius nomis magister. sed illud qd̃ ducit nos in cognitionẽ rei precedit illa3. ideo bene dicit autor noĩatiuo hic

magister. et non nomiatiuo magister hic. ¶ Ad secundū dicitur
ꝙ autor nō considerat hic principalirer ordinē declinationis. sed
generis ad genus. et quia magister est generis masculini et musa
generis feminini. sed masculinū ⁊ femininū sic se habēt ꝙ mascu-
linū ꝑcedit femininū. ideo autor prius declinat magister ꝙ̄ musa
¶ Ad terciū dicit̄ ꝙ noīa epiceni generis sunt prime secunde vel
tercie declinatiōis. et quia autor manifestat qualiter noīa prime
secūde vel tercie declinatiōis declinātur ꝑ hos sex casus. ideo nō
posuit hic autor aliquod nomē epiceni generis. Et ita tenet h au
tor aliqualiter ordinē declinationis ad declinationez. Nam post
nomia tercie declinationis ponit hoc nomē manus quod est quar
te declinationis. sed tamen principaliter tenet ordinē generis ad
genus. et ideo ꝓpter hoc illa duo nomia secunde declinatiōis ma
gister et scamnū. et duo tercie scz sacerdos ⁊ felix precedunt hoc
nomen fructus. quod nō faceret propter declinctiōes nisi princi-
paliter vellet manifestare genera. ¶ Ad quartū dicitur ꝙ inter
quintā terciā et quartā declinationes nō considerat autor ordinē
vocalis ad consonātem Sed considerat ordinem simplicis ad cō
positum. modo sic est ꝙ tercia et quarta declinatiōes cognoscun
tur penes simplices vocales. et quinta cognoscitur penes duas
ideo quinta declinatio ponitur post terciā et quartā. ¶ Ad quin
tum dicitur. ꝙ ista nomina vnus solus et totus et similia non de
clinātur ꝫm secundā declinationē nominis. sed scd̄m secundā de
clinationem pronominis. ideo ꝓpter ipsa nō est aliqua alia decli-
natio in nomie quoniā de paucis nō est ars.

Ronomen quid est. pars orationis que.

Postꝙ̄ autor superius determina uit de no
mine quantū ad sua essentialia. et etiā quo
ad eius accidentalia. ponendo accidēcia ei
us. Hic consequenter determinat de pro-
nomine. Et primo quo ad essentialia ponē
do diffinitionē eius. Secundo quo ad eius accidentalia. ponēdō
accidēcia eius. In prima igit̄ parte ponit diffinitionē eius dicēs
Pronomen est pars oratiōis que pronomine posita ⁊c̄.

Sciendū ꝑmo ꝙ in predicta diffinitiōe pars orō-
nis ponitur loco generis. et dicit
ibi pars aptitudinē et nō actū, q̄r ad rationez pronoīs nō oportet

semp ꝙ actu ponaꝛ in oꝛone. Et totū residuū poniꝛ loco dn̄e. scꝫ ad dn̄az aliaꝝ pciū oꝛonis. Nulla em̄ pso oꝛonis poniꝛ ꝓ noīe sic ip̄m ꝓnomē Vn̄ ip̄m ꝓnomē p̄ncipaliꝛ poniꝛ loco ꝓprij noīs vt dicēdo sortes currit ⁊ ille disputat. Et aliqn̄ poniꝛ ꝓ noīe appellatio. vt dicēdo hō est aīal et ille ē rōnalis. ibi nō poniꝛ hō inquātū appellatm̄. sed inquātū hꝫ modū ꝓprij. qꝛ ille act⁹ essendi anīalis nō est p̄mo et p se hoīs in cōmuni. sed ē alicui⁹ pticularis hoīs. vt dt ph⁹ in ꝓhemio metaphice. Act⁹ et opatōes sunt circa singlaria. hoc āt dtꝫ ītelligi p̄mo ⁊ p se Nā ex ꝯn̄ti act⁹ sunt vl'm

Sciendū scd̄o ꝙ ꝓnomē positū pro noīe tm̄ sꝫcat sicut ip̄m nomē pro quo poniꝛ. vt si dicaꝛ sortes currit et ille disputat. ille ibi tm̄ sꝫcat sicut sortes. Nam relatm̄ est ante late rei recordatiuū Et hoc ē qd̄ dicit autoꝛ cum dicit ꝙ illa pars oꝛonis. que ē pronomē pro noīe posita tātundem pene significat. Nam nomen in proposito significat subām cum qualitate determīata et distincta. pronomē vero sꝫcat illam subāꝫ indetermīate ideo differūt specie nomē et ꝓnomē et ideo dicit autoꝛ tantundem pene sꝫcat. Et vltimo subiungit autoꝛ personāqꝫ interdum recipit. Et ponit interdum ꝓpter istas dictiones quis qualis quātus ⁊c̄ijs. que dicūꝛ esse ꝓnoīa. et tn̄ nō recipiūt certas psonas. ideo dt autoꝛ ꝙ ꝓnomē interdum. i. aliquādo recipit psonā. et interdū nō recipit sibi determinatā psonā Nec est incōueniēs ꝙ in hac diffinitiōe ponaꝛ psona que ē accn̄s ꝓnoīs. qꝛ illa diffinitio nō ē q̇dditatiā. ꝫ descriptiā. q̄ pōt bn̄ dari p accn̄tia Et sic patꝫ intellectus hui⁹ diffinitiōis. Et hec diffinitio bn̄ ꝯcordat cuꝫ diffinitiōe p̄stiani q̄ talis ē. pronomē est pars oꝛonis q̄ pro noīe poniꝛ et vniuscuiusqꝫ certas et finitas habet personas.

Sciendū tercio ꝙ ꝓnomē inuētū fuit duplici de causa. scꝫ causa comoditatꝭ ⁊ necessitatis. Causa nccitatis ē duplex. q̄dā em̄ est in oꝛdīe ad nomē alia in oꝛdīe ad v̈bum. Causa necessitatis in oꝛdīe ad nomen ē. vt pronomē ponaꝛ ꝓ noīe. in oꝛdīe autem ad v̈bum est vt reddat ei suppositum in p̄ma ⁊ secunda psonis. quod nomen facere nō pōt cum tm̄ sit tercie psone. Nec etiā alia pars oꝛonis Causa comoditatis etiā est duplex. Prima ē ꝓpter nugationē tollēdā Comodi⁹ em̄ dꝛ v̈gilius scripsit buccolica ⁊ ille scripsit georgica q̄̄ si dicaꝛ virgilius scripsit georgica ⁊c̄. Quia ē ibi quedā nugatio. Scd̄a ē ꝓpter dubitationē tollendam. Tercius em̄ dicitur aiax venit ad troiam et idem fortiter pugnauit. q̄̄ aiax fortiter pugnauit. quia si diceret aiax venit ad troiam et aiax fortiter pugnauit. dubium esset vtrum diceret de vno vel de pluribus. Sed quādo dicitur

ayax venit ad troiam et idem fortiter pugnauit. certũ est ꝙ de eodem in numero intelligit. Et ideo dicit pe. his. in septimo tractatu de relatione ꝙ relatiuũ facit maiorẽ certitudinẽ de antecedẽte ꝙ̃ antecedens sui ipsius. Et iste due cause per hos duos patent versus. Pronomen duplici de causa reor esse repertũ. Prima necessaria fuit vtilis causa secunda.

Sciendũ quarto ꝙ pronomen quiditatiue sic diffinitur ab autore modorũ significandi. pronomẽ est pars orationis significans per modũ substancie indeterminate. Et ista diffinitio est essentialis data ꝑ eius principia essentialia. scꝫ per genus et differenciã. quia per hoc ꝙ dicit pars orationis tangitur genus. Et per hoc ꝙ dicit significãs per modũ substãtie indetermiate tangitur differẽtia ab alijs partib⁹ orationis. quia per hoc ꝙ dicit substãtie differt ipsum a verbo et ab alijs partibus indeclinabilib⁹. Et per hoc ꝙ dicit indeterminate differt a noie. Et quia vna res nõ potest habere duas diffinitiões essentiales et quiditatiuas. sequit ꝙ ista diffinitio quã donatus tradidit est descriptiua et accidẽtalis. data ꝑ accidẽtia pronominis. Et sic patet quid sit pronomen. et quẽ ordinem habet ad alias partes orationis.

Cõtra p̃dicta arguit primo sic.

Simplex debet p̃cedere cõpositũ. sed pronomẽ est simplex. q2 significat substãtiã sine qualitate Nomẽ vero cõpositũ. q2 significat substantiã cũ qualitate. ergo pnomẽ debet p̃cedere nomẽ. ¶ Scdo sic. vnius diffiniti debet esse vna diffinitio. q2 res nõ hꝫ nisi vnũ esse. quod explicatur per diffinitionẽ. sed pnoĩs est alia diffinitio ab illa. ergo hec est supflua. ¶ Tertio sic. Soli⁹ spẽi est diffinitio (vt dicit boecius) sed pnomẽ nõ est spẽs. ergo nõ debet diffiniri Minor pbatur. q2 oĩs spẽs est quoddã totũ cõpositũ ex genere & differẽtia. sed pronomẽ est pars orõnis et nõ totũ cõpositũ ergo &c. ¶ Quarto sic. omis pars orõnis preter interiectionẽ significat mentis conceptũ. sed pronomẽ nõ significat mentis cõceptũ. ergo male ponit in diffinitiõe ꝙ est pars orõnis. Probat minor. q2 omẽ quod cõcipitur in mẽte per suã formã concipit. sed pronomen caret forma. q2 caret qualitate. ergo nõ potest cõcipi in mẽte. et ꝑ consequens nõ significat mentis cõceptũ. ¶ Quinto sic. Nomẽ ꝓpriũ caret plurali numero. ergo si pronomẽ esset pars oratõis posita loco nominis ꝓprij. sequeret ꝙ omĩa nomĩa ꝓpria nõ carerent plurali numero. sed hoc est falsum. ergo male dicitur ꝙ pronomen est pars

orationis posita pro alio scz pro proprio nomine.

Ad argumenta in oppositum.

Ad primũ dicit꞉ q̄ simplex debet plecedere ꝯpositũ qd̄ ex illo simplici cōponit꞉. sicut aqua et farina precedunt panē ex ip̄is cōpositum. sed nō oportet q̄ simplex precedat cōpositũ qd̄ nō cōponit꞉ ex ipso. Modo sic est q̄ nullũ nomen cōponit꞉ ex pronoīe. ideo nomen nō debet sequi pronomē sicut simplex suũ cōpositũ. ¶ Ad secundũ dicit꞉. q̄ vnius diffiniti debet esse vnica diffinitio quiditatiua et essentialis. sed nō est incōueniēs q̄ habeat plures diffinitiōes descriptiuas. q꞉ sicut pōt habere plura accn̄tia. ita pōt habere plures diffinitōes descriptiuas. Modo dicēdũ est q̄ diffinitio data a donato est solũ descriptiua et nō quiditatiua ipsi pronomi. ¶ Ad terciũ dicit꞉ Licet ꝓnomē sit pars orōnis in ordine ad orationē. ex ip̄o ꝓnoīe et v̄bo cōstitutā. tñ est spēs si cōpat꞉ ad suũ genus scz ꝑorōnis in cōmuni. sub qua ꝯtinet꞉ tanq̄ spēs sub suo genere. et hoc mō ꝓnomē est quoddā totũ cōstitutũ ex genere ⁊ differētia specifica. ¶ Ad quartũ dicit꞉ Licz ꝓnomē nō habeat qualitatē determinatā et distinctā ꝑ forma. habet tñ qualitatē indeterminatā et indistinctā pro forma. et hoc sufficit ad hoc q̄ ab intellectu ꝯcipiat꞉. ideo dt autor modorũ sɩ̄gnificandi q̄ ꝓnomē sɩ̄gnificat substanciā mere. i. indetermiate. ¶ Ad quintũ dr. Negādo cōsequētiā. q꞉ ꝓnomē ponit꞉ qñq3 pro pluribꝰ noībus ꝓprijs. sicut dicendo sortes et plato currũt. et illi disputant. ideo necesse fuit pronomen habere pluralē numerũ. Non aũt noīa ꝓpria. q꞉ talia vni soli rei cōueniunt. et sic eis repugnat pluralis numerus. ergo ⁊c̄.

Pronomini quot accidunt sex.

Que. Qualitas genus numerus ⁊c̄. Postq̄̄ autor determiauit de ꝓnoīe quantũ ad eius essentialia ponēdo diffinitionē eius. Consequēter determiat de ip̄o quantũ ad eiꝰ accn̄tia. et facit hoc p̄mo i generali. ostendēdo quot sint. et secundo determiat de vnoquoq3 ipsorũ in speciali. In prima parte dicit autor ꝓnomini quot accidunt Sex. scz. qualitas. genus. numerꝰ ⁊c̄. Quorũ sufficientia sic habetur. q꞉ omne quod accidit ꝓnomini aut accidit ei gratia substācie. aut gracia qualitatis indetermiate Si primũ hoc est dupliciter. Aut accidit ei gracia substācie absolute. et sic est ꝑsona. aut gracia substācie cōparate ad aliud et sic est casus. Si ex ꝑte qualitatis hoc est tripliciter. Aut ex parte qualitatis absolute. aut respectiue. aut in ratione principij. Si primũ sic est genus. Si secũ

dum sic est numerus. Si terciũ hoc est dupliciter ꝫm ꝙ duplex ē
principiũ. Nam quoddã est pĩcipiũ intrinsecũ quod est qualitas
Aliud est extrinsecum quod est figura.

Sciendũ ꝑmo ꝙ relatio ⁊ demonstratio non sunt
modisignificandi ꝓnominis. sed
sunt quedã accidentia siue quedã ꝓprietates cõsequentes moduꝫ
demonstrantis et referentis. sicut enĩ vita que resultat ex vnione
corporis cum anima nõ est anima nec corpus. ita demõstratio et
relatio que sint ꝓprietates cõsequẽtes modum referentis ⁊ demõ
strantis nõ sunt modi demonstrãtis et referentis. Et ideo nõ po-
nũtur ab autore inter accidẽcia ꝓnomis. Unde relatio est ante la
te rei recordatio. Et ē duplex scꝫ simplex et personalis. Simplex
est quãdo relatiũ refert idem in specie et nõ in numero cũ suo ante
cedẽte. sicut ibi. mulier damnauit que saluauit. Sꝫ relatio perso
nalis ē quãdo relatiũ refert idem in numero cũ suo antecedẽte. vt
sortes currit et ille disputat.

Sciendũ scd̃o ꝙ duplex est demonstratio. scꝫ ad
sensum et ad intellectum. Demon
stratio ad sensum ē quãdo demõstratur res que subijcit̃ sensui. vt
visui vel auditui. Demõstratio ad intellectũ est. quando res ab-
sens demr̃ãtur per aliquod signũ in intellectu existẽs. Demr̃ãtio
num alia simplex alia ꝑsonalis. Demõstratio personalis ē quãdo
demõstratur id quod supponit̃. vt socrate demõstrato ꝑsonaliter
de ipso dicit̃ iste homo currit. Et dicit̃ demõstratio ꝑsonalis a ꝑ-
sona. eo ꝙ res in ꝓpria persona demõstrat̃. Sed demõstratio sim
plex ē quãdo aliud supponit̃ et aliud demr̃ãtur. et habet fieri quã
do res demr̃ãtur et ꝓ eadem re in specie supponit et nõ in nũero
vt hec herba crescit in ortu meo. Et nõ potest relatiũ diuidi in re
latiuũ ad sensum et ad intellectũ sicut ꝓnomẽ demr̃ãtiuũ. q2 rela-
tiuũ facit recordationẽ de re absente. sed illud qd̾ ē absens nõ põt
cadere sub sensu. q2 sensus ꝑcipit suũ obiectũ sub hic et nũc. ideo
nullũ est relatiũ ad sensum sicut demr̃ãtiuũ. Unde nomẽ demon
stratiuũ. vt talis tãtus quãtus nõ diuidit̃ in demõstratiuũ ad sen
sum ⁊ ad intellectũ sicut ꝓnomen demr̃atiuũ. Cuius causa est. q2
nomẽ habet qualitatẽ. sed qualitas est pͥncipiũ cõueniẽcie ⁊ diffe
rẽcie. ideo demõstratio noĩalis demõstrat vnũ pͥncipaliter. ⁊ dat
aliud intelligere. Ut si aliquis dicat talis est magnus. demr̃ato
maiori ostendit qualitatẽ. et ideo demõstratio noĩs partim se te-
net ad sensuꝫ et ꝑtim ad ĩtellectũ. et vnũ nõ ꝯtingit separi ab alte
ro. Demr̃atio aũt que ē in ꝓnoĩe se tenet ad vnũ solũ scꝫ ad sensũ

vel ad intellectū. Et q̄r sensus visus dignior est quantū ad cognitionē. q̄r plures differētias rerū nobis ōndit ꝑut dicit in ꝓhemio metaphisice. ideo demōstratio ad sensum potissime fit ad visum

Sciēdū tertio ꝙ autor inter accn̄tia ꝓnois primo determīat de qualitate. dicēs ꝙ q̄litas ꝓnois est duplex. Nā alia ē finita alia ꝛ infinita Cuiꝰ causā assignat donatꝰ. q̄r quedā sunt ꝓnoīa finita quedā infinita. Qualitas finita accidit ꝓnoībus finitis. et qualitas infinita accidit ꝓnoībus infinitis. Vn̄ dicit autor ꝓnoīa finita sunt illa que recipiunt ꝑsonas. vt ego tu sui. Et debet itelligi ꝙ recipiūt certas ꝑsonas et determīatas ꝑsonas. q̄r oīa ꝓnoīa recipiūt aliquā ꝑsonā vel determinatā vel indeterminatā. Et ꝓnoīa infinita vt dicit autor sunt illa que nō recipiūt ꝑsonas. vt q̄s que qd̄. Et debet etiā intelligi ꝙ nō recipiunt certas personas.

Sciendū quarto ꝙ difficile videtˀ illud eē qd̄ dicit autor ꝙ aliqua ꝓnoīa sunt īfinite qualitatis. q̄r (vt dicit pristianus) omīa ꝓnoīa sine demonstratiōe et relatione sunt cassa et vana et ergo oportet ꝙ oīa ꝓnomia sint demōstratiua vel relatiua. sed qd̄ est demonstratiuū vel relatiuū est certū et finitū. et sic omīa pronomina vidētur esse finita et nō infinita. Et reprobat autor modorū significandi istam diuisionē qualitatis in qualitatē finitā et infinitā. Et ideo dicēdū est ꝙ illa diuisio a nullo sustineri pōt. dicēdo ꝙ hee dictōes quis qualis quātus sint pronoīa infinite qualitatis ꝓpter que ponitur qualitas infinita. Et hoc etiā intelligit autor vt patet ꝑ sua exempla. Sed remigiꝰ volēs excusare donatū dicit ꝙ nō dicit ipa esse pronomina. nec qualitatem esse finitam ꝛ infinitā scḋm opinionem propriā. sed hoc dicit insequēdo suū magistrū. Sed ista excusatio est minus sufficiens (quia vt dicit arestoteles in primo ethicorū de platone qui fuit amicus socratis Amicus q̄dem plato. maior amica veritas. ideo dicendū aliter ꝙ autor iste loq̄tur pueris. et q̄s et qui multum cōueniūt cū pronomibus in declinatiōe et in q̄buscūq; accidētibus. ideo ut facilius instrueret iuuenes dicit ipa ꝓnomia esse. sciens ex sua ꝓpria opinione ipsa esse nomīa. Et sic patet de accidētibus pronomis in cōmuni.

Cōtra p̄dicta arguitˀ primo sic.

Omne quod accidit vni post eius esse ꝯpletum est ei accidēs. sed demōstratio et relatio accidunt nomi post eius esse cōpletū ergo sunt accidētia pronomis. ꝛ per cōsequēs nō sunt tantū sex accidēcia pronomis. ¶ Secūdo sic. Nullū ens reale est accidēs ꝑciūs

orationis. quia accidens nō excedit id cuius est accidēs. sed qua
litas est ens reale. cū sit vnum de decem predicamētis. ergo qua
litas nō est accidens pronominis. ¶ Tertio sic. ꝓnomē signifi-
cat substantiā sine qualitate. ergo ꝓnomen nō habet qualitatē et
per cōsequēs nō accidit sibi. ¶ Quarto sic. Priscian⁹ dicit ꝙ oīa
pronoīa per demōstrationē et relationē sunt finita et determiata.
ergo male dicit̄ ꝙ aliqua sunt infinita. ¶ Quīto sic. Hec vox q̄s
vel qui est tercie ꝑsone. ergo male dicit̄ ꝙ aliqua pronomīa nō re
cipiūt personas. Antecedēs patet. quia omīs ntūs est tercie per-
sone exceptis quattuor nomīatinis ꝓnomīalibus, vt dicit autor
doctrinalis in illa parte. Terne persone.

Ad argumenta in oppositum.

Ad primū dicit̄. ꝙ bene verū est ꝙ demōstratio et relatio sunt ꝓ
prietates accidētales pronominis. sed nō sunt modisignificādi ꝓ
nominis. vt ostensum ē. Modo hic solū enumerātur modisignifi
cādi accidentales. et nō omīa accidēcia ꝓnomis. ¶ Ad secundū
dicit̄. ꝙ licet qualitas que est forma ꝫm quā quales esse dicimur
ponatur vnū de decē predicamentis. de qua nō est hic ad ꝓposi-
tum sed est ens reale. Nō tamen qualitas de qua hic est ad ꝓposi
tum que ē modussignificādi datus pronomini ad designandum rē
suam finite vel infinite. ¶ Ad terciū dicit̄ ꝙ si ꝓnomē cōsiderat̄
quantū ad suū modūsignificādi essentialē qui est ꝫcare per modū
substācie indetermīate. determinabilis tamē sic ꝫcat ꝑ modū sub
stācie sine qualitate. Sz si ꝯsiderat̄ quantū ad demr̄ationē et rela
tionē. tūc nō ꝫcat sine finita qualitate certe et determīate. ¶ Ad
quartū dicit̄ ꝙ oīa illa q̄ vere sunt ꝓnoīa sunt finita et determīata
Ideo dicēdum ē ꝙ autor solū dicit aliqua ꝓnoīa esse finita ꝓpter
quis vel q̄ rc̄. que ponit esse pronoīa. ¶ Ad quintū dicit̄ ꝙ autor
hic nō vult dicere ꝙ quis ꝛ qui nullā ꝑsonā recipiāt. sed vult di-
cere ꝙ nō recipiāt ꝑsonā certā et determinatā Nā ibi capit autor
ꝑsonā specialiter pro ꝑsona certa et finita et nō generaliter.

Genera pronominū quot sunt

Postq̄ autor determīauit de ꝑmo accñte pronoīs. Hic ꝯñter de-
termīat de secūdo scz de genere dicēs ꝙ genera pronoīm sunt fe
re eadē cū generibus nominū Nā sicut in noīe reperit̄ masculinū
femininū et neutrū rc̄. sic etiā in pronoīe reperitur masculinū. vt
quis. femininū vt que. neutrū vt quod. cōmune vt qualis talis.
Omne qd̄ est triū generū (ꝙ equiuoce ꝯprehēdit masculinū feīa

et neutrum sicut ego tu sui. Quorum sufficiencia potest haberi si
cut habita est in nomine. quia omne genus aut est simplex aut cō
positum. sicut ibidem patuit.

Sciendū pmo ꝙ autor dicit fere ꝓpter epicenuz
genus et dubiū. que nō repiūtur i
pronoīe. Cuiꝰ ratio est. quia pronoīa sunt certa et determinata in
demonstratiōe et relatiōe. Epicenū aūt genus ⁊ dubiū dicunt q̄d
incertū. ideo nō debent attribui pronomini. Et quia ista duo ge-
nera nō attribuūtur noī ex parte rei. sed ex parte nr̄i eo ꝙ nos nō
cognoscimꝰ ꝓprietates rei ex q̄bus sumūtur illa genera. ideo pro
prie in ꝓnoīe nō reperiunt. ideo etiā dicit autor ꝙ genera prono-
minū sunt eadē fere que et noīm. q2 genera pncipalia sunt eadē in
nomīe et pronoīe. Et licet pronomē nō significet ꝓprie qualitatez
actiuā vl' passiuā. sꝫcat tamē subāz finitā ꝑ demōstrationē et rela-
tionē pro q̄litate actiua vel passiua. gracia cuiꝰ sibi accidit genꝰ.

Sciendū scd̄o ꝙ licet hoc pronomē ego sit omis
generis. Nō tamē sibi preponunt
illi tres articuli scꝫ hic hec et hoc. sicut dicebat in nomine de hac
dictiōe foelix. Cuius causa est. quia articulus additur dictiōi cau
sa discretionis faciende. sed hoc pronomē ego satis est discretum
et finitū in se. ideo nō est necesse sibi addere articulum Alia ratio
est. quia articulꝰ proprie nō additur pronomini. ideo articuli non
addūtur huic pronomini ego nec alijs pronoībus. Et hoc prono
men ego cōfundit genera et nō ꝯfundit numeros. nec ꝑsonas nec
casus. immo est vnius determinati numeri scꝫ singularis et vniꝰ
determīate ꝑsone scꝫ prime. et vniꝰ determīati casus scꝫ noīatiui
Cuiꝰ causa est. quia hoc pronomē ego significat suū prolatorem.
ideo si masculus proferat hanc vocem ego. est generis masculini
Et si femella ē feminini generis. et si mancipiū est neutri generis
ideo hoc pronomē ego significat suū prolatorem ⁊ cōfundit gene
ra. Sed nō cōfundit ꝑsonas. quia solum repertum fuit vt redde-
ret suppositū verbis p̄me ꝑsone. Nam si eadem virtute importa
ret suppositū prime secūde et tercie ꝑsonarū maxima ibi esser con
fusio. ratiōe cuius cōfusionis tollende nō cōfundit in personis.
Et ex hoc patet ꝙ etiā nō cōfundit in numeris. quia numerus et
ꝑsona sunt accidentia ꝯiugata idest sub eodem iugo posita. ideo
cum ego nō cōfunditur in personis. nec etiam confunditur in nu
meris. Nec etiam in casu. quia casus est dispositio substancie in
ordine ad actū. ideo si diuersi casus ponerētur in illa dictiōe ego
esset maxima cōfusio in dispositione substancie ad actum.

Sciendū tertio q̄ duo sunt nūeri pronoīm. Cuius diuisiōis causa est. q2 oīs numerus aut significat rem suam per modū vnius aut per modum plurium. Si primū sic est singularis numerus. Si secundū sic est pluralis numerus. Et licet pronomen ponatur pro ꝓprio nomine tantum ſ̄m pristianū. tamen quādoqȝ potest simul et cōiunctim poni pro pluribus noībus ꝓprijs. ideo adhuc pronomē habȝ pluralem numerū. quia plura singularia equipollēt vni plurali. Vn̄ omīs que dicta sunt in nomīe de numero possunt etiam dici de numero in pronomine. que hic nō sunt repetendea causa breuitatis. sed ex eo loco p̄supponenda

Sciendū quarto q̄ cōsequenter autor agit de figura pronomīs. dicēs due sunt figure pronoīm. scȝ simplex vt quis. et cōposita vt quisq̄s. Et vtit̄ ibi autor illo exēplo. quia (vt dictū est) quis et qui ab autore ponūtur inter pronomīa. sed tamen possunt dari alia exēpla. scȝ simplex vt ego. cōposita vt idem vl' egomet Vn̄ compositio talis est sillabica adiectio siue assūptio Differūt autem inter se cōpositio. geminatio. et assumptio siue sillabica adiectio. quia compositio est quādo aliqua dictio ex duabus vocibus. vel pluribus diuersis cōponitur aliquid significātibus. Sed gemiatio est quādo aliqua dictio sibimet addit̄. vt sese quisquis Assumptio vero siue sillabica adiectio est quādo dictio aliqua nihil significās ꝑ se sumit̄ in ratiōe cōstitutionis alicui⁹ dictiōis vt egomet feci. Autor aūt iste dicit dictionē esse cōpositā ponens gn̄aliter ꝯpositiōȝ pro gemiatiōe. Et in ꝯposito p̄supponunt̄ oia q̄ dicta sunt de figura in noīe q2 eodē modo sumit̄ hic figura sicut in noīe. et causa est eadem quare hic tantū due sunt figure sicut in nomine.

Cōtra predicta arguit̄ p̄mo sic. Interrogatio et responsio debent adinuicē ꝓportionari. ergo hic quādo querit̄ quot sunt genera pronoīm debet respōderi numer⁹ ergo male respōdetur eadem fere que ⁊ nominū. ¶ Secundo sic fere dicit restrictionē vel diuisionē alicuius. sed in pronomīe sunt plura genera q̄ꝫ in noīe. ergo ⁊c̄. Minor probat̄. q2 in nomīe sunt tantū quattuor genera. vt ostendit autor determinādo de generibus nominū. et hic assignātur quinqȝ genera. ergo plura sunt genera in pronoīe q̄ꝫ in noīe. ¶ Tertio sic. hoc ꝓnomē ego significat tantū suū prolatorem. sed res neutri generis nō potest esse prolator huius dictionis ego. q2 omīs qui profert hanc dictionē ego est vir vel mulier. ergo nō pōt esse neutri generis. ¶ Quarto sic

parciū differentiū diuersa debēt esse accn̄tia. quia accn̄tia numerationē habēt ab illis quorū sunt accn̄tia. sed numer⁹ singularis et pluralis sunt accn̄tia nomīs. ergo nō pronoīs. et per ɔ̄ns male dicitur ꝙ duo sunt numeri pronominum. ¶ Quinto sic. quisqꝫ nō est dictio ɔposita. sed gemiata. q2 cōpositio ē diuersorū in vnū positio. ergo male exēplificat autor de figura ɔposita vt quisquis

Ad argumenta in oppositum.

¶ Ad pmū dicit. ꝙ interrogatio et respōsio que satisfacit querēti et questiōi simul debent ꝓportionari adinuicē. et talis respōsio etiā debet esse de nūero. sed nō oportet de respōsione que satisfacit querēti sed nō questiōi. cuiusmodi ē ista respōsio. Vel pōt dici ꝙ ibi sumit numer⁹ gener in ꝓnoīe ex nūero generꝝ positorū in noīe ¶ Ad ꝫm dicit ꝙ fere ibi dicit diuisionē. q2 epicenū et dubiū genera nō reperiunt in pronoīe sicut in noīe. Licet etiā indeterminādo de generib⁹ noīm autor pmo respōdeat et dicat ꝙ tm̄ sunt quatuor. postea subiūgit alia. cū dicit est ꝑterea triū generū. etiā poit epicenū. i. ꝓmiscuū et dubiū cuꝫ dr hic aut hec dies q̄ duo genera nō sbiungit in ꝓnomīe. ¶ Ad terciū dr ꝙ prolatio hui⁹ dictiōis ego etiā reperit in neutro genere. Nā hoc nomē mancipiū ē neut generis et pōt proferre hanc dictionē ego. Nam bn̄ dicit ego mācipiū lego. tu mancipiū legis. et ita ego pōt applicari ad omīa genera. Et licet mancipiū sit vir vel mulier distincte vel determiate tamē neutraliter ꝫcat. ideo hoc pronomē ego est neutri generis ¶ Ad quartū dicit. ꝙ diuersarū parciū orōnis diuersa sunt accn̄tia ꝫm numerū. sed bene possunt esse eadem ꝫm speciem. si ab eadem ꝓprietate sumātur. sicut est de numero in nomīe ⁊ in pronoīe ¶ Ad quītū dr. ꝙ ibi capit cōpositū generaliter. ꝓut extendit se etiā ad gemiatū. Vl' ꝑt dici ꝙ hec dictio quisqꝫ bn̄ pōt eē ɔposite figure. q2 licet ille ptes sint eedē ꝫm vocē. nō tm̄ sunt eedē ꝫm significationē siue ītellectū. q2 hec dictio qs in pmo loco dicit subāz īfinitā. et ꝫcat vnū in actu ⁊ plura ī potēcia. sed quis in scd̄o loco reducit illa plura ad actū et dicit substātiā finitā et determinatā.

Persone pronominū quot sunt

Postꝙ̄ autor superi⁹ determinauit de quattuor accn̄tibus pronominis scꝫ de qualitate nūero genere ⁊ figura. Hic ɔ̄nter determinat de quinto scꝫ de psona. Cui⁹ ordinis ratio ē. quia pronomen a se capit qualitatē genus numerū et figurā. Sꝫ (vt dicit pristian⁹) ꝓnomē capit psonā a vbo. sed qd̄ inest alicui ex ratiōe ꝓpria precedit illud quod sibi inest ex ratione alterius, ideo illa quattuor

accidentia p̄cedūt p̄sonā In prima igit̄ parte dicit autor. q̄ tres sunt p̄sone pronoīm. scʒ prima vt ego. secūda vt tu. tercia vt ille quarū sufficiētia sic habet̄. qꝛ p̄sona in ꝓposito est q̄daʒ modus loquēdi. Vel ergo s̄ꝫcat rem suā sub mō loquēdi de se vt de se. sic est prima persona. vt ego lego. vel sub modo loquēdi ad aliuʒ vt ad alium. et sic est secūda persona vt tu legis. Vel sub modo loquēdi de alio vt de alio. et sic est tercia persona vt ille legit. Et ita patet q̄ nō sunt nisi tres persone.

Sciendū p̄mo q̄ hic nō capit̄ p̄sona vt est nature intellectualis indiuidua substācia. s̄ꝫm quē modū diffinitur a boetio Nec capitur hic persona ꝓ inferiori alicuius superioris. s̄ꝫm quē modū capitur a petro hispano in suppositiōibus. cum dicit q̄ aliqua est suppositio personalis in qua terminus cōmunis supponit pro suis inferioribus. que suppositio dicitur personalis a persona accepta pro inferiori alicuius superioris. Sed capit̄ hic ꝓ persona vt est quedam ꝓprietas vel modus loquēdi de se vt de se. ad aliū vt ad alium. vel de alio vt de alio. Est enim ista diffinitio persone in cōmuni. Ex qua possunt elici diffinitiōes cuiuslibet persone in particulari. Et licʒ nō capiat̄ hic p̄sona pro natura itellectuali. tamē persona accipit nomen ab illa natura in proposito. quia modus loquēdi hic sumitur a p̄sona rationali. scʒ ab homine a quo habet ortum.

Sciendū sc̄d̄o q̄ tantū reperitur vnū pronomē p̄me persone scʒ ego. et similit̄ vnuʒ secunde persone scʒ tu. Sed in tercia p̄sona reperiūtur plura pronomia. Nam oīa alia ꝓnoīa ab istis duobus sunt tercie persone. et nō omīa pronoīa solum. sed etiā noīa ⁊ participia. Exceptis tamen vocatiuis vt patet in hijs versibus. Om̄e tibi nomē pronomen participās est. Terne p̄sone. trahit̄ hinc ego tu nos et vos. Sunt ego nos p̄me. tu vosq̄ʒ secūde. Hoc etiā patet ꝑ autorē doctrinalis dicentē. Sed demas pronoīa quatuor inde. Et licet ponatur quatuor in numero. tm̄ sunt tm̄ duo in specie. qꝛ ego et nos accipiunt tm̄ ꝓ vno. Siliter tu et vos. qꝛ pronomē singularis numeri et pluralis numeri s̄ꝫcant idem realiter. Similiter in recto ⁊ obliquo s̄ꝫcant idem. Ideo dicit̄ in p̄mo periarmenias q̄ ratio q̄ꝫ nomen s̄ꝫcat eadeʒ est in recto et obliquo. Et ratio hui⁹ diuersitat̄ est quare reperiūtur plura pronomīa tercie p̄sone q̄ꝫ prime et secūde. qꝛ prima et secūda persone s̄ꝫcant res p̄sentes tm̄. ideo sufficit cuilibet vna vox. Sed tercia p̄sona s̄ꝫcat q̄nq̄ʒ rem presentē q̄nq̄ʒ absentē. ergo necesse est eam habere plures voces in tercia p̄sona quia si tantū vna vox ibi esset. in ip̄is magna cōfusio fieret ꝓpter

diuersa significata.

Sciendū tertio q (vt dicit priscian᷒) ꝓnomē recipit personā a verbo. Cuius ratio est (quia vt superius dictū est) pronomē fuit inuentū vt redderet suppositū verbo. ideo verbū prius fuit inuentū sub qualibȝ ꝑsona. et postmodū excogitatum fuit ꝓnomē. vt redderet suppositū verbis ꝑme et secūde personarū. et cū suppositū et appositū habeāt ꝯueniencia in ꝑsona. sequit̄ q ꝑsōa ꝓnoīs accepta ē a verbo. Non tn̄ est eadē vniuoce in noīe et ꝓnoīe. sed solū est eadem equoce. Nā ꝑsona in ꝓnoīe sumit̄ ratiōe substancie significate et expresse. In verbo aūt sumit̄ ratiōe substācie subintellecte. vnde cū persona reperiat̄ in omī parte declinabili. Oportet in eis eē aliquod cōmune. et illd̄ cōmune pōt esse natura subē ꝫcate vel ītellecte. ꝫcate vt in ꝓnoīe nomīe et ꝑticipio. Intellecte vt in verbo.

Sciendū q̄rto q inter accn̄tia ꝓnoīs autor vltimo determiat de casu. vt fecit ī nomīe. q2 declinatiōes ꝓnoīs cognoscunt̄ ex casu. sed de declinatōe ꝓnoīs vltimo ē agendū. ideo de casu penultimo agit. q2 declinatio nō est mod᷒ ꝫcandi ꝓnoīs. sed ē quedā ꝓprietas ꝯn̄s modūsignificādi ꝓnoīs et spēaliter casuȝ. ideo īmediate declinatiōes ponunt̄ post casus. ideo penultīo determiat autor de casu dicens. q sex sunt casus ꝓnoīm quēadmodū et noīm. Etiā au. nō vult dicē q in ꝓnoīe obliq̄ formant̄ a ntō sicut in noīe. q2 in quibusdā est ī cōsequēs declinatio sicut ē in hoc ꝓnomīe ego. Sȝ vult dicere q quēadmodū sunt sex casus ī noīe ita in ꝓnoīe. eodē mō noīati. et eundē ordinē hn̄tes. ꝓpter qd̄ d̄t autor quēadmodū. qd̄ dicit silitudinē in nūero. et etiā in ordīe. Ex quo ptȝ q eodē mō pōt diffiri casus ī ꝓnoīe sicut in noīe. quorū diffinitiōes. et silr̄ casuū. ⁊ multa alia q̄ occurrere possūt supponunt̄ ex dictis de noīe. Et sic patet de ꝑsona ꝓnoīm. et alijs accn̄tibus assignatis a donato.

Cōtra ꝑdicta arguit̄ primo sic.

Qd̄ vni est subā nulli ē accn̄s vt habet̄ in ꝑmo phīcorū. sed ꝑsona est alicui subā. q2 est indiuiduū rōnalis creature. ergo ꝑsona non est accn̄s pronoīs. ¶ Secūdo sic. Nūer᷒ singularis et plr̄is sunt distincti. ergo etiā ꝑsone pluralis vel singularis numeri erūt int̄ se distincte. ¶ Tertio sic. hec cōiunctio ītē ꝫcat reiterationē. sed hic nō reiterāt̄ casus pronoīs. ergo male dicit autor. item casus pronoīm quot sunt. ¶ Quarto sic. Nō omīa pronoīa habēt oēs casus. sed solū ista tu me᷒ noster et nrās. er go male d̄t au. q ꝓnomīa oīm generū ꝑ sex casus declinant̄. ¶ Quīto sic. Frustra fit ꝑ

plura qd pot fieri p pautiora. sed numer9 et ordo casuu satis pot haberi ex hijs q dicta sunt i noie. qr casus pronoim eode mo se habet sic et noim. ergo frustra autor h determiat de casibus pronoim

Ad argumenta in oppositum.

Ad primu dicit q illa psona q alicui e substancia nulli est accns. ideo dictu est q no est ad ppositu de psona q sicat ronale subaz. Sed solu de psona est ad ppositu. que e mod9 sicandi siue mod9 loquedi. et illa nulli est suba. sed e accns pnois. ¶ Ad sm dicit q licet ille psone in singulari z pli sint diuerse sm numeru. no tame sm speciem. qr ab eisdem pprietatibus sumutur in singulari z in plurali. Nec etia oportet q ille psone distinguatur eode modo sicut numeri. qr no sumutur a numero. sed a pprietatibus q eedem sunt in singulari et in plurali nuero. ¶ Ad terciu dicit q licz antea no sit determiatu de casib9 pronoim. est tn pus determiatu de casib9 noim. et qr casus noim et pronoim sunt i eode nuero et i eodem ordie. ideo merito vtit illo signo ite qd sicat reiterationem. ¶ Ad quartu dicit q licet no oia pronoia habeat omes casus. tn illa pronoia q hnt oes casus reperiunt in omib9 generib9. Nam meus e gnis masculini. mea generis femi. meu gnis neutri. tu est omis generis. nras vero pmunis gnis. ideo dicit q pronoia oim generu declinant p oes casus. Na dignior e abundacia paucoru q defectus multoz. vt dr in pmo phicoz. Si em diceret au. pautiores casus esse i pronoie q sex excluderet pnoia sex casus habecia qd est falsum. ¶ Ad quintu dr q illud qd pot fieri p pautiora frustra fit p plura. si eque bn et eque debite possit fieri p pautiora. Modo dicit q numer9 et ordo casuu pronois no pot ita bene haberi ex casib9 nois sicut pot haberi enumerado numeros in pronomie. Nam ex hoc q sunt aliqua pronoia que no habent omes casus. posset aliquis dubitare Vtru oes casus accidat pronoib9 ideo remouedo illud dubiu enumerat hic casus ab au. verutame pter dicta causaz breuius se expedit de ipis dicens q casus pronominu se habent queadmodu casus nominum.

Ego pnome finitu generis ois

numeri singularis zc. Postq autor superius determiauit de casu Hic coseqter probat vnu quod supponit determinado de casu dixit em q omia pronoia et participia declinantur per sex casus. Et illud probat discurredo p oia pronoia Primo em hoc ondit de pronoibus pmitiuis. Scdo de deriuatiuis. Et inter pronomia primitia pmo de ist9 q sz pme declinatois vt sut ego tu sui determiat

Et inter ꝓnoīa p̄me declinatiōīs primo de ꝓnoībus p̄me ꝑsone. scȝ ego. Secūdo de pronoībus scđe ꝑsone scȝ tu. Tertio de ꝓnoībus tercie ꝑsone scȝ sui. In p̄ma parte docet autor declinare hoc ꝓnomē ego. dicēs ꝙ in ntō casu habem⁹ ego. in gtō mei vel mis in dtō mihi. in accusatiuo me. in abltio a me. Et in nomīatiuo plī nos nostrū. Et caret vocatio tam ī singulari q̈ in plurali. Cuius ratio est. qꝛ prima persona ẜcat rem de se loquentē. et omēs vocatiui sunt secunde ꝑsone. et ẜcant res ad quas fit sermo. ideo hoc pronomen ego nō habȝ vocatm̄. cū nō potest esse secūde persone

Sciendū p̄mo ꝙ omīa pronoīa carent vocatiuo exceptis quattuoꝛ scilicȝ tu me⁹ noster et nostras. Vt patȝ per hos versus Quattuoꝛ exceptis ꝓnomīa nulla vocabis. Tu meus noster et nostras hec sola vocamus. Cum autē primū pronomē nō habet vocatm̄ vt dictum est. sed pronomē quod est secunde ꝑsone. et ẜcat rem ad quā sermo dirigitur. ideo cum vtūs sit secūde persone. hoc pronomen tu bene potest habere vocatiuū. Sed sui nō potest habere vocatm̄. quia est reciprocū. sed reciprocatio habet fieri in obliquis et nō in rectis. ideo cum vocatiuus sit rectus. sui nō potest habere vocatm̄. Alia causa potest esse. quia vocatiuus ẜcat primā noticiā rei. sui autē (cum sit relatm̄) nō potest facere primā noticiā de re. ideo caret vocatio casu. Cur autē tu meus noster et nr̄as habeant vtm̄ casum. et alia pronoīa nō. videbitur in sequētibus.

Sciendū scđo ꝙ tantū sedecim sunt ꝓnoīa quod patet per sufficientiā. quia om̄e ꝓnomen vel est simplex vel cōpositū. si simplex hoc est dupliciter. Aut primitiuū aut deriuatiuū. Si p̄mitm̄ hoc est tripliciter. quia vel ē prime ꝑsone. vel secūde. vel tercie. Si primū sic est ego. Si secundū sic ē tu. Si terciū hoc est tripliciter. Aut ē relatm̄ tantū aut demonstratm̄ tantū. aut demrātiuū et relatm̄ simul. Si relatiuū tantū hoc est dupliciter. vel ē relatm̄ simplex vel reciprocum Si primū sic est is. Si secundū sic ē sui. Si demonstratm̄ tm̄ hoc est dupliciter. Aut ē demonstratm̄ ad sensum. aut ad intellectum Si primū hoc est dupliciter vel demonstrat rem prope positam. aut longe. Si primū sic ē iste. Si secundū sic ē ipse. Si ad intellectum sic ē hic. Si autem ē demonstratm̄ et relatiuū simul. et sic ē ille. Si autē pronomē sit deriuatiuū hoc est tripliciter. Aut deriuatur a prima persona. aut a secūda. aut a tercia. Si a prima hoc ē dupliciter. aut deriuatur a singulari. et sic est meus. Aut a plurali. et hoc ē dupliciter. Aut est possessiuū. et sic ē noster. Aut gētile et sic est nr̄as. Si aūt a pronoīe secunde persone deriuatur hoc est

duplicit~er vel a singulari. et sic est tuus. vel a plurali et hoc ē du pliciter. Vel est possessiuū et sic est vester. vel gentile sic est vrās Si autē deriuatur a tercia persona. et sic est tuus. Si autē prono men fuerit compositum et sic est idem.

Sciēdū tercio ꝙ ꝓnoīa deriuatiua poci⁹ deriuant̄ a gtō casu ꝙ̄ ab alijs. Ratio est. qꝛ inter omēs casus gtūs est maxime generatiu⁹. ideo pocius deriuā tur illa pronoīa deriuatiua a genitiuis ꝙ̄ ab alio casu. Et sic patz ꝙ hoc pronomē tu quātū ad pluralē numerū habet incōsequentē declinationē. Sīl'iter in singulari nūero Cui⁹ causa est (qꝛ vt dicit pristianus) certitudo est causa incōsequētis declinatiōis. et ideo quāto ꝓnoīa plus habent incōsequentē declinationē tanto minus sunt ꝯfusa sed ꝓnoīa ṕme et secūde ꝑsonarū ſ̄icant rem suaꝫ certe et determīate. ideo possunt habere irregularitatē ex ꝑte vocis ꝙ̄ uis sint finita ex ꝑte significati. Sꝫ cū querit̄ q̄re ego mag' hꝫ icō sequētē declinatiōꝫ tā in singl'ari ꝙ̄ in pl'i ꝙ̄ tu. Ratio ē ista. quia magis certū est ego ꝙ̄ tu. eo ꝙ ṕma ꝑsona certior est ꝙ̄ secunda. cum ṕma ꝑsona significet rem suā ꝑ modum loquētis de se vt de se. Secunda autē per modum loquētis ad aliū vt ad aliū. ideo ṕ ma persona certior est ꝙ̄ secunda.

Sciendū q̄rto Qꝫ pronomen sui est tertie per sone omīs generis ṕme declinati onis. et declinat̄ sui sibi se a se in gtō dtō actō et abl'tio. Et sic hꝫ eandē vocē in singulari et in pl'i. et hoc est ꝓpter penuriā vocum. Nec habet noīatiuū nec vocatīm casum. quare vocatīm nō habe at iam dictū est. Sed ꝙ careat noīatiuo patet quinqꝫ modis Pri mo qꝛ vbi greci habēt he ibi nos habem⁹ se sed nō potest habere se ꝓpter coincidenciā ipsius cum actō. ideo si ex hac voce he quā greci habent. vel ex hac voce se quā nos habemus vellemus face re noīatiuū huius ꝓnoīs sui debem⁹ mutare h in s. et trāsponere litteras et sic haberem⁹ es qđ nō potest haberi ad differēciā hui⁹ verbi sum es est. Secūda patz. Quia si mutarem⁹ e in i. sic nō dif ferret ab hoc ꝓnoīe is ei⁹. Tercia ideo qꝛ si vellem⁹ cōuertere is haberem⁹ si. et sic coincidēcia hui⁹ cōiunctōis si impedit. Quar ta causa. qꝛ hoc ꝓnomē sui est reciprocū. sed reciprocatio hꝫ fieri in obliquis tm̄ vt patuit. Quinta causa. qꝛ sui ē equiualēs homo et hoy qđ caret noīatiuo. Et sic patz de illis ꝓnoībus ego tu sui.

Contra ꝑdicta arguit̄ ṕmo sic.

Declinatio est ṕncipij retentio ⁊ finis variatio. Sꝫ obliqui hui⁹

pronomīs ego nō retinent principiū sue litterature. ergo male de
clinatur. ¶ Secundo sic egomet tuimet sunt pronoīa composita
ꝫm ꝙ dicit autor in illa parte da horū cōposita. ergo male dictū ē
ꝙ tantū est vnū pronomē cōpositum scȝ idem. ¶ Tertio sic Nu
merus pluralis debet formari a numero singulari. sicut de homo
formatur homīes Sed ab hoc pronomīe ego nō formaẗ litteralit̃
nos. ergo nos non est pluralis numerus huius pronominis ego.
¶ Quarto sic Omīs oratio actiua cōuertitur in passiuā ꝫm pristi
anum. sed ista oratio ē actiua sortes videt se. ꝛ tamen nō pōt cō-
uerti. cum sui nō habeat noīatiuū ad supponendū huic verbo vi-
det. ergo cōmittitur incōueniens. ¶ Quinto sic. de sui sibi se a se
nō formatur pronomē gentile. quia nō diciẗ suas suatis. ergo nō
debet formari pronomen gentile a secunda persona vel prima. cū
nō sit maior ratio de vno q̃ alio. quare scȝ pocius formatur a pri
ma persona vel secunda q̃ a tercia.

Ad argumenta in oppositum.

Ad primū diciẗ. ꝙ declinatio ꝯñs est principij retētio et finis va
riatio. Nō aūt declinatio incōsequēs modo (vt dictū est) hoc ꝓ-
nomē ego habet declinationē incōsequentē. ¶ Ad secundū diciẗ
ꝙ in istis dictiōibus egomet tuimet nō est ꝓprie cōpositio. sed ē
sillabica adiectio eo ꝙ sibi adiūgitur dictio ꝫcans per se et nihil
faciēs per se ad cōstitutionē dictiōis. ideo illa pronoīa nō debēt
dici cōposita ꝓprie. Nec differunt essentialiter ab istis pronoīb⁹
ego et tu. Similiter diceẗ de istis pronoīb⁹ hiccine heccine ꝛc̃.
¶ Ad terciū diciẗ. ꝙ hoc pronomē ego nō habet pluralē numeꝝ
voce et ꝫcatiōe simul. sed ꝫcatione tantum. sicut illud verbū fio
est passiuū huius verbi facio ꝫm rem. licet nō ꝫm vocem. ¶ Ad
quartū, diciẗ. ꝙ omnis oratio que est simpliciter trāsitiua. in qua
ꝯstructibilia pertinent ad diuersa simpliciter potest cōuerti in su
am passiuā. sed hoc nō oportet de illa in qua est cōstructio recipro
ca in qua cōstructibilia nō pertinent ad diuersa realiter q̃uis de-
notentur pertinere ad diuersa. ¶ Ad quintū diciẗ negādo conse
quenciā et causa est. qꝛ si dicaẗ suas suatis. dubiū esset vtrū a gtō
singulari vel plurali deriuareẗ. cum eadē sit vox in singulari et in
plurali huius ꝓnoīs sui. et hoc nō cōtingit in ꝓnomibus prime
vel secunde persone. cū sint diuersificata ꝫm vocem ergo ꝛc̃.

Persone t̃cie generis masculini

Ille illius. Postq̃ autor superi⁹ determīauit de ꝓnoibus ṗme de
clinatiōis. Hic ꝯ̃nter docet declinare pronomīa ṗmitiua secūde

declinatiōis. quorū sunt quinqꝫ scꝫ ille ipē iste hic is. Et pmo do
cet declinare vnūquodqꝫ in masculino gn̄e. Scdo in femino gn̄e.
Tertio ī neutro genere. In pma parte dt ꝙ hoc ꝓnomē ille exn̄s
masculini gn̄is sic declinat. ille illi⁹ illi rc̄. vt ptꝫ ī textu. Cur aūt
hoc ꝓnomē istud in neutro gn̄e terminet in d. et ipē in eodeꝫ gn̄e
nō Nō est alia cā nisi volūtas īpositoꝝ fūdata sup cām euphonie

Sciendū pmo ꝙ horū quinqꝫ pronoīm secūde de
clinatiōis quedam faciunt gtīn̄ in
ius cōiunctim. vt hic huius huic. is eius ei. Alia vero faciūt ge-
nitiuū in ius diuisim. vt ille illius illi. ipē ipius. Similiter tria ho
rū formāt gtōs suos remouēdo e. vt ille illius. ipē ipsius. iste isti
us. et hoc ꝓnomē is mutat i in e faciēdo eius ei cōiunctim. Sed
hic facit gtīn̄ in huius et dtīn̄ in c. ad differentiā hui⁹ interictiōis
hui. qꝛ si faceret hui in dtō dubiū esset vtrū illa vox hui esset ꝓno
mē vel interiectio. Et ista quiqꝫ carēt vtō. Cui⁹ ratio ē prima de
relatiuis. qꝛ relatīn̄ facit secundā noticiā rei. sed vtūs primā noti
ciā facit. Secunda est demōstratiuorum. quia demōstratiua sunt
fixa in tercia persona. ita ꝙ nō possunt euocari ad secundā. cū er
go vtūs sit secunde persone. et demonstratiua sint fixa in tercia
persona hinc ē ꝙ demōstratiua nō possunt trahi ad vtīn̄. Et est sci
endū ꝙ inter ista pronomia autor docet declinare hoc nomē quis
vel qui. ex eo ꝙ ipsum multū assimilatur eis in declinatiōe. et hoc
facit ideo vt facilius valeat introducere iuuenes ad declinationē
eius. ⁊ nō vt tradat ipsum esse pronomē. et hoc probabiliter susti
nendo donatum. Qꝛ autem quis vel qui nō possit esse pronomen
patet. quia cōcretum et abstractū vt album et albedo sunt eiusdē
partis orationis. cum significēt vnā et eandem rem sub eisdem mo
dis significādi essentialibus sed cōcretuꝫ huius qd est quis vl' qui
habet hoc abstractū quiditas. quod est nomen ⁊ nō ꝓnomē. ergo
dicendū est ꝙ quis non ē ꝓnomen sed nomen.

Sciendū secūdo ꝙ horum quinqꝫ ꝓnominū se-
cūde declinatiōis. quedā sunt
relatiua. quedam demonstratiua. et quedam demōstratiua et re-
latiua simul. vt patuit in sufficiētia pronominū. Unde is ē relati
uū tantum. ille demonstratiuū et relatiuū simul. Alia vero demō
stratiua tātum. sed differenter. quia hoc pronomen hic est demon
stratiuū ad intellectū. ipse autem et iste sunt demōstratiua ad sen
sum sed differēter. quia iste demōstrat rem propinquā. et ipse rem
remotā. vel a lōge distantē. Sed ille quādo ē demōstratiuū. qn̄qꝫ
etiā demōstrat distantē rem, sed nō intantū sicut ipse. ꝓpterea ipse

cōiungi potest cū qualibet persona. vt dicendo egoipe. tuipse ille ipse. Et significat egoipē tātū sicut egomet. et tuipē sicut tumet Sed quādo ipē cōiungitur prime persone tunc est tm̄ prime pso ne. et quādo secunde tunc est tantū secunde persone.

Sciendū tercio ꝙ pnoīa demōstratiua et relatiua multipliciter differūt. qꝛ pnoīs demōstratiua designāt primā rei noticiā. relatiua vero secundā Ideo demōstratio est rei p̄sentis vel tanꝗ̄ p̄sentis ostensio. vt si demōstratur aliqua res dicēdo hic vel ille. illa pnomia ex demon stratiōe ꝛ relatiōe recipiunt certā personā sine significationē. vn̄ hoc pronomē ego est etiā demonstratiuū et potest demōstrare tā in singulari ꝙ̄ in plurali numero. Sed differenter. qꝛ in singulari suū prolatorē tm̄ demōstrat. in plurali aūt nō solū seipm̄. sed et ali os ad quos videt sermo pertinere demōstrat. Si em̄ dicā nos le gimus. Nos nō solū demōstrat me. sed etiā alios qui legūt mecū similiter hoc pnomē tu ē demōstratiuū in singulari et in plurali. sed diuersimode vt dictum est de hoc pnomīe ego. sed hoc pno men sui est tantū relatiuū et nō demōstratiuū.

Sciendū quarto ꝙ pnoīa relatiua debēt se cō formare cū suis an̄cedentibꝰ in nūero genere et psona ꝛ aliqn̄ in casu. sed nō semp. qꝛ quedā ac cidūt dictiōi gracia significatiōis. vt genus numerus psona. que dā gracia vocis vt spēs et figura. quedā gracia cōstructiōis. vt casus. Cum ergo relatiua habeāt eandē significationē cū suis an tecedētibus. ideo debēt etiā habere illa accidētia similia que gra cia significatiōis insunt. que sunt genꝰ numerus psona. Sed rela tiua sepe habent cōstructionē diuersam. ideo etiā illa accn̄tia que insunt dictiōi gracia vocis et cōstructiōis sunt diuersa et dissimi lia. et ideo relatiuū et suū an̄cedēs semp cōformant in genere ꝛ in nūero. sed aliqn̄ discōformant in casu. Et sic ptꝫ de quinqꝫ pnomi bus scd̄e declinatiōis q̄liter declinant. et quomō inter se differāt.

Cōtra predicta arguit p̄mo sic.

Si aliqd̄ pnomē esset demōstratiū ad sensum. maxīe esset ad sensū tactus. sed ꝯn̄s est falsum. qꝛ tactus nihil cognoscit a lōge. patꝫ ꝯn̄a. qꝛ sensus tactus est pfectior inter omēs sensus. ꝛ est omi ani mali necessarius. vt dicit scd̄o de aīa. ergo si demonstratio erit ad sensum. tūc erit ad tactū. ¶ Scd̄o sic. Ip̄m demr̄abile nō cognos cit p sensū. g̊ nulla demr̄atio erit ad sensum. Aīs probat. qꝛ omē demōstrabile est vl'e. vt dꝛ in p̄mo posteriorū. sed vl'e nō cognos cit p sensuꝫ sed p intellectū igit ꝛc̄. ¶ Tertio sic. Si hoc pnomē

ille esset demõstratiũ et relatiuũ simul sequeret̃ q̃ demonstratio ⁊
relatio nõ differrent inter se. sed cõsequẽs est falsum. ptz tñ ɔñã:
q̃ quecunq̃ʒ vni et eidẽ sunt eadem. sunt eadẽ inter se. ergo si de-
mõstratio in hoc ꝓnomie ille est eadem cũ relatione. demõstratio
et relatio inter se sunt eadeʒ. ❡ Quarto sic. Illud quod ad omne
suppositũ pertinet est pronomẽ vt dicit priscianus Sed quis vl'
qui est huiusmodi. Naʒ bene possumus dicere. ego qui curro. tu
qui curris. ille qui currit. ergo quis vl' qui est ꝓnomẽ. ❡ Quito
sic. Illud quod ẜcat per modum entis indetrmiate nõ est nomen
sed ꝓnomẽ. q̃ illud quod est nomen est determinatũ. cũ significet
subãm cum qualitate. sed quis vl' qui significat ꝑ modum substã
cie indeterminate. ergo nõ est nomen sed ꝓuomen.

Ad argumenta in oppositum.

Ad ṗmũ dicit̃. q̃ ꝓnomẽ demr̃atiuũ ad sensum ṗncipaliter ad vi
sum demõstrat ⁊ nõ ad tactũ. Et licet tactus ꝑfectior sit aĩali quo
ad esse q̃ visus. q̃ tactus ẽ discretiuus nutrimẽti cõueniẽtis vel
discõueniẽtis. q̃ illud semꝑ requirit̃ ad anĩal. Nã oĩe viuẽs q̃
diu viuit nutrimẽto viuit et tactũ hʒ. tñ visus ꝑfectior est quo ad
rerũ drñas. q̃ plures rerũ drñas ꝑ se nobis ostẽdit. vt dr̃ in prohe
mio metaphice. Et ideo ibi dr̃ q̃ sensus visus maxĩe diligẽdus est
a nobis. ❡ Ad scd̃m dr̃. q̃ hoc demr̃abile qd̃ demõstrat logicus ꝑ
demr̃ationẽ logicalẽ. que ẽ silogismus faciẽs scire. est cognoscibi
le ꝑ intellectũ. q̃ solius rõnis est discurrere de vno ĩ aliud. sed de
mr̃abile qd̃ demr̃atur per demr̃ationẽ de qua ɔsiderat grãmatic⁹
q̃ est rei p̃ntis vl' taq̃ p̃ntꝰ ostẽsio bñ põt cognosci ꝑ sensũ. ideo ta
lis demr̃atio est ad sensum. ❡ Ad terciũ dr̃. q̃ hoc ꝓnomẽ ille nõ
est demr̃atiuũ et relatiuũ ẜm eandẽ rationẽ. sed ẜm diuersas. q̃ ẽ
relatiuũ inquantũ facit scd̃aʒ noticiã rei antelate. sed est demr̃ati
uũ inquantũ ostẽdit rem ꝑ modũ noticie ṗme. Modo ista q̃ sunt
vni ⁊ eidẽ eadem ẜm rem et rõnem simul. sunt inter se eadẽ sed h̃
nõ est sic ergo ⁊c̃. ❡ Ad quartũ dr̃ q̃ illud qd̃ ad oĩe suppositũ
ꝑtinet rõne sui modiẜcãdi est ꝓnomẽ. sed nõ id qd̃ ꝑtinet ad oĩe
suppositũ de suo significato. sicut quis vel q̇. Vñ licet quis vel q̃
od oĩe suppositũ ꝑtineat rõne significati. non tamen rõne modi
significãdi. ❡ Ad quintũ dr̃. q̃ id quod ẜcat ꝑ modũ entis inde-
terminate sic q̃ nullã habeat qualitatẽ distinctã nec generalẽ nec
specialem nõ est nomen. sed id quod ẜcat per modũ entis indeter
minate solum per carenciã qualitatis specialis sed tamen hʒ qua
litatem generalẽ est nomen sicut quis vel qui.

Item possessiua finita ad aliq̃d

dicta. Postq̃ autor determiauit de octo ꝓnomibus ṗmitiuis scz ego tu sui ꝛc̃. Hic ꝑñter determiat de ꝓnoib⁹ deriuatiuis que ab illis causant̃ et generant̃. quare sequũtur alia sicut effect⁹ suã causam. Et ṗmo determiat de ꝓnoibus deriuatiuis deriuatis a ꝓnoibus singularis nũeri. que sunt tria scz me⁹ tu⁹ suus. Et secũdo de ꝓnoibus deriuatis a ꝓnoibus pl'is numeri. q̃ sunt duo scz noster et vester. Et inter illa ꝓnoia deriuatia deriuata a ꝓnoib⁹ singularis nũeri ṗmo determiat de hoc ꝓnoie meus. qð deriuat̃ a ꝓnoie ṗme ꝑsone. Dicẽs ꝙ me⁹ sic declinat̃ ex ꝑte masculini gñis. me⁹ mei ꝛc̃. tã in singulari q̃ in plurali. tã in femio gñe q̃ in neu. gñe. sicut clare ꝑtz in textu. Et ponit̃ a meo in abltio in masculio ꝛ neutro gñibus ad drñaz dti. et in feio gñe ponit̃ a mea ad drñaz noiatiui. Et eodez modo dicendũ est de alijs pronomibus sequẽtib⁹.

Sciendũ ṗmo ꝙ iste genitiu⁹ mei de ego mei vel mis Et iste genitiuus mei de me⁹ mei sic inter se differũt. quia iste genitiuus mei de meus in orone nõ potest poni sine substãtiuo sicut cõgrue dicim⁹ iste liber est mei magistri vel mei dñi. Sed mei de ego potest poni in oratiõe sine aliquo substãtiuo. sicut ꝯgrue dicim⁹ ille liber est mei. Et hoc ꝓnomẽ meus habet vtũ casum. licet suũ primitiuũ nõ habeat. Cuius ratio est. quia meus importat duplicem personã scz possessoris et possessiõis. sicut cum dicit̃ iste liber est meus. meus importat personã meam. et personam libri mei quem possideo. Et quia possessor prime persone bene potest dirigere sermonẽ suũ ad possessionẽ suam. Vocatiuus autez est casus ad quẽ sermo dirigitur. ideo meus ratione rei possesse et nõ ratione possessoris habet vocatiuũ casum. Sicut aũt dictũ est ꝙ hoc pronomẽ meus ſ̃cat duas personas. ita dicendũ est de alijs pronomibus possessiuis. que sunt tuus suus noster et vester. Significant em̃ personã possessoris extrinsice. et personam possessionis intrinsice intellectam. Et hac de causa vocantur pronomina possessiua. quia duplicẽ important personam scz possessionis et possessoris.

Sciendũ secũdo ꝙ tuus eodẽ modo declinatur sicut meus nisi ꝙ caret vocatiuo. Qꝫ autem nõ habeat vocatiuũ patet. quia tuus est tercie ꝑsone. quẽadmodum possessor. Sed possessor nõ potest dirigere sermonem suũ ad seipsum per hoc pronomen tuus. Vocatiuus aũt significat per modum ad quem sermo dirigitur. ideo tuus nõ potest habere vocatiuum. Si enim haberet vocatiuũ sequeretur ꝙ

persona possessoris et possessionis essent vnā persona. qd̄ absurdū
est. Nec est simile de tuus et hoc pronomie tu a quo descēdit. qz
tu est secunde persone sicut vocatiuus. ergo nō repugnat sibi ha
bere vocatiuū. Hoc autem pronomen suus declinatur eodē mō
sicut tuus et caret vocatiuo. Ratio. quia omnia relatiuā carent
vocatiuo. vt patet per alexandrū in prima parte. ibi Que querūt
que distribuūt rc̄. Sed suus est relatiuū. ideo caret vocatiuo Et
ideo sicut primitiuū scz sui a quo descendit suus indifferēter se ha
bet ad numerū singularē et pluralem Ita similiter suus quādoqz
exponitur per numerū singularē. vt sortes et suus asinus currūt.
et sortes currit ꝛ su⁹ asinus currit. Qn̄qz p numerū plez. vt ples
pueri sunt in scholis et suus magister venit. i. eorū mgr̄ venit.

Sciendū tercio ꝙ hoc pnomē noster eodez mō
declinaẗ sicut tu⁹ suus et meus.
Sed ratiōe possessiōis habet vtm̄. et ita similiter dicenduz est de
vester. qd̄ declinaẗ sicut tuus et suus p oia genera et oēs nūeros.
et caret vocatio sicut hoc pronomē tuus. et eadē ratione. Unde
noster et vester declināturin plurali numero. quia importāt pos
sessionē per modū pluralitatis. Nam sicut cōtingit possessionem
significari per modū pluralitatis vel per modū vnitatis. ita pro
noia que significāt possessionem per modū vnitatis formanẗ a nu
mero singulari. sed que significāt per modū pluralitatis formanẗ
a numero plurali Et sic patz qualiter declinātur hec quiqz pnoia
possessiua. que cōtinenẗ sub tercia declinatiōe pnois. vn̄ quattu
or sunt declinatiōes pnoim. Prima est que terminat gtm̄ singula
rē in i vel in is et datiuū in i. Et cōtinet tria pnoia scz ego tu sui
quorū vnū habet vocatm̄ scz tu. Secunda autē terminat gtm̄ sin
gularem in ius et datiuū in i vel in e . Et cōtinet quinqz pronoia.
scz ille ipse iste hic is. Et cōtinet etiā octo noia que habēt secūdā
declinationē pronois. que sunt vnus vllus vter nullus sol⁹ alter
totus alius. quorū tria habent vtm̄ scz vnus totus et solus. Ter
cia mittit gtm̄ in i vel in e et dtm̄ in o vel in e. sicut noia prime et
secūde declinatiōis nomīs. Et cōtinet quinqz pnoia scz me⁹ tu⁹
suus noster vester. q̊rū duo habēt vtm̄ scz meus et noster. Quar
ta autē terminat genitiuū in atis et datiuum in ati. vt nostras no
stratꝭ. vrās. tis. Et de istis duobus pronomībus autor non facit
mentionē. qz eodē modo declinātur sicut noia tercie declinatiōis
Et quia autor satis docuit declinare noia tercie declinatiōis. ideo
hic non declinat pronomina quarte declinationis. cum eundē mo
dum declināi habeant cum ipsis Sed tamē docet declinare pro
nomina tercie declinationis. q̄uis etiam prius sufficiēter docuit

declinare nomina secunde declinatiōis. quia pronomina tercie de
clinationis nō declinātur absolute sicut pronomīa secunde decli
nationis. sed retinent sibi duas declinationes nominis scilicet p*
mā et secundam. Et hec duo pronomīa scȝ nostras et vestras sin
copant vltimas sillabas. quia antiqui dixerūt nostratis gētis ve
stratis gentis. Moderni autē gaudētes breuitate dicūt hic ꝛ hec
nostras nostratis. sincopādo vltimā sillabā. quia sicut vltima sil
laba de nostratis est longa. ita etiam vltima sillaba de nostras est
longa. et hābet acutum accentum.

Sciendū quarto ꝙ cōsequēter autor determi*
nat multiplicitatem compo
nēdi pronomia. Dicens ꝙ cōposita horum possunt sic dari. sicut
egomet tuimet. que cōponuntur de ego tu et met. suimet sibimet
que cōponuntur de sui sibi et met. et illic istic illiccine isticcine. q̄
cōponuntur de ille et iste. hiccine heccine hoccine. que ꝯponunt
de hoc pronomine hic hec et hoc. Et in omibus istis autor capit
cōpositionem cōmuniter. vt se extendit ad sillabicā adiectionem
que ē in istis pronominibꝰ. ideo ī eis nō est vera compositio. sed
sillabica adiectio. quia hee voces met et cine nihil significant per
se. cum tamen sumuntur cum dictionibus significatiuis et intel
ligibilibus aliquid significāt. Sed in hoc pronomine idem est ve
ra cōpositio. cōponitur enim de is et demū remouendo s et vm.
Et declinatur sic. Nomiatiuo hic et hoc idem. ita ꝙ habemꝰ in
masculino genere et in neutro. idem. sed differēter vt dicit autor
doctrinalis. quia idem in masculino genere producit primā silla*
bam. in neutro vero corripit. Unde versus. Hoc breuiabis idē
sed pro mare protrahis idem. et est solum causa differentie. Et vl
tra autor hic ponit quedam cōposita ab illa dictione quis vl' qui
que reponūtur inter pronomina vt dictum est. sicut sunt quisnam
quispiam ⁊c̄. Et sic patet qualiter declinātur pronomina possessi
na. et quare dicuntur possessiua.

Cōtra predicta arguit̄ p̄mo sic.

¶ Pronomina deriuatiua debent ordinari inter se sicut primitiu*
eorum a quibus deriuantur et causantur. Sed nos nostrum prec*
dit tu tui. et sui sibi. ergo prius debuisset determinasse de noster
q̄ tuus et suus. ¶ Secundo sic. Primitiuum a quo descendit me*
us mea meum scilicet mei non habet vocatiuum. Ergo meus nō
potest habere vocatiuum. quia difficiēte causa deficit et effectus
Sed hoc ꝓnomē ego qd̄ est de causa eiꝰ caret vocatiuo ḡ sequi*
ꝙ causatū scilicet meus debeat carere vocatiuo. Et eodē modo

potest argui de noster. quod descendit a nos nostrum. quia nihil
dat quod nõ habet. ¶ Tertio sic. Si hec pronomina meus tuus
importarent duas personas sequeret q essent equiuoca. qz omne
importãs plura sub vna voce est equiuocũ. sed hoc est falsum. qz
in pronoībus nõ est equiuocatio. vt patet per omẽs grãmaticos
ergo illa pronoīa nõ importãt duas personas. ¶ Quarto sic. Si
predicta pronoīa importarẽt duas personas. vel importarent pri
mã et secundã. vel secundã et terciã a sufficiẽti diuisiõe. Sed nul
lum est dicendũ. qz talia pronoīa determinãt sibi certã personam.
tantũmõ scz terciã. ergo nõ importãt duas psonas. ¶ Quinto sic
Sicut habem⁹ egomet tuimet suimet accipiẽdo met cũ istis pro-
nomĩbus ego tu et sui. ita similiter debemus habere tumet. addẽ
do met huic pronomini tu. sed hec autor nõ ponit inter pronomĩa
composita. ergo nõ debet ponere egomet suimet.

Ad argumenta in oppositum.

¶ Ad primũ dr. q autor nõ habeat eandẽ cõsideratiõnẽ circa pro
noīa primitiua ꝛ deriuatia. qz pnoīa primitiua ordinãtur ꝫm ordi
nem psonarũ. ita q pnoīa prime psone pcedũt pronoīa secũde p
sone. Sed sic nõ possunt ordinari pnomĩa deriuatia. cũ omĩa sint
eiusdẽ psone sed ordinanẽ inter se ꝫm ordinẽ numerorũ. ita q de-
riuatiua deriuata a singulari numero pcedũt alia. ¶ Ad scdm dr
q hoc pronomẽ meus ratiõe sui primitiui nõ habet vtĩ. sed solũ
noīatĩ. qz mei a quo descẽdit meus nõ habet ideo nec ipm. qz nõ
dat sibi quod nõ habet. Nec est causa eius inquãtum habet vtĩ
habet eĩ vocatĩ nõ ratiõe possessoris. sed ratione rei possesse vt
dictũ est. Et eodẽ mõ dicendũ est de noster. ¶ Ad terciũ dr. Ne
gãdo pñaz. Ad probationẽ dicit. q illud qd importat plura p mo
dum pluriũ et ꝫm diuersas ratiões est equiuocũ. Sed qd iportat
plura per modũ vnius et ꝫm eandẽ rationẽ nõ est equiuocũ Sed
quia pronoīa possessiua importãt istas duas psonas p modũ vni⁹
eo q possessio vnitur cũ possessore. igit nõ sunt equiuoca. ¶ Ad
quartum dicit. q quãdo dicit pronoīa importare duas personas
ibi nõ est sermo de persona que est modus loquẽdi de se vt de se. ꝛ
que est accidẽs pronoīs. Sed est sermo de persona que est suppo
situm vel inferius alicuius superioris. ideo insufficienter arguit
a diuisiõe persone. ¶ Ad quintũ dicit. q nõ est simile de egomet
tuimet suimet. quia dicendo egomet suimet nulla fit coincidẽcia
Sed dicendo tumet fit coincidencia cũ illa tercia psona hui⁹ ver
bi tumeo. es. et. Ideo pter istã coincidenciã tollendã p figurã q
dr antithesis sibi addit i in medio. vt dicẽdo tuimet et nõ tumet.

Verbū quid est ꝑsoꝛonis·

Postq̄ autoꝛ determinauit de pronomīe. Hic con
sequēter determīat de verbo. Cuius ratio est. quia
nomē et ꝓnomen ẜcāt substantiā. et habēt se in oꝛa
tione tanq̄ id de quo aliquid dicit̄ siue tanq̄ suppo
situ quod idem est. Verbū aūt significat accidens. et habet sein
oꝛatiōe tanq̄ illud quod de alio dicit̄ siue appositū. Sꝫ substātia
prioꝛ est accidēte. et suppositū prius est apposito. ideo ṗus deter
minat̄ de noīe q̄ de verbo. Et ṗmo determīat de verbo quātū ad
eius essentialia ponēdo diffinitionē eius. Secūdo determīat de eo
quantū ad sua accidētia. In prima parte dicit autoꝛ. ꝙ verbū est
parsoꝛonis cum tempoꝛe et persona sine casu ꝛc̄.

Sciendū ṗmo ꝙ in hac diffinitiōe ponit̄ parsoꝛa
tionis loco generis et totū residu
um ponit̄ loco differentiarū Cum tpe ponit̄ ad differentiā nomis
et ꝓnoīs que ẜcant sine tēpoꝛe. Unde significare cū tempoꝛe est
preter ẜcationem principalē aliquā differentiā tempoꝛis īpoꝛtare
scꝫ p̄sens preteritū et futurū. Deinde ponit̄ persona ad differen-
ciā participij. licet enī participiū significet cū tempoꝛe. nō tamē
cū persona quantū ad omēs differētias ꝑsone sicut verbuꝫ. Et qꝛ
pronomē etiā ẜcat cū persona. ideo ad differentiā ꝓnoīs subiun-
git̄ agere aliquid ꝛc̄. tanq̄ eius ꝓpriā passioneꝫ. quia ꝓpriū verbi
est ẜcare actionē vel passionē cū tempoꝛe. ꝛ per istā particulā pn̄t
cōprehendi quinqꝫ genera verboꝛū. Nā ꝑ hoc ꝙ dicit̄ agere com
prehendunt̄ verba actiua et cōmunis generis. Et ꝑ hoc ꝙ dicit̄
aut pati cōprehendunt̄ verba passiua et etiā aliqua verba cōmu-
nis generis. Et per hoc ꝙ dicit̄ neutrū cōprehendunt̄ oīa verba
neutralia. deponēs aūt est cōpositū ex voce passiuā ꝛ significatōe
actiua aut etiam passiua. et ideo passiuum genus et etiam actiuū
comprehendunt deponens.

Sciendū scd̄o ꝙ verbū accipit̄ quattuoꝛ modis.
sicut patet ꝑ hos versus. Hoc no
men verbū designat quattuoꝛ ista. Est pars deceptio christus fili
usqꝫ loquela. Et hoꝛū versuū habet̄ expositio in modissignificādi
Et in ꝓposito capit̄ verbū in ṗma acceptiōe scꝫ inquantū est ꝑso
ratiōis. Et dr̄ verbū a verberādo. qꝛ in prolatiōe verbi verberat̄
aer. Unde verbum pocius dr̄ a verberādo q̄ alia parsoꝛonis. qꝛ
verbū habet pluries ꝓferri et frequēcius est in vsu nostro q̄ alie
parteſoꝛonis. qꝛ solo verbo expresso et noīe intellecto pōt ꝑfecta

constitui oratio. vt patet de verbis prime et secūde psonarum. et ideo hec psorōnis p anthonomasiā sibi retinet hoc nomē verbū.

Sciendū tercio q verbū a pristiano sic describit. Est parsorōnis cū modis et formis et tēporibus agēdi vel paciēdi significatiā sine casu. Et cum ista diffinitiōe satis cōcordat diffinitio donati. Sed ab arestotile in libro periarmenias sic diffinit. Verbū est quod cōsignificat tēpus ꝛ est semp eorū que de altero dicunt nota. Et sic patz q inter omia ista accidētia vbi tempus magis ꝓprie cōuenit ipsi verbo. quia ponit in diffinitiōe verbi ab omibus istis autoribus Et ideo significare cū tempore est ꝓpriū verbi. Et licet participiū etiā significet cū tpe. tamen hoc nō habet a natura sua ꝓpria. sed hoc habet ratiōe verbi a quo capit partem Nā (vt postea dicet in diffinitione participij) participiū capit a verbo tempora et significationes. et sic verbū est illud cui pocius cōuenit significare cū tpe. et hoc sufficit ad hoc q significare cū tpe sit ꝓpriū ipsi verbo.

Sciēdū quarto q verba quādoqz possunt designari noīaliter et habent vim nominis. vt cū dicit legere est agere. currere vero est nō legere vbi legere currere sumūtur nomīaliter cū reddāt suppositū huic verbo est. Sed nunq̄ nomen potest fieri verbum siue sumi verbalit Nec potest habere vim verbi. Cuius causa est. qꝛ nomen significat substantiā que est p se stans et permanēs. verbū aūt significat accñs. scz agere aut pati. Sed substātia nunq̄ pōt significari p modū accñtis Quia quod vni ē substantia nulli est accidēs. vt patet pmo phisicorū. Illud aūt quod est accidēs licet nō possit esse substātia. tñ bene pōt significari per modū substātie vt albedo nigredo et cetera accidētia absoluta que per modū substācie significari possunt. Et ratio est. quia significāt substantiā ideo verbum significās accidens pōt quādoqz capi nomīaliter. Sed nunq̄ nomen significans substantiā potest capi verbaliter Et sic ptz quid sit verbū. et quomō intelligat diffinitio eius. Qui autē sint modi significādi essentiales eius. patet in libro modorū significandi.

Cōtra p̄dicta arguit primo sic. Illa que faciūt vnū numero nō distinguūtur. sed nomen ꝛ verbū sunt huiusmodi igit ꝛc̄. Minor patet. qꝛ nomen significat substāciā verbum vero actū. sed ex substācia et actu fit vnum. vt ex socrate et albescētia sua. ergo nomē et verbū nō distinguunt. ¶ Secundo sic. Verbū est tota oratio ergo nō est parsorōnis. Antecedens probatur. quia illud est oratio quod causat pfectū sensum in

animo auditoris. sed verbū hoc solū facit. vt patet dicēdo curro. ¶ Tertio sic diffinitio entis positiui nō debet dari per negationē sed verbū est ens positiuū cū sit pars orōnis. ergo male ponitur in diffinitiōe verbi sine casu. ¶ Quarto sic. Omne verbum significat agere aut pati. vt patet p diffinitionē priściani. ergo superflue ponitur in ista diffinitiōe aut neutrū. ¶ Quinto sic. Diffinitio debet dari p principia essentialia sua. q2 diffinitio est oratio indicās quid ē esse rei per essentialia. ergo in ista diffinitiōe verbi male ponuntur accidentia eius. scz tempus et persona.

Ad argumenta in oppositum.

¶ Ad pmū dicit. q eadē numero dicunt quadrupliciter. scz eadem noīe. eadē differētia. eadē ppriō. et eadē accidente. Ista em̄ que faciūt vnū numero duobus pmis modis nō distinguūtur ab inuicē sm rem. Sed tamen illa que faciūt vnū numero numerositate subiecti z accidētis licet nō distinguant sm rem tn̄ distinguūtur p suas essencias. q2 alia ē essentia substācie q accn̄tis. cū eēncie pdicamētorum sunt impmixte. et ita nomē z verbū distinguūtur essentialiter p suas essentias specificas et formales. ¶ Ad secundū dicit q verbū nō est tota oratio sed est pars orōnis. Et licz verbū qnqz generet perfectū sensum in aīo auditoris. hoc tamē non est ex sua ppria natura. sed gracia determinati noīs intellecti in ipō. Nā cū dicit curro intelligit ego. quod reddit sibi suppositum. q2 omne posterius dat intelligere pri9. ¶ Ad terciū dicit. q diffinitio entis positiui nō debet dari per negationē negāter tē tam. tamen bene pōt dari per negationē fundatā in affirmatione. cuiusmodi ē ista negatio sine casu. significat em̄ qd verbum sīcat p modum fluxus et fieri. ¶ Ad quartū dicit. q si capit actio vt se extendit ad omnē actionem tā transeuntem q immanentē. hoc modo oīe verbum sīcat agere aut pati. quādo aūt capit spetialit solum pro actiōe transeunte. sicut capit ab autore nostro. sic non oīe verbum sīcat actionē sicut sunt verba neutralia et absoluta. que solum sīcant actionē immanentē. sicut sedeo studeo z similia. ¶ Ad quintū dicit. q omīs diffinitio quiditatiua debet dari per essentialia pncipia. sed hoc nō oportet de diffinitiōe descriptiua. q2 illa pōt dari per accn̄tia. cuiusmodi est diffinitio autoris.

Verbo quot accidūt Septem.

Postq autor determinauit de verbo quātum ad eius essentialia ponēdo diffinitionē eius. In qua licet ponant aliqua accn̄tia. tn̄ illa notificant essentialia verbi que per primā partem diffinitiōis

explicanť scꝫ p̈ genus. Et datur etiā per accn̄tia ꝓpria que fluunt a principijs eius. Hic cōsequēter determinat de verbo quātū ad eius accidētia que cōsequūtur esse cōpletū eius. Et p̄mo determinat de illis in generali. et postea de vnoquoqꝫ in speciali. In p̄ma parte dicit autoꝛ ꝙ verbo accidūt septem vt patet in textu.

Sciendū p̄mo ꝙ autoꝛ nō enumerat modū inter accn̄tia verbi. Licet imediate de ꝑo ꝓsequať cū dicit. qualitas verboꝝ in quo est. in modis ⁊ in formis. Cui⁹ ratio est. qꝛ in enumeratiōe accn̄tiū verbi autoꝛ cōprehendit modū sub qualitate Quia vt postea dicit autoꝛ qualitas verborū in quo est in modis ⁊ in formis. Cum eñ aliqua sic se habent ꝙ cōprehenduntꝛ inter se quādo vnū enumeraťꝛ non oportet aliud enumerari. et ideo ex quo donat⁹ posuit qualitatē. nō oportuit ponere modū inter accn̄tia verbi Et ꝓpter eandē causaꝫ non enumerat autoꝛ formā quia sub qualitate cōprehēdunť modus ⁊ forma cū qualitas verborū cōsistat in modis ⁊ in formis verboꝝ In determinatiōe tn̄ accidēciū verbi autoꝛ determīat de modo cū dicit. modi q̄ sunt. Et siḱiter de forma cū dicit forme v̈borū quot sunt. vt doceat iuuenes ad debite formandū vnā formā ab alia.

Sciendū scd̄o ꝙ licet autoꝛ dixerit qualitatē nomis esse bipertitā. et etiā qualitatē pronoīs. nō tamē dicere debuit qualitatē verbi esse bipertitā. licꝫ cōsistat in modis et in formis. Cuius ratio est qꝛ membra diuidēcia qualitatē in noīe et ꝓnoīe nunq̄ pn̄t ꝑtinere ad eandē rē. neqꝫ in eodē reperiri. cū nullū nomen sit ꝓpriū et appellatiū simul et semel sicut hoc ꝓnomē ego. Siḱiter in pronoīe nihil est finitū et infinitū simul et semel Hec aūt diuersitas nō est in qualitate verbi qꝛ quodlibet verbū est alicui⁹ modi ⁊ alicui⁹ forme simul ⁊ semel sicut hoc v̈bū lego ē indicatiui modi et ꝑfecte forme. Et ideo modus ⁊ forma que qualitatē v̈bi ꝫcant in eodē reperiri pn̄t. cū ergo mēbra diuidēcia pn̄t simul et semel in eodē repiri. ideo autoꝛ non diuisit qualitatē in modū et formā sicut in nomine et pronomine.

Sciēdū tercio ꝙ sufficientia septē accidenciū verbi sic potest haberi Quia oīe quod accidit verbo aut accidit ei ex parte vocis aut ex parte significationis. Si primū hoc est dupliciter Vel illa accidentia solū cognoscūtur in fine vocis et sic ē cōiugatio. Vel in tota voce et sic ē forma. Si aūt aliquid accidit verbo gracia significatiōis. hoc est dupliciter. aut ē accidēs absolutū ⁊ hoc est dupliciter. aut est accidēs cōmūe ⁊ sic ē figura. aut ē ꝓpriū et sic ē tp̄us. aut respectiū

et hoc ē dupliciter. q2 vel illa subā verbi ponit̄ aparteañ siue a pᵗ
tepost. Si pͥmū sic est tripliciter Aut v̄buz dr̄ a subā. aut ē in subā
aut termiat subāz Si pͥmū sic dicit̄ esse psona. Nā inter ntm̄ p̄ce
dentē et inter verbū dz esse cōformitas psone. Si scd̄m sic est nūe
rus. Si terciū sic ē mod⁹ Et sic sunt tria accn̄tia ex parte s̄ĝcatiōis
aparteante. Si v̄o fit apartepost sic est gen⁹. q2 gen⁹ inest verbo
per cōparationē ad substantiā apartepost. Nam verba actiua re
gunt apartepost. passiua vero aparteante

Sciendū q̄rto q̄ licet verbū nō s̄ĝcet subām habz
tamē modū subē eo q̄ cōstituit̄ in
esse per suos modos s̄ĝcandi essentiales. qui sunt s̄ĝcare per moduz
fluxus et fieri et p modū dicibilis de alio. quorū pͥmus est gn̄alis
hn̄s modū materie. et scd̄us spēalis habens modū forme. Nā se
parat et distinguit verbū ab alijs partibus orōnis. et reponit ip̄m
v̄bum sub esse partis. Et ideo sicut subā materialis ꝯponitur ex
materia ⁊ forma. ita v̄bū intelligit̄ cōponi ex istis duobus modis
s̄ĝcandi. Ex q̊ patet q̄ verbū habet modū subē ideo sibi pn̄t inesse
aliqua accn̄tia Ita q̄ licet v̄bum cōpatum ad subām sit accn̄s. tn̄
cōparatū ad suos modos s̄ĝcandi accn̄tales hz modū subē. Sicut
supficies ad subām materialē cōpata (cū sequat̄ ei⁹ esse cōpletū)
est accn̄s. tamē in ordine ad nigredinē ⁊ albedinē que subē insunt
mediante supficie. supficies habet modū subē. ideo dicit arestōi
les in p̄ntis quāta est supficies tantū album fore dicas. Et sic ptz
quot sunt accn̄tia verbi et q̄ non plura, nec pautiora.

Contra p̄dicta arguit̄ p̄mo sic.

Accidētia accipiūt esse ab illis quorū sunt accn̄tia. q2 accn̄tis esse
est solū inesse. sed nulla accn̄tia pn̄t capere esse a verbo. ergo v̄bū
nō habet accn̄tia. Minor ꝓbat̄ q2 nihil dat alteri qd̄ nō hz v̄bum
aūt non habet esse. cū sit accn̄s. ergo ⁊c̄. ¶ Scd̄o sic. Pristianus
assignat verbo octo accn̄tia. q2 cū p̄dictis assignat spēm. ergo vl̄
pristianus ē supfluus. vel donatus diminut⁹. ¶ Tertio sic. dona
tus nō assignat formā int̄ accn̄cia v̄bi. et tn̄ post hoc dicit formaz
accidere v̄bo. q2 de ipsa determiat inter accn̄cia verbi. ergo sunt
plura q̄ͣ septē. ¶ Quarto sic. Om̄e accn̄s adest vel abest p̄ter cor
ruptionē illius cui⁹ est accidēs. vt dr̄ in p̄dicabilib⁹ sed tēpus nō
pōt abesse verbo. q2 (vt dicit autor modorū s̄ĝcandi) fluxus ⁊ fieri
sine tpe nequit haberi. ergo tempus nō est accn̄s verbi. et p ꝯn̄s
pautiora sunt accn̄cia verbi q̄ͣ septez. ¶ Quinto sic. Si qualitas
esset in modis et in formis. sequeret̄ q̄ deberet diuidi ī modū ⁊ in
formā tanq̄ͣ genus in suas spēs. sed q̄litas nō diuidit̄ in ista tanq̄ͣ

in duo membra distincta. q2 reperiũtur in eodem verbo. ergo seq̃tur q̃ nõ debeat enumerari inter accidentia verbi.

Ad argumenta in oppositum.

Ad pmũ dr. q licet verbũ realiter sit accñs. tñ hz modũ subẽ. vt dictũ est. ideo põt dare esse suis accñtib⁹. ¶ Ad scdm dr. q autor nõ assignat spẽz inter accñtia verbi. q2 spẽs ptinet ad pfectos z sapiẽtes. quos oportet scire qd sit deriuatio. et nõ ad pueros ad q̊s ille loquit̃. ideo solũ enũerat illa accñtia q̃ pueri pñt apprehẽdere Vel põt dici q donat⁹ cõprehẽdit spẽm sub forma. ¶ Ad terciũ dicit̃. q autor in enumerãdo accñtia verbi satis ɔprehẽdit formã sub q̃litate. vt visum est. vel põt dici q nõ enũerat eã. ꝓpter causam. q̃ dicta ẽ de specie. q2 dicit autor modorũ ẜcandi q forma est in ṽbo sicut spẽs in noĩe. ita scz q tres vltime forẽ deriuant̃ a forã pfecta. sicut spẽs deriuatiua a pmitiua. Et sic cũ ad pueros nõ ptineat scire deriuatiões au. obmisit formã. ¶ Ad quartũ dr q accidẽs cõmune põt adesse vł abesse p̃ter sbiecti corruptiõz. sed nõ accñs ꝓpriũ. cuiusmõi est tẽpus in ordĩe ad ṽbuz. ¶ Ad quĩtũ dr negãdo ɔñaz et cã satꝛ ptz ex dictꝛ. q2 mod⁹ et forã nõ hñt se ad q̃litatẽ sic̃ mẽbra diuidẽtia. ideo pñt simul z semel reperiri in eodẽ.

Modi qui sunt indicatiuus vt.

Postq̃ autor determĩauit de accñtib⁹ verbi in gñali. Hic ɔñter determĩat de vnoquoqz in speciali. Et pmo determĩat de modo z forma in quibus cõsistit qualitas verborũ. In pma parte dicit q modi verboꝝ sunt hij. scz indicatiu⁹ qui ẜcat rem suã sub affectu indicãtis. vt lego. Impatiuus qui ẜcat rem suã vt cadit sub affectu impantis. vt lege zc̃. Sed infinitiu⁹ ẜcat rem suã vt cadit sb affectu incerto. vt legere. Et sic ptz qualiter reperiunt̃ quĩqz modi in verbo psonali. Et etiã repiunt̃ quĩqz in verbo impsonali sicut legit̃ in indicatiuo. in ĩperatiuo vt legat̃ zc̃ijs. Et in infinitiuo vt legi. et hoc est qd addit autor impsonalis vt legitur.

Sciendũ pmo q pristianus sic diffinit moduz in maiori volumie. Modus ẽ varia inclinatio animi. varios eius affectus demõstrans. Licet ab autore modorũ ẜcandi sic diffinitur. Modus est mod⁹ ẜcandi accidẽtalis datus verbo ad designandũ rem suã prout cadit sub affectu certo aut incerto. Ex illa diffinitiõe possunt alici diffinitiões omniũ modorum in speciali ponendo cuz affectu verbum cuiuslibet modi, vt visum est, Et hoc dicit autor modorũ ẜcãdi cũ dicit

Pone sub affectu rem cuiuscūqꝫ modi Et dicit modus a moderoꝛ. are. qꝛ ꝑ ipm modū conceptū vel affectū animi moderamus. Vel dicit modus a motu. qꝛ dicit indicatiuꝰ in vno motu et imꝑatiuꝰ in alio ⁊c̃ijs. suo modo. Vñ inter istos quiqꝫ modos indicatiuꝰ priorē obtinet locū. qꝛ forma prior est formato. sed indicatiuus se hꝫ ꝑ modū forme. alij aūt ꝑ modū formati. ideo indicatiuus prior est oībus alijs modis. Similiter ex noīe et verbo indicatiui modi ꝯstituitur oratio verū vel falsum ſ̃cans. quod nō p̄t fieri ex verbis aliorū modorū ab indicatiō. Et inde est ꝙ alia verba ab indicatiuo fere dicunt casus verbi. ideo omēs alios modos p̄cedit indicatiuus Similiter impatiuus p̄cedit optatiuū. qꝛ impatiuus significat imperare. Optatiuus aūt optare. Sed digniꝰ est impare ꝙ̃ optare Siliter optatiuꝰ p̄cedit cōiunctiū. qꝛ cōmunior et certior est significato ꝯiunctiui. et simplitior. qꝛ optatiuꝰ ad sui ꝑfectionez nō indiget nisi hoc aduerbio vtinā. Cōiunctiuꝰ vero quādoqꝫ indiget alio verbo. et hoc aduerbio cū. vt patet in hac oratiōe. cū veneris ad me dabo tibi equū. Cōiunctiuus etiā precedit infinitiuū. quia cōiunctiuus significat rem suā sub affectu certo. infinitiuus aūt sub affectu incerto Sed certuꝫ precedit incertū tanꝙ̃ magis dignū precedit minus dignum.

Sciendū scd̃o ꝙ numerus ⁊ sufficiētia istorū quiqꝫ modorū sic pōt haberi qꝛ omis modus est varia inclinatio animi. vel ergo illa inclinatio habet fieri finite vel infinite Si secundū sic est infinitiuus. qꝛ ſ̃cat rem suam sub esse incerto et infinito. qꝛ est sine numeris et personis. Si primū hoc est quadrupliciter quia vel illa certitudo est ex parte dicantis et sic est indicatiuꝰ. Vel ex parte imperātis. et sic ē imperatiuus. Vel ratiōe optantis. et sic est optatiuus Vel rōne cōiungētis. et sic ē cōiunctiuus. Nā (vt dicit pristianus) cōiunctiuus dicit quia alteri modo cōiungit plus ꝙ̃ alij modi. et plus est igitur in eo ꝙ̃ in alijs modis. qꝛ cōiunctiuus nihil certū denotat. sicut nec infinitiuus. sed significat rem suā cōditionaliter.

Sciendū tertio ꝙ cōsequēter dicit autor ꝙ quattuor sunt forme verborū. scꝫ ꝑfecta meditatiua inchoatiua et frequētatiua. Forma aūt ꝑfecta est illa que nō format ab alia. sed format alias de se. ita ꝙ forma dicat a formo formas Nā vt dicit autor modoꝝ significādi. forma perfecta habet se in verbo sicut species primitiua in noīe. sed alie tres sicut species deriuatiua in noīe. Vñ forma impfecta reperit in qualibet cōiugatione. Meditatiua autē forma est illa que significat rem suā in ratiōe meditatiōis. Et formant verba meditatiua

ab vltimo supino breuiãdo u et addẽdo rio. Et semp sunt quarte cõiugatiõis Sed frequẽtatiua est illa que ꝫcat rem suã in ratione frequentatiõis Et formant̃ verba frequẽtatiua ab vltimo supino mutãdo u in o. vt de cursu fit curso. Et qñqꝫ a secũda ꝑsona indicatiui modi remouẽdo s et addẽdo to. vt legis legito. Et qñqꝫ a tercia ꝑsona. Sed inchoatiua forma ꝫcat rem suã sub ratiõe ĩchoatiõis. vt feruesco ꝫcat incipio feruere. Et formant̃ verba inchoatiua a scđa ꝑsona p̃ntis tp̄is indicatiui mõi addẽdo co vt a ferueo es. fit feruesco. Et sunt semp tercie ꝯiugatõis. Verba aut frequẽtatiue foȓe sunt ṗme ꝯiugatiõis. vñ⁹. Verba inchoatie tercie meditatiuã quarta submõstrat. Atꝫ frequẽs ṗme ꝑfecta tenet vbiqꝫ

Sciẽdũ quarto

ꝙ sufficientia istarũ q̃ttuor formarũ põt haberi ex nũero istaꝝ quattuor causarũ. q̃ sunt materia forma efficiẽs et finalis. Nã ꝑfecta forma corrñdet materie. Nã sicut materia s̄bstat formis ita ꝑfecta forma alijs substat formis. ⁊ ex ip̄a tanq̃ forme de materia alie educunt̃ forme. Frequẽtatiua v̄o forma cause formali correspõdet. q2 ad formã ꝑtinet frequẽs oꝑatio cũ nihil frequẽter agat nisi quod in toto per formã est. Sed meditatiua forma correspondet cause finali. q2 meditatio est eorũ que sunt ad finẽ. Inchoatiua aũt forma cause efficiẽti. quia illa causa est a qua primo inchoatur motus. Et hoc patet ꝑ hoc metrũ. Per ma. fre for. me fi. inchoatur efficiẽti. Qui versus sic exponit̃. per ma ĩtelligit̃ causa materialis q̃ respõdet ꝑfecte forme fre. i. frequentatiua forma. for. i. causa formalis. me. i. meditatiua. Et sic patꝫ ꝙ quattuor sunt forme verborũ. p̃ter tñ has formas quedã est desideratiua forma. vt viso. quedã diminutiua. vt sorbillo. i. parũ sorbeo. Et quedã imitatiua. vt patriso . i. patrẽ imitor. Tamen nõ est cõtrouersia inter autorẽ et pristianũ. quia autor iste et autor doctrinalis et etiã autor modorũ significandi capiunt formã specialiter. vt forma solũ formatur a verbo. Sed pristianus capit ip̄am generaliter vt deriuatur tam a nomĩe q̃ a verbo. vt patrisso quod deriuatur a patre Et sic patet quot sunt modi in verbo et quot forme.

Contra p̄dicta arguit̃ p̄mo sic.

Modus est accidens cuiuslibet partis. ergo nõ debet magis enumerari inter accidẽtia verbi q̃ inter accidentia aliarũ paciũ orationis. ¶ Antecedens probatur. quia quelibet pars orationis habet modũ significandi accidentalem. ergo modus accidit cuilibet parti orationis. ¶ Secundo sic. omĩs inclinatio est accidẽs

ſllius cui⁹ eſt inclinatio. ſed modus ē inclinatio animi. ergo etiā eſt accidēs animi et nō verbi. ¶ Tertio ſic. Unus mod⁹ in verbo vocat̄ impſonalis. ergo ſex ſūt modi verborū. Antecedēs ptȝ p autorē numerādo modos dicentē impſonalis vt legit̄. ¶ Quarto ſic. omīa accñtia verbi ſunt forme. ergo forma nō eſt accñs vbi diſtinctū ab alijs. Añcedens ptȝ. q2 om̄e quod informat aliud eſt forma eius. ſed om̄e accñs verbi informat ipm . ergo om̄e accñs verbi ē forma. ¶ Quito ſic. lectito as. nō eſt verbū frequētatiue forme. ergo male ponit̄ pro exēplo vbi frequētatiui. Añcedēs ptȝ q2 ſi ſic maxime videret̄ formari ab hoc verbo lego cū quo cōuenit in pncipio. Sed hoc nō pōt eſſe. q2 de lego ſolū format̄ lecto ab vltimo ſupino. et ſic nō videtur vnde formetur lectito.

Ad argumenta in oppoſitum.

Ad primū dicit̄. q modus in pposito non capitur vt accidit alijs partibuſ oronis. ſed pro modo dato vbo ad deſignandū rem ſuaȝ ſub affectu certo. vl' incerto ⁊ ſic ſoli vbo cōuenit. ¶ Ad ſcdm dr q modus nō eſt inclinatio animi. capiendo inclinationē prout eſt actiua inclinatio. ſed modus eſt inclinatio paſſiua. put eſt inclinate rei paſſio. et hoc modo non eſt accidens animi ſed vbi. ¶ Ad terciū dr. q autor cū dicit impſonalis vt legit̄. nō intelligit q impſonalis modus ſit diſtinctus ab alijs. ſed itelligit q verbū impſonale etiā hȝ quiqȝ modos ſicut verbū pſonale. et ideo exēplificat autor de indicatiuo verbi impſonalis. dicēdo q mod⁹ indicatiuus verbi impſonalis eſt vt legit̄. ita q impſonalis ɔſtruitur in gtō. et regit̄ ab hoc noīe indicatiu⁹ ſeu modus. ¶ Ad quartū dr q hic nō accipit̄ forma generaliter p omī illo qd informat ſuā ſbſtantiā. Sed capit̄ hic ſpecialiter pro quodā modoſignificādi accidentali dato verbo ad deſignandū rem ſuā ſub eſſe primario vl' ſecundario. et ſic forma ſolū in verbo reperit̄. ¶ Ad quintū dicit̄ q hoc verbuȝ frequentatiuū lectito non formatur immediate ab illo verbo lego. ſed mediate. q2 ab vltimo ſupino huius verbi lego ſcilicet lectu formetur lecto lectas. quod facit in ſupino lectatum lectatu. per mutationē a in i et v in o fit lectito. per illam regulam doctrinalis. Si tamen a longa ⁊c.

Cōiugatiōes verborū quot ſūt.

Poſtq̄ autor ſuperius determinauit de modis et formis verborū Hic conſequenter determiat de cōiugatione. Dicēs q tres ſunt cōiugatiōes verborū. Prima in a. ſecūda in e. tercia in i. Et iſtas

accipit autor ex parte secunde persone presentis tēporis indica-
tiui modi. et nō ex parte p̄sentis infinitiui. Et licet pristian⁹ et au
tor doctrinalis ponūt quattuor cōiugationes. distinguunt tamen
eas ex parte infinitiui. quia quādoqꝫ habet a longā ante re et sic ē
prima. et quādoqꝫ i longam et sic est secunda. quādoqꝫ i breuē et
sic est tercia. et quādoqꝫ i longam et sic est quarta. tamen iste au-
tor ponit solum tres. quia cōprehēdit quartā sub tercia. cum di-
cit ꝙ quelibet earum habet i ante s in secunda persona presentis
temporis indicatiui modi.

Sciendū p̄mo ꝙ licet declinatio nō assignetur ꝓ
accidente in noīe tamē cōiugatio
assignatur verbo pro accidente. Ratio est quia in nomine est qđ
dam accidens scꝫ casus sub quo potest declinatio comprehendi.
Nam casus nihil aliud est nisi inflectio vocis a voce sicut declina
tio Sic autē nō est de verbo. quia nō est aliquod accidēs sub quo
possit cōprehendi cōiugatio. Unde cōiugatio diffinitur sic ī ver
bo. est cōsequens verborū declinatio. Et capit̄ hic declinatio pro
inflectiōe que fit per modos tēpora numeros et personas. et non
ꝓ inflectiōe que fit per casus Et dicit̄ cōiugatio a con id ē simul
et iugum. quia ibi plura sub vno iugo ponūtur. Nam plura v̄ba
sub vna cōiugatiōe ponūtur. Et ita verba anormala nō sunt pro
prie alicuius cōiugationis. quia inter se nō habent cōuenientiam
Nec etiam cum alijs verbis. nec etiam per se possunt habere con
iugationē ꝓpriā eo ꝙ sub cōiugatione cōtinent̄ plura similia. Si
militer in ip̄is nō est cōsequēs declinatio. ideo ꝓprie nō sunt ali-
cuius cōiugatiōis. Et ideo etiā in diffinitiōe cōiugatiōis conse-
quēs declinatio ponit̄ pro genere ad excludendū verba anormala

Sciendū scd̄o ꝙ autor dicit p̄ma cōiugatio ē illa
que in indicatiuo modo tēpore p̄-
senti numero singulari secūda ꝑsona verbo actiuo et neutrali hꝫ
a longā ante s. in secūda persona p̄sentis indicatiui. vt amo. as.
Sed in v̄bo passiuo et deponēti habet a ꝓductā aň nouissimā sil-
labā ris. vt amor. aris. in verbo cōmuni. vt moror. aris. osculor
aris. Si̇l̇iter đt autor ꝙ futurū tpus eiusdē modi scꝫ indicatiui in
p̄ma cōiugatiōe habet a ꝓductā aň bo et bor. Et sic ptꝫ ꝙ autor
distinguit cōiugatiōes ex parte secūde ꝑsone p̄n̄tis indicatiui. et
distinguit cōiugatiōes ꝑ vocales pocius q̄ꝫ ꝑ cōsonātes. qꝛ cōiu
gatio est ꝯn̄s verborꝫ declinatio. sed talis declinatio poci⁹ penes
vocalē cognoscit̄ q̄ꝫ penes cōsonantē. qꝛ vocalis hꝫ maiorē sonū
q̄ꝫ cōsonās. ideo cōiugatiōes poci⁹ distinguūtur penes vocales
q̄ꝫ penes consonātes. qꝛ a digniori semꝑ debet fieri denoīatio.

Sciendũ tercio ꝙ secunda cõiugatio est illa que habet e productã in secunda per
sona presentis temporis indicatiui ante nouissimaz litteram s in
verbis actiuis et neutralibus. vt doceo doces. sedeo sedes. In v̄
bis autem passiuis cõmunibus et deponentalibus habet e longã
ante nouissimã sillabam ris. sicut doceor doceris. misereor mise-
reris. Et in eadem cõiugatione futurũ tempus eiusdem modi scʒ
indicatiui habet e longã añ bo in voce actiua. vt docebo. et e lon
gam ante bor. vt docebor et hoc ĩ voce passiua. Et ratio ordinis
est. quia secũda cõiugatio cognoscitur per e. et sequit̃ primã que
cognoscitur per a. et precedit terciam que cognoscitur per i. Et
non debet intelligi ꝙ cognoscatur per i absolute. sed cognoscitur
per i vt suppositum est.

Sciendũ quarto ꝙ tercia cõiugatio est que in indicatiuo modo tẽpore pre
senti numero singulari secunda persona verbo actiuo et neutrali
habet i correptã vel i productã ante nouissimã litterã s. Et dicit̃ i
correptã ꝓpter terciã cõiugationẽ que dicit̃ a pristiano tercia. vt
lego legis. Et dicitur i productã ꝓpter quartã cõiugationez que
dicitur a pristiano quarta. Sed in verbo passiuo cõmuni et depo
nẽti tercia cõiugatio habet e correptã vel i productã ante nouissi
mã sillabam ris. vt legor legeris. audior audiris Et dicitur e cor
reptam ꝓpter terciã. et dicit̃ i productã ꝓpter quartã. Et sic patʒ
ꝙ in ista cõiugatione autor cõprehendit duas cõiugationes que
cõmuniter ponũtur distincte in terciã scʒ et quartam. Et ipsa ter
cia cõiugatio in futuro indicatiui terminatur in am vł in ar. vt le
gam legar. Et ponit autor duo exempla. vnũ pro tercia cõiugati
one. vt lego legam. legor legar. Et aliud pro quarta. vt audio au
diã. audior audiar. Et cõsequenter hic dicit autor. Vbi possunt
hec discerni inter se. respondẽs ꝙ in infinitiuo et imperatiuo. quia
vel ista verba habent i correptam in secũda persona indicatiui vł
i productam. Si correptam tunc illa littera i cõuertitur in e cor-
reptam in infinitiuo. ⁊ imperatiuo modis. ita ꝙ in imperatiuo di
cimus. lege. et in infinitiuo legere. media correpta et non media
longa. Sed si illa littera i fuerit ꝓducta nõ mutatur nec in infini-
tiuo nec imperatiuo. sicut audio audis. in impatiuo habet audi.
in infinitiuo audire. semp repetendo illã litterã i quã habeat in se-
cunda ꝑsona presentis indicatiui modi. Et cõsequenter d̄t autor
ꝙ tercia ꝯiugatio nõ solũ habet futurũ in am et ĩ ar. sed etiã in bo
et in bor. vt eo is ibo. queo quis quibo. eam vel queã. Et ideo bñ

dicit q̄ verba tercie cõiugatõis nõ habent hoc nisi quãdo habẽt i productã Et adhuc nõ fit in omib⁹ habẽtib⁹ i. sed solum in istis duobus verbis supra dictis. scz eo et queo cum suis compositis Nam sicut dicitur ibo. sic etiã dicit redibo Et sic patz quot sunt cõiugatiões verborum et quomõ distinguũtur inter se.

Cõtra predicta arguit̃ p̃mo sic.

Quattuor sunt cõiugatiões v̉borũ. vt ptz p pristianũ ⁊ autorẽ doctrinalis. et p cõmune dictũ. ergo male dictũ est q̄ sunt tm̃ tres. ¶ Scdo sic tm̃ facit cõiugatio in v̉bo sicut declinatio in noie. sed quinqz sunt declinatiões in noie. ergo a simili quiqz erũt cõiugatiões in v̉bo. ¶ Tertio sic. cõiugatiões distinguunt̃ penes vocales. sed quiqz sunt vocales. ergo quiqz erũt ꝯiugatões. qꝛ posita causa ponit̃ effect⁹. ¶ Quarto sic. penes i longã et i breuẽ distinguunt̃ due ꝯiugatiões scz tercia et quarta. ergo penes a longã et a breuẽ distinguũtur due ꝯiugatiões. qꝛ aliqua sunt verba habẽcia a breuẽ ante s in secũda p̱sona. vt do das. cũ tribus ꝯpositis p̃me cõiugatiõis. ergo sequit̃ q̄ quinqz erũt ꝯiugatões. ¶ Quinto sic hoc v̉bũ sum es est nõ ꝑtinet̃ sub aliqua istarũ cõiugationũ. ergo cõiugationes hic posite nõ sufficiunt. patet cõsequencia a simili. quia sicut omĩa nomĩa reponũtur sub aliqua declinatiõe. ita omĩa verba debent cõtineri sub aliqua cõiugatione.

Ad argumenta in oppositum.

Ad primũ dicit̃. q̄ autor iste cõprehendit quartã cõiugationem sub tercia. Sed alij autores distinguũt eas intra se. qꝛ vna cognoscitur per i longã. alia per i breuẽ. et sic non ẽ cõtrouersia inter illos autores ex parte rei. sed aliter et aliter cõsiderauerũt cõiugationes. ¶ Ad secundũ dicit̃. q̄ non est penitus idem et simile de noie in ordine ad declinatiões de verbo in ordine ad cõiugatiões Sed solũ est simile in hoc. Quia sicut noĩa inflectũtur de voce in vocem. sic et verba. Sed ẽ dissimile in hoc. qꝛ noĩa habẽt plures voces q̃ verba. Nam omĩa verba regularia terminãtur in o vel in or. Nomina autem habent quasi infinitas termiationes. Ideo nõ est mirum q̄ sunt plures declinatiões in nomie q̃ cõiugatões in verbo. ¶ Ad terciũ dicitur q̄ cõiugationes nõ distinguũtur penes omnes vocales. sed solum penes istas. a. e. i. ⁊ ista fuit causa quare autor solum posuit tres cõiugationes. Et nõ distinguũt̃ per o vel v. Quia non sunt aliqua verba habencia o vel v ante s. in secunda persona presentis temporis indicatiui modi. vel ante vltimã sillabã. et hoc potest esse propter difformitatẽ soni ip̄arũ.

Nam difformē habent sonum. ¶ Ad quartū dicit̄ q̄ verba tercie et quarte cōiugationū nō sulum distinguūtur penes i correptā vł productā. sed etiā penes diuersos modos. Modo iflectio penes a longā et a breuem nō distinguitur. sic autē nō est de inflectione penes i longā et breuē. Similiter de paucis non est danda regula. sed qꝛ pauca reperiūtur verba que habent a breuē. qꝛ solū reperit̄ hoc verbū do cū tribus cōpositis scʒ pessundo venūdo circūdo. Sed multa reperiunt̄ que habēt i breuē ergo ꝛc̄. Alij assignāt aliam causam quare penes i sumātur due cōiugatiōes et nō penes a longā et a breuem. qꝛ illa vocalis i generat̄ et fit ſm protractionē linee cui maxīe cōuenit correptio siue productio. correptio em̄ et productio habent figurā gracilem et longā. ideo pocius ſm i habemus duas cōiugatiōes q̄ ſm alias vocales. ¶ Ad quītum dr̄ q̄ hoc verbū sum es est. est verbū irregulare. et ideo nō potest cō prehendi sub aliqua illarū cōiugationū. que solū cōueniūt verbis regularibus. Si em̄ hoc verbū sum esset alicuius determinate cōiugatiōis. tunc nō videret̄ equaliter cōtineri in omībus verbis. sed magis ī istis que essent eiusdem cōiugatōis cum eo q̄ ī alijs. quod falsum est. Nec est simile de noībus etheroclitis et de istis verbis irregularib⁹. qꝛ nomīa etheroclita sequūtur declinatiōes regulariū. sed verba anormala et precipue hoc verbū sum nullaʒ habet cōueniencīā cū verbis recte declinabilibus. ideo nō debet esse alicuius determinate declinatiōis siue cōiugationis.

Genera verborum quot sunt.

Postq̄ autor determinauit de cōiugationibus in verbo. Hic cōsequēter determinat de generibus dicens. q̄ quinqʒ sunt genera verborū scilicet. actiuū. passiuū. neutrum. deponens. et cōmune quorum sic habetur sufficientia quia omne verbum aut significat agere aut pati aut neutrū aut vtrunqʒ simul. Si agere sic est verbum actiuū. Si pati. sic est verbum passiuū. Si neutrū sic est verbum neutrale. Si vtrunqʒ hoc est dupliciter vel importat ea sub vna voce. et sic est cōmune. aut partē sub vna et partē sub alia. et sic est deponēs. quod est cōpositū ex voce passiua et significatiōe actiua. Et licet multis modis possit accipi genus. tamen in ꝓposito accipitur pro modosignificandi dato verbo ad designandum rem suā ſm q̄ remanet in agente. vel ſm q̄ procedit ab agēte. vel ſm q̄ recipit̄ in paciens. Et ſm hanc diffinitionē reperiūtur tria genera. que sunt genera simplicia. Et adhuc ipsa satis potest cōpetere alijs duobus generibus. quia cōponūtur ex istis duobus.

Sciendū p̄mo q̄ verba actiua sunt illa que desinūt in o et accepta r littera faciūt ex se passiua. sicut hoc verbum lego legis est verbum actiuū ⁊ terminatur in o et potest accipere r super o et facere ex se passiuum. Nam bene dicitur legor legeris. Et poci⁹ termīantur in o ista v̄ba q̄ in aliā terminationē. Quia omne verbum actiuū est perfectum. quia nihil est actiuū nisi sit perfectū et cōpletum. Sed inter omēs litteras o est perfectissima. quia in ea finis cōiungitur principio. ideo vt signum correspondeat signato. verbū actiuū pocius terminatur in o q̄ in aliam terminationē. Alia causa. quia verbum actiuū maxime motum significat vel fluxum. sed inter omnes figuras figura sperica que est o. maxīe apta est ad motū. ideo verbum actiuū terminatur in o. vt metuo timeo. tamen illa significant passionem per modum transitionis. Et habent cōstrui cuꝫ accusatiuo ex sua propria natura. quia significat substantiam s̄m q̄ in eo reperitur actus verbi.

Sciendū secūdo q̄ verba passiua sunt illa. que desinūt in r et eadempta r littera redeunt in actiua. sicut legor est passiuū. et remota illa littera r remanet lego quod est actiuū. Et in hac diffinitiōe ponitur que in r desinūt. ad differentiā verborum actiuorum et neutraliū. Et ponitur ea dempta r littera redeunt in actiua. ad differenciā verborum cōmunium et deponentaliū que non possunt dimittere r. Et construūtur verba passiua cuꝫ ablatiuo casu mediante prepositione. et hoc quando cōparantur ad substantiam a qua aliquid infertur. Nam talis substancia significatur per ablatiuū Quādoqꝫ enim ablatiuus incipitur a vocali. et sic construitur cum prepositione ab. vt videor ab illo. et quandoqꝫ incipitur a consonante et sic construitur cum illa prepositione a. vt verberor a petro Et etiam proprie illa verba construūtur quādoqꝫ cum ablatiuo īmediate. vt percutior baculo.

Sciendū tercio q̄ verba neutralia sunt illa q̄ terminātur in o sicut actiua et accepta r littera latina nō sunt. vt stor et curror nō dicitur per hoc q̄ dicitur in o desinūt. differūt verba neutralia a passiuis cōmunib⁹ et deponētalibus. Et per hoc q̄ dicit̄ accepta r littera latina non sunt. differūt ab actiuis. que possunt accipere r sup o. Et notāter subiungit autor in textu q̄ quedā verba dicuntur neutropassiua. quia sub voce neutrali habent circūlocutionē preteritorū. que sūt quīqꝫ scꝫ gaudeo soleo ⁊c̄. Et dicūtur ista v̄ba neutropassiua. qꝛ s̄b voce neutrali habēt circūlocutionē p p̄terita v̄borū passiuo⁊ū

quia sicut verba passiua habēt pro p̄terito participiū preteriti tē
poris cū p̄senti hui⁹ verbi sum. ita etiā similiter ista verba habēt
Nam audeo facit ausussum. fido fisussum vel fui. Nō tamen est
simile de isto verbo fio fis sicut de alijs. q2 hoc verbū fio solum est
neutrū ꝫm vocē. ꝫm rem aūt ē passiuū. Nā fio ꝫcat factū esse. sic
amor ꝫcat amatum esse. et fido significat fisum esse. Et ꝓpter hoc
autor ponit hoc v̄bum fio inter verba neutrapassiua. q̄ sunt quat
tuor scz exulo vapulo veneo fio. Et dicunt̄ neutrapassiua. quia sb
voce neutrali habent significationē passiuā. eo ꝙ solū fio ē neutrū
ꝫm vocem et passiuū ꝫm significationē Et similiter hoc verbum
fatio ē actiuū eius. Et licet nō sit actiuū ꝫm vocem. est tn̄ actiuū
ꝫm rem. Et nō oportet ꝙ sibi cōueniat diffinitio actiuorū prius
data. que solū cōuenit hijs que sunt actiua ꝫm rem et vocē simul
nisi dumtaxat in preterito et in temporibus ab eo formatis in qui
bus non sunt neutra ꝫm vocem sed passiua.

Sciendū quarto ꝙ verba deponētalia sunt illa
que terminātur in r sicut pas
siua et remota r nō sunt latina vt loquor sequor nascor. Nō enim
dicimus loquo sequo nasco. Et per illam particulā differunt ver
ba deponētalia a verbis passiuis. et per primā differunt a verbis
neutralibus ⁊ actiuis. Differūt etiā verba deponēcia a cōmuni
bus. quia deponēcia habent solum vnā significationē actiuā. scz
cuius gerunt regulā. Sed verba cōmunia sunt illa que in r desi
nūt vt deponētia. sed in duas formas cadunt. scz agentis ⁊ paciē
tis. Nam illa verba importāt sub vna voce. s. passiua vtrāqꝫ sig
nificationem tam actiuā q̄ passiuā. per primā particulā differunt
etiā a deponētalibus. passiua etiā et deponēcia nō in illas formas
cadunt. sicut cōmunia. Nā hoc verbum osculor quādoqꝫ habet
significationem actiuā. ratione cuius cōstruitur cū accusatiuo ca
su. vt osculor illum. quādoqꝫ autem habet significationē passiuā
ratione cuius construitur cū ablatiuo mediante prepositiōe a vel
ab. vt osculor a te. Et eodem modo dicendum est de alijs verbis
cōmunib⁹. que sunt. Largior experior veneror moror osculor hor
tor. Criminor amplector ⁊c̄. Et nō capitur in diffinitione verbi
cōmunis forma pro forma perfecta vel imperfecta. sed capit̄ pro
significatione. ita ꝙ sit sensus verba cōmunia cadunt in duas for
mas. id est in duas significationes. scilicet actiuam et passiuā Et
licet aliqua verba cōmunia habeant significationem passiuam et
etiam vocem eiusdem. Non tamen dicuntur solum passiua. quia
nō solum habent significationem passiuā immo etiam actiuam.
Nec etiā debent dici deponēcia. Quia licet habeāt vocē passiuā

et significationem actiuam. tamen etiam habent significationem
passiuā. Sed dicuntur verba cōmunia. quia sub vna voce impor
tant significationem actiuam et passiuam. Et sic patet quot sunt
genera in verbo. et que sunt verba actiā. que passiua. que neutra
que deponentalia. et que cōmunia.

Contra p̄dicta arguit̄ p̄mo sic.

Pristianus ponit septem genera verborum. quia cū predictis po
nit neutropassiua et neutrapassiua. ergo vel pristianus superfluus
vel iste autor diminutus. ¶ Secundo sic. Omne verbū est acti-
uū passiuū vel neutrum. ergo tantum tria sunt genera verborum
Antecedens probatur. quia oīe verbum aut significat actionem
aut passionem. aut neutrum. vt patet per diffinitionē prius datā
¶ Tertio sic. Nullū est verbum significans passionē immanentē
et absolute. ergo etiā nullum est verbū significās actionē imma-
nentē absolute. et per cōsequēs nullū est verbū neutrū. cōsequētia
pbatur. qr sicut se habet actio ad verba. ita et passio. ¶ Quarto
sic. sicut se habet vox actiua ad significationē actiuā. ita se habet
vox passiua ad significationē passiuā. Sed nullum est verbum qđ
sub vna voce actiua importat significationē actiuaꝫ et passiuam
ergo a simili nullū erit verbum quod sub vna voce passiua actiuā
et passiuā habeat significationē. et per cōsequens nullum est ver-
bum cōmune. ¶ Quinto sic. quicquid pfertur illud dicitur. sed
stor et curror proferuntur. ergo dicūtur. et per cōsequēs male di-
cit autor ꝙ stor et curror nō dicitur.

Ad argumenta in oppositum.

Ad primū dicit̄. ꝙ autor enumerādo genera sub neutro compre-
hendit neutropassiua et neutrapassiua. Sed tamen procedēdo so
lum determinat de neutropassiuis. Sed de neutrapassiuis non lo
quitur neqꝫ determīat. quia ip̄e loquit̄ pueris. qui nō possunt for
maliter apprehēdere verba neutrapassiua. ¶ Ad secundū dicit̄.
ꝙ in diffinitiōe verbi per agere pati et neutrū tanguntur quinqꝫ
genera. Nā per hoc ꝙ dicit agere tangit̄ actiuū genus et vna ꝑs
cōmunis et etiā deponens qđ etiam significat agere. scꝫ ex parte
significatōis actiue. ꝑpter qđ dicit̄ deponēs. per hoc ꝙ dicit̄ pati
tangitur passiuū et altera pars cōmunis. Et per hoc ꝙ dicit̄ neu-
trū tangit̄ neutrū genus. ¶ Ad terciū dicit̄ Negādo ꝯñaꝫ. quia
passio nō potest absolui ab actiōe. sed bene ecōtra. Actio enim est
prior passiōe. Omne autem prius potest absolui a posteriori et nō

ecōtra. ideo aliqđ est verbū ßcans actionē absolute. nō est aūt aliquod verbū ßcans passionē absolute Nā omīs passio infertur ab actiōe. pͥus enī est passioni inferri ab actiōe. Et licet sit pͥus actioni trāseunti ex se inferre passionē nō tamen actioni immanenti. quā actionē ßcat verbum absolutū. ¶ Ad quartū dicit̄ φ nō est idē de voce actiua et passiua. qꝛ vox passiua est posterioꝛ voce actiua. et vox actiua ē prioꝛ voce passiua. modo sic est φ oīe posterius dat intelligere suū prius. et posito posteriori ponit̄ et prius. nō autē econtra. ideo bene est aliquod verbū qđ sub voce passiua habet ßcationē actiuā et passiuā. ¶ Ad quintū dicit̄ φ autoꝛ non vult dicere φ stoꝛ curroꝛ nō possunt dici. i. pferri. sed vult φ non possunt dici latine et grāmaticaliter et cōgrue loquēdo. quia iste partes stoꝛ curroꝛ nō sunt partes significatiue.

Numeri verborum quot sunt.

Postq̄ autoꝛ determinauit de quinqꝫ generibus verboꝝ. Hic cōsequēter determiat de nūero verboꝝ. Dicēs φ duo sunt nūeri in verbo scꝫ singularis vt lego. et pluralis vt legimꝰ. Et ita nūerus qui est accn̄s verbi diuidit̄ in singularē et pluralē Cuiꝰ diuisiōis ratio ē. eadē que dicta sunt in noīe. qꝛ omīs numerꝰ est modus significādi datus verbo ad designandū rem suā vel p modū vnius ⁊ sic est singularis numerꝰ. vel p modū pluriū et sic ē pluralis nūerus. Et ideo ista ē diuisio generis in suas spēs. qꝛ numerꝰ singularis et pluralis sunt spēs numeri ad quas descēdit numerꝰ p differēcias formales et intrinsecas. que sunt vnitas et pl'itas Et quia spēs (vt dicit boeciꝰ) sunt coequeue sb suo genere assignate. ideo inter istos nūeros nō est ordo necessariꝰ. sed dūtaxat volūtarius.

Sciendū pͥmo φ licet multis modis possit capi numerus. vt dictū est in nomie tamen in pposito sumit̄ numerus solū pro modo ßcandi dato parti siue verbo ad designandū rem suā p modum vnius vel plurium. Unde numerꝰ in verbo de quo est hic ad ppositū est quedā pͥetas que inest verbo ex eo φ copulat rem suā vni vł pluribus Et p hoc φ dicit̄ vni tangit̄ numerꝰ singularis sed p hoc φ dicit̄ pluribus tangit̄ numerꝰ pluralis. Et dicit̄ numerꝰ a nūerando. Vn̄ numerꝰ a pristiano quīto maioris sic diffinit̄. est forma dictiōis q̄ discretionē quātitatis facere potest. Et nō accipit̄ hic forma pro forma essentiali dictiōis. nec p omī forma accidētali. sed solū capitur hic forma p forma que inest dictiōi rōne quātitatis ßm quā talis dictio capitur vt vna vel vt plures. Alia autē que solēt hic inquiri. videri possunt in nomine.

Sciendū secūdo ꝙ cōseqnēter autor determīat de figura dicēs ꝙ due sunt figure in verbo sicut in noīe. scʒ simplex vt lego. cōposita vt negligo. Et cōponit̄ negligo a ne et lego. ⁊ nō manet hec littera g cuꝫ aliqua parte cōpenenciū. sed interponit̄ causa enphonie Si eñ diceret̄ nelego non interponēdo g esset cacephaton Et hui⁹ diuisionis pōt assignari sufficiencia sicut assignata ē de figura in noīe. q2 omis figura ē mod⁹ ꝫcandi datus verbo ad designandū rem suaꝫ sub esse simplici ⁊ sic ē figura simplex. vel sub esse cōposito ⁊ sic ē figura cōposita. Et licet pristian⁹ ponat tres figuras. ⁊ autor iste tm̄ duas tamē nō est cōtrarietas inter ipos. q2 (vt dictū est in nomine) donat⁹ cōprehendit figurā decōpositā sub cōposita. quam tamē ponit pristianus. Nō enim decōposita figura ē figura ꝓprie loquendo, sed est quedā spēs deriuatiōis pocius ꝙ̄ figura.

Sciendū tercio ꝙ figura dr̄ multis modis Pri̊o est accn̄s dictiōis sibi inherens ex eo ꝙ est simplex vel ꝯposita. et hoc mō capit̄ in ꝯposito. siliter in nomie et ꝓnoīe. Alio modo idem est ꝙ christus. et hoc modo capit apostolus cū dicit splendor patris et figura subē. et in vna prosa splēdor patris figura filij. Tertio dr̄ figura signū ostensiuū rei. Vñ dicit apostolus filij israhel oīa cōtingūt vobis in figura. id est in signo. Quarto idem ē ꝙ qualitas vel dispositio mēbroruꝫ de qua dr̄ figura inter omīa accn̄tia magis attestat̄ nobis speciem Sicut eñ res differūt specie. ita etiā figura. ⁊ quorū vna est spēs in cōmuni eorundē est vna figura in ꝯmuni. Sicut omēs homies habent rectā figurā. et oēs asini curuā. Et hoc modo accipit̄ figura ab arestotile in p̄ntis ꝓ vna specie qualitatis. que est forma. et circa hoc aliqd cōstans figura. Quinto dr̄ figura ꝯtractio littere Unde dicim⁹ ex pristiano figure litterarū quibus vtimur sunt viginti tres. Sexto figura est viciū rōne excusabile vel excusatū. et sic capit̄ figura in grāmatica. ⁊ de ipa determīat̄ in vltimo capitulo doctrinalis. Et iste acceptiōes possunt cōtineri in hijs metris Accidit est christus signat disponit et ornat. Grāmatice viciū figura sepe notat. Sicut tactum fuit in nomie.

Sciendū quarto ꝙ sicut noīa cōponuntur ita etiā verba possunt cōponi. P̄mo possunt aliqua cōponi ex duob⁹ integris. vt adamo cōponit̄ ab ad et amo. q̄ sunt itegre dictiōes. siliter p̄curro. Scd̄o ex duobus corruptis. vt suffitio cōponit̄ a sub ⁊ fatio. Tertio ex integro et corrupto. vt pfitio Quarto ex corrupto et integro. vt suffero. qd̄ cōponitur a sub et fero. Et sic patꝫ quot sunt figure verborū.

et quot modis capitur. ꝛ quot modis verba cōponuntur.

Contra p̄dicta arguit̄ p̄mo sic.

Sicut se habet genus ad genus in v̄bo. sic se hꝫ nūerus ad nūerū. Sed inter duo gn̄a in v̄bo ē vnū mediū. qꝛ inter actiuū et passiuū est genus neutrū. ergo etiā inter illos duos nūeros dꝫ esse numerus medius. et ꝑ ↄn̄s sunt tres nūeri in v̄bo et nō tm̄ duo. ¶ Secūdo sic. verbū simplex et verbū cōpositū nō distinguunt̄. ergo a simili figura simplex et figura ↄposita nō distinguunt̄ Añcedens ptꝫ. qꝛ verbū simplex est pars cōpositi. sicut lego est ꝑs huius dictionis negligo. sed totū et ꝑs nō distinguūtur. ergo simplex ꝛ cōpositū v̄bū nō distinguūt̄. ¶ Tertio sic. cui nō accidit gen⁹ huic nō accidit spēs illius gn̄is. sicut cui nō accidit coloratū. huic nō accidit albū. sed qualitas nō accidit v̄bo ergo nec figura Minor ꝓbat̄. qꝛ q̄litas est gen⁹ figure. et est vnū de decē p̄ntis. et quarta spēs qualitatis est figura. vt dicit ibidē. sed talis qualitas nō accidit v̄bo. ergo nec figura. ¶ Quarto sic. Intellectus noster non potest simul plura ītelligere. vt dicit̄ scd̄o thopicorū. ergo nō possum⁹ diuersas dictiōes cōponere. qꝛ sic ītellect⁹ plura ītelligeret scꝫ illas duas voces. ꝛ ꝑ ↄn̄s nulla ē figura ↄposita ī v̄bo. ¶ Quinto sic. Nullū est v̄bū cōpositū. g̊ in v̄bo nō est figura ↄposita. Añcedēs patet. qꝛ verbū est vna simplex dictio. nō cōtinens plures voces. ergo nullū verbū est cōpositū. sed omne est simplex.

Ad argumenta in oppositum.

Ad p̄mū dicit̄. ꝙ genus nō oīno similiter se hꝫ ad genus sicut numerus ad numerū. in hoc em̄ est similitudo. qꝛ sicut duo genera in specie. cōtinent̄ sub genere in cōmuni. ita duo nūeri cōtinent̄ sub vno nūero in cōmuni. Sꝫ dissilitudo ē hec. qꝛ numer⁹ singularis dicit vnū. numer⁹ v̄o plr̄is plura. sed inter vnū et plura nō est dare mediū. sicut inter vnū et duo. ideo nō est mediū inter illos duos nūeros. Sed est mediū inter duo gn̄a ꝑ abnegationē vtriusqͣ sic ꝙ reperit̄ aliquod indr̄n̄ter se habens ad agere et ad pati. et ita habem⁹ mediū inter genera. ¶ Ad secūdū dicit̄. ꝙ licet simplex verbū materialiter sumptū sit ꝑs ↄpositi. et nō distinguat̄ ab ip̄o tm̄ si accipit̄ formalit̄ simplex sub rōne simplic꞉. et ↄpositū sub ratiōe cōpositi. sic distinguūtur formalit̄. ꝛ ideo figura simplex ꝛ cōposita distinguūtur ab inuicē. ¶ Ad terciū dr̄. ꝙ sicut q̄litas que est vnū p̄ntū nō accidit v̄bo. ita nec figura que est spēs ei⁹. Sꝫ tm̄ figura q̄ est quedā ꝓprietas cōsequēs significatuꝫ verbi ꝫcans rē suā sub eē simplici vl' ↄposito accidit v̄bo. ꝛ illa nō ē spēs q̄litatꝭ

¶ Ad quartū dicit. q intellect⁹ nō potest plura intelligere p modū pluriū. tñ bene pōt plura itelligere p modū vnius. vñ ex duabus diuersis dictiōib⁹ cōponit vna dictio. et ille ptes diuerse accipiunt p modū vni⁹ dictiōis. ¶ Ad quītū dicit. q si sumat verbū pro illa voce vel intentiōe. tūc oīe verbū est simplex. Sed si sumeret pre subiecta intentiōi. scz pro significato illi⁹ vocis vbū sic aliqđ verbū est cōpositū. sicut hoc verbū negligo. qđ est cōpositū de ne et lego qđ est verbū simplex. Et hoc secūdo modo accipitur hic verbū quādo dicit figura accidit verbo. nō tamen absolute pro re subiecta intentiōi tātum. sed capitur pre subiecta inquantū est subiecta intentiōi. siue pro intentiōe cōcreta rei.

Tēpora verborū quot sūt. tria.

Postq̄ autor determinauit de numero et figura verborū. Hic cōsequenter determinat de tempore verborū. Dicens q tria sunt tēpora verborū. scz presens preteritū ⁊ futurū Ratio est quia oīe verbum significat actum. Vel ergo significat actū presentē p̄teritū vel futurum. Si primū sic est presens. Si secundū sic est p̄teritū. Si terciū sic est futurum. Et sic tempus de quo hic est ad propositū est modus significandi datus verbo ad designandum actum suū presentem preteritū vel futurum. Et in ista diffinitiōe tāguntur tria tempora principalia. scz presens preteritū et futurum Unde presens tēpus est cuius vna pars est p̄terita et alia futura hic autem capit presens tempus p tempore immediato ⁊ propinquo et vulgari. et nō capitur presens tempus p nunc indiuisibili quia hoc modo nō esset tempus nec pars tpis. sed aliqđ ipius vt pncipiū et finis ipius. et recapitulatio parciū eius. sed tēpus preteritū in pposito est quedā pprietas que inest verbo ex eo q significat rem suam p̄teritā. Futurū vero tempus est quedā pprietas que inest verbo ex eo q significat rem suā futuram.

Sciendū pmo q tēpus capit duob⁹ modis. vno modo realiter vt ē passio pmi mobilis mediante motu eius. et hoc modo tempus est numer⁹ motus mobiliū et quietis quiescibiliū. et generaliter omniū que generant et corrūpunt. vt dicit quarto phicoꝝ. Et hoc mō diffinit sic ab arestotile. Est numerus motus rerū mutabiliū de vno statu in aliū. et ꝫm hoc (vt ipse dicit) de tpe loquimur. qđ aūt sit tēpus penitus ignoram⁹ Alio modo sic diffinit tempus est spaciū quod cū mundo incepit ⁊ cū mūdo finiet. si mūdo sit daturus finis. Et adhuc capitur duobus modis. Vno modo quantū ad esse reale

scȝ vt est passio ei⁹ realis. et hoc mō cōsiderare de tpe pertinet ad phisicū. Alio mō quantū ad esse dicibile siue p̃dicabile et hoc mō de tpe determiare ꝑtinet ad logicū. Nā hoc mō tēpus est species quātitatꝫ cōtinue. vt dꝛ in p̄ntis. et nullo istorū modorū de tpe est hic ad ꝓpositū. Alio mō capit̃ pro quadā ꝓprietate que inest ver bo ex eo ꝙ ꝫcat rem suā presentē p̃teritā vel futurā. et hoc modo est hic ad ꝓpositū. Et dꝛ tēpus a tꝑando. qꝛ actus nrōs tēperat ⁊ distinguit. Vel dꝛ a ten. i. etas et pos. i. custos. q̄si custos etatis

Sciendū secūdo ꝙ licet tpa p̄ncipalia sint tm̄ tria. tñ in declinatōe v̄boꝝ sūt quiqȝ tēpora. scȝ p̄sens preteritū impfectū p̃teritū ꝑfectū p̃teritū plusq̄ꝑperfectū ⁊ futurū. Et hui⁹ causa est. qꝛ preteritū tēpus i cō muni diuidit̃ in p̃teritū impfectū p̃teritū perfectū ⁊ plusq̄ꝑpfectū et sub p̃terito tēpore cōprehendunt̃ tria tēpora. que adiūcta alijs duobus tēporibus ꝯstituūt quiqȝ tpa. Et preteritū in cōmuni nō ponit i numerum cōtra tria i particulari. qꝛ genus nō ponit in nu merum cōtra speciē. Nā vbi ponit̃ spēs alicuius generis. ibi po nit̃ genus. Et genus nihil aliud est i re preter suas spēs. vt dicit̃ septio phicorum. et quarto thopicorum. et qꝛ nihil est i genere qđ nō est i aliqua suarum specierū. ideo cum p̃teritum iperfectum ꝑ fectum et plusq̄ꝑperfectū cōtineātur i hijs in q̄bus preteritum in cōmuni cōtinetur sicut genus i suis spēbus. sic ꝙ genus i suis spe ciebus nō distinguat̃ cōtra numerū suarū spērum. ⁊ ergo nō opoꝛ tet addere sextū tempus scȝ p̃teritum i cōmuni. ⁊ ideo bene dicit autoꝛ. ꝙ i declinatōe sunt quiqȝ tempora verborum.

Sciendū tercio ꝙ p̃terituȝ tēpus pocius potest diuidi q̄ presens ⁊ futurū. Cui⁹ ratio est. qꝛ p̃teritum ē certū determiatū ⁊ finitum vt patȝ cum dꝛ ꝙ p̃teritum nō est igit̃ nullo mō variari nō potest Nā vt dicitur in p̄mo celi et mūdo ad p̃teritum nulla est potēcia Similiter etiā oīe futuꝝ est incertuȝ et indetermiatū. qꝛ est remotū quo ad hu manā naturā siue cognitionē. vt dicitur p̄mo periarmenias. de cō tingētibus futuris nō est determiata veritas. presens aūt est indi uisibile. Ideo nec p̄sens nec futurū pōt diuidi sicut p̃teritū. Vñ preteritum impfectum est qđ ꝫcat actum suū certuȝ et impfectū vt patet i hac oꝛone ego scribebaȝ dūmodo vocasti me ille actus scribere est certus et nondum perfectus. sed preteritum ꝑfectum significat rem suā siue actum ex toto perfectum siue peractum qđ tamen nō multum distat a p̄senti tpe. Preteritum vero plusq̄ꝑper fectum ē quod ꝫcat actum suū ꝑfectum cōplete preteritū. et mul tū distat a p̄senti tpe. Et horū quiqȝ tēporū que sunt i declinatiōe

verborũ sic potest haberi sufficiētia. qꝛ om̄e tēpus attribuit v̄bo
ad designandũ actum suũ vel p̄sentē et sic est p̄sens tēpus vel pre
teritũ et hoc est tripliciter. qꝛ vel talis actus est īceptus et nōdũ
finitus. et sic est preteritũ impfectum. vel est penitus pfectus et
nō multũ distat a p̄n̄ti et sic est p̄teritũ pfectũ. vel est multum di
stans a p̄n̄ti et sic est p̄teritũ plusq̄ꝑfectũ. vel tēpus datur v̄bo
ad designādum actum suũ futurum. et sic est futurum tēpus.

Sciendũ quarto ꝙ cōsequēter autor determi
nat de psona verboꝝ. dicēs.
ꝙ tres sunt psone scꝫ pma vt lego. secunda vt legis. tercia vt le-
git. Prima ē cui ꝓnomē pme persone reddit suppositũ. vt ego le
go. Scda est illa cui ꝓnomē secunde psone reddit suppositum vt
tu legis. Tercia ē cui tercia psona ꝓnoīs vel noīs reddit supposi
tum. vt ille legit sortes currit. et similiter oīa noīa exceptis voca
tiuis. Et eodem mō potest dari sufficiētia huius diuisiōis psone.
sicut data est in ꝓnoīe. et etiā eodem mō accipit vtrobiqꝫ. videli
cet. vt est quidā modus loquēdi de se vt de se. de alio vt de alio. ad
aliũ vt ad alium. Aliter tamē sermo fit de noīe et ꝓnoīe. ⁊ aliter de
verbo. qꝛ in verbo fit gracia actiōis et passiōis quā verbũ impor
tat. in noīe vero et ꝓnoīe fit sermo gracia substācie a qua egredit
actio vel passio verbi. Unde omīa dicta de persona in ꝓnoīe hic
supponunt. et sic patet de tēpore et persona verborum.

Contra p̄dicta arguit p̄mo sic.

De tēpore nihil habemꝰ nisi nunc. qꝛ quod fuit nō est. neqꝫ etiam
quod erit. Sed nunc non est tēpus. sed indiuisibile quoddā. ergo
nullum est tēpus. et p ꝯn̄s verbo nō accidit tēpus. ¶ Secūdo sic
Tempus p̄teritũ pus est tpe p̄n̄ti qꝛ precedit ip̄m p̄sens. ergo au
tor pus debuisset determiasse de p̄terito q̄ȝ de p̄n̄ti. ¶ Tertio sic tm̄
tria sunt tpa verboꝝ. vt dixit autor pus. ergo in declinatiōe ver-
borũ nō possunt reperiri quiqꝫ declinatōes. qꝛ quod nō est nō pōt
reperiri in declinatiōe verboꝝ. ¶ Quarto sic. Om̄e totum est p-
fectum vt dicit tercio phicoꝝ. Sed om̄e tempus est totum. quia
om̄e tempus est spēs cōtenta sub tpe. et omīs spēs est quoddā to
tum. ergo om̄e tēpus est pfectum. ¶ Quito sic. Persona accidit
verbo grā subē a qua egredit actus que subā importat per nomē
sed in noīe tātum est vna persona. ergo et ī verbo erit tātum vna.

Ad argumenta in oppositum.

Ad primũ dicit ꝙ in permanētia de tēpore nihil habemꝰ nisi nunc
tamē in successiōe habemꝰ tempus presens preteritum et futurũ.

et hoc sufficit ad esse tēporis. qđ est ens successiuū et nō ꝑmanēs.
¶ Ad secūdū dr. ꝙ licet p̄teritū precedat p̄sens quantū ad rē quā
mensurat. qꝛ res p̄terita ṕus fuit q̄ꝫ presens. nō tamē precedit p̄-
sens quantū ad discretionē nrā̄z. immo sic p̄sens p̄cedit preteritū
qꝛ nos cognoscim⁹ res p̄sentes. Et licꝫ etiā cognoscam⁹ rem p̄te
ritā. hoc tñ est ꝑ aliquā speciē que est nobis p̄sens Ideo semꝑ pre
sens precedit preteritū quo ad cognitionē nostrā. ¶ Ad terciū dr
ꝙ licet tm̄ tria sunt tēpora ṕncipalia. tñ alia duo sunt minus ṕnci
palia. que sub p̄terito cōtinent̄ vt dictū est. et sic tria sunt p̄terita
que adiūcta alijs duobus tꝑib⁹ scꝫ presenti et futuro faciūt quiqꝫ
¶ Ad quartū dicit̄. ꝙ tēpus nō dicit̄ impfectū ꝫm se. immo eodē
modo quo est totū. est et ꝑfectū. Sed tēpus dicit̄ impfectū ꝑ cō-
parationē ad actionē exercitatā in tempore que actio nō est ꝑfec-
ta et cōpleta vt dictū est. ¶ Ad quintū dicit̄. ꝙ substancia a qua
egredit̄ actus nō solū importat̄ per nomē. immo etiā importat̄ ꝑ
ꝓnomē in quo sunt. tres ꝑsone sicut in verbis. Et sic notuꝫ est ꝙ
tres sunt persone in verbo et nō plures nec pautiores.

Aduerbium quid est· p̄s

oratiōis que ⁊c̄. Postq̄ꝫ autor determinauit de
verbo. Hic cōsequenter determinat de aduer-
bio. Cui⁹ ordinis ratio est. qꝛ verbū est pars oīo
nis necessario requisita ad cōstitutionē oīonis ꝑ
fecte Aduerbiū aūt nō. ideo verbum p̄cedit ad-
uerbium. Sed ꝙ aduerbiū immediate debeat po
ni post verbū. et precedere participiū et alias partes indeclinabi
les probat̄. qꝛ aduerbiū est determīatio verbi. Sed determinatio
īmediate dꝫ sequi suū determīabile. ideo aduerbiū immediate dꝫ
sequi verbū. Alia causa. qꝛ aduerbiū dicit̄ quasi iuxta verbū posi
tū. Nā dicit̄ ab ad et verbū. et addit̄ hec vocalis i causa euphoīe
ideo aduerbiū immediate ponit̄ post verbū. Siliter hoc idem ptꝫ
ex alio. qꝛ aduerbiū (vt dicit pristian⁹) ē vi verbi adiectiuū Sed
adiectiuū debet īmediate sequi suū substantiuuꝫ. ideo ꝓpter istas
causas p̄dictas aduerbiū preponit̄ ꝑticipio. Et licꝫ pristianus et
autor modorūꝫcandi preponāt participiū aduerbio. tñ alias cōsi
deratiōes habuerūt q̄ꝫ donatus. Cōsiderauerūt em̄ ꝙ participiū
est pars oīonis declinabilis. aduerbiū vero indeclinabilis. Scđo
cōsiderauerūt ꝙ participiū immediate descēdit a verbo. similiter
partē suorū accidentiū capit a verbo et a noīe. ideo ipi posuerunt
ipm immediate post nomē et verbū. Et sic isti autores solum ha-
buerūt diuersos respectus in ordinādo. licet res semꝑ sit vna.

Sciendū pmo ꝙ licet adiectiuū nominis (scilicꝫ albus et niger) ponatur in eadem parteorationis sicut suum substantiuū. cum etiam sit nomen tamen adiectiuū verbi quod est aduerbium nō ponitur sub eadem parteorationis cum suo substantiuo Cuius ratio est. quia modus significandi specificus qui reponit nomen in specie partis scilicet significare per modū habitus et quietis. bene cōuenit adiectiuo nomis. nec sibi repugnat modussignificādi nois. modussignificādi aūt specificus vbi. scꝫ modus dicibilis de altero nō cōuenit aduerbio sed sibi repugnabit. Et si obicit ꝙ adiectū nois se habeat ad nomē sicut adiectiuū verbi ad verbū et ecōuerso. hoc est verū quantū ad determinationē. eo ꝙ vtrunqꝫ determiat suū substātiū Nō autē similiter se habēt ꝗ ad modūsignificādi. Qui causat distinctionē in partibusoratiōis. ideo adiectiuū nominis est nomen adiectiuū autem verbi nō est verbum. sed aduerbiū. ideo necesse fuit ponere vnam parteōrationis distinctā ab alijs ꝓpter adiectiuū verborum. et illa pars vocatur aduerbium.

Sciendū secūdo ꝙ aduerbiū ab autore sic diffinit est parsorōnis que adiecta verbo sꝫcationē eius explanat atqꝫ implet. in ista diffinitiōe ponit parsorōnis loco generis. et totū residuū loco differēcie. scꝫ ad differenciā aliarū partiūorōnis ab aduerbio. qꝛ nulla alia parsorationis est adiecta verbo. neqꝫ explanat sꝫcationē eius sicut aduerbiū Nam verbū significat cōfuse agere vel pati et indeterminate. sed omne indeterminatū querit determinari ꝛ finitari ab aliquo. ideo verbū indiget aliqua explanatiōe siue determinatiōe. Et talis explanatio siue determinatio est verbo postposita. et est aduerbiū. Nam cū dicit curro velociter vł tarde. ille actus qui est currere est determiatus cū vero dico curro. actus currēdi est indeterminatus et cōfusus. Et per hoc etiā ꝙ dicit est parsorōnis que adiecta verbo satis patet ꝙ aduerbiū est adiectiuū verbi. vt supra patuit Adiectiuū enī dicit de adijtio. is. ere. ideo dicit adiectiuū ꝗsi ad aliud iactū. eo ꝙ alteri est adiectiuū ꝛ est ꝓpriū adiectū ei⁹

Sciendū tercio ꝙ aduerbiū a pristiano sic diffinit est parsorōnis indeclinabilis cuius significatio verbo adijcit ad eius sꝫcatiōes determinādas Si enī intelligat ꝙ significatio aduerbij adhereat huic voci vbū sequeret incōueniēs. scꝫ ꝙ. vox esset alba vel bona. et sic bonitas et albedo essent aduerbia. qd est falsum. ideo explanāda est diffinitio data a pristiano sic Jta ꝙ aduerbiū determinat significationē verbi ab autore vo modorūsꝫcādi diffinit. Aduerbiū est ꝑsorōnis

significās rem suā p modū flux⁹ et fieri ī alio videlicȝ in verbo. ⁊ hec est essencialis diffinitio et q̄ditatiua aduerbij. data p suū gen⁹ et modū s̄ficandi specificū. Alie aūt diffinitiōes date a pristiano et a donato sūt diffinitiōes causales date p causam finalē ipi⁹ aduerbij. q̄2 finis aduerbij ē explanare et determiare s̄ficationē verbi.

Sciendū q̄rto

ꝙ aduerbiū pricipalit̄ determiat verbū. ideo aduerbiū s̄cat p modū fluxus et fieri ī alio. Sed q̄nq̄ȝ tn̄ etiā determiat pticipiū sicut nimis honorati sunt amici tui de⁹. sed nō determiat ipm rōne pticipij sed rōne v̄bi a q̄ descēdit. et qđ in illo pticipio itelligit̄. ideo q̄2 illud v̄bū honoro hȝ determiari p hoc aduerbiū nimis. etiā hoc pticipiū honorat⁹ ab ipō descendēs gr̄a eius p̄t determiari ab illo aduerbio nimis. Q̄n̄doq̄ȝ etiā determiat orōnē. vt h̄ maxīe sortes currit. tn̄ hoc ē rōne v̄bi ī orōne positi et nō rōne noīs. ideo bn̄ dr̄ in dffinitōe aduerbij est p̄sorōnis q̄ adiecta v̄bo ⁊ nō alteri ptiorōnis. quia determiat pricipaliter s̄ficationē eius. Et sic patet quid sit aduerbiū. et qualiter est itelligenda diffinitio.

Contra p̄dicta arguit̄ p̄mo sic.

Habit⁹ p̄cedit p̄uationē. g̊ p̄sorōis decliabilis dȝ p̄cedere ptēōrōnis indeclinabilē. q̄2 declinabile et īdeclinabile hn̄t se sicut habit⁹ et p̄uatio Sȝ aduerbiū, est ps indeclinabilis. ergo dȝ seq̄ pticipiū qđ est ps declinabilis. ¶ Scđo sic v̄bū est cōpletū et pfectū ante adiūctiōȝ aduerbij. ergo male dr̄ ꝙ aduerbiū additū v̄bo implet s̄ficationē ei⁹. q̄2 p hoc denotat̄ ꝙ v̄bū de se sit impfectū ¶ Tertio sic Id qđ pficit alterū. vl' implet ē nobili⁹ ipō. sed aduerbiū nō est nobili⁹ ipō v̄bo. īmo ignobili⁹ et īdigni⁹. ergo aduerbiū nec īplet nec pficit s̄ficationē v̄bi. ¶ Quarto sic. v̄bū est p̄sorōnis s̄cās p se g̊ nō hȝ s̄catū p aduerbiū. ⁊ p ↄ̄us aduerbiū nō explanat nec īplet s̄ficationē v̄bi. ¶ Quīto sic Aliqđ aduerbiū determiat nomē. ergo nō est p̄sorōnis adiecta v̄bo. Añcedens ptȝ de hoc aduerbio ecce et etiā de hoc aduerbio tm̄. dicimus em̄ ecce mgr̄. et tm̄ hō currit.

Ad argumenta in oppositum.

Ad primū dr̄ ꝙ pticipiū in rōne ptis declinabilis bn̄ pōt p̄cedere aduerbiū. vt dictū est. sed au. iste nō habuit illā ↄ̄sideratiōnē. sed cōsiderauit ꝙ determiatio (cuiusmodi est aduerbiū) īmediate debeat seq̄ suū determiabile. ¶ Ad s̄m dicit̄. ꝙ licet verbū s̄m suaȝ s̄ficationē sit pfectū anteq̄ȝ sibi addat̄ aduerbiū tn̄ est cōfusum ⁊ indeterminatū quo ad finē grāmatice. et ideo indiget aduerbio. vt tollat̄ eius indetermiatio. et hoc mō intelligit au. cū dicit ꝙ ad-

uerbiũ implet ʒcationẽ verbi. hoc est determĩat. ¶ Ad terciũ dr. ꝙ id qd̓ pficit alterũ essentialiter tanꝙ pricipiũ cõstitutiuũ est dig nius eo. Non tñ id qd̓ pficit alterũ accñtaliter determinãdo ipm ad vnã partẽ determinatã sue acceptõis. ¶ Ad quartũ dr. ꝙ ver bum nõ est ʒcatiuũ p aduerbiũ tanꝙ per id qd̓ pricipaliter impor tat ex impositiõe sibi facta. Sed verbũ est ʒcatiuũ p aduerbium quantũ ad hoc qd̓ est determĩare. licet eñ hoc verbũ lego ʒcet p legere. nõ tamen ʒcat bñ legere nisi sibi addat̃ hoc aduerbiũ bñ immo ĩdr̃nter se hʒ ad bene vl̃ male legere. ¶ Ad quĩtũ dr. ꝙ si aliqd̓ aduerbiũ addat̃ noĩ hoc est rõne alicui⁹ ỽbi subintellecti vt cũ dr ecce mgr̃. includit̃ hoc pticipiũ ens. ita ꝙ sensus ẽ ecce ens qd̓ est mgr̃. Et hoc est qd̓ dicit autor modorũ ʒcãdi cũ dicit. Ens laudi dicas hanc si cũ nomĩe iungas. Et participiũ determinat̃ p hoc aduerbiũ ecce ratiõe verbi a quo descendit. vt patuit q2 ad uerbium est determinatio verbi vel alicuius ratiõe verbi.

Aduerbio quot accidunt. tria.

Postꝙ autor superius determĩauit de aduerbio quo ad eius essen tialia. ponẽdo diffinitionẽ eius. Hic cõsequẽter determĩat de ad uerbio quo ad ei⁹ accñtalia. ponẽdo eius accñcia. dicẽs ꝙ aduer bio accidũt tria. scʒ significatio cõparatio ⁊ figura. Cuius ratio ẽ q2 omẽ quod accidit aduerbio sequit̃ ipm post suũ esse cõpletũ vl̃ ergo sequit̃ ipm ratiõe sui significati absolute cõsiderati. vl̃ respe ctiue ad aliud. Si pmũ sic est significatio. Si secundũ hoc est du pliciter. aut refert̃ ad aliquod principiũ extrinsecũ et sic est cõpa ratio. vel ad aliquod tanꝙ ad principiũ intrinsecũ ⁊ sic est figura Et in ꝓposito ʒcatio dicitur quedam ꝓprietas determinãdi ver bum gracia accidenciũ que insunt aduerbijs. Unde ʒcatio in pro posito sic diffinitur. Est mod⁹ ʒcandi datus aduerbio ad designã dum rem suam vt determinat verbum gracia loci. aut gracia nu meri. aut gracia tẽporis. aut gracia alicuius alteri⁹ particularis ʒcationis. Et capitur alio modo ʒcatio pro ʒcatiõe essentiali ad uerbij. que est ʒcare per modum fluxus vel fieri in alio. Et illa nõ dicit̃ accidere aduerbio. sed ʒcatio circa illã rem vel istam puta tẽporis vel loci dicitur accidere aduerbio.

Sciendũ pmo ꝙ inter accidentia aduerbij autor prius determinat de ʒcatione di cẽs. ꝙ ʒcatio aduerbij est multiplex. quia multiplicia sunt aduer bia. Nam sunt aduerbia loci que determinãt verbum gracia loci et ista habent significationẽ localem. Alia sunt aduerbia tẽporis

et illa habēt ẜcationē tꝑalem ꝛc̃ijs. que ꝑ ordinē ponunt̃ in textu
Et ſic ſunt tot ẜcatiões quotuplicia ſunt aduerbia. ſed q꞉ nos nõ
habem⁹ certũ numerũ aduerbioꝝ ideo nec nũerũ ẜcationũ aduer
bialiũ. quare nõ dicit autor ẜcatiões aduerbiorũ q̊t ſunt. q꞉ ad h⁹
nõ potuiſſet dediſſe certã reſponſionē. cũ ẜcatiões nõ habeãt cer
tũ numeꝝ vt dictũ eſt. Sed dicit ẜcatio aduerbiorũ in quo ē que
queſtio nõ ꝑ numeꝝ querit ideo etiã nõ reſpõdet ꝑ numerum. ſed
oſtēdit multiplicitatē aduerbiorũ a qua multiplicat̃ ẜcatio aduer
biorũ Nõ tamen hic enumerãtur omĩa aduerbia. ſed ſolũ magis
principalia. ad que quantũ poſſibile eſt alia reducuntur.

Sciendũ ſecũdo ꝙ inter iſtas ſignificatiões au
torp̄mo determiat de ſignifi
catiõe locali. ſicut etiã facit enumerando aduerbia. vbi p̄mo en
merat aduerbia loci. et oſtendit ꝑ exempla. dicens ꝙ aduerbia lo
ci ſunt ibi hic illic inde intro foris foras. Et differunt inter ſe. v
patebit in ſequētibus. quãdo agetur de aduerbijs localib⁹. Et nõ
ponit autor omĩa aduerbia localia. ſed dat quedaꝫ exempla ad no
ticiã aduerbiorũ localiũ valēcia. quoniã ſicut iſta ſignificãt locu
ſic et alia omĩa. et nõ exemplificat ibi autor de aliquibus interro
gatiuis locorũ. ſed tantũmodo de aliquibus reſponſiuis quia ta
lia aduerbia interrogatiua locorũ ſunt quattuor ſcꝫ quo qua vb
et vnde. de quib⁹ poſtea videbit̃. Omĩa aũt alia aduerbia locor
ſunt reſpõſiua. vt hic illic iſtic Vnde iſte accuſatiu⁹ ſcꝫ aduerbi
intelligit̃ in qualibet ẜcatiõe aduerbij. ita ꝙ regat̃ ab iſto v̄bo da
et regat iſtos genitiuos poſitos in ſequētibus. ſcꝫ loci temporis
numeri ꝛc̃ijs. ꝛ nõ exprimitur cauſa breuitatis. q꞉ per hoc ꝙ in p
ma ſignificatione ponitur in omĩbus alijs intelligitur.

Sciendũ tercio ꝙ cõſequēter oſtendit autor qu
ſunt aduerbia tp̃is ſiue que ſit
gnificatio tēporalis. Dicens ꝙ aduerbia tēporis ſunt hodie he
nunc ꝛc̃. Et nõ reperitur eodē modo tempus in aduerbio ſicut
verbo. quia verbũ cõſignificat tēpus. i. ẜcat cũ tp̃e vt dicit̃ p̄m
periarmenias. et ideo tempus eſt mod⁹ ẜcandi datus verbo ꝛc̃
Aduerbia aũt tēporalia ẜcant habitudinē tēporis menſurãtis a
rem temporaliter menſuratã. et ideo aduerbia principaliter ſign
ficãt tempus. et nõ ex cõſequēti ſicut verba. Et ideo tempus n
dicit̃ accidere aduerbio. q꞉ ſignificare p̄ncipaliter nulli parti di
tur accidere. Et ita meli⁹ dicit autor. da aduerbia tēporis q̄ ſi d
ceret de tp̃e aduerbij ſicut in verbo de tp̃e verbi. Cuꝫ eñ dicere
aduerbiũ eſſe alicui⁹ tēporis crederet̃ ꝙ tempus accideret adue
bio qđ falſum eſt. Et poſtea oſtēdit autor que ſunt aduerbia nũe

Dicens ꝙ aduerbia numeri sunt semel bis ter quater. et ſ̄ƺcant illa aduerbia principaliter numerū. id est determinât numerū circa rem verbi. sicut patet cū dicit̃ legi semel. legi bis et ita numerus nō est accidens aduerbij. sed ſ̄ƺcatio numeralis Unde quedā aduerbia numeri ſ̄ƺcant numerū determiate. vt semel bis ter. quedam ſ̄ƺcant numerū indeterminate. vt sepius multo ciens ⁊cͤ̄ijs. et de primis exemplificat autor.

Sciēdū quarto ꝙ ꝯñter autor exēplificat de aduerbijs negâdi dicēs ꝙ aduerbia negâdi sunt haud nō neq̃. Unde neq̃ quâdoq̃ est aduerbiū et qñq̃ cōiunctio. Qnâdo est aduerbiū tūc eius officiū est negare Et quâdo est cōiunctio. tunc eius officiū est cōiungere et disiungere aliqua extrema respectu tercij. Unde qñq̃ ꝯiungit noīa. vt video neq̃ fratrē neq̃ sororē. qñq̃ aūt inter ꝓnoīa. vt neq̃ hoc neq̃ illud prodest mihi. quâdoq̃ inter verba. vt neq̃ lego neq̃ scribo. qñq̃ inter aduerbia. vt neq̃ bene neq̃ male. quâdoq̃ int̃ participia. vt neq̃ bibens neq̃ comedēs est iste homo. Et sic patet quid sit ſ̄ƺcatio in cōmuni. et quo modo capitur vt est accidēs aduerbij. patent etiā in speciali quattuor ſ̄ƺcationes. scƺ localis tēporalis. numeralis. et negandi.

Contra ꝑdicta arguit̃ ꝑmo sic.

Illud quod nō potest adesse et abesse rei non potest sibi accidere. vt patet per diffinitionē accidentis. sed significatio nō potest abesse aduerbio. ergo nō est accidens eius. Minor probat̃. q2 omne aduerbium est significatiuū. et si ab eo seperaret̃ significatio. non esset plus aduerbiū. ¶ Secūdo sic. In aduerbijs inueniūtur tria tempora sicut in verbo. scƺ presens. vt hodie. preteritū vt heri. futuruƺ vt cras. ergo tempus accidit aduerbio sicut verbo. et ꝑ cōsequēs nō solū tria accidūt aduerbio. ¶ Tertio sic. hoc aduerbiū semel ſ̄ƺcat singularitatem. et ista aduerbia bis ter quater pluralitatē ſ̄ƺcant. sed numer⁹ gracia singularitatis et pluralitatis dr̃ accidere partio͡ronis. ergo numer⁹ accidit aduerbio. ¶ Quarto sic Hec dictio neq̃ est cōiūctio. cū habeat officiū cōiunctiōis. ergo male exēplificat autor hic de ipsa inter aduerbia negâdi. cōsequēcia ꝓbatur. q2 actus cōiunctiōis est cōiungere. et actus aduerbij negâdi est separare. sed isti actus sunt distincti. ergo nō possūt importari per vnā dictionē. ¶ Quinto sic. Illud quod destruit nō est aduerbiū. Sed omnis negatio destruit verbū. ergo nulla negatio est aduerbium. Et per consequēs nullum est aduerbiū negâdi

Maior patet. quia aduerbium implet ẜcationem verbi. vt dicit
diffinitio aduerbij. Minor patet. quia cum dicitur nō currit. illa
negatio nō destruit actum illius verbi currit.

Ad argumenta in oppositum.

¶ Ad primū dicitur ꝙ significatio essentialis et generalis que e
determinare verbū nō potest ab aduerbio separari preter subiecti
corruptionem. et ista non accidit aduerbio. Sed significatio spe-
cialis et accidentalis. que est determinare verbū hoc vel illo mō
scꝫ gracia temporis. vel numeri. bene potest abesse aduerbio. Et
illo modo dicitur accidens. et separatur ab eo preter eius corrup-
tionem. Unde nihil prohibet ꝙ illud quod secundū se est essentia-
le et naturale. cōparatum ad aliud ẜm habitudinem eius sit acci-
dētale. sicut in simili punire latrones est naturale. sed punire hoc
vel illo modo est accidentale ⁊ voluntariū. ¶ Ad secundū dicit
ꝙ licet inueniat tempus in aduerbio tanꝗ ẜcatio eius. Non ta-
men tanꝗ modꝰ ẜcandi. Nam licet aduerbium significet tempꝰ.
non tamen ẜcat cum tempore sicut verbum. Nam aliud est signi-
ficare tempus et significare cum tempore. Significare enim tem-
pus est de sua ẜcatione principali importare tempus. Sed signi-
ficare cum tempore est de suo significato dare intelligere aliquam
differenciā temporis. scꝫ presens preteritum vel futuruꝫ. ¶ Ad
terciū dicit Licet hoc aduerbium semel significet singularitatem
tanꝗ significatum eius. nō tamen de suo modoẜcandi. Neqꝫ si-
militer bis vel ter importat pluralitatē de suo modoẜcandi ẜ de
suo significato. Et inde est ꝙ hoc aduerbiū semel potest cōiungi
cum verbo vtriusqꝫ numeri. Nam congrue dicitur semel legi. se-
mel legimus. bis legi. bis legimus. quod nō contingeret si semel
et bis importarent singularitatē et pluralitatē de suo modosigni-
ficandi. ¶ Ad quartū dicitur. ꝙ hec dictio neqꝫ nō potest eodeꝫ
modo esse cōiunctio et aduerbiū. sed diuersimode. Nam inquan-
tum negat actum et tenet negatiue sic est aduerbiū negandi. Sed
inquantū habet cōiungere voces et disiungere significata est cō-
iunctio disiunctiua. licet eñ inquantum est cōiunctio sibi cōueni-
at cōiungere. tamē inquantū est disiunctiua sibi ꝯuenit disiūgere
¶ Ad quintū dicit. ꝙ aduerbiū negandi nō destruit omnē actuꝫ
verbi. sed solū destruit actum spetialem. et relinquit actū genera-
lem. qui significatur per hoc verbum est acceptuꝫ. vt est cōmune
ad esse in natura et ad esse in apprehensione. quemquidē actū non
potest negare negatio Cum eñ dicitur nō curro. solū negatur ille
actus qui est currere. et nō actus generalis q̄ est esse.

Da affirmãdi vt etiaz quin ni·

Postq̄ autor superius determinauit de aduerbijs negandi. Hic cõsequenter determĩat de aduerbijs affirmandi. Cuiꝰ ordinis ratio est. quia licet simpliciter et in diuersis affirmatio precedat negationẽ. sicut esse precedit nõ esse, tamẽ in eodez quod potest esse et nõ esse. negatio precedit affirmationẽ. qꝛ tale ens ṗus habet nõ esse q̄ esse. Hoc aũt modo cõsiderans autor. posterius de aduerbio affirmãdi q̄ negãdi determĩat. Dicẽs ꝙ ista aduerbia dicunẽ affirmãdi quin etiã ni certe. Ista eñ aduerbia ẜcant affirmationẽ Et sicut dictũ est ĩ precedẽtibus de hac dictiõe neqꝫ. ꝙ quãdoqꝫ est aduerbiũ et quãdoqꝫ cõiunctio. Ita etiã dicendũ est de hac dictione etiã. ꝙ quãdoqꝫ ponit̃ inter cõiunctiões causales. Sz hoc est diuersimode. quia cum cõiungit ponitur inter cõiunctiones. Sed quando determĩat actum verbi ponitur inter aduerbia. Cõsequẽter declarat autor. ꝙ quedam sunt aduerbia demonstrandi. vt en ecce. Ista eñ aduerbia excitant auditorem ad aliquid apprehendendum. ideo dicuntur aduerbia demõstratiua Aduerbia autem hortãdi sunt eya aye. Vnde aye eya sunt verba aduerbialiter posita. Et in proposito nõ sunt alicuiꝰ numeri nec persone. Licet capiendo ea verbaliter ad vnum loquẽdo dicimus aye. et ad plures loquendo dicimus ayate.

Sciendũ primo ꝙ aduerbia similitudinis sunt ceu. sicut. quasi ꝛc̃. Vnde hoc aduerbiũ quasi dicit similitudinem cum diuersitate. vt patet hic Ego quasi vitis fructificaui Et quandoqꝫ ostendit improprietatem. vt nox et dies sunt quasi id est improprie cõtraria. quãdoqꝫ ostẽdit vnicã expressionẽ. vt ĩ euãgelio Vidimus gloriã eiꝰ quasi vnigeniti a patre. ibi hec dictio quasi nõ dicit similitudinẽ cũ diuersitate sed ostẽdit vnitatẽ. et exponit̃ pro vere. ita ꝙ illa oratio sic exponat̃. vidi mus gloriã eius. s. christi quasi vnigeniti. i. vere vnigeniti. patet qꝛ sicut quasi denotaret siĺitudinẽ cũ diuersitate sequeret̃ ꝙ christus nõ esset vere vnigenitus qđ est error. Consequẽter autor tractat de aduerbijs qualitat̃. dicẽs ꝙ aduerbia q̄litat̃ sunt docte pulcre ꝛc̃. Vnde ista aduerbia dicũtur qualitatis qꝛ a nomibus qualitatem ẜcantibus descendunt. sicut de fort̃ forte fortiter. de pulcher pulchre ꝛc̃. Vnde hoc aduerbiũ similiter ĩquantũ descẽdit a nomĩe qualificãte scz siĺis dr̃ aduerbiũ qualitatis. Sed ĩquantũ dt̃ siĺitudinẽ. potest dici aduerbiũ similitudinis tamen verius dicitur similitudinis q̄ qualitatis aduerbium.

Sciendū secūdo ꝙ aduerbia q̄titatis sunt mł tum parum ⁊c̄. et sunt ꝓprie illa que descendunt a nominibus quantitatē significantibus. sicut multum quod descēdit a multus multa multū. inquantū multus significat quantitatē. et sic capitur materialiter. et sic quantuꝫ ad illud quod est. significat quantitatē. licet formaliter captum signi ficet relationē ad paucum. Etiā hoc aduerbium paulatim est ad uerbiū quantitatis. quod descēdit a paulus. la. lum. considerādo ipsum quantū ad significatuꝫ eius. Et hoc testat̄ pristianus in ma iori volumine in tractatu de aduerbijs. vbi exemplificat de aduer bijs ꝫcantibus quantitatē. et dicit ꝙ ab ocio venit ociatim. a par te venit partim. a paulo paulatim. Sed si cōsideratur quantū ad formā quā importat potest dici aduerbiū qualitatis. Sed de ad- uerbijs personalibus exēplificat autor. vt mecum tecū ⁊c̄. Et iste voces ꝫm pristianū sunt oratiōes et nō dictiones. quia(vt dicit pristianus) prepositiōes cū ꝓnominibus cōponi nō possunt. Sꝫ ꝫm autorē istum sunt dictiones cōposite. eo ꝙ vnico accētu pro- ferūtur. Nam si nō essent dictiones. nō essent aduerbia. quia om nis pars orationis est dictio. licet nō econtra Et hoc habet verita tem ꝫm vsum. quia ꝫm artem sicut pristianus loquitur magis di cuntur oratiōes. quia(vt dictū est) prepositiōes nō cōponunt̄ cū ꝓnominibus ꝫm artem. sed solum ꝫm vsum.

Sciendū tercio ꝙ de aduerbijs dubitandi exem plificat autor. vt forsan forsitan et sic de alijs. Et licet ista aduerbia determinēt totā orationem si preponant̄. vt forsitan veniet rex parisius. nō tamē determinant totā orationē nisi gracia verbi in ea positi. et ideo bene dicunt̄ ad uerbia. Sed de aduerbijs vocandi exemplificat autor. vt heus. similiter o inquātū ponitur vocatiue vt ibi o petre veni. ibi o est aduerbium vocādi. Et licet ista aduerbia vocādi in oratiōe posi ta nō sint partes principales. que sunt suppositum et appositum tamē sunt partes minus principales disponētes partes principa les. ideo bene dicuntur aduerbia. Cōsequenter autor determinat de aduerbijs separādi. que sunt scorsum retrorsum ⁊c̄. que signifi cant separationē vnius ab alio. et determināt verbum gracia se- parationis. De aduerbijs iurandi exemplificat autor. vt edepol castor ⁊c̄. Et(vt dicunt quidā) illa vox medius fidius nō est ad- uerbiū. quia nō est dictio sed oratio. Sed tamen donatus eam po nit inter aduerbia. nō ꝙ sit aduerbium iurandi. sed exemplificat hoc ꝓpter aduerbium hercle. sic ꝙ sit sensus. hercle medius fidiꝰ idest per herculē qui est mediꝰ fidius iouis. ⁊ ponitur ibi d pro l.

et dicit̃ fidius pro filius vt testat̃ remigius. Alij dicũt ꝙ illa vox medius fidius est aduerbiũ cõpositũ ex tribus dictiõibus. scz de medius. et fidius et de iouis. idest de iuppiter. ita ꝙ sit sensus medius fidius. i. per mediũ filiũ iouis iuro. i. per herculẽ quẽ iuppiter ex alcmena genuit. et ita hercules fuit immortalis ex parte iouis. mortalis autẽ ex parte alcmene. ⁊ ideo hercules fuit medius fidius idest filius quo ad immortalitatẽ et mortalitatẽ.

Sciendũ quarto ꝙ aduerbia eligendi sunt pocius immo. vt cũ dicitur diligo deũ pocius ꝙ̃ dyabolũ. ibi pocius tenet̃ electiue. ita ꝙ sit sensus. eligo dilectionẽ dei. et negligo dilectionẽ dyaboli. qꝛ ibi non potest esse cõparatio. cũ ambo ibi nõ participẽt in eadẽ ꝓprietate que est dilectio. De aduerbijs ꝓhibẽdi exẽplificat vt ne. qđ nullũ verbũ determĩat nisi verbũ optatiuũ. Nõ eñ determĩat imperatiuũ. qꝛ imperiũ et ꝓhibitio nõ cõpaciũtur se. Et causa est qꝛ optatiuus importat desideriũ. sed nihil ꝓhibetur nisi qđ desiderat̃. ideo hoc aduerbiũ ne cõiungitur optatiuo et si quãdoqꝫ iungitur imperatiuo. non tamen imperatiuus tenet̃ in ꝓpria natura. sed in natura optatiui. De aduerbijs euentus autor cõsequẽter determinat. vt forte fortuitu. Et licet omĩs euẽtus sit dubius. tamen aduerbia euẽtus nõ possunt dici aduerbia dubitãdi. neqꝫ ecõuerso. qꝛ aliud est dubitatio et aliud euẽtus. Euentus eñ est inopinatꝰ rerũ casus. Sed dubitatio est ambigue vite occupatio. Cum eñ dico forte rex veniet parisius. nõ dubito nec certifico regẽ esse parisius et hoc denotat̃ ꝑ hoc aduerbiũ euẽtus. scz forte. Similiter exẽplificat autor de aduerbijs cõparãdi. vt sũt magis tã maximũ minimũ valde. Et sic patꝫ de omĩbus significatiõibꝰ aduerbiorũ

Contra ꝑdicta arguit̃ ꝑmo sic.

Prepositio preponitur alijs partibus in oratione. sed aduerbia ꝑsonalia cõponuntur ex prepositione et pronomine. ergo prepositio debet preponi. et sic debemus dicere cum me cum te. et nõ mecũ tecum. ¶ Secũdo sic. Illud quod nõ habet personã nõ est personale. sicut illud quod nõ habet albedinem nõ est album. sed aduerbium non habet personam. vt patet in assignatione accidencium. ergo nulla sunt aduerbia ꝑsonalia. ¶ Tertio sic. Illud quod habet qualitatem est completum et perfectũ in natura. qꝛ secũda compositio sequitur primã. sed aduerbiũ non est huiusmodi. cuꝫ non sit ens reale. ergo aduerbium non habet qualitatem nec quãtitatẽ. et ꝑ cõsequẽs nulla sũt aduerbia qualitatis aut quãtitatis

¶ Quarto sic. Hoc aduerbiũ poci⁹ est aduerbiũ cõparandi. cuȝ sit cõparatiui gradus sicut hic et hec potior et hoc poci⁹. ergo male dicit autor ipm esse aduerbiũ eligẽdi. ¶ Quinto sic. Hic nõ ponũt aliqua aduerbia imparandi ergo nõ debẽt poni aduerbia phibẽdi. q2 impare et phibere sunt opposita. Modo quicũqȝ tradit sciencia de vno oppositorũ. debet etiam tradere de alio. quia omnium oppositorũ est eadem disciplina.

Ad argumenta in oppositum.

Ad primũ dicit. q licȝ pposicio preponat in orone dũ est simplex dictio. et etiã libere preponat alijs partibus in orone. non tamen semp oportet preponi in dictiõibus cõpositis. immo etiã postponitur in cõpositiõe causa euphonie et boni soni. Sic etiã in pposito. turpe eñ esset dicere cũ me cũ te. sed pulchre mecũ tecũ. g ꝛc. ¶ Ad sm dicit. q licet aduerbiũ nõ habeat personã que est modus loquẽdi de se vt de se ꝛc. et que est accidẽs verbi vel pnois. tamẽ aduerbiũ hȝ personã vt est hũane nature suppositũ. et eodẽ modo quo hȝ personã aduerbiũ dicit psonale. ¶ Ad terciũ dr q illud quod hȝ qualitatẽ et quantitateȝ tanq subiecta eorũ est ens completũ et pfectũ in natura. Non tamẽ oportet hoc esse de illo qd habet qualitatẽ aut quantitatẽ tanq pricipale eius significatũ Modo aduerbia nõ habẽt qualitatẽ et quãtitatẽ. sic q essent subiecta qualitat et quantitatis. sed habẽt qualitatẽ ꝛ quãtitateȝ sic q significãt eas. ¶ Ad quartũ dicit. Si hoc aduerbiũ poci⁹ dicitur cõparatiui gradus. tũc est aduerbiũ cõparandi. sicut cũ dicitur diligo patrẽ poci⁹ q matrẽ. sensus eñ est diligo matrẽ. sed magis diligo patrẽ. ita q tam pater q mater participãt ĩ dilectione. Sed si hoc aduerbiũ pocius tenet electiue. ita q vnũ illoruȝ habeat illam formã et aliud nõ. tunc est aduerbiũ eligẽdi. vt in exemplo diligo deũ pocius q dyabolũ. ¶ Ad quintũ dicit. q licet aduerbiũ imparãdi autor nõ ponat explicite. tamẽ implicite Nã sub aduerbijs hortandi comprehendit omĩa aduerbia imperandi qui eñ hortatur satis imperare videtur.

Cõparatio aduerbiorũ in quo est

Postq autor determiãuit de significatiõe aduerbiorũ. Hic cõsequenter determiat de cõparatiõe. Cuius ordinis ratio est. q2 significatio cõuenit omĩbus aduerbijs. Cõparatio aũt nõ. sed solũ aduerbijs descendẽtibus a noĩbus cõparationẽ recipientibus. sicut hoc aduerbiũ docte doctius doctissime. eo q descẽdit a noĩe adiectiuo scȝ doct⁹. sed genraliora sunt priora. ideo pus determiat de

significatiōe ꝗ̄ cōpatiōe. In p̄ma parte dicit autor. ꝙ cōparatio
aduerbiorū est in tribus gradibus cōparatiōis. scȝ positiuo com
patiuo et suplatiuo. Et dat exemplū de positiuo. vt docte. de cō-
patiuo. vt doctius. de suplatiuo vt doctissimū vel doctissime. Et
huius diuisiōis eodē mō pōt dari sufficiētia sicut data est in noīe

Sciendū p̄mo ꝙ de aduerbijs cōpabilib⁹ autor
exemplificat p̄ hoc aduerbium do
cte. Vnde si nomē a quo descēdit aduerbiū cōparabile sit secunde
declinatiōis. tunc aduerbiū ab eo descendēs formaṫ a dtō singula
ri mutādo o in e. vt de docto fit docte Et ab ista regula excipiunṫ
largius. duri⁹. firmius. lōgius. ꝛ quedā alia noīa que nō formant
hoc modo aduerbia sua. immo formāt ea tam in e ꝗ̄ in r. vt firme
firmiter. large largiter. dure duriter. que cōtinentur in grecismo.
Inueniunṫ etiā multa alia aduerbia termīata in e vel in o. vt pri-
me p̄mo. secūde secūdo. Si aūt fuerit tercie declinatiōis tunc ad
uerbia formanṫ a dtō correpta i et addēdo ter. vt a forti addendo
ter fit fortiter. Inde excipiṫ hoc aduerbiū facile. qꝛ ẜm hoc debe
remus dicere faciliṫ. Vñ cōpatiu⁹ hui⁹ aduerbij similis est cōpa
tiuo noīs neutri generis a quo formaṫ. Vñ aduerbia trib⁹ mo-
dis formanṫ a noībus. Quedā ẜm vocē et ẜcationē simul. vt a do
ctus venit docte. Quedā ẜm vocē tm̄. vt ab hoc noīe modus ve
nit modo qđ est aduerbiū tp̄is. Quedā ẜm ẜcationē tm̄. vt ab hoc
noīe vnus venit semel. Et sic patet de cōparatiōe aduerbij.

Sciendū secūdo ꝙ in aduerbio due sunt figure
scȝ simplex vt docte prudēter.
et cōposita vt indocte imprudēter Vnde ẜm pristianū aliqua ad
uerbia sunt decōposite figure. qꝛ deriuātur a noībus cōpositis. vt
indoctus imprudēs. sed donatus nō ponit differentiā inter cōpo
sitā et decōpositā figurā. immo sub cōposita cōprehendit decom
positā. vt dictum est in noīe. Et huius diuisiōis figure in simpli-
cem et cōpositā eadē est ratio sicut in noīe ꝓnoīe et in verbo. Et
etiā diffinitur sicut in istis partibus oratiōis. Et sicut noīa compo
nūtur quattuor modis. ita etiā aduerbia. Primo ex duobus inte-
gris. vt indocte imprudēter. Secundo ex duobus corruptis. vt
efficaciter. Tertio ex integro et corrupto. vt inepte insulse. Quar
to ex corrupto et integro. vt impie ꝛc̄ijs.

Sciendū tercio ꝙ aduerbia localia sūt multipli
cia. ideo determīat autor de eis
ostendēs multitudinē eorundē. Et dicit ꝙ quedā aduerbia signi-
ficant esse in loco. vt intus foris. Alia sunt que ẜcant esse de loco
vt intus foris. ꝛ ideo dt autor ꝙ aduerbia de loco et ī loco eandeȝ

significationē habēt. i. eandē litteraturaʒ. ita ꝙ sub vna voce pñt
importare ambas ßcationes. Et dat autoꝛ exemplum. sicut bene
dicit̄ intus sum intus exeo. et similiter suʒ foris. venio foris. Alia
sunt aduerbia que ßcant ad locum. sicut intro foras. Et alia sunt
que ßcant per locum. sicut hac illac istac. Et illa aduerbia que sig
nificant ad locum et per locum aliam et aliā ßcationē habēt. Nā
ista aduerbia intro foras. aliter ßcant ꝙ̄ illa hac illac istac. Unde
quattuoꝛ sunt interrogatiua locoꝛum et etiam nominū ßcancium
locum. ⁊ generaliter quattuoꝛ sunt interrogatiā oim̄ locoꝛum. scʒ
quo qua vbi et vnde. quo querit ad locū. vnde cū querit̄ quo va-
dis tantū valet. i. ad quē locū vadis. Sed ꝑ qua querit̄ per quem
locū aliquis trāseat. vt cū querit̄ qua vadis. i. per quē locū tran-
sis. Ubi vero querit in quo loco aliqs sit vel fuerit. vt vbi es. i. i
quo loco es. Unde autē querit de loco. vt cū querit̄ vnde venis.
id est de quo loco venis. Et horū quattuoꝛ īterrogatiuoꝛū sic pōt
haberi sufficiētia. qꝛ om̄e illud de quo querit̄ aut est ī motu aut in
q̄ete. Si secundū sic de ip̄o querit̄ per hoc aduerbiū vbi. Si p̄mū
sic est tripliciter. vel hoc considerat̄ ßm p̄ncipiū sui motus. et sic
querit̄ de ipso ꝑ vnde. Aut quātum ad mediū sui motus. ⁊ sic que
ritur ꝑ qua. Uel quātum ad finē sui motus. ⁊ sic querit̄ per quo.

Sciendū quarto ꝙ ad questionē factaʒ ꝑ quo
duobus modis respondetu[r]
Uno mō per aduerbiū. Alio mō per nomen. Si per aduerbiū tūc
respondētur illa tria huc illuc istuc. Respondent̄ etiā ista aduer
bia intro foras. Si per nomē hoc est dupliciter. aut per ꝓꝓ̄iū aut
per appellatiuū. Si secundū sic debemus respōdere per accusati
uū casum mediāte prepositione ad. vt vado ad villā vel in villā.
Si per nomen ꝓꝓ̄iū hoc est dupliciter. qꝛ vel illud est nomen pro
prium ciuitatꝫ vel ville simplex vel cōpositū. Si simplex tunc re
spondetur per accusatiū sine prepositōe. vt vado romā. Si cōpo
situm tunc respondetur per accusatiū mediāte prepositōe. vt va
do ad sanctum iacobū. vado ad montem pessolanum. Si vero re
spondemus ꝑ verbum. sic debemus respondere per p̄mū supinū
vt vado lectuʒ. Unū versus. Roma rothomagū vernone tendit
athenas. Sil'iter ad questionē factā per qua dupliciter responde-
mus. scʒ per aduerbiū et ꝑ nomē. Per aduerbiū. vt hac illac istac
Per nomē dupliciter̄ scʒ ꝑ nomē ꝓꝓ̄iū et appellatiū. Si sit appella
tiuū sic respōdemus ꝑ actiū mediante prepositōe per. vt qua va
dis. per villā per templum. Si sit ꝓꝓ̄iū nomē ciuitatꝫ vel ville.
hoc ē dupliciter. qꝛ vel illud est simplex vel cōpositū. Si simplex
sic debem⁹ respōdere per accusatiū sine prepositōe. vt qua trāsis

transeo romã. Si cõpositũ. sic respondem⁹ p accusatiuũ cũ ꝑpositiõe. vt trãseo per portã nicolai. Siliter ad questionẽ factã per vbi respõdem⁹ vno modo p illa aduerbia hic illic istic. Alio mõ per noĩa et hoc dupliciter. qꝛ vel est nomen appellatiuũ. et sic respõdemus per ablatiuũ mediante prepositione. vt vbi est rex. respõdetur in templo. Vel est propꝛiũ nomen ciuitatis vel ville et hoc dupliciter. quia vel est simplex vel cõpositum Si cõpositum sic debemus respõdere per ablatiuũ mediãte prepositione in. vt sum in mõte recluso. Vel per accusatiuũ mediãte prepositiõe ad Si vero illud nomẽ sit simplex hoc est dupliciter quia vel est singularis vel pluralis nũeri. Si primũ hoc est tripliciter. vel est p me declinatiõis. vel secũde vel tercie. Si prime vel secũde tunc respõdemus p genitiuũ casum. vt rex fuit rome. vel tothomagi. Si tercie sic respõdemus per ablatiũ singularẽ sine prepositione vt rex est vernone. Si sit pluralis numeri sic respõdemus p ablatiuũ pluralẽ sine prepositiõe. vt Rex fuit athenis. Vnde versus. Roma rothomago vernone meabit athenis Similiter ad questionem factam per vnde respondemus vno modo per aduerbium. vt hinc illinc istinc. Alio modo per noĩa. et hoc dupliciter. Aut ẽ nomẽ ꝓprium aut appellatiuũ. Si appellatiuum tunc respõdem⁹ per ablatiuum mediante prepositione de. vt de templo. Si ꝓpriũ hoc est dupliciter. aut est simplex aut compositũ. Si simplex tũc respondemus per ablatiuũ sine prepositione. vt venio roma. Si compositũ tunc respondemus per ablatiuũ cum prepositiõe. vt venio de sancto paulo. vnde versus Roma rothomago vernone meabit athenis. Et ista quattuoꝛ nomina scꝫ rus domus milicia humus romanis militibus et homibus appropꝛiata sequũtur rationẽ propꝛiorũ nominũ in omnibus questionibus factis per illa quattuoꝛ aduerbia. Que autem aduerbia respondeãtur ad illa interrogatiua potest sciri p hec metra. Huc illuc istuc dic si fit questio p quo. Hac illac istac dic. si fit questio per qua Hic illic istic vult ad vbi vero reddi. Hinc illinc istinc dicas si queritur vnde Et sic patet de aduerbijs localibus.

Contra ꝑdicta arguit ꝑmo sic.

Pristianus nõ enumerat cõparationem inter accidentia aduerbij ergo iste autoꝛ nõ deberet eam enumerare. ¶ Secũdo sic. Si cõparatio accideret aduerbio sequeret̃ ꝙ aduerbium esset pars declinabilis. cõsequens ẽ falsum. ergo illud ex quo sequit̃. ꝯña tamẽ patꝫ qꝛ pars ponit̃ in specie p suos modossignificãdi. Sed cõparatio et figura sunt modisĩcãdi partiũ declinabiliũ. g̊ si acciderent

aduerbio. aduerbiũ esset pars declinabilis. ¶ Tertio sic. Omne quod habet figurã est figuratũ. sed aduerbia nõ sunt figurata cuz nõ sint corporea nec quanta. ergo aduerbia nõ habent figurã. et per cõsequẽs male assignat figura pro accidẽte aduerbij. ¶ Quarto sic. autor sufficienter determiat de aduerbijs localibus in illa parte. da aduerbia loci. ergo frustra determiat hic de aduerbijs localibus. ¶ Quito sic. aduerbia que querũt de esse i loco et de esse de loco sunt diuersa. ergo etiã ea que respõdentur ad ipsa debent esse diuersa. et per cõsequens male dicit autor quod aduerbia de loco et ĩ loco eandem significationem habent.

Ad argumenta in oppositum.

Ad primũ dicitur. quod iste autor et pristianus habuerunt diuersas cõsideratiões assignãdo accidentia aduerbij. quia pristianus solum assignat illa accñtia. que cõueniũt omibus aduerbijs. et quia sic nõ est de cõparatiõe. vt dictũ est. ideo pristianus nõ ponit eã Autor vero noster volens instruere iuuenes posuit omia accñtia aduerbio cõuenientia siue omibus siue aliquibus. ¶ Ad secũdũ dicit. quod pars in specie partis reponit per suũ modũ significandi essentialem et specificũ. et nõ per modũ significandi accidentalẽ. quales sunt isti scz cõparatio et figura. ¶ Ad terciũ dicit quod aduerbiũ eodez modo quo est figuratũ habet figurã Nã quia omẽ aduerbiũ est simplex vel cõpositũ. ideo aduerbiũ hz simplicẽ vel cõpositã figuram Sed quia aduerbiũ nõ habet figurã que termĩo vel terminis clauditur. ideo aduerbia nec sunt quãta nec corporea nec qualia. nec tali figura figurata. ¶ Ad quartũ dicit. quod aduerbia localia sunt in multiplici differẽtia. Nã quedã sunt interrogatia. et quedã respõsiua. et quedã significãt esse in loco. et quedã de loco. ideo vt illa nota sint. necessariũ est determiare de eis. ¶ Ad quitũ dicit. quod per significationẽ intelligit autor litteraturã vel vocẽ. Nam hoc aduerbium intus sub vna voce significat esse in loco et esse de loco. et nõ vult autor quod habeant eandem significationẽ secundum esse suum.

Articipiũ quod est ploronis

Postquam autor superius determiauit de aduerbio. Hic consequenter determinat de participio quia priorẽ locum non potuit inuenire. Nam nomen simpliciter ẽ prior pars. vt dictum est prius. Pronomẽ vero in secundo loco locatur gracia nominis tanquam vicarius eius eo quod etiam significat substantiam sicut nomen. Et quia verbũ est princi-

palioꝛ pars post nomē. ideo tertio loco ponit. Similiter aduerbiū postponit verbo. tanꝗ adiectiuū post suū substantiuū ⁊ determinatio post suū determiabile. et ideo necesse fuit ordinare participiū in quīto loco. Et licet participiū quodāmodo mediet inter nomē et verbū. qꝛ capit partē vtriusqꝫ. nō tamē ponit in medio. qꝛ cognitio medij dependet ex cognitione terminoꝝ. ideo necesse fuit ponere prius nomen et verbū anteꝗ participium.

Sciendū pmo ꝙ participiū inuentuꝫ fuit triplici de causa. Prima qꝛ duo actus imediate cōiungi nō poterāt sine cōiunctione media. Nō possumus eñ dicere ego scribo lego. sed bene possumus dicere. ego scribo ⁊ lego. ob hoc ergo inuentū fuit pticipiū. vt duo actus imediate cōiungerent. vt dicendo ego legens scribo. pro lego et scribo. Alia causa est. qꝛ obliqui nō potuerunt cōstrui intransitiue cum verbo ideo necesse fuit inuenire participiū in obliquis. vt diceremus legens scribo. legentē audiui. et sic ꝑ alios casus. Tercia fuit causa vt actus actui preberet cōcomitanciā. vt hic sole oriente dies fit per mutationē huius verbi oritur in hoc participiū oriente Potest etiam addi alia causa. scꝫ breuitas. Nam breuius dicitur sole lucente dies est. ꝗ si diceretur si sol lucet dies est.

Sciendū secūdo ꝙ participiū ab autore sic diffinit Est pars oꝛonis partē capiens nomīs et verbi et partē ab vtroqꝫ. quā diffinitionem autoꝛ manifestat et ostēdit quid intelligat per partē noīs et per partem verbi Dicēs ꝙ participiū capit a noīe genera ⁊ casus. a v̄bo tempora et ꝫcatiōes. ab vtroqꝫ numerū et figurā. Et ita per partē intelligit partes accidentiū. Unde in hac diffinitiōe ponit pars oꝛonis loco generis. et totum residuū loco differētie. Nulla eñ alia ꝛū parciū recipit sua accñtia a noīe et a v̄bo sicut participiū Nō tñ debet ītelligi ꝙ participiū capiat accñtia a noīe et v̄bo sic ꝙ eadem accñtia ī numero sint in noīe v̄bo ⁊ participio. Sed dꝫ ītelligi ꝙ hꝫ siľia accñtia accñtibꝫ noīs et v̄bi. et hoc est qđ dicit autoꝛ modoꝛū ꝫcandi cū dicit. A verbo partē et a noīe participantē.

Sciendū tertio ꝙ pticipiū recipit duo genera ꝑciū a noīe et a verbo. recipit eñ participium sue significationis partē. et partem suoꝝ accidentiū Nam participiū capit a nomīe substantiā infinitam genera et casus. Similiter a verbo habet partē sue ꝫcationis. scꝫ actū spetialē et actū finitum et partē suoꝝ accidentiū. vt tempoꝛa et significationes. Ex hijs duabus significatiōibus quas participiū capit a noīe ⁊ a verbo. oritur modus significādi essentialis ⁊ specificus

qui eſt ſignificare per modum fluxus et fieri vnite ſubſtancie . vt cū dicit̄ legens importat̄ ſubſtātia infinita. cuius ſignū eſt . q꞉ hoc participiū exponit̄ ꝑ hoc nomen infinitū qui . vt dicēdo legēs. i. qui legit. Similiter importat̄ actus ſpetialis ⁊ finitus. qui eſt legere ꝑ hoc ꝑticipiū legēs. ⁊ ita participiū differt ab omībus alijs partibuſoꝛonis Et om̄e participiū ſignificat actū vnitū ſubē . Et ꝑ hūc modū ſpecificum differt participiū tam a noīe q̄ a verbo. licet quodāmō teneat mediū inter illa. q꞉ nomē ſ̄cat ſubām ſimplicē et verbū actum ſimplicē. participiū vero vtrūqꝫ Et licet ꝑticipiū habeat partē duarū parciū. nō tamē ſequitur ꝙ ſit duplex parſoꝛonis. ſicut cū aliquis ſit diſcipulus duorū magiſtrorū nō ſequitur ꝙ ſit duplex diſcipulus immo eſt ſolum vnus.

Sciendū quarto

ꝙ licet autoꝛ nō dicat explicite in diffinitiōe ꝙ ꝑticipiū capit partem ſue ſ̄cationis ā nomīe et a verbo. tamen implicite. Cum ſemper in poſteriori intelligatur prius. Modo ſic eſt ꝙ accidentia ſunt poſterioꝛa ſ̄catione. ideo cum tangit autoꝛ expreſſe in diffinitiōe participij partem accidenciū. ſatis tangit implicite partem ſue ſ̄cationis. Vnde cōueniencius eſt ꝙ participiū capiat a nomīe ſubām generalem et infinitā. et a verbo actum ſpecialem et finitū. q̄ ecōuerſo. ſcꝫ ꝙ habeat a verbo actum infinituꝫ et a nomine ſubām finitaꝫ. Cuius ratio eſt. quia illud quod habet ſe vt materia vel habet modū materie. debet eſſe infinitū et indeterminatū. Sed illud qđ habet modū forme eſt determinās et finiēs. Sed in cōpoſitiōe participij ſubā quā recipit a noīe hꝫ ſe in ratōe materie. ſed actus quā recipit a verbo habet ſe in rōne forme. q꞉ ꝓpriū eſt materie ſubſtare. ꝓpriū vero forme finire ⁊ determinare ideo ſubā in participio debet eſſe infinita et indetermīata de natura ſua. et actus vnitus ſubē debet eſſe vniens et finiēs ip̄aꝫ ſubāꝫ Et ſic patet que ſit diffinitio participij data a donato . et quomō intelligatur. A priſtiano autem ſic diffinitur participiū. eſt parſorationis ſ̄cans cum tempore et caſu agere et pati.

Contra p̄dicta arguit̄ p̄mo ſic.

Participiū habet ſ̄cationem nomīs et verbi. cū capiat parteꝫ ab vtroqꝫ. ergo participiū eſt cōmunius verbo. quod ſolū habꝫ ſuā ꝓpriam ſ̄cationem. ſed cōmunioꝛa ſunt prioꝛa. vt dicit̄ p̄mo phiſicorū. ergo participiū debet precedere verbum. ¶ Secūdo ſic Vnius partiſoꝛonis debet eſſe vnicū ſ̄catum. ſed participiū non habet vnuꝫ ſignificatū. ſed duo. quia ſubſtantiā ſ̄cat et actū. ergo participiū nō eſt vna parſoꝛonis ¶ Tertio ſic. qđ cadit ab altero

manet in eo. ergo si participium capit a nomine genera et casus. tunc in nomine non manerent. quod est falsum. ergo participium non capit genera et casus a nomie. Similiter possit probari ergo non caperet a verbo tempora et significationes. ¶ Quarto sic. Ista diffinitio cōuenit istis nominibus armiger dapifer. ergo conuenit alijs a diffinito. Antecedens probaẗ. Quia ista capiunt partem a nomine ⁊ partē a verbo eo ꝙ cōponuntur ex nomine ⁊ verbo. ergo nō omīa capientia partem a nomine et a verbo sunt participia. ergo ista diffinitio non cōuenit soli diffinito. ¶ Quīto sic Omnis pars orationis imponitur primo et per se ad significandū sed participium nō primo et per se imponitur ad significandum. quia capit suam significationē a nomine et a verbo. vt dictum est ergo non est pars orationis.

Ad argumenta in oppositum.

¶ Ad primū dicitur. ꝙ participium nō capit totam significationem nomīs et totam significationem verbi. sed bene habent similia hijs que sunt in nomine et in verbo. Et adhuc nō importat ea eodem modo sicut nomē et verbum. ideo nō sequitur ꝙ sit cōmunius. dato etiā ꝙ sit cōmunius. nō tamen debet precedere. q꜊ cōpositio eius depēdet ex nomine et verbo. ¶ Ad secundū dicitur ꝙ licet participium significet substantiā et actum. nō tamen significat ea per modum pluriū. sed per modum vnius. quia (vt dictum est) substantia se habet per modum materie et potencie. actꝰ vero per modum forme. Modo ex actu et potentia. siue ex materia et forma fit vnum per se. Et ideo dicit philosophus secūdo de anima. ꝙ nō est querēda causa quare ex anima et corpore fiat vnū Ad terciū dicitur. ꝙ (vt dictum est) participiū non capit ẜm rei veritatem accidentia a nomie. sed solum similitudinarie. eo ꝙ habet cōsimiles casus et genera sicut nomen non tamen in numero sed in specie. ¶ Ad quartum dicitur. ꝙ armiger et dapifer nō capiunt partem accidentiū nominis et verbi. sicut participiū. sed solum ab ipsis capiūt partē cōponentem. ex qua cōponūtur. ideo nō sequitur ꝙ diffinitio cōueniat alijs a diffinito. ¶ Ad quintū dicitur. ꝙ licet participiū capiat significatū materialiter a nomie et a verbo. non tamen formaliter. sed habet propriū significatum sibi soli cōueniens. scȝ significare actū vnitū substantie. Et ad ꝓbationem dicitur. ꝙ nihil capiat vniuoce a nomie et a verbo. sed bene capit similitudinarie. et ideo participiū presupponit ea que sunt in nomine et in verbo.

Participio quot accidunt Sex

Postq̃ autor determinauit de pticipio quantum ad eius eẽntialia. Hic cõsequẽter determiat de ipõ quantũ ad eius accñtalia. Et p̓mo ĩ generali ostendit que et quot sint accñtia ipsius. Deinde de vnoquoqz in speciali determinat. In p̓ma parte dicit autor q̓ sex sunt accñtia pticipij. scz gen⁹ casus tẽpus ẜcatio numer⁹ ꝛ figura quorũ sic habet̃ sufficiẽtia. qꝛ omẽ quod accidit pticipio vel accidit ei gracia nomĩs vl' gracia verbi vel gr̃a vtriusqz Si p̓mũ hoc est dupliciter. qꝛ vl' illud accidit sibi ex parte qualitatis. vel ex parte subẽ. Nã illa subã quã importat pticipiũ est informata aliqua qualitate. licet illa qualitas se nõ habeat hic tanq̃ vltim⁹ act⁹ Si p̓mũ sic est genus. Si ẜm sic est casus q̇ est dispositio subẽ ad actum. Et genus sumit̃ a qualitate actiua vel passiua vel indñter se habente. Si vero illud accidẽs insit pticipio gracia verbi hoc est dupliciter. qꝛ vel illud accidẽs est absolutũ vel respectiuũ. Si p̓mũ sic est tẽpus. Nã tpe variato nõ variat̃ cõgruitas. Ideo tempus est accidens absolutũ. Si secundũ sic est significatio. variata enĩ ẜcatiõe participij variat̃ cõgruitas oratiõis. Nã cõgrue dicitur ego sum legẽs librũ. incõgrue aũt ego sum lectus librũ. ꝛ hoc est solũ virtute mutatiõis actiue ẜcatiõis in passiuã Si vero accidẽs insit pticipio gr̃a vtriusqz. scz noĩs et v̓bi hoc ẽ dupliciter vel se tenet ex pte materie. ꝛ sic est nũer⁹, vel gr̃a forme ꝛ sic ẽ figura

Sciendũ p̓mo q̓ autor enũerat illa accñtia in pl Dicẽs genera tpa et significatõe Cui⁹ ratio est. qꝛ si singulariter enumeraret dicẽdo gen⁹ tempus significatio. videret̃ q̓ pticipiũ nõ acciperet nisi vnum casum vnũ genus a noĩe cũ tamẽ recipiat sex casus. et quattuoꝛ genera Similiter dicendũ est de tpe. Nã participiũ recipit tria tẽpora verbo. scz p̃sens preteritũ et futurũ. Similiter etiã plures sunt significatõesin pticipio. ideo meli⁹ loquit̃ pluraliter q̃ singular Nec simile est de istis accñtibus in participio in noĩe et in verb qꝛ genus et casus insunt nomĩ ex sua ꝓpria natura. et nõ gracia terius. et sumũtur a ꝓprietatibus rei significate per nomen. ide certũ est q̓ in noĩe sunt plures casus et plura genera. et ideo enumerãdo accidentia in nomine dicitur genus casus ꝛc̃. in singulari. sed hic nõ debet sic fieri ꝓpter predictam causam.

Sciendũ secũdo q̓ participium nõ potest recipere modum a verbo. sicut cipit tempora et significatiões. Quia modus nihil aliud est q̃ i

elinatio actus ad subām. quē actum ipsa subā terminat. et finit ra
tione cuius ad ipām subām per modū actus inclinat. sed actus p
participiū importatus. actu cōiunctus est subē. cū participiū sig
nificet actū vnitū subē. ideo nō indiget inclinatiōe. et p cōsequēs
etiā nō indiget modo. cum modus sit inclinatio quedam. Simili
ter cōparatio nō accidit participio. quia pticipiū vocaliter non
potest cōparari nisi trāseat in vim nois. q2 participiū nō pōt ter
minari in or. qd oporteret si cōpararet. Et siliter si cōpararet ei9
suplatiu9 posset regere gtiū ȝm donatū. et tūc pticipiū aliū rege
ret casum quē suū verbū. Nullū eñ verbū ȝm se regit genitiuū:

Sciendū tercio ꝙ genera insunt pticipio gracia nois. ideo inter accñtia pticipij
autor pmo determiat de genere dicēs. ꝙ quattuor sunt genera pti
cipiorū. scȝ masculinū vt lect9. femininū vt lecta. neutrū vt lectū
cōmune vt hic et hec et hoc legēs. Et accipit hic cōmune pro cō
muni triū. et nō pro cōmuni duū. Unde cōmune duū est cōmune
genus. qd nō dicit accidere participio. q2 pticipiū ratione actus
quē habet a verbo significat agere vel pati. Sȝ actio et passio nō
sunt accidentia cōmunia. ideo participium nō potuit habere cō
mune duum. cōmune autē triū est omne genus. et illud accidit p
ticipio. Participiū autem genus epicenū non habet. quia tale at
tribuit paruis animalibus. et volatilibus et piscibus. participiū
autem nō significat talia animalia. quia omne participiū est adie
ctiuū. ideo participium nō habet epicenū genus. Similiter desig
nare speciem sub genere est aliquid speciale. Sed actus importa
tus p participiū est cōmunis. ideo pticipium nō habet epicenum
genus. Unde exemplificādo de masculino feminino et neutro ge
neribus autor nō dicit hic lectus. hec lecta hoc lectum. quia ista
tria genera bene possunt discerni sine articulis. sicut eñ nō indige
mus articulis ad sciendū ꝙ bonus sit masculini generis. bona fe
minini generis et bonū neutri generis. Sic nec ad sciendū ꝙ lec
tus est masculini generis. lecta femini generis. lectū neutri gene
ris indigemus articulis. Et licet in verbo reperiat aliqua ꝓprie
tas a qua posset accipi masculinū scȝ qualitas actiā. et etiā cōmu
ne genus nō tamē ab istis ꝓprietatib9 repertis in verbo sumit ge
nus pticipij. imo reperit a ꝓprietatib9 repertis in noie. Similiter
etiā significare actū solū nō facit actiuū genus. quia sic legor esset
actiui generis. sed ȝcare actum sub illa terminatiōe o. et posse ac
cipere r sup o. sic ꝙ actiuū genus faceret passiuū genus teminatū
in or. Cum ergo participia non possint hoc modo in o terminari,

suscipiendo r super o nō recipiunt suū genus a ṽbo. sed a nomine
Unde eodem modo posset hic genus diffiniri in cōmuni ꝛ etiam
masculinū femininū et neutrum. sicut diffinita sunt in nomine. q̄
ab eisdē ꝓprietatibꝰ ortū hñt. ideo hic causa breuitatꝰ obmittunt.

Sciendū quarto ꝙ sex sunt casus participio-
rū sicut nominū pronomini
scilicet nomīatiuus genitiuus et sic de alijs. Nomīatiuus vt hi
et hec et hoc legens. Genitiuus vt huius legētis. ꝛ sic de alijs c
sibus tam in singulari ꝙ̄ in plurali. sicut patet clare ī textu. Et e
emplificat autor poci⁹ de hoc ꝑticipio legens ꝙ̄ de alijs duplici
causa. Prima est. q̄ ip̄m est ṗmū inter omīa participia cū sit p̄se
tis t̄pis. ergo exemplificat de ipso tanꝙ̄ de priori. Alia causa pō
esse. q̄ hoc participiū importat tria genera sub vna voce solum
ideo declinādo ip̄m per omēs casus. ostendit quomodo declin
per tria genera. quod nō faceret si declinaret hoc participiū lec
a. um. et etiam illud nō esset p̄sentis tēporis. immo preteriti tēp
ris. et sic mutaret tempora. et aliter declinari nō potest. ideo pr
pter istas causas melius exemplificat de hoc participio legēs
de alijs. Vñ tot sunt casus in ꝑticipio sicut in noīe et in ꝓnoīe.
eodem modo nomīanꝫ. ideo omīa dicta de genere et casu notētu

Contra p̄dicta arguitꝫ ṗmo si
Persona etiam accidit participio. ergo nō tantum sex sunt ac
dencia participij Antecedēs patet per autorem modorūsignifi
di dicentē. dicas huic parti personam posse creari Secundo p
tur. quia omīa participia sunt alicuius persone. ¶ Secundo
Participiū habet actum verbi. cum significet actum verbi sic
verbum. sed verbo accidit modus. ergo etiam ꝑticipio. et ꝑ c
sequens nō solum sex sunt accidentia eius. ¶ Tertio sic. Om
ꝑticipiū est deriuatiue speciei. et species deriuatiua est spēs. er
omne ꝑticipium est alicuius speciei. et ꝑ cōsequēs species de
assignari ꝓ accidente ꝑticipij. ¶ Quarto sic. Illud qđ est pe
cuius. nō accidit sibi. immo est de essentiali cōstitutione eius. id
genꝰ et casꝰ sūt partes participij. ergo nō accidūt ꝑticipio An
cedens patet. quia ꝑticipiū capit ꝑtem a nomīe scꝫ genus ꝛ ca
ergo genus et casus sunt partes participij. ¶ Quinto sic. ho
ticipiū pregnans terminatꝫ in ans. et tamē nō est omīs generis
go nō omne ꝑticipium in ans terminatū et etiā in ens. vt nub
est omnis generis. ꝛ sic videtꝫ ꝙ autor nō bene exemplificat d
neribus participiorūꝫ. Minor probatꝫ. quia res huius partic

pregnans tātū pertinet ad mulieres ergo tm̄ erit femini generis.
sicut hoc nomen nutrix est tantū feminini generis quia significat
res tantū ad feminas pertinētes.

Ad argumenta in oppositum

Ad pmū dicit q oia pticipia reperiunt eiusdē psone. scz tercie. et
nulla inueniunt pme vel secūde. sed illud qđ assignat alicui p ac-
cidēte debet sibi cōuenire sm omēs suas drīcias siue spēs. sed sic
nō est de psona in pticipio que inest ei sicut noi. ideo sicut nō assig
natur noi psona. ita neqz pticipio Et licet pticipiū importat actū
tamē ille actus nō potest cōuenire pme et secunde psonis. qr ille
actus nō est solus. sed vnitus subē. que semp ē tercie psone Nec
voluit autor modorumsgcādi q actu psona sit assignata pticipio.
sed dicit q potuisset sibi assignare si ipositor voluisset. ¶ Ad sm
dicit. q actus quē importat participiū est determinat' p hoc qđ
est vnitus subē ideo modus q dicit inclinationē nō terminatā. nō
pōt addi pticipio. ¶ Ad terciuz dr. q licet aliqua spēs inueniat
in pticipio. nō tamē spēs debet assignari p modosgcandi. qr nō cō
uenit sibi sm vtranqz drñaz. sed solū sm deriuationē. ¶ Ad qr-
tum dr. q gen' et casus non sunt ptes pticipij sed eius accñtia. et
ad pbationē dr q nō debet itelligi q pticipiū capiat partē essen-
cialem a nomie. sed capit partē accidēcium nois. ideo non sequit
q genus et casus sint partes ei'. sed solū sunt accñtia. ¶ Ad quin
tum dicit. q licet hoc participiū pregnās tantū ptinet ad femias
tamen de suo modosgcandi potest etiā cōuenire alijs a feminis.

Tempora pticipiorū quot sunt

Postq̄ autor superius determinauit de accidentibus que partici
pium capit a nomine. scilicet de genere et casu. Hic cōsequenter
determiat de accidentibus que capit a verbo. scilicet de tempore
et sgcatione. Et quia nomen precedit verbum. ideo accñtia sump
ta a nomine. precedunt accidentia sumpta a verbo. In pma par-
te dicit autor q tria sunt tempora in participio. scz presens vt le-
gens. preteritū vt lectus. futurū vt lecturus vel legendus Et ca
piuntur hic tria tempora pro temporibus principalibus verbi et
nō minus principalibus verbi. ideo licet in declinatione verborū
sint quinqz tempora. pticipiorum tamen sunt tantū tria principa
lia. Quorū sic habetur sufficientia sicut in verbo. Nam eodē mō
sumūtur in participio et in verbo tempora. Et etiā eodem modo
possent diffiniri. ideo oia dicta in verbo de tpe hic p̄supponūtur.

Sciendū p̄mo q̄ om̄e pticipiū terminatū in ans vel in ens est p̄sentis, tēporis ꝛ formatur a p̄ma persona preteriti impfecti temporis indicatiui modi mutando bam in ns. vt de amabam fit amans. Et huius causa est. quia p̄teritum impfectum aliquid dicit p̄sentis ꝛ aliquid p̄teriti. et idem facit pticipium p̄sentis temporis. et ideo maiorem habet cōuenientiā cum p̄terito impfecto q̄ cum alijs tēporibus ideo pocius ab eo q̄ ab alijs temporib⁹ formar̄. Sed pticipia terminata in tus sunt p̄teriti temporis. et etiam in sus et in xus. vt lectus nisus nixus ꝛ formātur ab vltimo supino. vt a lectu addēdo s fit lectus. Cuius ratio est. quia vltimū supinū dicit actū propriū et p̄teritum. cum enī dicir̄ venio lectu. sensus est q̄ ille act⁹ est p̄teritus et quod a me aliquid sit lectum. pticipium vero p̄teriti temporis hoc idem dicit. ideo illud pticipium lectus. a um cōueniēter formatur ab vltimo supino. Participia vero futuri tēporis descendētia a v̄bis actiuis terminātur in rus. et etiā formātur ab vltīo supino addita rus. Sed pticipia futuri tp̄is descēdētia a verbis passiuis terminant̄ in dus. et formātur a gtō pticipij p̄sentis tp̄is. mutādo tis in dus. vt legentis legendus.

Sciendū secūdo q̄ quinq3 sunt significatiōes pticipiorum sc3. actiua passiua neutra cōmunis et deponens. Cuius diuisionis eadem est ratio. sicut diuisionis generis verbi in actiuū passiuū neutrū ꝛc̄. Nam idem est genus in verbo et significatio in pticipio. et eandē hab3 cōstructionem pticipiū actiue significatiōis aparte post sicut verbum actiui generis. Et eodem modo dicerer̄ de significatiōe passiua pticipij et in verbo de genere passiuo. et ideo tot assignat autor significatiōes in pticipio quot sunt genera in verbo. Unde significatio in participio sic potest diffiniri. Est quedā ꝓprietas que inest participio. ex eo q̄ descēdit a verbo actiuo passiuo neutrali cōmuni vel deponenti. Ab autore modorū significandi sic diffinitur Est quidam modus significandi datus participio ad designandū actum suū vt remanet in subiecto suo. vel vt transit in aliud. vel vt recipir̄ in aliud. et per primā particulā intelligitur significatio neutralis. per secundā intelligir̄ actiualis. per terciā passiualis. Et sic pat3 q̄ sicut sunt tria genera p̄ncipalia in verbo. sc3 actiuū passiuū et neutrū. ꝛ alia sunt quodāmō cōposita ex ip̄is. ita in pticipio sunt tres s̄cationes p̄ncipales. sc3 actiua passiua et neutral̄ et alie due formant̄ ab hijs. Uñ qn̄ dicit autor in textu s̄catiōes pticipiorū quot sunt debet ītelligi q̄ pticipia que descendūt a verbo actiuo sunt actiue s̄catiōis participij. Et similiter ītelligendū

est de alijs. Et ibi autor nõ respondet per numerũ. q2 cũ sint quinq3 genera in v̾bo. satis notũ est ꝙ etiã sunt quinq3 significatiões. participiorũ. que etiam patent per ordinem in textu.

Sciendũ tercio ꝙ (vt autor dicit) ab actiuo verbo duo participia veniũt. sc3 p̄sens in ans vel in ens. ⁊ futurũ in rus. Et ista pticipia dicunt actiua. Et a verbo passiuo duo pticipia veniũt. sc3 p̄teritum in tus et futur₂ in dus. Et a neutro descẽdunt duo pticipia sicut ab actiuo. vt stans staturus. Unde sicut nõ dicit omnimodã similitudinem. pticipia eñ descedẽtia a verbo neutrali nõ possunt esse significationis actiue. sicut pticipia descendẽtia a verbo actiuo. S3 sicut solũ dicit similitudinẽ quo ad tempora et quo ad formationẽ. ita ꝙ sit sensus. ꝙ eodẽ modo descendũt participia a neutro sicut ab actiuo. Unde p̄teritũ nõ potest descendere ab actiuo vt a passiuo. Quia verbum actiuũ et neutrum significant actionẽ. Actio autẽ nõ habet esse in p̄terito. sed in p̄senti et in futuro. quia nihil potest agere cũ est in tpe preterito. quia ad p̄teritũ nulla est potẽtia. Et sic relinquit ꝙ actiuũ et neutrũ nõ possunt habere preteritum participij. Uerbũ aũt deponẽs habet tria pticipia scilicet p̄sens p̄teritũ et futurũ. vt loquens locutus et locuturus. Cuius rõ est quia verbum deponens habet significationẽ actiuã. ideo hab3 presens et futurũ sicut actiuũ verbum. Et habet vocẽ passiuam. ratiõe cuius ab eo descendit p̄teritũ A verbo aũt cõmuni veniũt quattuor pticipia. sc3 p̄sens preteritum et duo futura. vnũ terminatũ in dus. et aliud in rus. Cuius ratio est. quia verbu3 cõmune ſ̄cat actionẽ et passionẽ. Et ratione actiõis habet presens et futurũ in rus. Sed ratione passiõis habet futurũ in dus ⁊ p̄teritũ. Et illa regunt eundẽ casum quẽ regunt verba a quibus descendunt. Et ista pticipia sunt cõmunis ſ̄cationis. Et licet participiũ capiat partẽ a nomĩe et partẽ a verbo. tamen pocius deriuat a verbo q̃ a noĩe. q2 maiorẽ cõuenientiã habet cũ verbo q̃ cũ noĩe. tam in voce q̃ in ſ̄catione. sicut legens multũ cõuenit cum hoc verbo lego. ideo pocius deriuatur a verbo q̃ a nomine.

Sciendũ quarto ꝙ duo sunt numeri pticipiorũ. sc3 singularis et pluralis Singularis numerus significat per modum vnius. Pluralis vero significat per modum pluriũ. sicut legens et legẽtes. Et q2 int vnũ et pl'a nõ p̄ot dari mediũ. vt dictũ est de numero noĩm cũ de ipso determinabat. ideo solum sunt duo numeri in participio. Et posset hic eodẽ modo diffiniri numerus sicut in nomĩe Nam hic

et alibi eodē modo capitur. Similiter in pticipio sunt due figu scz simplex et cōposita. Simplex est illa que ẜcat rem suā sub e simplici vt legēs. Cōposita est illa que ẜcat rem suā sub esse cō sito. vt negligēs. Nec debet hic poni decōposita distincta ab ip que est pocius quedā spēs deriuatiōis q̄ figura. Et sic patz de cidētibus pticipij. Finaliter docet declinare oīa pticipia oīm g nerū per sex casus in vtroqꝫ nūero. Primo facit hoc de pticipis descendētibus a verbis actiuis. scz presentis et futuri tpis. sic sunt legēs et lecturus. Secūdo de pticipijs descendētibus a ve bis passiuis. cuiusmodi sunt lectus et legēdus. Nec fuit necess riū q̄ autor poneret aliqua pticipia ẜcatiōis deponētalis vel n tralis et cōmunis. qꝛ talia eodem modo declinātur sicut ista.

Cōtra predicta arguitᵉ p̃mo sic

Nihil amittit suā ꝓpriā naturā ꝓpter amissionē accn̄tis qꝛ accn̄s est qđ adest vel abeit p̄ter subiecti corruptionē. sed pticipiū am mit suā ꝓpriā naturā ꝓpter amissionē tēporis. ex quo tunc tran in vim noīs. vt đt priscian⁹ et alexāder. ergo tēpus non est accn̄s pticipij. sed de essentia eius. ¶ Secundo sic. ẜcatio in particip idem est qđ genus in verbo. sed genus ī verbo p̄cedit tēpus ergo etiā in participio ꝑus debet determiare de ẜcatiōe q̄ de tempo ¶ Tertio sic. Nihil dat qđ nō habet. sed verbū nō hꝫ ẜcatione ꝓ accn̄te. ergo nō dat participio ẜcationē. et ꝑ cōsequēs nō acc dit participio. ¶ Quarto sic. hoc verbū aro aras arare est neut et tamē ab ipso veniūt tria participia. scz arans aratus et aratu ergo male dicit autor q̄ a verbo neutrali tātum duo viniūt par cipia scz p̄sens et futurū. ¶ Quinto sic. Omīa pticipia descen tia a v̄bo sunt alicuius tēporis participij. sed tm̄ tria sunt tēpo participiorū. ergo a verbo nō descēdunt quattuor participia.

Ad argumenta in oppositum

Ad primū đr. q̄ licet nihil amittit ꝓpriā suā naturā ꝓpter amiss nez accn̄tis cōmunis. tn̄ bene ꝓpter amissionē accn̄tis ꝓprij N illud accn̄s tēpus est accn̄s ꝓpriū ⁊ nō cōmune. Et licet tempu nō cōueniat pticipio semꝑ tn̄ soli sibi cōuenit. et ē ꝓpriū scđo m ¶ Ad ẜm đr. q̄ licet inter accn̄tia verbi gen⁹ p̄cedat tēpus. nō t in pticipio ẜcatio p̄cedit tēpus. ¶ Ad terciū dicitᵉ. q̄ licz illa p ratiōis verbū nō habeat significationē sub nomīe ẜcatiōis ꝓ a cidente. habet tamen vnū accidēs quod idē est realiter cū signi catione. quod est genus. ¶ Ad quartū dicitᵉ. q̄ hoc verbum ar aras arare. est verbū transitiuū. et solū neutrū in ꝑma et secund

personis in quibus potest accipere r sup o. nō enī dicit aror aris. sicut dicit pristianus in pmo minoris. ¶ Ad quintū dicit. licz tm̄ tria sint tempora in genere tamē in specie possunt esse plura ſm q aliquod tempus potest bis sumi sicut in ꝓposito cū dicit q quattuor participia veniūt a verbo cōmuni. sumēdo futurū bis. Vno mō ꝓ futuro termiato in rus Alio mō ꝓ futuro termiato in dus.

Coniunctio quid est.

Postq̄ autor determiauit de pticipio. Hic cōsequenter determiat de cōiunctiōe. Cui⁹ ordinis ratio ē. qr participiū est pars orōnis declinabilis. ideo prius determiat de eo q̄ de cōiunctione Sed piunctio p̄ponit p̄positioni. qr pfectior est p̄positione. Cuius signū est. quia plura accidētia ei accidūt q̄ p̄positiōi. sed accñtia oriūtur a ꝓprietatibus rei ſcate per partē orōnis. ideo pars orōnis que hz plura accñtia pfectior est. Et p̄us determiat de p̄positiōe q̄ de interiectione. qr cōsiderat q p̄positio habet se p modū partis. interiectio aūt per modū tocius. qr cōiungit tm̄ cū subā. sed p̄positiōes quādoqz cū verbo. et tūc nō sunt p̄positiōes sed aduerbia. Cōiunctio aūt qñqz cōiungit subās. vt dicendo sortes et plato currūt. quādoqz inter actus. vt sortes legit et scribit.

Sciendū p̄mo q pristianus sic diffinit cōiunctionē Est pars orōnis indeclinabilis. que est cōiunctiua aliarū partiū orōnis. quibus cōsignificat vim vel ordinē demōstrans. In qua diffinitiōe ponit pars orōnis loco generis. Et indeclinabilis ad differentiā parciū declinabiliū. Et finaliter ponit cōiunctiua aliarū parciū orōnis ad differentiā aliarū partiū orōnis indeclinabiliū scz aduerbij p̄positiōis et interiectiōis. Aduerbiū enī non est cōiunctiuū aliarū partiū orōnis. sed solū habet determiare ſcationē verbi. Siliter p̄positio nō cōiungit partē cū parte. sed solū retorquet casuale ad actū verbi. interiectio enī solū ſcat mentis affectū. et nō est cōiunctiua aliarū partiū orōnis. ideo cōiunctiōi solū cōuenit cōiungere ptes adinuicē Et finaliter ē adinuēta vt cōiunctio cōiūgeret ptes orōnis adinuicē. vt etiā sonat nomē cōiunctiōis. Nā dicit cōiunctio a cōiūgo is. ire. Et licet cōiunctio qñqz cōiungat orōnes. Nō tamē cōiungit illas orōnes inquantū tales Sed inquantū sunt ypotetice siue orōnes cōiunctie. quod idē est. Cū enī dicit sortes currit et plato disputat, hoc totū est vna oratio ypotitica siue pstituta ex duab⁹

cathegoricis tanꝙ̄ ex duabus partibus ꝯpinquis. ideo bene dici
pristianus ꝙ cōiunctio est cōiunctiua partiū et nō orationum.

Sciendū scđo ꝙ coniunctio ab autore nostro si
diffinit. Est pars orōnis annectens
ordinansꝗꝫ sententiā. In qua diffinitōe ponit pars orōnis loco ge
neris. et totū residuū loco differentie. Et ista diffinitio est eadem
cū diffinitiōe pͥstiani Nā idem est annectere et coniūgere Sed q
idem eodem modo captū per seipm̄ nō potest diffiniri. ideo meli⁹
ponit annectēs ꝙ̄ coniūgens siue coniūctiua vt dicit pͥstian⁹ Et
licet sint idem ꝫm rem. differunt tamē ꝫm rationē. Et nō additur
hec particula ordinās supflue qꝛ aliud ostendit per hoc ꝙ dicitur
ordinās ꝙ̄ per hoc ꝙ dicit annectēs siue coniūgens qđ idem est.
Per hoc enī qđ dicit annectēs. ostendit coniunctionē coniungere
dictionē dictioni. Sed per hoc ꝙ dicit ordinās. ostendit cōiun
ctionē coniūgere orationē oratiōi. vt sortes currit ⁊ plato mouet
Si sortes est albus sortes est colorat⁹. Et hec ē ratio quare autor
dicit annectēs et ordinās. Et licet vtrūꝗꝫ scꝫ annectere et ordina
re ꝯueniat coniūctioni. tamē melius dicit coniūctio ꝙ̄ ordinatio.
qꝛ a frequētatione coniūctionis cōiunctio sortit nomen. sed con
iunctio frequēcius coniūgit dictōes ꝙ̄ ordinet orationes. ideo se
quitur ꝙ melius nomiatur coniunctio ꝙ̄ ordinatio.

Sciendū tercio ꝙ cōiunctionū quedā sunt deno
tātes vim. et quedā denotantes
ordinē. Cōiunctiones denotātes vim sunt copulatiē cōiunctōes.
Cōiunctōes aūt denotātes ordinē sunt ꝯiunctōes causales et rō
nales. Et differūt iste ꝯiunctiōes tripliciter. Primo qꝛ coniūctio
nes denotātes vim. possunt cōiūgere dictionē dictioni. vt sortes
et plato currunt. Coniūctiones autē denotātes ordinem solū cō
iungūt orationē orationi. vt si sortes currit sortes mouet. Scđo
differūt. qꝛ ꝯiunctiones denotātes vim indifferēter possunt addi
vtriꝗꝫ extremorū. sed coniūctiones denotātes ordinē solū coniū
gunt vni extremorū et nō alteri. vt bene dꝛ Johānes et petr⁹ cur
rūt addēdo ꝯiunctionē copulatiuā subiecto. et etiā bene dꝛ Jaco
bus legit et scribit addēdo ꝯiunctionē copulatiuā p̄dicato. Sed
solū dicimus si sortes currit sortes mouet. et nō potest cōuerti. qꝛ
si cōuerteret esset falsa. Tertio dr̄nt. qꝛ cōiunctiones denotantes
vim cōiungūt diuersa extrema et non habēcia ordinē adiuicem.
Sed cōiunctōes denotantes ordinē ꝯiūgūt extrema que hn̄t or
dinē adiuicē. Et omib⁹ istis coniūctōibus ꝯuenit diffinitio data.

Sciendū quarto ꝙ tria accidūt cōiunctōi. scꝫ
potestas figura ⁊ ordo. Cui⁹

ratio est. qꝛ om̄e qđ accidit coniunctioni vel accidit ei gr̄a vocis vel gracia ꝫcati. Si gracia vocis sic ē figura Si gratia ꝫcati hoc est dupliciter. Vel accidit coniūctioni inquantū est coniungēs siue annectēs. vel ordinans sententiā. Si ṗmū sic est potestas. Si secundū sic est ordo. Et de istis accidētibus autoꝛ per ordinē determinat. vt videbitur in sequētibus. Et sic patet quid sit cōiunctio. et que sint ei⁹ accn̄tia. et quē ordinē teneat īter partes oꝛonis

Contra p̄dicta arguit̄ ṗmo sic.

Simpliciora sunt ṗora ex additiōe dictis. vt dꝛ ṗmo methaphice sed p̄positio simplitioꝛ est cōiunctione. qꝛ determīat tm̄ substanciam. sed cōiunctio coniūgit tam substantias q̄ꝫ actus. ergo p̄positio debet precedere coniūctionē. ¶ Secūdo sic. Illud qđ est vinculū rei nō est ipsa res. sicut vinculū canis nō est ip̄e canis. sed cōiunctio est vinculū partiū oꝛonis. ergo cōiunctio nō est p̄s oꝛonis ¶ Tertio sic. Illud sine quo totū perfici potest frustra sibi addit̄ tanq̄ꝫ pars sed sine cōiunctiōe fieri potest oratio. ergo nō est pars oratiōis. ¶ Quarto sic. Cōiunctio cōiungit plures oratiōes. vt hic sortes currit ꝛ plato disputat. ergo cōiunctio ē pars orationuꝫ et nō pars orationis. ¶ Quinto sic. species accidit ꝯiunctioni. vt dicit pristianus. ergo male dicit autoꝛ q̄ꝫ tantum tria accidūt cōiunctioni. scꝫ potestas figura et ordo.

Ad argumenta in oppositum.

Ad ṗmū dicit̄. q̄ꝫ ꝫm illū respectum cōiunctio debet seq̄ prepositionē. sicut ordinat ṗstianus Sed autoꝛ noster nō habuit illū respectum. sed cōsiderauit q̄ꝫ ꝯiunctio est pars oꝛonis perfectioꝛ (vt dictū est) q̄ꝫ p̄positio. ¶ Ad secundū dicit̄. q̄ꝫ illud qđ est vinculum nō ē res cui⁹ ē vinculū. sꝫ bn̄ alia res. sicut viculū canis. licꝫ nō sit canis. hꝫ tamē a cane aliā entitatē. Sic sil'iter in ꝓposito cōiūctio est vinculū noīm et verborū. ideo licꝫ nō sit nomē vel v̓bū Est tn̄ alia pars distincta ab illis. scꝫ ꝯiunctio. sicut vinculū canis ē res a cane disticta. ¶ Ad terciū dꝛ. q̄ꝫ illud sine q̄ aliq̄d p̄fici potest. nō additur sibi tanq̄ꝫ pars ṗncipalis necessario req̄sita. sed tamē bn̄ addit̄ sibi tanq̄ꝫ pars minus ṗncipalis solū requisita ad bn̄ esse. ꝛ nō frustra addit̄. qꝛ illud nō fit frustra quod nō potest fieri p̲ pauciora eque bn̄. Dicit̄ vltra q̄ꝫ oratio simpliciter vna siue cathegorica licꝫ posset p̄fici sine ꝯiunctiōe. nō tn̄ oratio ypotetica siue cōiunctōe vna. Et qꝛ (vt dicit arestotiles in ṗmo p̲iarmenias) sicut est aliq̄ oratio simplicit̄ vna. ita est aliqua oratio ꝯiunctione vna. ideo coniūctio ē pars oꝛonis necessario requisita ad talē orationē.

¶ Ad quartũ dicit̃. q̃ licet cõiunctio quãqꝫ cõiungat inter oratio
nes cathegoricas. nõ tamẽ cõiungit inter eas vt sunt diuerse orõ
nes. sed vt sũt vna oratio cõposita ypotetica idest cõiũctiõe vna
et sic ꝯiunctio semꝑ est pars orõnis siue cathegorice siue ypotetice
Et licet in oratiõe ypotetica cõiunctio nõ sit vna pars orõnis ma
terialiter. est tamẽ vna formaliter. ¶ Ad quintũ dicit̃. q̃ donatus
cõprehẽdit speciẽ sub figura et potestate. Similiter pristianus cõ
prehẽdit potestatẽ sub specie. Nam pristianus sumpsit speciẽ cõ
muniter. vt se extendit ad potestatẽ. Et ideo nõ est controuersia
inter pristianũ et donatũ in assignatiõe accidenciũ cõiunctionis.

Potestas cõiunctionũ quot spe

cies habet. ¶ Postq̃ autor superius determiauit de accñtibus cõ
iunctiõis in cõmuni. ea enumerãdo. Hic ꝯñter determiat de vno
quoqꝫ i speciali. Et p̃mo de potestate dicẽs. q̃ potestas cõiũctio
nũ hꝫ quiqꝫ spẽs. hoc ẽ dicere q̃ quiqꝫ sunt ptãtes cõiunctõis scꝫ
copulatiua disiũctiua expletiua causalis et rõnalis. quarũ suffic
entia sic haberi põt. q2 omis potestas cõiunctiõis est quedã ꝓpri
etas que inest sibi eo q̃ hꝫ vim cõiungendi. vel ergo illa ꝓprietas
inest sibi gracia copulatiõis expletiõis disiunctiõis causalitatis
et rõnalitatis. Si p̃mũ sic est ptãs copulatiua. Si secundũ sic est
expletiua. Si terciũ sic est disiũctiua ⁊c̃ijs. Et licet pristian⁹ etiã
assignat aliã potestatẽ scꝫ dubitatiuã et etiã alias. nõ tamẽ oportet
hic in ꝓpria forma enumerare tales. Sed sub istis cõgrue alie cõ
prehẽdunt̃. Et iste quiqꝫ ponũtur hic. q2 sunt magis generales
magis in vsum nr̃m venerũt. Et ex ista sufficientia iam assignata
patet qd sit ptãs in ꝯmuni. et q̃ sit vnaqueqꝫ ptãs in speciali N
potestas cõiunctionis in cõmuni est quedã ꝓprietas q̃ inest ei eo
q̃ hꝫ vim copulãdi Et ptãs copulatiua est alia ꝓprietas data cõ
iunctiõi eo q̃ hꝫ vim copulãdi diuersa. Et codẽ mõ diffiniuntur
alie potestates sequẽtes. attendendo nomẽ cuiuslibet potestatis.

Sciendũ p̃mo

q̃ inter has potestates autor pri
mo determinat de copulatiua q2
coniunctionib⁹ copulatiuis maxime cõuenit cõiungere. ideo sũt
vere cõiunctiões et copulãt inquantũ tales. Et inde est q̃ copu
latiue vocant̃. ita q̃ tales cõiunctiões cõiungunt voces et ꝫcata
simul. Sed cõiunctiões disiũctiue solũ cõiungunt inquãtũ cõiun
ctiões. et nõ inquãtũ tales cõiunctiões. scꝫ disiũctiue. Et ita con
iũctiones disiũctiue cõiungũt voces et disiungunt ꝫcata. et ideo
dicit boeci⁹ de ip̃a. et cõcordat cũ eo qd̃ dicit pristianus. scꝫ q̃ cõ
iunctio disiũctiua illa que cõiungit simul respectu terciј. stare n

permittit. Et ideo ipsa quia cōiūgit voces bene dicit̄ cōiunctio. Et q̄ disiūgit significata respectu tercij. ideo bene dicit̄ disiūctiua Et ita patet ꝙ nō est repugnācia dicere ꝙ aliqua est ꝯiūctio disiūctiua. q̄ ab alio habet ꝙ sit ꝯiūctio et ab alio ꝙ sit disiunctiua. Similiter etiā in p̄ma parte ostendit autor que sunt cōiunctiōes copulatiue dicēs ꝙ etqꝫ atqꝫ hac ast sunt cōiūctiones copulatiue Et licet ꝯiūctio qn̄qꝫ preponat̄ ſm vocē. vt hic ꝛ sortes et plato currit. tamē ſm rem mediat inter ip̄as dictiōes. q̄ de ratione eiꝰ est ꝙ semꝑ ponat̄ in medio eorū que copulat. Vn̄ quocienscunqꝫ ꝯiūctio ꝛ preponit̄. vel postponit̄ duobus noīatiuis ex parte supositi verbū debet poni in singulari nūero ratiōe zeumatis. vt et sortes et plato currit. De cōiunctionibꝰ disiūctiuis exēplificat autor de istis ꝯiunctiōibus aut ve vel ne nec an neqꝫ. iste ꝯiunctōes ꝓprie sunt disiūctiones. ꝯiungūt enī voces hoc est dictiōes et disiugūt significata respectu tercij. De expletiuis autor exēplificat vt quidē equidē et sic de alijs. Et dicunt̄ iste ꝯiunctiōes expletiue q̄ pristianus dicit in fine maioris volumis. Iste ꝯiūctiones solū veniūt in locutione vel oratione causa metri vel causa ornatus. ꝛ nō sunt necessarie in oratione. Cum enī dicitur ego quidem affui. Hec ꝯiunctio quidem non perficit orationē. sed ornat eam. q̄ si remoueretur nihilominus esset orotio ꝑfecta. Et etiā hoc intelligendū est de alijs cōiunctionibus expletiuis.

Sciendū secūdo ꝙ (vt dicit autor) causales cōiūctiones sunt hee si etsi etiāsi si siquidem et cetera Et dicūtur causales. quia ꝯiungūt effectum sue cause. vt cū dicit̄. si sol lucet dies est. Illa cōiunctio si cōiungit effectū cū causa. Sed cōiunctiōes rationales sunt sicut ita ita qꝫ ꝛc̄ijs. Et dicūtur rotionales. q̄ significāt per modū cōiungentis ratione cōueniētie quā habet antecedēs ad consequēs. Dicit enī pristianus ꝙ hee cōiunctiōes ergo ideo et cetera. sunt illatiue q̄ significāt illationē cōclusionis ex p̄missis. et ꝙ cōclusio cōcedi debet rōne premissarū. Et dicunt̄ iste voces ꝯiunctiones. q̄ significant copulationē tocius argumēti scꝫ cōclusionis et premissarū Causales autem significant copulationē cause cum effectu. ideo pristianus diuidit causalem in cōtinuatiuā et subcōtinuatiuā. vocat enim hanc coniūctionem cōtinuatiuā. eo ꝙ denotat cōtinuationē rei precedentis ad sequentem. vt si veneris ad me dabo tibi equū. ibi hec cōiunctio si est cōtinuatiua precedentis ad sequentē Sed donatus non diuidit causalem. sed capit eam cōmuniter. vt se extendit ad continuatiuā et subcontinuatiuā. ideo nō est cōtrouersia inter pristianum et donatum.

Sciendū tertio q̄ due sunt figure cōiunctiōis sicut aliarū partiū. scz simplex et cōposita. Simplex vt nam. cōposita vt nanqz. que cōponitur ex istis duabus cōiunctiōibus nam et qz. Et hui⁹ diuisiōis eadez est ratio sicut in noīe. qꝛ ab eadem ꝓprietate sumit̃ figura in nomīe. ꝛ in alijs partibus oꝛonis. Vnde dictiōes cōiunctiue encletice non dicunt̃ ꝓprie cōposite cū dictiōibus cum quibus ꝓferunt̃ sed magis sunt eis addite post cōpositionē. Et sunt tres cōiunctiōes encletice. scz qz ne ve Et dicūtur ideo encletice. qꝛ inclinānt supra se accentū p̄cedentis sillabe. vt dominusqz. dominusue putasne.

Sciendū quarto q̄ cōsequenter autoꝛ dicit q̄ tres sunt oꝛdines cōiunctōis scz prepositiuus subiūctiuus et cōmunis. Cuius ratio est. qꝛ tot sunt oꝛdines cōiunctionū quot sunt modi oꝛdināndi cōiunctiones sed tribus modis tantū cōiunctiōes oꝛdināntur in oꝛatiōe. ergo tantum tres sunt oꝛdines cōiunctionū. Nam quedā sunt cōiunctiones p̄positiue. vti at ac ast. Et istis cōuenit oꝛdo p̄positiuus Alie sunt cōiunctiones subiūctiue. que solū subiungūtur et postponūt̃ vt qz ve vel ne. et istis cōuenit oꝛdo subiūctiuus. Alie cōiunctiones sunt que quādoqz p̄ponūtur quādoqz postponūtur. vt ergo ideo igitur ꝛc. quibus cōuenit oꝛdo cōmunis. et sic tm̄ tres sunt oꝛdines cōiunctionū. Et sic patet q̄ oꝛdo in cōiunctiōe est quedā ꝓprietas que inest cōiunctiōi ex eo q̄ preponit̃ vel postponitur ī oꝛatiōe. et ideo est q̄ quedā sunt cōiunctiōes prepositiui oꝛdinis. quedā subiūctiui. et quedā cōmunis vt visum est. Et licz hoc nomen oꝛdo habeat plures acceptōes. Nam qn̄qz dicit̃ cetus angeloꝛū. i. societas angeloꝛū. ſʒm qđ dicit̃ q̄ nouē sunt oꝛdines angeloꝛū. Secūdo est quoddā sacramentū habēs sub se spēs. ſʒm q̄ dicit̃ quidā est oꝛdo accollitatus. quidā subdyaconatus ꝛc̄ijs. Quādoqz etiā ponit̃ pro serie. vt in Ouidio. quādoqz etiā dicit̃ mod⁹ narrāndi vnū post aliud. quādoqz oꝛdo dicit̃ cōcoꝛdia. vt de inferno dicit̃. vbi nullus oꝛdo. i. ꝯcoꝛdia. et nullo istoꝛū modoꝛū capit̃ hic. sed capit̃ hic trāsumptiē ꝛ silitudinarie ad silitudinē oꝛdinis accepti ꝓ serie. qꝛ sicut ī serie aliqd p̄ponit̃ et aliqd postponit̃. ita etiā (vt dictū est) alique cōiunctiōes sunt p̄positiui oꝛdinis q̄ preponūtur in oꝛatiōe. Et alique subiūctiui que postponūtur. Vnde predicte acceptiōes cōtinētur in hijs metris Angelicus cet⁹ digne solet oꝛdo vocari. Oꝛdinat et narrat cōcoꝛdia dicitur esse.

Contra p̄dicta arguit̃ p̄mo sic. Quicquid potest agere habet potestatē. sed omēs partes oꝛatiōis

possunt agere. q͛ constituere orationē. ergo omēs partes orationis habent potestatē. et ꝑ cōsequēs potestas non solū debet assignari soli cōiunctiōi pro accidente. sed etiam alijs partibus orationis. ¶ Secūdo sic. Potestas cōiunctiōis nō est genus ergo nō habet sub se species. antecedēs patet. q͛ potestas cōiunctiōis est accn̄s sed illud quod est accidēs nō est genus. quia accidēs et gen⁹ sunt predicabilia distincta. ergo potestas nō est genus. ¶ Tertio sic potestas causalis et rōnalis nō sunt distincti inter se. ergo nō erūt quinqꝫ potestates cōiunctiōis. antecedēs patet. quia cōiūctiōes causales reddunt causam rei. sed rotionales reddūt rationem rei sed idē est reddere causam rei et rationez rei. ergo ⁊c̄. ¶ Quarto sic. Expletiue ꝯiunctiōes ideo sic dicunt͛. q͛ explent aut cōplent orationē. sed oratio nō potest esse ordinata nisi sit ꝯpleta et ꝑfecta ergo tales ꝯiunctiōes sunt necessarie in orōne. Cuius oppositum dictū est supra. ¶ Quīto sic. Ordo cōuenit alijs partib⁹ sicut cō-iūctioni. sed nulli alteri parti assignatur pro accidēte. ergo nec cō-iunctioni debet assignari. Minor patet. quia quedā nomīa prepo-nūtur et quedam postponūtur ergo ⁊c̄.

Ad argumenta in oppositum.

Ad ꝓmū dicitur. ꝙ licet omēs partes oratiōis habeant potestatez tamen pocius assignat͛ huic parti ꝓ accidente q̄ alijs. q͛ cōiunc-tio est vinculū aliarū partiū orationis. et habet cōiungere diuersa et hoc quodāmodo facit ꝑ vim ⁊ violentiā. ideo oportet ꝙ habe-at maxime potestatē per quā sic inferat vim. ¶ Ad secundū dicit͛ ꝙ idem cōparatū ad diuersa bn̄ potest esse accn̄s et genus. Si enī cōparatur ad subiectū cui aduenit post suū esse cōpletū dicit͛ acci-dens. Sed si cōparat͛ ad sua inferiora de quib⁹ essentialiter predi-catur. bn̄ potest esse genus. sicut color cū cōparat͛ ad corpus ē ac-cidens. cū aūt cōparat͛ ad album et nigrū est genus. Similiter in ꝓposito potestas in ordine ad potestatē prepositiuā subiunctiuaz et cōmunē est genus. In ordine aūt ad cōiunctionē est accidens. ¶ Ad tertiū dicit͛. ꝙ cōiunctio causalis reddit causam. cū signi-ficet causaliter. Rationalis vero reddit causam cū ratione ꝑ mo-dum cōsequentie. ideo differūt ille due potestates inter se. ¶ Ad quartū dicit͛. Licet coniuntiōes expletiue sint requisite in oratōe quantū ad ornatū. tamē nō requiruntur in ea quantū ad esse. sic ꝙ oratio sine ipsis fieri nō possit. et hoc est quod dictū est superius. ¶ Ad quintū dicit͛. ꝙ ordo ꝫm omnē sui differentiā non accidit omnibus partibus oratiōis. sed solū cōiunctiōi. q͛ soli sibi cōuenit ordinari ante et post et in medio orationis. Modo dictum est ꝙ

ad hoc q̄ aliquid debeat alicui assignari pro accidente oportet q̄ illi parti cōueniat sm̄ omnes suas differēcias. Ulterius dicit q̄ alie partes orōnis habent aliū modum per quez possunt situari in oratione. quē non habēt coniūctiones. ideo melius assignat ordo coniūctioni ꝓ accidente q̄ alijs partibus orationis.

Repositio quid est.

Postq̄ autor superius determiauit de cōiūctione. Hic consequēter in p̄senti capitulo vult determiare de p̄positione. quare autē coniūctio precedat p̄positionē dictū est prius de cōiunctione. Sed q̄ prepositio precedat interiectionē. patet q2 prepositio est pfectior pars orōnis q̄ interiectio. qnia interiectio significat mentis affectū. omēs aūt alie partes orōnis significant mentis conceptū. licet em̄ prepositio preponat omibus alijs partibus orationis ꝓut ponit in oratiōe vt sonat nomē eius. Nā dicitur p̄positio quasi pre alijs positio. et vt etiā dicit diffinitio prepositionis a donato posita. tamē in ordine partiū orōnis. nō preponitur sed postponit omibus partibus orōnis p̄terq̄ interiectioni. Et cū sit pars indeclinabilis. est impfectior alijs partib9 p̄positis. Nā partes orōnis preposite habēt plures modos significandi. et sc̄ant res quas p̄positio significare nō potest. Cui9 signum est q̄ plura alijs partibus orōnis accidūt q̄ p̄positiōi. Cuilibet em̄ aliarū partiū tria accidūt ad minus. sicut ꝯiunctioni. alijs aūt plura. modo pluralitas modorū sc̄andi arguit pluralitatē ꝓprietatuz rei sc̄ate per aliquā partē orōnis. et etiā per modos significandi eius. Itez partes orōnis precedētes ipsam rem sc̄ant. prepositio autē solum vnū modū significandi habet. scz deseruire casui. vt postea dicet.

Sciendū p̄mo q̄ p̄positio dupliciter addit alijs partibus orationis. scilicet per appositionem et per compositionem Per appositionē additur accusatiuo et ablatio. vt vado ad villā. sum in scholis. et tunc prepositio et illud cui adiungitur nō faciunt vnā partem orationis. sed duas. sicut ad templū nō est vna dictio. sed due dictiones Sed p cōpositionē addit nomiatiuo et alijs obliquis. vt iniustus impius ⁊cˀijs. Et etiā adiungit verbis p cōpositionē. sicut perficio p lego. Et nō adiungit ꝓnomini. Dicit em̄ pristianus in miori volumine. q̄ nulla p̄positio potest addi ꝓnomi per cōpositionē. sed bn̄ p appositionē. sicut a me a te. Cui9 ratio est. q2 ꝓnomē certaz significationē bz nō mutabilē. sed actus p̄positiōis in cōpositiōe

est variare significatū dictiōis cui adiungit̃. et ideo ꝓnomē patit̃ cōsorciū eius ꝑ cōpositionē Et sic patz ꝙ noī ꝑ̄ponit̃ vtroqȝ mō ꝓnomi aūt solū per appositionē. Verbis aūt et aduerbijs cōiunctionib⁹ ⁊ alijs partib⁹ indeclinabilibus solū adiungit̃ per cōpositionē et nō per appositionē. Et si preponat̃ ꝑticipio per appositionē hoc est rōne subē ƺcate ꝑ ipm̄. quā hȝ a noīe. vt patz cū dicitur cū legēte sedi. i. cū illo qui legit. et ita noī ꝓprie per appositionē et ꝑ cōpositionē ꝑ̄ponit̃ Et si alicui alteri partioꝛonis adiūgit̃ ꝑ appositionē. hoc est rōne noīs. Et cū addit̃ prepositio alicui ꝑti per cōpositionē. tūc illa solū faciūt vnā partemoꝛonis. vt infelix. Vnde prepositio addita ꝑ appositionē casibus retorquet illa casualia ad actū verbi. Sed ꝑ̄positio iuncta per ꝯpositionē aut complet aut mutat aut minuit significationē eius cui addit̃. vt ꝑtēbit declarādo diffinitionem prepositionis.

Sciendū secūdo ꝙ sic diffinit̃ ꝑ̄positio ab autore. Est parsoꝛonis que ꝑ̄posita alijs ⁊c̄. In qua diffinitiōe parsoꝛonis ponit̃ loco generis. ⁊ totum residuū loco differētie prepositio em̄ cōplet ƺcationē illi⁹ cui adiungit̃. vt ibi rex est prepotēs. Silr̃iter ibi perlego. i. perfecte lego. Et mutat. vt iniustus impius. Et minuit. vt subridet. i. parꝝ ridet Et isti tres actus cōueniūt prepositiōi addite per cōpositionē et nō per appositionē. Nā cum dicit̃ vado ad templū. illa ꝑ̄positio ad nec cōplet nec mutat nec minuit ƺcationē hui⁹ dictionis templū cui adiungit̃. Et in ista diffinitōe pocius rāgunt̃ offitia q̄ hȝ in cōpositiōe ꝙ̄ in appositōe. qꝛ ꝑ̄positio iūcta ꝑ appositionez retinet naturā ꝑ̄positōis. ꝑ cōpositionē aūt adiūcta nō retinet naturā ꝑ̄positōis. Et qꝛ difficilius est cognoscere illud qꝺ est preter naturā partis. ꝙ̄ illud qꝺ est de natura portisoꝛonis. ideo ī diffinitiōe tāgit officiū qꝺ habet per cōpositionē et nō per appositionē.

Sciendū tertio ꝙ illa prepositio in nō addit̃ nominib⁹ substātiuis per cōpositionē. sed solū adiectis. Nō em̄ dicit̃ inhomo sicut iniustus. Ratio est. qꝛ hec prepositio in ƺcat priuationē forme in materia. cū possibilitate regrediēdi in ipsā. Sed noīa substātiua ƺcant substātiā informatā forma substātiali. que priuari nō potest ab aliquo et ei iterū inesse ideo nō pōt tali noī addi illa prepositio in per cōpositionē. qꝛ denotaret̃ ꝙ forma substātialis ꝑuata ab aliquo posset ei iterum inesse. quod falsum est Nam equineitas priuata ab equo nō posset ei iterū inesse Nam dicitur ī secūdo de generatiōe Impossibile est corruptū idem numero ꝓduci iterū. naturaliter loquēdo quod fieret si forma substātialis alicuius rei corrupte posset iterū

eidem in nnmero inesse. Forma aūt quā significāt nomīa adiectia potest iterū alicui inesse postq̄ fuerit separata ab ipso. cum talis forma sit accidētalis. Nam talis forma adest et abest p̄ter subiecti corruptionē. ideo hec prepositio in addit̄ adiectiuis p cōpositionē et nō substātiuis. nisi illa substantia sint abstracta accidētiū que idem cū ipsis īportant. vt cū dicit̄ impietas iniusticia ꝛc̄ijs. q2 illa noīa ꝫm modū solum sunt substantīa. cū significēt formam abstractā a subiecto. tamē sunt ꝫm rem adiectīa sicut accidētia in cōcreto. Naz (vt d2 in p̄dicamētis) albū solā qualitatē ꝫcat. ideo cū album significet formā accidētalē. etiā albedo significat eam.

Sciendū quarto

q illa prepositio in addit̄ nomibus adiectis vel ꝫm rē vl ꝫm modū. Nō tamē addit̄ omibus adiectis. sed quibusdam non. Nam istis adiectis albus niger nō potest addi in Nō enī dicit̄ in albus inniger q2 quedā adiectīa sunt encia ꝯpleta et positīa. ꝛ res alique ī natura habētia ꝯtraria positiua et cōpleta ī natura. et talibus adiectis non est addēda hec p̄positio in. sicut cōtrariū hui9 qd est albus ꝫcatur positīe ꝫm rem et vocē per hāc vocē que ē niger rōne cui9 non dicim9 inalbus. Alia sunt adiectīa quorū opposita siue ꝯtraria nō habēt noīa quo ad nos sed significant̄ per p̄uationē suorū oppositorū. Quia noīa imponunt̄ ꝫm q res īnotescūt Et q2 vna forma innotescit per p̄uationē alteri9 forme. ideo aliqbus formis sunt noīa īposita per p̄uationē. et huiusmōi noīa sunt iniustus īfelix ꝛc̄ijs. quibus addit̄ illa p̄positio in. Et significāt p̄uationē quo ad nos. Licet a parte rei illa forma sit positīa. Et sic patet qd sit prepositio. et quē ordinē habeat inter partes oronis. ꝛ quibus preponat̄ tam p appositionē q̄ per cōpositionem.

Contra p̄dicta arguit̄ p̄mo sic.

Sicut se habet determīabile ad determīabile. sic se habet determinatio ad determīationē. sed illud cuius prepositio est determīatio precedit verbū. cuius verbi aduerbiū est determīatio. ergo prepositio debet precedere aduerbiū. et per consequens male ordinat̄ in hoc loco. ¶ Secūdo sic Illud quod est pars oronis debet esse suppositū vel appositū vel ad min9 determīatio vni9 illorū sed nullū illorū est p̄positio. ergo nō est pars oronis. Minor patz q non sit suppositū vel appositū. q2 non est nomē vel p̄nomē nec verbum. nec est determīatio suppositi nec appositi. q2 nō est nomē adiectīm vel aduerbiū. ¶ Tertio sic. prepositio p̄ponit̄ et postponit̄. vt dicendo ad patrē pubeten9. ergo non est maior ratio quare dicat̄ p̄positio q̄ postpositio. Añcedens patet. q2 de sua rōne debz casu

ali preponi et verbo postponi. ¶ Quarto sic cōplere et minuere sunt act⁹ oppositi q̄ nō possunt inesse eidē. ergo male dicit in diffinitiōe p̄positionis ꝙ complet et minuit significatū dictionis cui adiungit. ¶ Quinto sic. p̄positio non preponit nisi vni parti orationis. ergo male dicit in diffinitione eius preposita alijs partib⁹ añcedens patet. q2 idem inquātū idem non est aptū natū facere nisi idem. vt dicit secūdo de generatiōe. sed p̄positio in se est eadē. ergo nō debet determīare plures partes orōnis. sed solū vnā sicut adverbiū solū est determīatio verbi. et nō alicui⁹ alterius ptis orōnis

Ad argumenta in oppositum

Ad primū dicitur. ꝙ autor ordinādo partes orationis non habuit illum respectum. sed consideravit ꝙ ꝓnomen significat substantiam sicut nomen. et in oratione etiā est perfectior pars q̄ꝫ prepositio. ideo immediate post nomen posuit ꝓnomē et nō participiū nec p̄positionem. Licet prepositio sit determīatio nominis. Sed post verbū consideravit ꝙ adverbium est determinatio eius sibi immediate inherēs. ideo gracia illi⁹ adverbiū posuit ante prepositionem. quia etiam adverbium est perfectior pars q̄ꝫ prepositio ¶ Ad secundū dicitur. ꝙ prepositio est pars oratiōis requisita ad bene esse orationis et nō necessario. et est determīatio appositi. et licet nō sit adverbiū. tamē prepositio cū suo casuali equipollet adverbiali determīationi vt dicit p̄stianus. ¶ Ad terciū dicitur ꝙ p̄positio nō assumit nomen ab ordine quem habet a verbo. sed ab ordine quē habet cum suo casuali. Quia ab vltimo et formaliori fieri debet denoīatio. Sed ordinatio quā habet prepositio cū suo casuali est formalis p̄positioni. vt significare per modum retorquētis casuale ad actum qui est modus formalis et specificus prepositionis. ideo ab isto sumit nomen prepositio tanq̄ꝫ a formaliori. Etiā inventa fuit prepositio ꝓpter nomen sive ꝓpter casuale ꝛ nō ꝓpter verbū. ergo ꝛc̄. ¶ Ad quartū dicitur. ꝙ ꝯplere et minuere inquantū dicūt actū sūt act⁹ oppositi. et nō p̄nt inesse vni ꝛ eidē in nūero. sed nō sunt act⁹ oppositi inquantū dicūt aptitudinē ꝛ referunt ad diversa. ¶ Ad quintū dicit. ꝙ licet eadeꝫ p̄positio ꝫm actū nō possit addi nisi vni casuali pōt tñ addi plurib⁹ ꝫm aptitudinē. sicut cū dicit a iohāne. licꝫ hec p̄positio a. actu tm̄ ponatur cū illo ablīo iohāne. tamen ꝫm aptitudinē ponitur cum alijs.

Prepositioni quot accidūt. vnū

Postq̄ꝫ autor determīavit de diffinitiōe prepositiōis. Hic consequēter determīat de accidētibus eius. Dicēs ꝙ tm̄ vnū accidit p̄positiōi scꝫ casus. Et nō dꝫ itelligi ꝙ p̄positio habeat casum verū

pro accidēte. quia si sic. tunc haberet declinationē. et esset pars de
clinabilis. qđ est falsum. Sed debet itelligi ꝙ p̄positio habeat ca-
sum. i. p̄positio vult deseruire casui Deseruit em̄ prepositio casu
eo ꝙ casui p̄poniť. et ꝫcat habitudinē casualis ad actū verbi. qu
casus termīat actū verbi mediāte prepositiōe. Ideo p̄positōi ac
cidit casus tanq̄ illud qđ determīat et specificat actū verbi. Vi
in ꝓposito respōdet autor vnū in singulari nūero ad questionē i
plurali factā. et sic ē respōsio satisfaciēs querēti tm̄ et nō questiōi
Nā querit ibi autor sb forma discipuli vtrū sunt plura accn̄tia q
vnū ipius p̄positiōis an nō. et respōdet ꝙ tm̄ vnū accidit prepo
sitiōi. per hoc em̄ autor satis respōdet ꝙ nō accidūt plura accn̄
tia p̄positiōi. ⁊ illa respōsio satisfacit querēti et nō questioni Eti
si querať quot hoīes currūt. et respondeť tm̄ vnus. ista responsi
satisfacit querēti. licet nō questioni. Et siliter est i ꝓposito Vnd
spēs et ordo nō potuerūt accidere p̄positiōi. qꝛ nō potuerūt ei ꝫn
quālibet differentiā accidētaliter cōuenire. Nā spēs deriuatia e
ordo p̄positiuus et subiūctiuus nō cōueniūt ei. et ideo species e
ordo nō debēt p̄positiōi ꝓ accidente assignari

Sciendū p̄mo ꝙ (vt dicit autor) p̄positio hꝫ du
os casus. scꝫ actm̄ et ablm̄ quib
deseruit Qꝛ autē p̄positiōes pocius deseruiāt istis casib⁹ q̄ alij
patet. qꝛ p̄positio nō potest deseruire noīatiuo nec vocatiuo p ap
positionē. qꝛ p prepositionē prepositā p appositiōꝫ accipiť diuer
sitas psonarū. ⁊ siľitudo diuersitatis. que ꝓportionať trāsitiue co
structioni. noīatiuus aūt et vtūs intrāsitiē cōstruūtur. Similiter
p̄positio nō potest deseruire gtō casui et dtō Quia licet sint casus
transitiui psonarū. nō tamē sunt casus trāsitiui actuū. sed prepo
sitio addita p appositionē notat actū transitiōis. ideo prepositio
nō potest deseruire gtō nec dtō Nam gtūs est ꝓprimus casus nīo
Siľiter dtūs est ꝓpri⁹ casus amicorū. Dare em̄ ad amicos per-
tinet. sed inter amicos attendiť vniformitas ideo p̄positio nō se
uit dtō. Ex quo patet ꝙ p̄positio solū deseruit actō ⁊ abltīo. quia
deseruit casibus. sed nō gtō nec dtō nec noīatio nec vocatio. ergo
solū accusatīo et abltio. ex sufficiēti diuisiōe casus. hoc autē patet
ex illa rōne. qꝛ actūs ē ꝓprius casus trāsitiuorū. ideo ad inimicos
ptinet. Nam inimicorū est accusare. eo ꝙ accusatio summa siue
transitio est inter inimicos. Omis aūt p̄positio p appositionē co
struiť transitiue. ideo p̄positiones deseruiūt actīo. similiter ꝓbat
de abltīo. qꝛ abltūs dat itelligere rapinā per ablationem. et ita ex
cōsequēti dat itelligere transitionē. ideo etiā prepositiōes deser-
uiūt abltīo casui. Alia causa potest assignari. quia p̄positio vel re

torquet casuale ad actū verbi tanq̄ ad terminū a quo. et sic deser-
uit abltīo. vt venio a domo. Vel retorquet casuale ad actū tanq̄
ad terminū ad quē. et sic deseruit actīo. vt vado ad patrē. ꝙ autē
verba significātia motū construant̄ cuz suis terminis mediātibꝰ
p̄positionibus patet. quia in motu attingit̄ terminus per mediū.
Non eñ fit motus de extremo ad extremū nisi ꝑ mediū. Sed pre
positōes inuente sunt ad recipiendū eorū habitudines siue motū
Ideo ad hoc denotandū verba ſcantia motū construūtur cū suis
terminis mediāte p̄positiōe. Et si aliqui termini construerent̄ cuz
suo verbo sine p̄positiōe. sicut de ꝓprijs noībus villaruz est. hoc
est ideo. qꝛ tales termini includūt in se circunstātiā p̄positionis.
Et ita patz ꝙ omēs p̄positiōes deseruiūt actīo et abltīo casibus.

Sciendū secūdo ꝙ triginta sunt prepositiones deseruiētes actīo casui. vt ad
apud ante aduersus ⁊cͣ̄ijs. Et de istis sigillatim erit dicēdū. Quā
doqꝫ eñ construūtur cū actīo. sicut congrue dicimus ad patrem
apud villā. Et notat illa p̄positio ad quādoqꝫ causam ad effectū.
vt cū dicit̄ amice ad quid venisti. idest ad quā causam venisti qñ
qꝫ notat contrarietatē. vt cū dicit̄ ad illum pugna idest cōtra illū
pugna. Quādoqꝫ notat proximitatē. vt cū dicit̄ sedeo ad fontem
idest iuxta fontē. Quādoqꝫ ostendit ꝑsonā vt ad magistrū loquit̄
Quādoqꝫ ostendit locū. vt vado ad templū. Et componit̄ hec p̄
positio ad cū dictiōe incipiēte ab a b h i k m et u. Et qñqꝫ amit-
tit d. Quādoqꝫ eñ cōponit̄ cū dictione incipiēte ab a. manet inte
gra. vt adaperiat dominus. Quādoqꝫ cū dictione incipiente a b.
vt abbreuio. Quādoqꝫ cū dictiōe incipiēte ab h. vt adhereo. Cū
i. vt adiuuo. Cum u. vt aduenio. Cum m. vt admitto. Cum q vt
adquiro. Cū alijs litteris amittit d. et trāsit ad alias litteras cuz
quibus ꝯponit̄ in c. vt accipio. In f. vt affero. In g. vt aggrego
In t. vt attraho. De hac p̄positiōe apud dat autor exemplū et de
sequētibus. vt apud villā. de ante. vt ante edes. de aduersuz. vt
vt aduersum inimicos. Vñ aduersū ostendit cōtrarietatē. et ē cō
posite figure de ad et versum. et possumꝰ dicere aduersum vel ad
uersus. sicut rursum vel rursus. Et ꝫm autorē nulla p̄positio est
ꝯposite figure. ideo possumꝰ dicere ꝫm ip̄m ꝙ illa p̄positio aduer
sum nō est ꝯposite figure. sed deriuat̄ ab hoc noīe aduersus a. um
De hac p̄positiōe cis dat autor exemplū. vt cis renū. De citra.
vt citra forū. Vñ cis ⁊ citra sic differūt inter se. qꝛ ꝓprie hec p̄po
sitio cis debet poni cū ꝓprijs noībus fluuiorū vel monciū. vt cis
renū. cis sinay. Sed hec p̄positio citra semꝑ vult iungi cū noībus

appellatiuis et nō ꝓprijs. Similiter hec p̄positio cis nunꝙ reci-
pit cōparationē sed citra recipit. De circū exemplificat autor. vt
circū vicinos. et denotat circūstantiā tam in appositiōe. vt circū
vicinos. ꝙ etiā in cōpositiōe. vt circundo. Quādoqꝫ etiā ponit
aduerbialiter. vt in virgilio. De circa aūt autor dat exemplū. vt
circa templū. et denotat ꝓximitatē. et ponit qn̄qꝫ ꝓ iuxta. vt cir
ca solum. vel circa mare. Et differūt hee due p̄positiōes circū et
circa. qꝛ circū denotat circūstantiā. et circa ꝓximitatē. Similiter
circū in cōpositiōe preponit vt circūdo. circa vero solū in apposi
tione. vt circa templū. Et vna illarū p̄positionū cōponit cū alia.
vt circūcirca. ⁊ est aduerbiū locale. Iste due p̄positiōes etiā diffe
rūt ab hac p̄positiōe circiter. qꝛ circiter adiūgitur tm̄ casib⁹ signi
ficātibus tēpus ⁊ semꝑ ad etatē pertinētib⁹. sic dicit remigius. ⁊
hoc etiā tangit exemplū autoris. sed hee due p̄positiōes circū et
circa cōiungūtur tam dictiōibus ſ̄cantibus tempus ꝙ locum.

Sciendū tercio ꝙ hec prepositio cōtra denotat cōtrarietatē tam in ꝯpositōe ꝙ
in appositiōe. in appositiōe. vt vado contra hostes. In cōpositi
one. vt cōtradico. quādoqꝫ etiā ponitur sine casu aduerbialiter.
vt in virgilio. Quandoqꝫ dicit proximitatē et ponitur ꝓ ante. vt
ite in castellū quod cōtra vos est. idest ante vos. Sed ergo p̄posi
tio denotat officiū bonū. vt ille est benignus erga me vel ꝓximū.
Et habet semper poni cū casuali suo in significatiōe bona Et hec
prepositio inter quādoqꝫ apponitur. vt inter naues. inter piscato
res. Quandoqꝫ cōponitur. vt intersitio interpono. Unde. inter-
pone tuis interdū gaudia curis. Quandoqꝫ ponit aduerbialiter.
vt ille venit dextrorsum. ille sinistrorsum. ille venit intro. Simi-
liter hec p̄positio intra nunꝙ cōponitur. sed apponit. vt cū dicit
intra menia sedent discūbētes. Quādoqꝫ sumit aduerbialiter. vt
tu es extra ego vero intra. et recipit cōparatiōꝫ. vt intra interior
intimus. Sil'iter hec p̄positio infra nō cōponitur. sed apponitur
tantū. vt cū dicit sedeo infra tectū. tu vero moraris infra muros
Quādoqꝫ vero sumitur aduerbialiter. vt dicēdo īfra patebit. Et
etiā recipit cōparationē. vt infra inferior infimus. Similiter hec
prepositio iuxta nō cōponitur sed apponitur. vt iuxta macellūꝫ
morantur carnifices. Sed hec prepositio ob. quādoqꝫ apponitur
vt ob auguriū. quandoqꝫ vero cōponitur. vt obutor. Et in cōpo
sitiōe quandoqꝫ ostendit cōtrarietatē. vt obijtio. Sed hec p̄posi
tio pone nunꝙ cōponitur. sed apponitur suo casuali. Et notat lo-
calē circūstantiā. vt pone tribunal Et quādoqꝫ ponit aduerbiali
ter. Sed hec p̄positio per qn̄qꝫ in appositiōe significat locū. vt cū

dicitur vado per campos. Quādoqꝫ significat tempus. vt ī psal
mo. per diem sol nō vret te. Qñqꝫ ostendit causam. vt ꝑ virtutē.
qñqꝫ iuramentū. vt per deū celi. In cōpositione vero quandoqꝫ
denotat perfectionē. vt perfitio. Quādoqꝫ augmentū. vt perdor
mio. et sic ponitur ꝓ hoc aduerbio valde Qūqꝫ ostendit rei nega
tionem. vt perfidus. idest fidem negans.

Sciendū quarto ꝙ hec preposition prope loca
lem circūstātiā significat. vt
sedeo ꝓpe fenestram. quandoqꝫ capitur aduerbialiter. vt scitote
quoniā regnum celorum ꝓpe est. et recipit cōparationez et nunq̄
cōponitur. sed apponitur semper. Similiter ꝓpter apponitur. et
nō cōponitur. nec etiam ponitur aduerbialiter. Sed semper est p̄
positio. et significat circūstantiam causalem cum illo cum q̊ capi
tur. vt ꝓpter lucem. hic denotat causam temporis. ꝓpter beatitu
dinē hic denotat causam finalē. Sed hec p̄positio post ꝯponitur
et apponitur. cōponit̄ vt postpono Apponit̄ vt post tergū. et qn̄
qꝫ ostendit circumstantiā localē. vt cū dicit̄ post parietē. vel ego
vidi hominē post ecclesiaz. Qñqꝫ etiam ponitur aduerbialiter. vt
loquor ego prius. tu vero post. Et scd̄m hoc recipit cōparationē
Et hec preposition trans cōponit̄ et apponit̄. vt trās ripam. in cō
positiōe vero semper sumitur ꝓ hac prepositiōe vltra. Et in cō
positiōe tenet omēs litteras. Exceptis trado traduco. In quib⁹
nō seruat. n. et. s. Unde versus. Trans in ꝯpositis n s vbiqꝫ ser
nabit. Exceptis trado traducoqꝫ remotis. Et etiam qñqꝫ ponit̄
ꝓ vltra in cōpositiōe. vt transeo. Etiā sumitur ꝓ hac dictiōe su
per vt transgredior. idest supergredior. Sed hec p̄positio preter
qñqꝫ est cōiunctio prepositiua. et qñqꝫ cōponit̄ et apponit̄. qñqꝫ
tenetur exclusiue. vt cū dicitur omīs hō preter arestotilem cōsur
git. qñqz cōponitur vt pretermitto. Hec p̄positio super localem
circumstantiā significat. vt deus sedet super celos. qñqz ponitur
aduerbialiter. vt tu es super. Et differūt sup̱ et supra. q2 super cō
ponit̄. vt supersedeo. supra vero nūq̄. Similiter supra recipit cō
paratiōnē. super aūt nō. Sed hec p̄positio vsqz apponit̄ actō. vt
vsqz occeanū. Et qñqz sibi associat alias prepositiōes. vt vsqz in
ꝓfundū maris Et qñqz ponit̄ aduerbialiter. Et qñqz ꝯponit̄ vt
quousqz. et qñqz transponitur. vt vsqzquo. Sed hec p̄positio se
cus nunq̄ ꝯponit̄ sed sp̱ apponit̄. vt cecus sedebat secus viam.
Et ostēdit circūstantiā localē Hec p̄positio penes etiaz nō cōpo
nit̄ sed apponitur tantū. vt penes arbitros. Et nūq̄ ponit̄ aduer
bialiter. Et sic patet quibus casibus hee prepositiōes deseruiāt
et quibus nō et quomodo distinguantur inter se.

Cōtra predicta arguit̄ p̄mo sic.

Alique prepositiones cōponūtur cum alijs. vt ad cōponit̄ ⁊c̄ijs alique autem non. ergo prepositiones debēt dici cōposite figure et simplicis. et per cōsequēs figura debet assignari ꝓ accidente p̄positiōis. ¶ Secūdo sic. Alique prepositiōes recipiūt comparatione. vt prope et multe alie. ergo cōparatio debet assignari ꝓ accidente. ¶ Tertio sic. Cui accidit casus. eidez accidit declinatio Sed prepositiōi nō accidit declinatio. cuz sit pars indeclinabilis ergo nec accidit ei casus. ¶ Quarto sic Noīatiuus est dignior suis obliquis sed digniori plura accidūt et subseruiūt q̄ minꝰ digno sicut regi plura q̄ militi. ergo p̄positiōes pocius debēt deseruire noīatiuo q̄ actīo et abltīo. ¶ Quīto sic. Iste dictiōes ante citra vltra a pristiano in maiori volumie ponunt̄ inter aduerbia. ergo male ponunt̄ hic ab autore inter p̄positōes deseruiētes actō casui

Ad argumenta in oppositum.

Ad primū dicit̄. q̄ licet alique prepositiōes cōponātur cū aliquibus prepositiōibꝰ. tamē p̄positio cōposita nō manet sꝑ p̄positio sed redit in naturā dictiōis cū qua ꝯponit̄. Nā (vt dicit p̄stianꝰ) prepositio cōposita cū alia dictiōe cadit in eandē partē orōnis cū illa. et illa dictio cōposita nō est prepositio. sed alia pars orōnis ergo ⁊c̄. Etiā licz vna p̄positio alteri preponat̄ nō tamē hoc est sub ratione cōpositiōis. sed sub rōne appositiōis. ƺm q̄ dicit alexand̄ ibi. Vox cuius pars est ⁊c̄. ideo in p̄positione nō est figura cōposita. q̄ oīe accidēs assignatū parti debet eidē inesse ƺm qualibet sui differentiā. sed sic nō est de figura in p̄positiōe ergo ⁊c̄. ¶ Ad ƺm dicit̄. q̄ iste p̄positiōes nō recipiūt cōparationē inquantū prepositiōes sunt. sed inquantū cadūt in naturā aduerbiorū. et ideo cōparabilitas istarū arguit cōpabilitatē in aduerbijs et nō in prepositiōibus. ¶ Ad terciū dicit̄. q̄ p̄positio nō habet casuz tanq̄ modū ƺcandi. sed habet casum cui deseruit. vt superius patuit. ¶ Ad quartū dr̄. q̄ licet ntīūs sit dignior suis obliq̄s inquātū est p̄ncipiū eorū nō tamē est dignior ip̄is quātū ad receptionē sui trāsitus. qui iportat̄ per p̄positionē. ¶ Ad quintū dr̄ q̄ quando iste dictiōes determināt verba sic sunt aduerbia. et sic capiūtur a p̄stiano. sed quando apponūtur suo casuali tunc sunt prepositiones ⁊ sic considerantur a donato.

Da prepositiōes abltiuo casui.

Postq̄ autor determiauit de p̄positiōibus accusatiui casus. Hic

cōſequenter determinat de p̄poſitiōibus ablatiui caſus. dicēs ꝙ q̄ndecim ſūt p̄poſitōes abltīo caſui deſeruiētes ſcꝫ a ab abs ⁊cijs Et ponit autoꝛ exēpla quādo ponunt̄ cū abltīo. vt a domo ⁊c̄. vt patet i textu. Vnde iſta p̄poſitio a. eſt ꝑ̄ma inter oēs p̄poſitiōes abltīo caſui deſeruiētes. Et qn̄qꝫ oſtendit locū. et hoc quadrupliciter. qn̄qꝫ oſtendit locū a quo. vt a domo. qn̄qꝫ dicit diſtantiā loci ad locū. vt a mari vſqꝫ ad mare. qn̄qꝫ in loco permanſionē. vt ſede a dextris meis. qn̄qꝫ locū oꝛiginalē vt a grecis. qn̄qꝫ etiā notat cauſam. vt a domio factū eſt iſtud. qn̄qꝫ vocem. vt a voce tonitrui tui formidabūt. ideſt ꝓpter vocē tuā. qn̄qꝫ ſignificat tēp⁹ vt a quo cepit ille egrotari a peſte. qn̄qꝫ extēſionē tēpoꝛis ad tēp⁹ vt a mane vſqꝫ ad meridiē. Et oīa illa hec p̄poſitio ab etiā notat. Nec eſt drn̄tia. niſi qꝛ cōſtruit̄ cū dictiōe incipiēte a vocali. Sed hec p̄poſitio abs ſeparat. vt iſte ē abſqꝫ fide Et hec p̄poſitio abs oſtendit qn̄qꝫ priuationē. vt q̇ foꝛnicat̄ abs te ideſt priuet̄ abs te.

Sciendū ꝑ̄mo ꝙ hec p̄poſitio cū copulat tripliciter. Quādoqꝫ copulat vnū alteri per ꝯpoſitionē alterius. vt ſocrates cū platone currit. qn̄qꝫ copulat aliquod accn̄s cū ꝑſona. vt ſocrates cum fletu currit. qn̄qꝫ diuerſas ꝑſonas per ꝯpoſitionē alteri⁹ ꝓprietatis. ita tamē ꝙ illud qḋ copulat ꝓprietatē ponat̄ in plurali. vt premia cū lancea diuido ſocrati. qn̄qꝫ excellentiā denotat. vt miles vadit cū rege. quādoqꝫ ſtat per anaſtrophā. vt iohānes loquitur mecū. qn̄qꝫ paritatē vt ille ſedet cū ſocio. tu cū pare ludis. qn̄qꝫ inſtrumēto. vt iohannes percutit cū gladio. Et multa alia offitia denotat que tamē ꝓlixitas enumerare nō admittit. Similiter hec p̄poſitio de denotat locū. Sil'iter iſte due p̄poſiſiōes ex et e. vt educo deduco exeo. Et hee tres p̄poſitiōes eodem mō ſe habēt. Qn̄qꝫ em̄ denotāt materiā. vt domus cōſtat ex lignis et lapidibus. qn̄qꝫ nūerū. vt vn⁹ de paganis vel iudeis. qn̄qꝫ partē vel partionē. vt da mihi ex vel de pane tuo. qn̄qꝫ partē diſcretiuā. vt vn⁹ ex vel de diſcipulis meis Sed illa p̄poſitio de plurib⁹ modis ſumit̄. vno modo ꝓ ex. vt annulus ē de auro ideſt ex auro. Secūdo iꝑ̄oꝛtat circūſtantiā rei de qua fit ſermo. vel rerū que locutionē habēt memoꝛatiuā vt iſte loquit̄ de ceſare. i. loquēdo reducit ceſarē ad memoꝛiā. Qn̄qꝫ denotat finē. vt queſtio fit de gn̄e vt vtrū aīal ſit gen⁹ hoīs. ad hūc finē reddit ꝛ̄catio p̄poſitiōis. Sed ꝛ̄catiōes harū p̄poſitionū clā coꝛā ⁊ ſine ꝯtinent̄ in hoc v̇ſu Coꝛā perſonas. clāqꝫ denotat ⁊ ſine ꝑ̇uat

Sciendū ſecūdo ꝙ hec p̄poſitio pro quādoqꝫ ſignificat locum. vt ſedeo pro

tribunali. quãdoq̃ denotat vicē vt iste loquit̃ pro isto. quãdoq̃
causam. vt ꝓ dolore mortuus est. i. dolor fuit causa mortis eius.
Quãdoq̃ ponit̃ pro illa p̄positiōe ſm vt ꝓ meritis idest ſm merita. quãdoq̃ pro tpe vt habeas tempus pro tpe. qñq̃ preciū. vt
emi panē ꝓ tribus nūmis. quãdoq̃ equiualet huic p̄positioni in
vt ꝓ testimonio idest in testimonio Ista aūt p̄positio pre significat locū. vt iste est pre oculis idest ante oculos. qñq̃ causam. vt
pre timore perterritus sum idest causa timoris. qñq̃ notat cōparationē cū precisione. vt speciosus forma pre filijs hoīm. Hec p̄positio tenus ostēdit locū. vt pube tenus. qñq̃ ostendit tēpus. ⁊
sic patet que et quot sunt prepositiōes abltīo casui deseruientes.

Sciendū tertio ꝙ quattuor sunt p̄positōes vtriq̃ casui deseruientes. scʒ in sub
super et subter. Sed hoc est differēter. q2 iste p̄positiōes deseruiunt accusatio casui. quãdo cōstruūtur cū verbo significāte motuʒ
et hoc est quod dicit autor cū dicit ꝙ cōstruūtur cū accusatio casu quãdo significamus nos vl' quoslibet idest ad alios ire ad locū
vel isse idest iuisse ad locū vl' iturus esse ad locū Sed deseruiūt ablatiuo casui. quãdo construūtur cum verbo significante quietē in
loco. Et ideo dicit autor ꝙ deseruiūt ablatiuo casui. quãdo significamus nos esse in loco vel fuisse in loco Et cōsequēter dat autor
exempla de istis quattuor prepositiōibus. scʒ quando cōstruūtur
cū accusatio casu. et quãdo cū abltīo. Et pͥmo de in vt itur in antiquã siluam. ibi in ponit̃ post illud verbū itur. qđ significat motū.
ideo cōstruit̃ cū accusatio. Aliud exemplū dat de ipsa quãdo cōstruitur cū ablatiuo post verbū significans quietē in loco. vt iste
ē stans celsa in puppi idest in naui alta. Cōsequēter dat exemplū
de illa p̄positiōe sub vt postesq̃ sub ipsos nitūtur gradibꝰ. Et
sic construūtur cum accusatiuo casu. Cum abltīo vero. vt arma
sub aduersa posuit radiantia quercu. Consequēter autor dat exēplum de hac prepositiōe super. vt multa super priamo rogitans
idest de priamo. Quãdo eñ significat locū magis deseruit accusatiuo q̃ abltīo. hoc est quando significat mentionē de aliquo fieri.
tunc construitur cū abltīo. vt rogitãs multa super hectore idest
de hectore. post hoc dicit ꝙ hec p̄positio in ponit̃ pro cōtra vt in
adulterū. i. cōtra adulterū. Et qñq̃ ista p̄positio in significat locū. vt exemplificatū est finaliter. Sup et subter ostendūt locū sed
diuersimode. vñꝰ. Pugno sup montē. inuitꝰ eo subter hostes.

Sciendū quarto ꝙ (vt dicit autor) quedã sūt p̄positōes que a dictiōibus
separari nō possunt, vt di dis re se an con Hoc ē ꝙ per se nihil sig

nificāt. sed significant per hoc ꝙ adiungūtur dictiōibus significatiuis. vt cū hoc verbo duco cōponit̄ di. et cū hoc verbo traho cōponit̄ dis. et cū hoc v̄bo capio ꝯponit̄ re. Et cū hoc v̄bo cubo cōponitur se. Et cū hoc verbo gradior cōponitur con. vt congredior. Et cū hoc verbo plector cōponitur an vt amplector. Et predicte species nunq̄ reperiūtur separatim in aliqua oratiōe vel locutione. Similiter dicit autor ꝙ due sunt p̄positiones que cōponi nō possunt. vt apud et penes. Similiter (vt dictum est prius) Alique p̄positiōes nō possunt componi sicut contra et extra. hoc tamen est verū capiendo cōpositionē spetialiter. vt distinguit̄ cōtra sillabicā adiectionē. Sed capiendo ꝯpositionē generaliter ꝓ omni ꝯpositiōe. sicut ꝓ sillabica adiectiōe. sic omēs alie p̄positiones p̄ter has duas. scȝ apud ⁊ penes ꝯponi possunt Et ideo dicit autor ꝙ quedā sunt p̄positiōes que cōiungi nō possunt ad denotādum ꝙ ibi capit ꝯpositionē generaliter. Et sic patet quot sunt p̄positiōes abltīo casui deseruiētes. et quot et que vtriqȝ casui deseruientes scȝ tam accusatiuo q̄ ablatīo. et que possunt cōponi et que nō et que separari et que non.

Contra p̄dicta arguit̄ p̄mo sic.

In omni motu terminus a quo precedit terminū ad quē. sed prepositiōes deseruiētes abltīo casui retorquēt casuale ad actū tanq̄ ad terminū a quo. ergo p̄positiōes abltīo casui deseruiētes debent p̄cedere p̄positiōes accusatiuo casui deseruiētes. ¶ Secūdo sic Prepositio addita dictiōi per appositionē dȝ p̄cedere eandē dictionē Sed tenus nō precedit abltīm̄. cū dicitur pube tenus. ergo tenus nō est p̄positio deseruiēs huic abltīo pube. ¶ Tertio sic. si di dis et cetera nō possent separari a dictiōib⁹. sequeret̄ ꝙ nō essent dictiōes ꝑ se. et si nō essent dictiōes ꝑ se. nō essent partes orōnis. ⁊ si nō essent partes orōnis nō essent p̄positiones. ergo male dicit̄ ꝙ ille dictiōes nō possunt separari. ¶ Quarto sic. quicquid potest dici ꝑ se est dictio ꝑ se. sicut quicquid pōt dealbari ē albū. sed iste p̄positiōes di dis ⁊cijs. possunt ꝑ se dici. q2 autor eas ꝓfert. dicendo di dis. ergo sunt p̄positiōes ꝑ se separate ab alijs dictiōibus. ¶ Quīto sic. Omīs pars posita ī orōne pōt ꝯiungi cū alia dictōe sed apud ⁊ penes p̄nt poni ī oratōe. ergo possunt cōiungi cū alijs ergo male d̄t autor ꝙ apud et penes sunt que cōiungi nō possunt.

Ad argumenta in oppositum.

Ad p̄mū dicitur. ꝙ ordinando illas prepositiōes autor nō habuit illam cōsiderationem. sed ꝯsiderauit ordinē casus ad casum ita ꝙ

prepositiones se habent adinuicem sicut casus quibus deseruiũt. ideo cuz accusatiuus precedat ablatiuũ. p̃positiões deseruientes ablatiuo sequũtur prepositiones deseruientes accusatiuo casui.
¶ Ad secundum dicitur. q̄ hec prepositio tenus causa ornatus postponitur suo casuali. Tamẽ intentionaliter preponitur. et hoc sufficit. ¶ Ad tercium dicitur. q̄ di dis rcũs. sunt partes incomplete. q2 habent solum vnũ officiũ p̃positiõis. scz addi per cõpositionẽ. ideo sunt partes incõplete. et nõ complete siue perfecte.
¶ Ad quartũ dicit. q̄ iste p̃positiões sunt dictiões p se. capiẽdo dictionẽ generaliter p omni illo quod dicendo pfertur. Sed nõ sunt dictiões p se separate ab alijs. capiendo dictionẽ p voce per se significatiua incõplexa. sicut capit quãdo dicit autor. q̄ hec p̃positiões nõ possunt separari a dictiõibus. ¶ Ad quintũ dicit. q̄ apud et penes bene adiungũtur dictiõibus p appositionẽ et hoc autor voluit. sed nõ adiungũtur dictiõibus p cõpositionem.

Nteriectio quid est :·

Postq̄ autor superius determiauit de p̃positiõe. Hic cõsequẽter determiat de interiectione Cuius ordinis ratio est. quia interiectio inter omẽs partes orationis est imperfectior. cũ solum significet mentis affectum. ideo pristianus ipsam collocando. nullam ponit diffinitionem eius. Nam considerauit interiectionem consimilem habere significationem cum aduerbio. ideo ipsam inter aduerbia cõputat. et inter aduerbia de ip̃a facit mentionẽ. Et recitat ibi opinionẽ grecorũ. qui eaz etiam inter aduerbia locauerunt. Sed donatus cõsiderauit interiectionem per se aliquid significare. ideo ip̃am inter partes orationis posuit. et specialem de ipsa facit mentionẽ. ipsam diffiniendo et etiam assignando sibi aliquod accidẽs. sicut fecit in alijs partibus orationis. Unde interiectio fuit inuẽta ad designandũ affect9 in animo existẽtes. de quibus affectiõibus animi et ex quib9 passionibus maxime cõmouemur affectãdo. Nam adueniente alicui magna letitia. cõmouet anima pre nimia leticia. Vel adueniente alicui dolore. ip̃e animus multũ cõmouetur. ideo habemus vnaz partẽ designãtẽ p̃dictas passiões. sicut est iteriectio. ideo est pars orationis sc̃ãs mẽtis affectũ. et nõ cõceptũ sicut alie partes orationis

Sciendũ p̃mo q̄ interiectio describitur ab autore sic. Est pars orationis affectũ mentis sc̃ans voce incognita. vbi pars orationis ponit loco generis. et totũ residuũ loco differentiarũ aliarũ partiũ orationis. que omẽs significant mẽtis cõceptũ. significãt eñi significata sua voce cognita

et perfecta. ꝛ nō ſicut interiectio. ꝙ aūt ſignificet voce incognita
patet. quia interiectio eſt circa voces nō deliberatas. Anim⁹ eñ
circa tales voces nō deliberat. et ideo talis vox indeliberate ꝛ in
complete formaꝫ. ꝙ autē ratio circa tales voces nō deliberet ptꝫ.
quia cū aliqua paſſio vehemens afficit animā. tūc aīa ſubito ꝓrū
pit in voces interiectionales. et pre nimis paſſiōe qua ſic affecta
eſt nō poteſt circa tales voces deliberare. Nā ille paſſiōes adue-
niētes anie ꝑturbāt et afficiūt ipām. ſic ꝙ nō poteſt lrāliter et de-
bite illud qđ intendit ꝑficere. ideo ꝓfert verba corrupta. Nam ſi
quis videat aliquē impetuoſe currentē. tūc ex illa viſione ſi habꝫ
metū. non poteſt debite et determiate illud ꝓferre. ſed ſubito dat
voces huius partis oꝛonis ach ſta vel alquod cōſilꝫe. ideo dicit au
toꝛ modoꝛū ſꝫcandi ꝙ mot⁹ ſubitus nō eſt rōnis amicus. i. non eſt
impoſitus a rōne. nec poteſt haberi ſꝫm rationē determinatā.

Sciendū ſecūdo ꝙ interiectiōes nō poſſunt cō
poni cū aliqua parte oꝛatiōis.
Nam (vt dicit pſtianus) nomē habet ꝯponi cū omī parte oꝛonis
preterꝗ̄ cū interiectiōe. cū participio vt edificans. Cū verbo vt
armiger. Cū ꝓnomie vt huiuſmodi. Cū cōiunctione vt vtroqꝫ.
Cuꝫ ꝓpoſitiōe vt impie. Cū aduerbio vt ſatiſfactio. Cū interiec
tione vero nō poteſt nomē cōponi. vt oſtēdit. qđ tamen faceret ſi
poſſibilis eſſet cōpoſitio nois cū interiectiōe. Nā ipē manifeſtat
cōpoſitionē nois diuerſimode fieri. ideo hic prochdoloꝛ nō eſt ꝓ
prie dictio. ſed oꝛatio. cū interiectio nō inueniaꝫ cōpoſite figure.
vt dictū eſt. Et hoc ſatis patet ꝑ hos v̓ſus iohānis de garlādꝛia
Prochdoloꝛ cōceptū diuerſum reddere debet. Interiectiua vox
nō ꝯponiꝫ vlla. Nec eſt nugatio dicēdo prochdoloꝛ. qꝛ licꝫ inter
iectio ſignificet doloꝛē. hoc tamē eſt diuerſimode. qꝛ per hāc dicti
onē proch. ſignificaꝫ doloꝛ ꝑ modū affectus. Sed ꝑ hāc dictioneꝫ
doloꝛ ſꝫcatur doloꝛ ꝑ modū cōcept⁹. et ideo diuerſimode ſꝫcaꝫ do-
loꝛ hic et ibi. Vñ quedā interiectiōes exigūt noiatiuū vt proch-
doloꝛ. quedā dtm̄ vt ve malis. quedā accuſatm̄ vt heu me miſeꝝ
Et huius diuerſitatis ratio eſt. qꝛ quedā interiectiōes ſꝫcant affe
ctum abſolute. ꝛ iſte exigūt noiatiuū. qui eſt caſus abſolut⁹ ſicut
proch ille nomiatiuus doloꝛ ſꝫcat idem qđ proch Sed proch ſꝫcat
ſub rōne affectus. Doloꝛ vero ſub rōne cōceptus. Alie ſunt inter
iectiōes ſꝫcantes affectū in oꝛdine ad aliud. ꝛ iſte regūt obliquos.

Sciendū tercio ꝙ illa dictio o quādoqꝫ eſt inter
iectio. qñqꝫ aduerbiū ꝛ ita habꝫ
duplicē ſignificationē. ſcꝫ interiectionalē et aduerbialē. quādoqꝫ
eſt aduerbiū optandi. vt o vtinā veſtra gens. qñqꝫ eſt aduerbiuꝫ

vocādi. vt o petre. qn̄qȝ est interiectio dolentis. vt o dolor ineffa
bilis. qn̄qȝ est interiectio admirātis. vt o ecce magnū mōstrū. et
pōt ostendi p hos versus. O dolet clamat stupet indignaꝛ et op
tat. Dum vocat optat tūc aduerbia signat. Indignaꝛ stupet ⁊ do
let interiectio fiet. Et sic patet ꝙ qn̄qȝ est littera et qn̄qȝ dictio. e
qn̄qȝ syllaba. et hoc differēter. Nam o littera differt ab o syllaba
sic formabile a formato. qꝛ ꝓut est littera est vox simplex ordina
bilis ad significandū cū alia. ꝓut vero est dictio habet naturā vo
cis ordinate ad significandum in se et in alio.

Sciendū quarto ꝙ (vt dicit autor) tm̄ vnū a
cidit interiectiōi. scȝ signifi
catio. et ibi significatio nō capiꝛ ꝓ significatiōe generali eēntiali
que est ſ̄ꝭcare per modū afficiētis mentē absolute et nō cōtracte
sed capiꝛ ibi ſ̄ꝭcatio in speciali ꝓ cōtractiōe eiꝰ sub ratione doloris
tristicie timoris gaudij vel admiratiōis. et illa dicitꝛ significatio
accidētalis. et ꝓpter hoc dicit autor ꝙ quatuor sunt ſ̄ꝭcationes in
teriectiōis. scȝ doloris tristicie gaudij et admiratiōis. Cuiꝰ ratio
est. qꝛ quedā sunt interiectiōes que significāt leticiā mentis. sicut
euax. quod idem est ꝙ video. et istis cōuenit ſ̄ꝭcatio leticie. Alie
sunt que significant dolorē. vt heu et proch. et illis cōuenit signifi
catio doloris. Alie sunt que significāt admirationē. vt pape id est
quid est hoc. et istis ꝯuenit significatio admirātis. Alie sunt que
significāt metum. vt at at hui. ⁊ istis cōuenit significatio timoris
Nulla autē est interiectio que nō significet aliquo istorū modorum
Et sic patet quid sit interiectio. et quot accidunt ei.

Contra p̄dicta arguiꝛ p̄mo sic.
Omnis pars orationis significat mentis cōceptum. ergo male di
cit autor ꝙ interiectio significet mentis affectū. ¶ Secundo sic
Omnis pars oratōis significat ad placitum. sed interiectio nō sig
nificat ad placitū. sed naturaliter. cū idem significet apud omēs
homines. Nam dolor eodem modo afficit mentē omibus quibꝰ
inest. ergo interiectio nō est pars oratiōis. ¶ Tertio sic. Omnis
pars oratiōis aut significat substantiā. aut actū. aut ē determiatio
horum. Sed interiectio nullū illorū determinat. Quia si sic tunc
esset aduerbiū vel cōiunctio vel p̄positio. ergo interiectio nō est
pars oratiōis. ¶ Quarto sic. Omnis interiectio aut est primitiue
aut deriuatiue speciei. ergo interiectio est alicuius speciei. et per
cōsequens species debet assignari pro accidente ipsi interiectiōi
ergo male dicit autor. ꝙ tantū vnum sibi accidit. ¶ Quinto sic.

Dolor admiratio leticia et timor nõ sunt accidentia. ergo etiam
significatio doloris admirationis rc̃. nõ accidunt ei. tenet cõsequẽ
tia. Quia cuicunqz nõ accidit significatiã dictio. ei nõ accidit sig
nificatio eius. cũ nihil sit significatiuũ nisi per ꝟcationem eius in
genere cause formalis. sicut nihil est album nisi per albedinem.

Ad argumenta in oppositum.

Ad primũ dicitur. ꝙ pristianus cõprehendit interiectionẽ sub ad
uerbio quod significat mentis conceptum. sed hoc nõ est disting-
uendo interiectionẽ ab aduerbio. sicut facit autor iste. immo inter
iectio est pars orationis significans mentis affectũ et nõ cõceptum
¶ Ad secundũ dicit̃. ꝙ licet interiectiões nõ ita plene ꝛ perfecte
significẽt ad placitũ sicut alie partes orationis. eo ꝙ nõ sunt voces
cognite nec causate a nostra volũtate. tamen ꝓ quanto significa-
tionẽ suam per institutionẽ accipiunt. sic ad placitũ dicũtur signi
ficare. ¶ Ad terciũ dicitur. ꝙ omnis pars orationis indeclinabilis
significans mentis conceptũ est determiatio substantie vel actus
vel vtriusqz. sed hoc nõ oportet de parte indeclinabili significãte
mentis affectum et non conceptum. cuiusmodi est interiectio.
¶ Ad quartũ dicit̃. Negando cõsequẽtiã. qr interiectio est soluz
primitiue speciei. ꝛ nulla est deriuatiue speciei. ideo species nõ ac
cidit sibi ꝓ qualidet differẽtia eius. quapropter nõ debet assigna-
ri ꝓ accidente eius. ¶ Ad quintum dicit̃. ꝙ sicut dolor letitia ti
mor et admiratio nõ accidunt interiectiõi. ita nec significatio pas
siua eorũ. que est rei significate passio Sed interiectiõi accidit sig
nificatio actiua doloris leticie ꝛ sic de alijs que est ꝟcantis rei ac-
tio. qr afficit animã dolenter. Et dicit̃ vltra ꝙ specieb⁹ significati
onis interiectiõis. nõ sunt nomia simplicia imposita. sed circũlo-
quũtur per nomia passionũ. a quibus causat̃ affectus in anima.

Octo partiũ orationis resolutiões luculẽtissĩe
ꝑ magistrũ Johannẽ versoris edite. liptzkqz
ab anno domĩ. M°. cccc°. xciiij°. per Conradũ
Kachelofen impresse foeliciter finiunt.